

Biblioteca „V. A. Urechia” Galați

Buletinul Fundației Urechia

Publicație anuală • an 10, nr. 13 • 2012

ISSN: 1220-3459

Buletinul Fundației Urechia / Biblioteca „V.A. Urechia” - Serie nouă, anul 1, nr. 1 (nov. 1990) - anul 10, nr. 13 (2012). - Galați (Str. Mihai Bravu, nr. 16, cod 800208) : Biblioteca „V.A. Urechia”, 1990 - 2012

Continuă *Buletinul Fundațiunei Urechiiă. Bibliotecă.*

Pinacotecă. Muzeu, cu apariție lunară, din care a apărut numai numărul 1 (nov. 1901).

Seria nouă apare trimestrial.

Numărul 1 din noua serie apare cu ocazia aniversării centenarului Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Între anii 1993-1995 își întrerupe apariția.

Nu apare în perioada 1998-2007.

Începând cu anul 2008 apare anual.

Începand cu anul 2009 apare la Editura „Axis Libri,, Galați.

ISSN 1220-3459

Biblioteca are:

An I (1990) nr. 1 (nov.)

An II (1991) nr. 2-3(iun.)-4(nov.)

An III (1992) nr. 5 (iun.)

An IV (1996) nr. 6 (iun.)-7(sept.)

An V (1997) nr. 8 (mart.)

An VI (2008) nr. 9

An VII (2009) nr. 10

An VIII (2010) nr. 11

An IX (2011) nr. 12

Colectivul de redacție:

Director: **Zanfir Ilie**

Redactor șef: **Letiția Buruiană**

Secretar general de redacție: **Dorina Bălan**

Redactori: **Violeta Moraru**

Catrina Căluian

Valentina Oneț

Tehnoredactare și machetare: **Sorina Radu**

Coperta: **Adina Vasilică**

Editura „Axis Libri,, Galați

Mihai Bravu, nr. 16, Galați, 800208

Tel: 0236-411037; 0336 -101037

Fax: 0236-319408

site: <http://www.bvau.ro/axislibri>

e-mail: axislibri@gmail.com

axislibri@bvau.ro

CUPRINS

Argument

În Anul Caragiale, Conferința albastră prof. Zanfir ILIE	5
Biblioteca Publică și cerințele UE prof. univ. dr. Mircea REGNEALĂ	7
Pentru sau contra tehnologiilor noi Aliona MUNTEAN	13

Diviziuni

Premisele colaborării între principalele tipuri de biblioteci românești dr. Corina APOSTOLEANU	24
Proiectul European „Creșterea Calității Serviciilor de Bibliotecă Specializate în Relația cu Publicul tânăr”: Punte de legătură între tradiție și inovație la Biblioteca Academiei Române drd. Ligia CARANFIL	30

Secțiuni**Achiziție și Dezvoltarea colecțiilor**

Carta colecțiilor din Biblioteca Națională a României Drd. Nicoleta RAHME	48
Patrimoniul intelectual al națiunii: depozitul legal Drd. Dina PALADI	60

Catalogare, Clasificare

Zona 0 – Zona formei conținutului și a tipului de suport Catrina CĂLUIAN	65
--	----

Comunicarea colecțiilor

Împrumutul interbibliotecar – un imperativ al prezentului Elena ZANET	72
---	----

Cultura informației

Cultura informației: modelul finlandez Dr. Raluca MAN	78
Abilități de cultura informației dobândite în perioada studiilor universitare: valorificarea lor la elaborarea lucrării de licență Robertino DUVALMĂ	86

Periodice

Correspondența ISBD – FRBR pentru seriale

Violeta MORARU 100

Afișul: importanță, tradiție, viitor. Colecția de afișe Mihai Eminescu a
Universității din Oradea

bibl. **Barta ROZALIA**, prof. **Călina MAGHIAR** 109

Prezervare, Conservare, Restaurare

Cercetări privind agenții biologici nocivi identificați în mediile de bibliotecă
și riscurile prezenței acestora în colecții.

dr. ing. **Vasile A.DEAC**; prof. **Ionela BURZ**;

ing. **Alexandru DEAC** 123

Referințe

Serviciile de referință în Biblioteca 2.0

Mihai CONSTANTINESCU 148

Profesori documentariști

C.D.I. - Laboratorul de idei

Marinela-Tatiana RUSU 152

Identitate și imagine în comunitate

Negoită IBOLYA 161

Miscelaneu

Ion Luca Caragiale în corespondență

prof. **Virginia BOBARU** 168

2012 - Legături ... „Titanice”

prof. **Elena-Monaliza GHINEA** 172

Structura eului liric bacovian de sorginte crepusculară

prof. dr. **Mirela SAVIN** 180

Onirismul estetic: literatura între libertate și compromis

Nastasia SAVIN 188

Fericitul Augustin - Mărturisiri

Lucian CAȘU 195

Abstracte

Traducere: **Ioana CHICU** 201

ÎN ANUL CARAGIALE, CONFERINȚA ALBASTRĂ

prof. Zanfir ILIE

Director

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

Odată cu strânsura în mănunchi a 150 de ani de la nașterea marelui scriitor român **Ion Luca Caragiale** și a centenarului morții personalității „în care arama și diamantul sunt legate împreună spre a da iluzia unui inel ducal”, așa cum îl definea Duiliu Zamfirescu, în **Anul Caragiale**, Galațiul - unul dintre orașele iubite de acest geniu al oratoriei și scrierii, iubitor al contactului cu publicul elevat, și nu numai - a fost supus unei frumoase provocări: organizarea celei de-a XXIII-a **Conferințe** Naționale a Asociației Bibliotecarilor din România, cu tema: *Biblioteca - tradiție și inovare*.

Atât de actualul Caragiale, care a avut o predilecție specială în a participa la conferințele din epoca sa, ne-a inspirat în acest an să găzduim lucrările celei mai ample întruniri anuale a ABR – reprezentativă asociație de tip profesional - poate și datorită faptului că dramaturgul a început să conferențeze pentru prima dată la Ateneul Român, instituție fondată la inițiativa iluștrilor cărturari: Vasile Alexandrescu Urechia - mentorul nostru spiritual, Constantin Esarcu, Nicolae Kretzulescu care aveau ca țel „răspândirea în cercuri cât mai largi a științei și a culturii”.

În timp ce Caragiale, prin calitățile sale, reușea cu ușurință să devină un adevărat „causeur” extrem de fermecător pentru explicarea textelor sale în cadrul conferințelor, noi am încercat să fim gazde primitoare alegând, nu întâmplător, ca **simbol** al acestei manifestări **culoarea albastră** - culoarea cunoașterii, sensibilității, receptivității, toleranței și generozității.

Încă din cuvântul de bun venit am menționat „necesitatea colaborării între instituțiile publice și instituțiile de învățământ..., între slujitorii din toate tipurile de biblioteci: naționale, universitare, specializate, publice și școlare - oameni dedicați meseriei, provenind din diverse paliere ale cunoașterii: profesori, ingineri, bibliotecari etc., dar toți creatori de plusvaloare culturală. Am adăugat că „ceea ce ne unește astăzi este cu certitudine una din trăsăturile fundamentale ale dezvoltării umane: capacitatea de a acționa împreună, de a împărtăși cunoștințe și experiențe cu cei din jur și, concomitent, de a participa activ în procesul de luare a deciziilor, în scopul atingerii unui obiectiv comun care să determine dezvoltarea culturală a comunității din care facem parte...”, așa cum se întâmplă deja în statele membre ale Uniunii Europene.

Tematica abordată de participanți atât în plen, cât și pe diviziuni și secțiuni de către cei 284 de specialiști din țară la care s-au adăugat 6 invitați din străinătate, de la instituțiile de profil din Grecia, Danemarca, Ungaria și Republica Moldova și 5 reprezentanți ai diferitelor firme de specialitate din țară - ROMDIDAC, Softlink Cluj-Napoca, Cultware Cluj-Napoca, Biblioteca Camerei Deputaților - a fost de un real interes și a urmărit găsirea traiectoriei lecturii, fără a ține cont de suportul pe care poate fi realizată informarea.

Dacă Conferințele științifice ale lui Caragiale aveau loc, de regulă, joia și duminica seara, noi am ales ca interval de desfășurare al evenimentului perioada 29–31 august, adică de miercuri până vineri, seara de joi încheindu-se cu cina festivă, care a reprezentat un cadru prielnic pentru cei prezenți de a lega sau reîntregi prietenii și de a împărtăși din experiențele pozitive profesional în agreabilul cadru al socializării.

La fel cum momentele încredințate publicului de Caragiale nu puteau fi trecute cu vederea de presa bucureșteană, care înregistra cu entuziasm manifestarea - „O conferință a eminentului nostru prozator este un adevărat și fericit eveniment literar” - iată și câteva ecouri pe care și le-a găsit Conferința organizată la Galați: „Dincolo de o reuniune științifică, a fost o întâlnire de suflet pentru cei care-și iubesc și respectă profesia, o conferință despre care se vor rosti multe cuvinte frumoase de-acum înainte” (Carmen Pesantez, director general al Bibliotecii Naționale „I.C. Petrescu” București), „greu de egalat pentru cei care vor veni după dumneavoastră.” (Robert Coravu, redactor-șef al Revistei Române de Biblioteconomie și Știința Informării).

Anul Caragiale, an al **Conferinței albastre**, nu poate decât să ne stimuleze în activitatea profesională și să ne întărească convingerea că prin strădanie și pasiune poți reuși să ai reale satisfacții la care nu poți să rămâi indiferent, ci mai degrabă îți întăresc convingerea că prin hotărâre fermă, nestrămutată poți să treci peste impedimentele inerente organizării unui eveniment de o asemenea anvergură.

BIBLIOTECA PUBLICĂ SI CERINȚELE UE

prof. univ. dr. Mircea REGNEALĂ

Președinte

Asociația Bibliotecarilor din România

Cadrul european

Plecând de la ideea de a face din Europa cea mai competitivă și dinamică economie a lumii, Consiliul Europei de la Lisabona, din anul 2000, a analizat prioritățile pentru educație, eficiența sistemelor educaționale și de instruire existente în U.E. și asigurarea accesului tuturor la educație și instruire.

În cadrul acestei analize, biblioteca a fost considerată parte integrantă a procesului educațional, partener cheie al educației, având ca obiectiv îmbunătățirea calității învățământului prin informația pe care o pune la dispoziție factorilor implicați în educație.

În alte documente europene se subliniază că biblioteca publică, cu valențe comunitare, trebuie să aibă un rol important în procesul de integrare socială oferind servicii mai bune pentru cetățeni și sprijinind astfel calitatea vieții. Se recomandă, de asemenea, necesitatea implementării în bibliotecile comunitare a tehnologiei informaționale și comunicaționale în cadrul programelor de educație permanentă și integrare socială în care acestea trebuie implicate.

De asemenea, în Directivele Uniunii Europene se atrage atenția că învățarea nu se limitează doar la instituții formale (școli și universități), un rol tot mai important este jucat de instituțiile informale, cum ar fi bibliotecile publice. În ultimele decenii, ele au început să își reorganizeze activitățile oferind sistematic programe de învățare, alături de activitățile culturale derivate din lectura de loisir și de informare. Se insistă asupra ideii că bunăstarea oamenilor este dependentă, în bună măsură, de cunoașterea informațiilor din domeniul public și de aplicarea cunoștințelor dobândite. Și cu cât cantitatea de cunoștințe însușite este mai mare, cu atât gradul de aplicabilitate a acestora crește.

Unul din factorii implicați în răspândirea cunoștințelor de interes comunitar, cunoștințe esențiale care să ghideze activitatea practică a oamenilor, să ofere cunoștințe tehnice necesare rezolvării problemelor curente, dar și provocărilor fundamentale ale epocii, gestionării mediului și participarea la comerțul internațional este biblioteca publică.

Se știe că unul dintre obiectivele principale ale inițiativei europene în 2010 are în vedere servicii mai bune pentru cetățeni și îmbunătățirea calității vieții punând accentul pe utilizarea sporită a Tehnologiei Informației și Comunicațiilor pentru învățarea de-a lungul vieții și incluziunea socială. Începând cu acest an, au fost realizate mai multe forme de diseminare a ideilor legate de implicarea bibliotecii publice în învățarea pe tot cuprinsul vieții, evidențiind bunele practici în furnizarea serviciilor de învățare. Aceste îndrumări vorbesc de strategii, politici și advocacy pentru biblioteca publică și învățarea pe tot cuprinsul vieții.

Programul european ENTITLE (Europe's New Libraries Together in Transversal Learning Environments) este o inițiativă menită să încurajeze eforturile făcute în domeniul bibliotecilor digitale, creând un cadru stimulat, îndeosebi cu sprijinul tehnologiei high-tech, menit să facă disponibilă bogata moștenire europeană pentru câți mai mulți oameni, combinând creativitatea individuală cu TIC.

Un studiu întreprins în cadrul programului ENTITLE, în 13 state europene, relevă că numai în două dintre acestea, Marea Britanie și Danemarca, bibliotecile publice sunt integrate în mod clar în strategiile naționale de „lifelong learning”; alte două, Finlanda și Cehia fac doar trimitere la bibliotecile publice, celelalte nouă, între care și România, nu fac nicio referire la biblioteca publică. În cele două țări menționate mai sus, integrate în LLL, programul orelor de deschidere a fost ajustat în funcție de cerințele utilizatorilor, s-a acordat o atenție deosebită susținerii educației vocaționale, s-au făcut cursuri de calificare în utilizarea calculatorului, s-au făcut oferte legate de sprijinirea curriculei.

Așadar, acesta este nivelul la care se află bibliotecile publice europene în relația cu LLL. Totuși, bibliotecile publice din comunitățile mici, cum sunt comunele, în primul rând, unde nevoia de informație e atât de necesară, trebuie să încerce să se integreze mai mult și mai bine în societatea informației. Trebuie profitat mai mult de tehnologia digitală, care vine cu o nouă perspectivă pentru rezolvarea multor probleme de comunicare și cunoaștere, de deschidere a oamenilor spre problemele care îi frământă. WWW cuprinde astăzi milioane de website-uri, iar Internetul este astăzi locul implicat în activități de cercetare, instruire, editare, comunicare și informare. E bine de știut că bibliotecile, ca principal furnizor de informații, au fost printre primii utilizatori a noii tehnologii digitale. Aplicată mai întâi în managementul catalogării și procesării documentelor, tehnologia digitală s-a extins apoi comunicând informații din colecțiile bibliotecilor în comunitatea www. Pe lângă conservarea și furnizarea de materialele digitale, un număr mare de biblioteci de astăzi și-au creat propriile resurse digitale, microbaze de date proprii cunoscute în literatura de specialitate ca surrogate digitale.

În România, rolul bibliotecii publice în învățarea de bază și mai ales în învățarea continuă pentru adulți nu este recunoscut și înțeles suficient nici de educatori, nici de autorități și nici chiar de bibliotecari. Experții europeni, care au analizat situația învățământului din România, atrag atenția că posibilitățile oferite de biblioteca publică în educația cetățenilor sunt insuficient exploatate și cere tuturor celor care se ocupă de programe comunitare să aibă în vedere resursele informaționale specifice acestor instituții. Pe de altă parte, specialiștii în biblioteconomie nu și-au corelat nici ei întotdeauna obiectivele cu cei din învățământ. Există așadar o crevasă care pe alocuri se adâncește între învățământ și biblioteca comunitară, datorate insuficienței colaborării.

Bibliotecarul contemporan

Mutația cea mai importantă care a avut loc în biblioteconomia contemporană în ultimele decenii privește modificarea de concepție și de atitudine a bibliotecarului care din persoană care difuzează cărți a devenit persoană care difuzează preponderent informații, fie obținute din cărți, fie, cel mai frecvent, din alte resurse, cum este Internetul.

Bibliotecarul din curator de documente a devenit curator și transmițător de informații. Este o schimbare fundamentală generată de societatea informației, care a transformat biblioteca dintr-o entitate statică într-un element viu și dinamic al societății.

Pentru integrarea în societatea informației, bibliotecarii trebuie să-și schimbe radical concepția despre carte și bibliotecă, așa cum le-a fost transmisă de tradiție, de știința clasică a bibliotecii. Bibliotecarul nu trebuie să stea tot timpul între cărți, pentru a le oferi spre lectură, el trebuie să iasă în întâmpinare nevoilor de informații ale cititorilor. Acesta este un imperativ impus de realitatea epocii noastre și susținut de o serie de documente internaționale care precizează locul și rolul bibliotecii contemporane și al bibliotecarului în societatea cunoașterii, în educația cetățenilor.

Complexitatea informației care poate fi generată de bibliotecă depășește adesea posibilitățile bibliotecarului de a cunoaște și utiliza cu maximum de eficiență informația dacă acesta nu este instruit în tehnicile moderne de stocare și regăsire a informației. Plecându-se de la această realitate, în Statele Unite, dar și în Uniunea Europeană s-au realizat programe speciale pentru formarea bibliotecarilor în tehnicile de căutare, stocare și difuzare a informației, precum și asupra instruirii utilizatorilor. Totodată s-au pus la punct software-uri de bibliotecă din ce în ce mai prietenoase care să permită un acces rapid la informații, consultabile de utilizatori, de acasă. Există și la noi asemenea software-uri pentru bibliotecile mici și mijlocii, cum sunt bibliotecile comunale. Fără informatizarea bibliotecii și conectarea ei la Internet, orice demers de integrare în societatea bazată pe cunoaștere este sortit eșecului.

Așadar, prima etapă în formarea bibliotecarului modern este legată de implementarea unui software specific care să dețină informația pe suport informatic și să poată fi comunicată utilizatorilor. Programul de formare trebuie să înceapă prin cunoașterea caracteristicilor și structurii principalelor tipuri de software aplicate în biblioteci. Vor fi selectate și prezentate principalele softuri aplicate în bibliotecile mici și mijlocii, de tipul CDS-ISIS (Computerised Documentation Service / Integrated Set of Information Systems), recomandat de UNESCO ca principal software de stocare și regăsire a informației bibliografice pentru aceste biblioteci. Acest software este proiectat avându-se în vedere în primul rând interesele bibliotecilor publice care dețin, de regulă, până la 50.000 de unități de înregistrare. Cu ajutorul acestui program se poate realiza o bază de date cu colecțiile deținute de biblioteca respectivă, dar la care se pot adăuga colecțiile altor biblioteci, realizându-se ulterior un catalog colectiv. În acest fel se va lărgi aria de căutare a documentelor și informațiilor. Totodată, se pot realiza baze de date tematice cu informații din catalogul propriu, la care să se adauge informații din alte cataloage de bibliotecă sau de pe Internet. Există și un alt software cunoscut și aplicat și în bibliotecile românești, Alephino, varianta pentru bibliotecile de dimensiuni mai reduse a celui mai apreciat software contemporan de bibliotecă, Aleph. Acest software, spre deosebire de CDS-ISIS, care este gratuit, e contracost. E contraindicat ca bibliotecile să-și realizeze programe proprii prin informaticienii locali, cum se întâmplă în unele biblioteci școlare, dar și comunale. De cele mai multe ori, acestea sunt incompatibile național și internațional, întrucât cei care le scriu nu cunosc biblioteconomie, nu cunosc standardele de descriere și prezentare a documentelor.

Înainte de alegerea unui anumit program informatic trebuie analizată situația colecțiilor și a existenței catalogului pe fișe bibliografice pe format hârtie, posibilitățile de convertire a acestuia în format electronic, mărimea fondului care trebuie înregistrat. Trebuie, de asemenea, făcută o comparație foarte detaliată între mai multe software-uri spre a decide care răspunde cel mai bine intereselor bibliotecii. Se vor avea în vedere principiile care stau la baza constituirii lor, subliniindu-se aspectele comune, dar și aspectele particulare care le diferențiază. Accentul principal se va pune pe modulele de catalogare și de circulație a colecțiilor, neglijându-se modul de achiziție, utilizat prea puțin în bibliotecile mici. În vederea introducerii datelor bibliografice, participanții vor fi instruiți în aplicarea principalelor standarde bibliografice, care permit aplicarea normelor unitare de descriere a elementelor care caracterizează publicația, de tipul ISBD (International Standard Bibliographic Description) pentru diferite categorii de documente: monografii (ISBD – M) , seriale (ISBD – S), documente noncarte (ISBD – NBM), documente electronice (ISBD – E). O atenție importantă se va acorda cunoașterii structurii și principiilor de aplicare a formatului UNIMARC (Universal Machine-Readable Cataloguing), cel mai important standard de schimb de date bibliografice, constituit din blocuri numerotate care corespund diferitelor tipuri de informații, acestea, la rândul lor, sunt formate din câmpuri și subcâmpuri, în funcție de categoriile de documente care urmează a fi înregistrate în memoria electronică a catalogului.

Modulul de catalogare, ca principal modul de bibliotecă, este cel asupra căruia se va insista cel mai mult, în cursul formării. De modul în care introducerea datelor este făcută, prin respectarea standardelor, depinde gradul de regăsire a informațiilor de către utilizatori. Instruirile vor avea o orientare practico-aplicativă, unde un număr însemnat de ore vor fi afectate lucrărilor practice.

Odată cu apariția și dezvoltarea programelor informatice de bibliotecă, extinderea TIC, creșterea uriașă a bazelor de date și a dezvoltării exponențiale a numărului de date pe Internet s-a pus cu acuitate problema instruirii utilizatorilor în folosirea eficientă a resurselor informaționale din colecțiile unei biblioteci sau intermediare de biblioteci. Așa a apărut conceptul de Information literacy (IL). Acest concept a fost echivalat în limba română de specialiștii în știința bibliotecii prin cultura informației. Mai apropiat de sensul original ar fi fost educația în informare.

Între marile mize ale tehnologiei biblioteconomice a secolului XXI (consorțiile de bibliotecă, evaluarea serviciilor de bibliotecă, educația în informare, tehnologia RFID și depozite instituționale), educația în informare se bucură de cel mai mare interes. Aceasta deoarece are legătură directă cu accesul oamenilor la informație în societatea digitală - proces complex care presupune o instruire permanentă desfășurată de personalul bibliotecii care-și asumă și funcții didactice.

Cultura informației a fost definită și teoretizată pentru prima dată de către IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) în cadrul unei reuniuni care a avut loc în Alexandria, Egipt, în 2005. Cu acest prilej, cultura informației a fost definită ca știința dezvoltării oamenilor în toate sectoarele vieții prin căutare, folosire și creare a informației în scopuri personale, sociale, ocupaționale și educaționale.

Cultura informației este considerată o unealtă puternică de sprijin pentru societatea informațională, încurajând utilizarea informației și creativitatea interdisciplinară. Educația în cultura informației presupune cunoaștere, spirit critic și analitic și este elementul indispensabil în edificarea noii societăți a informației, în sprijinirea cercetării științifice și progresului științific. Prin cultura informației se facilitează accesul utilizatorilor la informație prin organizarea de cursuri, pe vârste și pe interese profesionale, privind deprinderile de operare a calculatorului și de comunicare prin Internet.

Toate țările dezvoltate pun un accent deosebit pe dezvoltarea culturii informației începând de la copiii din clasele primare și sfârșind cu adulții.

Pentru țările în curs de dezvoltare, cultura informației trebuie înțeleasă ca un mecanism care contribuie la extinderea bunăstării umane prin răspândirea și utilizarea informațiilor esențiale ce se află în domeniul public. Asemenea răspândire va determina apariția factorilor care deschid calea spre informațiile cheie, cele care le ghideze activitatea practică.

Ca toate aceste lucruri să capete consistență, trebuie stabilită o strategie de dezvoltare a culturii informației pe termen lung (10 ani), mediu (cinci ani) și scurt (anual). Această strategie trebuie promovată în relație cu celelalte biblioteci din zonă, școlare sau publice, spre a se realiza cursuri de formare cât mai diversificate.

Trebuie să fie o strategie clară de management care definește obiective, priorități și servicii legate de nevoile comunității, astfel încât biblioteca publică își poate îndeplini integral obiectivele. Rezultatele cresc în valoare dacă biblioteca cooperează cu parteneri relevanți, cum ar fi grupurile de utilizatori și profesioniști la nivel local, regional și național. Orele de funcționare ale bibliotecii trebuie să se suprapună peste timpul liber al utilizatorului. În cadrul cursurilor de cultura informației este necesară adaptarea la nevoile comunității utilizatorilor din zonele urbane și rurale. Reușita acestei forme de educație informațională depinde de calificarea bibliotecarului ca intermediar activ între utilizatori și sursele informaționale.

Bibliotecarul comunal trebuie să țină legătura cu structuri organizate pentru a-și asigura o pregătire profesională care să-i permită să fie la curent cu noile orientări în cursurile de cultura informației.

Cultura informației este legată de un alt concept apărut relativ recent, accesul deschis. Eficiența accesului la informație depinde de sursele informaționale pe care le ai la dispoziție. Dacă acestea sunt limitate, capacitatea de informare este și ea redusă. De aceea, s-a dezvoltat pe plan mondial un curent de opinie favorabil accesului deschis la resursele informaționale.

Pentru prima dată noțiunea de acces deschis a fost lansată în 2002, la o conferință științifică ținută la Budapesta. Un an mai târziu, la Berlin are loc o conferință specială dedicată accesului deschis la cunoaștere. Conferința s-a încheiat cu Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities în care se spune „Misiunea noastră de difuzare a cunoașterii este doar pe jumătate completă dacă informația nu este făcută pe larg și imediat disponibilă societății. Noi posibilități de răspândire a cunoașterii nu numai prin forma clasică, dar totodată mult mai mult, cu sprijinul paradigmei Open Access, prin Internet, trebuie să fie susținute.” Aceasta declarație a fost semnată de 227 de instituții academice din întreaga lume.

Accesul liber la cunoștințe necesită un angajament activ din partea fiecărui producător individual de cunoștințe științifice, dar și din partea celor care dețin patrimoniul cultural. Contribuțiile la accesul liber constau în furnizarea gratuită a rezultatelor originale ale cercetărilor științifice, datelor și metadatelor în stare brută, surselor de unde au fost luate materialele, reprezentărilor digitale ale imaginilor și graficelor . Accesul liber este calea prin care sunt difuzate și folosite informații fără a plăti sume în schimbul lor. Este o alternativă la plata abonamentelor la modelul de publicare tradițional, realizabilă prin tehnologiile digitale și comunicațiile în rețea. Association of Research Library din SUA consideră că prin accesul liber se înțeleg lucrările create fără a se aștepta la o recompensă financiară și puse la dispoziția cititorului prin intermediul Internetului, fără a se plăti vreo taxă, în scopul educației și cercetării.

Bibliotecarul public trebuie să știe care sunt documentele aflate în acces deschis spre a le prelua și utiliza în folosul utilizatorului, fără riscul de a încălca dreptul de autor. Pentru aceasta, el trebuie să cunoască principiile care guvernează dreptul de autor cu excepțiile și limitările impuse de utilizarea lucrărilor protejate de copyright.

PENTRU SAU CONTRA TEHNOLOGIILOR NOI

Aliona MUNTEAN

Director adjunct

Biblioteca Națională a Republicii Moldova

Cuvinte cheie: *Web 2.0, Blog, Feed, RSS, Wiki, Taguri, Social bookmarks, Interfețe API*

Actualitatea temei: Este evident și des discutat faptul, că sistemul tradițional al activităților de bibliotecă se află în situație de criză. Solicitățile tot mai diversificate ale utilizatorilor, incapacitatea de a păstra un control permanent și efectiv asupra masei de informații și documente determină o eficiență din ce în ce mai scăzută a serviciilor tradiționale. Și asta, în condițiile când rolul bibliotecilor devine, în aparență, fundamental. Doar biblioteca este prima instituție cu ajutorul căreia o societate menține contactul cu propria sa rezervă de cunoaștere, controlând-o în același timp. Contradictoriile resurse de pe Internet, la care se fac atât de des referințe, sunt azi aici și mâine dispar, iar calitatea informației de pe unele resurse este relativă, deci anume bibliotecile au responsabilitatea instituțională de a păstra informația în timp și de a-i da autenticitate.

Atât modificarea și modernizarea serviciilor tradiționale, cât și crearea, implementarea serviciilor noi sunt niște modalități logice de adaptare a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la schimbările impuse de presiunea „pieței” informaționale. Căci în nici un caz nu poate fi negată realitatea existentă, în care necesitățile informaționale și culturale ale membrilor societății, pe care biblioteca tinde să le satisfacă, devin tot mai exigente. Concomitent, cresc cerințele utilizatorilor față de calitatea serviciilor prestate de către biblioteci. În circumstanțele prezente, pentru a prelungi valabilitatea acestor servicii, o reacție firească a instituției bibliotecare ar trebui să fie actualizarea și modernizarea urgentă și instantanee a produselor și serviciilor.

Beneficiarii contemporani solicită o asistență informațională calificată, care trebuie să fie în măsură să ajute în căutarea, selectarea, evaluarea resurselor de informare disponibile, să ofere oportunități extraordinare, folosind combinațiile și avantajele oferite de tehnologiile actuale de biblioteci. Fiind o parte indispensabilă societății informaționale, instituțiile infodocumentare ar urma, ca limită inferioară, să furnizeze utilizatorilor acces la cataloagele electronice existente a altor biblioteci, la bazele de date de referință, reviste electronice, la materialele multimedia de instruire, la bibliotecile digitale, la orice informație accesibilă. Serviciile de bibliotecă de calitate ar trebui, în mod ideal, să ajute beneficiarii nu numai la localizarea, ci și la autentificarea, evaluarea informației. Indiscutabil este și faptul că în condițiile unor imensități galactice de informații existente și accesibile în ultimii ani, biblioteca va îndeplini rolurile de explorator și călăuză pentru utilizatori. Pe de o parte, personalul bibliotecilor ar trebui să răspundă la provocările persistente ale celor mai sofisticate tehnologii informaționale și celor mai avansați utilizatori, iar pe de altă parte ar trebui să fie călăuză și dascăl pentru beneficiarii mai puțini inițiați, realizând

în același timp funcția de intermediar între comunitatea celor care produc informația și a celor care o consumă.

Dar o Bibliotecă Națională, cred eu, trebuie să fie preocupată și de faptul ca tehnologiile informaționale să nu fie o „sperietoare” pentru adepții serviciilor tradiționale, pentru pasionații de carte. Căci dacă folosim termenul de *piață informațională*, atunci avem tot dreptul să spunem că produsele unei biblioteci trebuie să fie prezentate într-un asortiment cât mai larg. Să ne amintim, că civilizația a trecut prin mai multe „isterii”, legate de idei inovatorii. În cele mai recente, se prezicea dispariția picturii odată cu invenția aparatului de fotografiat, se prezicea dispariția artei teatrale odată cu invenția cinematografului, iar mai târziu, tot așa de insistent, se profetiza apunerea cinematografului odată cu apariția televiziunii. De aceea, consimțim, parafrazând una din legile fundamentale a omenirii – legea libertății intelectuale - de a afirma, că într-o societate, care cel puțin pretinde democrație, fiecare are dreptul de a-și alege forma în care va primi sau enunța informația.

Deci, chiar fără implicația unor specialiști futurologi, **putem admite ipoteza:** cartea tradițională își va menține realitatea obiectivă în spațiul cultural al civilizației. Dar nici nu putem contesta existența unor noi generații pentru care cartea, fiind vădit, un obiect patrimonial, nu este unica și nici pe departe principala sursă de informații. Generația *erei numerice* preferă informația rezumată, care duce la țintă în cel mai scurt timp, accesibilă la orice oră. Cu toate că raportul logic al ideilor sus-numite se afirmă cam contradictoriu, bibliotecile ar trebui să satisfacă aceste atât de diferite cerințe: să păstreze și promoveze cartea ca apogeul spiritualității unui neam și să presteze informații rapide, actuale, succinte, ce presupun folosirea celor mai noi tehnologii. Și dacă serviciile tradiționale, cizelate de decenii întregi de lucru cu documente pe hârtie, sunt bine puse la punct, serviciile neologice de informare mai cer eforturi considerabile din partea specialiștilor în informare și documentare. Furnizarea serviciilor contemporane de informare impune, în primul rând, o dezvoltare profesională continuă și corespunzătoare atât tehnologiilor implementate, cât și cerințelor exprimate de utilizatori.

Ca rezultat, bibliotecile și centrele de informare, în general și Biblioteca Națională, în parte, sunt nevoite să-și modifice centrul de greutate al activității de la accesul la documente tradiționale la accesul și furnizarea de informații care să corespundă cerințelor beneficiarilor. Pentru o bibliotecă modernă nu este suficient să ofere servicii de informare asupra colecțiilor pe care le deține, ci trebuie să devină un mediu de informare și comunicare multidisciplinar, complex, deschis oricăror nevoi informaționale.[14] Biblioteca modernă este disponibilă pentru utilizator oricând și oriunde, la orice oră și în orice spațiu.

Ascensiunea celei de-a doua generații a webului, cunoscută ca web 2.0, a făcut posibilă, prin intermediul aplicațiilor caracteristice, cunoscute și sub genericul de software-uri sociale, o explozie în comunicare, participare, colaborare și interacțiune. Web 2.0 este un web social, ce reflectă un mod cu totul nou, aparte, în care relaționăm în cadrul universului digital. Web 2.0 este un spațiu al dialogului, al comunicației multisenzoriale, un web centrat pe utilizator. Web 2.0 se refera la o a doua generație de comunități bazate pe web și servicii găzduite, unde este facilitată colaborarea și partajarea între utilizatori. [14]

Principalele aplicații, existente la acest moment, care marchează existența web 2.0 sunt prezentate în continuare.

Blogul (*blog* cuvânt provenit de la expresia engleză *web log* = jurnal pe Internet) este o publicație web, ce conține articole periodice, actualizate neîntrerupt, ce au de obicei un caracter personal. Ca regulă, actualizarea blogurilor constă în adăugiri de texte noi, asemenea unui jurnal, toate contribuțiile fiind afișate în ordine cronologică inversă (cele mai noi apar imediat, sus, la vedere). Acest gen de publicații web sunt în principiu accesibile publicului larg. Scopul blogurilor variază foarte mult, de la jurnale personale și până la „armele” publicitare ale campaniilor politice, ale programelor media sau ale diverselor companii comerciale. De asemenea ele variază și în funcție de autor - de la unul singur la o comunitate întreagă.

Mulți profesioniști citați în literatura de specialitate în contextul discuțiilor despre mișcarea Biblioteca 2.0 consideră că blogul este cea mai importantă tehnologie a Bibliotecii 2.0. Da, sunt de acord, că blogurile profesionale, din care fac parte și Blogurile biblioteconomice au un rol aparte în informarea și comunicarea profesională. Dar numai în cazul când autorul (sau autorii) ce prestează materialele pentru acest blog sunt destul de competenți, iar maniera, stilul de redare a materialului și însăși informația sunt destul de interesante ca să provoace reacții sau discuții. În caz contrar, avem un blog „formal”, care este preocupat numai de aparența sa și interesant numai pentru autorul acestui blog. Blogurile pe interese, de exemplu ale bibliofililor sau prietenilor cărții, pot, indiscutabil, fi un instrument efectiv de promovare a cărților, serviciilor de bibliotecă și, în același timp, un considerent de marketing care ne-ar ajuta la analiza „pieței informaționale”, la analiza preferințelor expuse de cititori.

Prin bloguri, consumatorii serviciilor devin purtători de mesaj activi și, implicit, factori de decizie în succesul sau eșecul unei instituții. Bibliotecile recurg la bloguri ca instrument de informare și comunicare profesională foarte des, calitatea și nivelul de accesare, utilitatea fiecărui blog în parte rămânând, la propria-mi părere, discutabilă.

Technocrații, auditorul absolut al blogosferei, au ajuns să numere peste 70 de milioane de bloguri la nivel mondial, cu un nivel de dublare al numărului la fiecare 6 luni în ultimii ani. Peste 120.000 de bloguri sunt create în fiecare zi, ceea ce înseamnă 1,4 bloguri pe secundă. De asemenea avem un milion jumătate de articole de blog pe zi, ceea ce înseamnă că se scriu 17 articole pe secundă.[6] Mă întreb, câte din ele sunt citite?

Feedurile sau RSS-ul este un format web folosit la publicarea unor informații cu scopul de a face materialele accesibile publicului larg mai rapid și mai ușor. În general, un „feed” RSS prezintă doar părți ale unor articole, pentru a capta atenția cititorului, continuarea găsindu-se pe site. Fiecare feed RSS este asociat unui site de pe care preia informații, permițând utilizatorilor să țină pasul cu acestea.

Practic, cam toate site-urile cu adevărat importante, ce oferă material actualizat zilnic, folosesc serviciul RSS în prezent. De ce? Pentru a simplifica „munca” cititorilor. Utilizatorul intră pe un site oarecare, apreciază ceea ce găsește acolo și decide că articolele citite sunt interesante. De aceea se abonează la feedul site-ului respectiv. De acum înainte, el va putea citi ce e publicat cu ajutorul programului special, care citește feed-uri RSS.

Acesta verifica fiecare site în parte periodic și updatează listele de articole, cele necitite apărând de obicei cu titluri îngroșate, pentru ca utilizatorul să fie tot timpul la curent cu ultimele noutăți. Astfel, RSS-ul este folositor persoanelor interesate de lucruri noi, care urmăresc site-uri al căror conținut se actualizează zilnic. Dacă rezumăm beneficiile tehnologiei RSS din punctul de vedere al cititorului modern, ar fi următoarele:

- Economisește timpul necesar citirii informațiilor pe Internet;
- Accesul la feedul RSS este gratuit;
- Feedul RSS poate fi afișat în diverse moduri, putând fi citit atât în format HTML, dar și ca Podcast (o metodă de distribuție a fișierelor în format multimedia, de obicei fișiere audio, dar și video);
- Este simplu de utilizat, permițând utilizatorului să adune multiple feeduri într-un singur loc;
- Permite utilizatorului să fie la curent cu noutățile, cititorul RSS sincronizând rapid informația dintre el și site;
- Permite accesul la o cantitate variată de informație, ce poate fi organizată pe capitole și categorii;
- Permite localizarea rapidă a informațiilor importante prin prezentarea simplă.[12]

Chiar dacă nu așa de activ ca blogurile, RSS-urile sunt folosite și de biblioteci. RSS-urile naționale și internaționale de știri pot fi o adăugare adecvată pentru noutățile publicate în ziarele și revistele tradiționale. Unele biblioteci își postează Feeduri RSS *tematice* chiar pe pagina de start al site-ului. Aceasta tehnologie mai poate fi exploatată și în scopul creșterii vizibilității instituției și implicit a activității acesteia, prin sporirea cantității de informații comunicate. Informările pot fi cu caracter general sau adresate în mod explicit unui utilizator.

De exemplu:

- Anunțarea documentelor nou achiziționate, intrări recente în catalogul online.
- Noutățile pot fi structurate pe domenii. Utilizatorul se abonează la domeniul ce îl interesează și este informat asupra documentelor nou achiziționate;
- Anunțuri privind disponibilitatea unui document ce a fost rezervat;
- Anunțuri referitoare la evenimentele culturale sau științifice ce se desfășoară în bibliotecă;
- Preluarea rapidă a informațiilor referitoare la noutăți editoriale de pe site-urile editurilor, îmbunătățind astfel activitatea de achiziție de documente;
- Urmărirea știrilor oferite de bazele de date specializate (baze de date științifice, reviste electronice).
- Urmărirea noutăților postate pe blogurile de specialitate (biblioteconomie).

Wiki (numele vine de la expresia hawaiiană *wiki wiki*, însemnând „rapid – rapid”) este o aplicație web ce permite utilizatorilor să adauge conținut și să păstreze propriile lor versiuni succesive, la fel ca pe un forum Internet, dar permite și oricui altcuiva să modifice conținutul. Concomitent, wiki oferă modalități de a partaja rapid informațiile de pe site, fără a solicita instrumente sau expertiză avansată.

Este nevoie doar de un browser Web și de permisiuni la un site wiki. Nu este nevoie de instrumente speciale sau de cunoștințe despre crearea de site-uri. Se pot adăuga rapid pagini existente și se pot crea cu ușurință linkuri la paginile noi.

Echipele scriu de obicei wiki-urile ca proces colectiv. După ce o persoană creează o pagină, alt membru al echipei poate adăuga mai mult conținut, poate edita conținutul sau poate adăuga linkuri de suport. Comunitatea de autori contribuie la asigurarea acurateții și relevanței conținutului. Wiki-urile continuă să evolueze pe măsură ce alte persoane adaugă sau revizuiesc informații. Orice echipă poate să utilizeze un wiki pentru a construi o bază comună de cunoștințe. Ca indicatori de succes ai wiki-urilor în literatura de specialitate cel mai des sunt menționați:

- deschiderea – dacă un utilizator găsește o pagină incompletă, cu un conținut prost organizat, este liber să opereze modificări asupra acesteia;
- inteligența colectivă (adică capacitatea comunității umane de a evolua către o gândire de complexitate superioară, rezolvare de probleme și integrare, prin colaborare și inovare);
- încrederea colectivă (wiki se bazează pe presupunerea că nu poți opri utilizatorii să creeze și să editeze pagini dacă sunt bine intenționați);
- flexibilitatea: pentru accesul la un spațiu wiki este nevoie doar de un computer cu un program de navigare și o conexiune Internet (în foarte multe cazuri nu este necesară înregistrarea sau autentificarea cerută de alte tipuri de site-uri interactive precum forumurile sau camerele de chat);
- utilizabilitatea: permite tuturor utilizatorilor să înțeleagă conținutul și să aducă contribuții la acesta (încurajează utilizarea democratică a Webului și scrierea colaborativă);
- universalitatea: paginile se creează și se leagă într-o manieră foarte simplă, mecanismele de scriere fiind aceleași cu cele de organizare și editare;
- formarea unei atitudini favorabile cooperării cu ceilalți;
- dezvoltarea de competențe de asumare a responsabilităților și de recunoaștere a drepturilor celorlalți;
- controlul utilizatorului asupra designului, organizării spațiului wiki și versiunilor anterioare.[4]

Utilizarea wiki-urilor presupune însă și cunoașterea anumitor **pericole** și **factori de risc** precum:

- credibilitatea conținutului (Cine contribuie? De ce se scrie? Cum se scrie?);
- inexactitatea conținutului (informațiile pot fi incorecte sau distorsionate);
- prezența unor puncte de vedere radicale datorită faptului că nu există un control strict asupra informației;
- recenzia publică, semnalarea neregulilor și retractarea modificărilor;
- monitorizarea paginilor, diverse nivele de securitate;
- vandalismul (exploatarea malițioasă a site-urilor, ștergerea sau modificarea rău-voitoare a unei pagini, introducerea de obscenități ori modificări subtile care afectează negativ calitatea informației);

- publicitatea (adăugarea de link-uri publicitare este considerată drept spam și ca urmare sancționată de comunitatea de wikizeni) ș.a.[4]

Există și funcționează proiectul **dezvoltarea wikiurilor românești**, care are ca scop dezvoltarea wiki-urilor în limba română fondate de Wikimedia fără a include Wikipedia: Wikționar, Wikimanuale, Wikiștiri, Wikicitat, Wikisursă.

Aplicațiile ce pot fi construite pe software-uri de tip wiki sunt variate și pot lua o mulțime de forme, rezultând instrumente de lucru utile fie bibliotecarilor, fie utilizatorilor:

- depozit intern de referințe pentru cele mai frecvente întrebări;
- depozit de referințe bibliografice pentru subiectele solicitate frecvent;
- depozit de referințe bibliografice pentru solicitările ce necesită cunoștințe specializate în domeniu;
- depozite colaborative de conținut sau cunoștințe. Suportul pe care îl pot oferi utilizatorii externi nu trebuie neglijat. Trecând printr-o filtrare, informațiile furnizate de aceștia se pot dovedi deosebit de valoroase.

Aplicațiile de tip wiki încurajează crearea continuă de conținut, într-un mod descentralizat, democratic, precum și partajarea acestui conținut.

Tagurile sau Social bookmarks („Bookmark” tradus din engleză în română devine „semn de carte”, adică, cu alte cuvinte, locul unde vrei să revii). În accepțiunea generală un bookmark este o copie a URL-ului pe calculatorul pe care se lucrează (în folderul Bookmarks/Favorites al programului de navigare) și desemnează o locație virtuală de unde se pot consulta/descărca ulterior resurse de orice tip (pagini web, fișiere media sau orice altă entitate online). Social bookmarking este o modalitate online de a reține, clasifica, localiza și partaja aceste resurse Internet, în funcție de nevoile și interesele individuale. Pe scurt, tagurile sunt cuvinte **cheie** folosite pentru clasificarea unui element **de conținut**, de obicei de către autorul **acestuia**. Clasificarea în acest fel a elementelor de conținut (pagini de Internet, posturi pe blog, fotografii, filme etc.) duce la formarea așa-ziselor **taxonomii populare**). Pentru că autorii lor le-au pus niște taguri potrivite, putem găsi:

- **Bloguri** care ne interesează pe **Technocrati** (sau pe alte servicii de căutare în bloguri)
- **Fotografii** pe **Flickr** (sau pe alte servicii de „sharing” de fotografii digitale)
- **Filme** pe **YouTube** (sau pe alte servicii de „sharing” de fișiere video)
- **Linkuri** pe **Del.icio.us** (sau alte servicii de „social bookmarking”)

Așa că ideea primordială în web 2.0 este să creezi un **conținut valoros** și să-i pui niște **taguri relevante**. Astfel, cel mai mare beneficiu al utilizării aplicațiilor de tip *social bookmarking* este faptul că bookmarkurile online pot fi accesate de către persoana care le-a creat, de pe orice calculator conectat la Internet. De asemenea, odată stocate în astfel de sisteme, sunt apoi vizibile similarități dintre utilizatori, care pot fi exploatate pentru căutări sociale sau recomandări de resurse. Mai mult decât atât, se pot crea rețele pentru partajarea intereselor comune, se pot categorisi resursele prin atribuirea de taguri sau de alte metadate (descrieri, comentarii etc.). Majoritatea sistemelor de tip social bookmarking permit utilizatorilor să caute printre bookmarkurile sistemului (de fapt printre tagurile asociate bookmarkurilor), să vizualizeze câte persoane au mai salvat acea resursă, cu alte cuvinte, care-i este gradul de popularitate, să importe/exporte bookmarkuri de pe

un sistem local către aplicația respectivă (doar unele sisteme de social bookmarking pot face această operație), să adauge note etc. De asemenea, pe lângă partajarea în cadrul sistemului de tip bookmarking, unele astfel de aplicații permit notificarea prin email, folosirea tehnologiei RSS, sau chiar constituirea de grupuri sau rețele sociale de interes printre utilizatori.

Dintre **avantaje**, în plus față de cele deja amintite, se pot enumera următoarele:

- posibilitatea de a învăța din experiența altor utilizatori și din modul în care aceștia realizează însemnările online;
- posibilitatea de a construi rețele de utilizatori care împărtășesc interesul pentru un același subiect sau domeniu;
- posibilitatea de a regăsi cu ușurință informații care la un moment dat au fost considerate utile, indiferent dacă acestea au fost găsite pe calculatorul de acasă, de la serviciu, de la școală sau din orice altă locație;
- popularitatea din jurul unei resurse denotă faptul că acea resursă este utilă, interesantă pentru multe persoane, ceea ce chiar poate fi considerat un sistem de evaluare;
- posibilitatea de a căuta atât printre resursele aplicației respective de social bookmarking dar și prin tot webul; diverse modalități de a prezenta resursele aplicației (după popularitate, după cele mai recent salvate date, după taguri, după persoane etc.);
- diverse modalități de a organiza resursele salvate de un utilizator al aplicației de social bookmarking etc.

Dintre **dezavantaje**, cel mai important poate că este faptul că nu există interoperabilitate și portabilitate între servicii, deși unele dintre acestea pot importa sau exporta însemnările realizate (din păcate și aici trebuie făcută mențiunea că într-o operație de import/export toate înregistrările iau parte, nu se pot selecta aleator doar câteva). Neexistând un control al persoanelor care realizează însemnările sau măcar un sistem unitar care să reglementeze modalitățile de a face social bookmarking, fiecare persoană le realizează așa cum consideră, astfel încât pot exista interpretări greșite ale respectivei resurse și, implicit, asocieri eronate de taguri, note, comentarii ș.a.m.d. De asemenea, s-au mai semnalat și probleme legate de abuzul utilizării acestor aplicații. Astfel, profitând de interesul utilizatorilor pentru însemnările populare și de breșele de insecuritate în acest sens ale sistemelor de bookmarking, multe persoane realizează însemnări multiple pentru același site (pentru pagini diferite), multe persoane sunt tentate să-și facă reclamă prin intermediul acestui serviciu datorită popularității ce a cunoscut-o, ceea ce conduce inevitabil și la obținerea de rezultate nerelevante, sau, mai mult decât atât, „bombardarea” cu informații nesolicitate și nefolositoare.

Internetul fiind, prin definiție, o bibliotecă gigantică, un conglomerat de informații, unele mai relevante decât altele, „semnele de carte” sociale ajută la sortarea conținutului și împărtășirea acestuia între mai mulți utilizatori. Și un bibliotecar bine instruit le poate fi de mare ajutor în valorificarea și partajarea informației.

API- este acronimul din limba engleză pentru *Application Programming Interface* și este o interfață destinată programării aplicațiilor pentru un sistem de operare sau o

librărie pentru a permite apeluri la serviciile care pot fi generate din API-uri respective de către un program. De obicei este vorba despre interfața dintre programele de aplicație și sistemul de operare, care stabilește în amănunt modul în care programele de aplicație pot accesa serviciile sistemului de operare sub care rulează. Unele interfețe API, cum sunt cele standard pentru un sistem de operare, sunt implementate ca librării de cod separate, care sunt distribuite împreună cu sistemul de operare. Altele au integrată funcționalitatea interfeței API direct în aplicație. Microsoft Windows API este distribuită cu sistemul de operare. Interfețele API pentru sisteme embedded, cum sunt consolele de jocuri video, în general, intră în categoria API-urilor integrate direct în aplicație. O interfață API care nu necesită drepturi mari de acces sunt numite „open” (OpenGL ar fi un exemplu).[1]

Câteva exemple de Interfețe API: Single UNIX Specification (SUS), Microsoft Win32 API, Java Platform, Enterprise Edition API's, OpenGL cross-platform API, DirectX for Microsoft Windows, Google Maps API, Wikipedia API, Simple DirectMedia Layer (SDL) etc.

Interfețele API Windows au oferit dintotdeauna acces la structura sistemelor Windows. Din acest motiv ele sunt construite, în mare parte, pentru programatori. Programatorilor li s-a oferit multă flexibilitate și putere în dezvoltarea aplicațiilor.

Deci, după cum vedem, noile tehnologii pe lângă toate avantajele manifestate, denotă și unele amenințări. Dar răspândirea tot mai exhaustivă a efectului 2.0 nu ne permite să-i neglijăm aparențele.

De-a lungul a doar câțiva din ultimii ani, efectul web 2.0 a captat atenția nu numai a persoanelor fizice, ci și a organizațiilor, fie publice sau private. Cauzele, care provoacă sau care determină apariția acestui efect sunt, cred eu, motivate de ofertele web 2.0: posibilitatea utilizatorilor de a accesa, configura și recombina ușor informațiile, interactivitate; o valoare crescută a întregului, care este un rezultat al colaborării. În paralel cu termenul web 2.0 este folosit și cel de software social. Acest termen este preferat pentru a descrie serviciile din cadrul noului web, servicii care sunt orientate pe comunicarea în rețele, servicii în care utilizatorul nu nu mai este „client” ci partener.

Practica mondială biblioteconomică ne indică clar - viitorul va aparține bibliotecilor integrate în sisteme naționale și internaționale de informare, deci acelor biblioteci, care oferă posibilități nelimitate de informare, care oferă produse informaționale cât mai diferite și cât mai sofisticate.

Care ar fi calea noastră de a ne adapta în mod constructiv și integrator la presiunea „pieței” informaționale ?

Primul pas făcut în această direcție de Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost interactivitatea Catalogului electronic și al componentelor site-ului bibliotecii. Catalogul *TinRead opac*, bunăoară, permite utilizatorului: să evalueze și să comenteze cartea, să participe la crearea topului; face posibilă folosirea Tagurilor sau a Social bookmarks, distribuirea linkurilor pe : Amazon Wishlist, Blogger, Blogmarks, Delicious, Facebook, Favorites, FriendFeed, Google, Link-a-Gogo, MySpace, Netvibes, Twitter, WordPress, Y! Bookmarks etc.; permite căutarea în baze de date ale altor biblioteci BN France, OCLC, National Library of Scotland, Union Catalogue of Czech Republic etc.

La fel de interactive sunt și celelalte componente a site-ului bibliotecii, permițând răspunsuri la întrebări online, distribuire de linkuri, postări pe bloguri, twitter, abonări la RSS-uri, taguri pentru Google și acces direct la structurile mondiale a căror membru este BNRM: European Library, CENL, WORLD Digital Library, Europeana etc.

Foarte reprezentative, și, fără îndoială, cele mai active dintre blogurile Bibliotecii Naționale sunt blogurile Centrului Pro-european. Numărul sporit de vizitatori se datorează utilizării extinse și diverse a noilor tehnologii de informare și comunicare: abonări le RSS, taguri, linkuri pentru cele mai populare postări. Datorită acestor bloguri, care oferă linkuri rapide pentru cele mai importante organisme, evenimente și subiecte europene, utilizatorii își pot cultiva sentimentul de apartenență europeană. Alte bloguri încadrate în câmpul informațional al Bibliotecii Naționale, se promovează la fel de activ, folosind tehnologiile de socializare : blogul Clubului tinerilor bibliotecari, spre exemplu, folosește fluxul RSS, iar blogul de biblioteconomie și științe ale informării este foarte activ în folosirea tehnologiilor de slideshare și, desigur, toate blogurile atât cele susnumite, cât și cele susținute de secțiile *Cercetări bibliografice*, *Colecție de arte și cărți* sunt prezente în rețelele sociale, fiind un efectiv instrument de difuzare a informației în public.

Dar cele mai importante proiecte ale Bibliotecii Naționale în ultimii ani, care sprijină, irevocabil, obiectivele CENL, încercând să presteze fiecărui utilizator un acces rapid, global, multilingv și pe termen lung la mai multe colecții de informații sunt *Catalogul Național Colectiv Partajat SIBIMOL* și *Biblioteca Națională Digitală Moldavica*. Răspunzând cerințelor actuale de interactivitate și accesibilitate, aceste baze de date complexe deja sunt o parte indispensabilă a spațiului informativ european.

Să sperăm că tehnologiile noi n-o să rămână o inovare „la modă”, ci o să devină cu adevărat un instrument eficient de marketing în domeniul comunicării. Ce ar trebui să facem pentru aceasta? Să învățăm din propriile greșeli. Se ne dezvoltăm profesional încontinuu. Să tratăm greutățile ca oportunități de dezvoltare. Și, după spusele lui Nicolae Iorga, „**Pulsul preocupărilor noastre să bată în ritmul... timpului. Orice obiect am trata... să-l interpretăm în sensul vremii...**”

Referințe bibliografice:

1. *Application Programming Interface [API]*. – Disponibil pe Internet: <http://ionut97.wordpress.com/2012/04/27/application-programming-interface-api/>
2. *Biblioteca 2.0 – o nouă generație de biblioteci* : (materialele Seminarului Național al Managerilor de biblioteci publice, 2009) / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; resp. ed. Vera Osoianu. – Chișinău : BNRM, 2010. – 80 p.
3. DELEAN, Dragoș *Ce sunt tag-urile Technorati și de ce contează?* – Disponibil pe Internet: <http://www.dragosdehelean.ro/2007/01/14/ce-sunt-tag-urile-technorati-si-de-ce-conteaza/>
4. *Despre wiki*. – Disponibil pe Internet: <http://oradeinfo.wikispaces.com/Despre+wiki>
5. DMITRIC, Ecaterina. *Mijloacele de recondiționare a serviciilor prestate de bibliotecile publice. Tehnologiile Web 2.0 și serviciile Bibliotecii 2.0* / Ecaterina Dmitric // Magazin bibliologic. – 2011. – Nr.1-2. – P.61-64; Disponibil pe Internet: <http://www.slideshare.net/cdbclub/anul-bib-edmitric>
6. *Folosirea blogului în marketingul serviciilor de biblioteca*. – Disponibil pe Internet: <http://www.scribube.com/literatura-romana/carti/Folosirea-blogului-in-marketin92588.php>

7. LUPUȘOR, Diana. *Portretul Bibliotecarului 2.0* / Diana Lupușor. – Disponibil pe Internet: <http://www.slideshare.net/cdbclub/portret-bibliotecar-20>
8. LUPUȘOR, Diana. *Utilizatorul 2.0: Primele bilanțuri: Studiu de fezabilitate* (Chișinău Noiembrie, 2010) . – Disponibil pe Internet : <http://www.slideshare.net/Dayanna2010/utilizator2-0pptseminar101217071735phpapp02>
9. OSOIANU, Vera. „*Biblioteca 2.0 – o nouă generație de servicii bibliotecare*”: rezultatele Anului *Bibliologic 2010* / Vera Osoianu // *Gazeta bibliotecarului*. – 2010. – Nr.11/12. – P.3-4 ; *BiblioPolis* : Revistă de biblioteconomie și științe ale informării. – 2011. – Nr. 3. – P. 22-29 ; Disponibil pe Internet: <http://www.slideshare.net/cdbclub/ab-2010-rezultate>
10. OSOIANU, Vera. *Biblioteca 2.0 în contextul tranziției de la modelul tradițional de bibliotecă la cel modern* / Vera Osoianu. – Disponibil pe Internet: <http://www.slideshare.net/cdbclub/cdocuments-and-settingsosoianuvdesktoplibrary-20prezentare-sn-2009>
11. OSOIANU, Vera. *Utilizatorul 2.0: Context. Profil. Tendințe* / Vera Osoianu // *Biblio Polis*. – 2010. – Nr.4. – P.37-40. ; Disponibil pe Internet : <http://www.slideshare.net/cdbclub/utilizatorul-20-tendinte-context>
12. *Tehnologia RSS, asul din mâneca internautului modern*. – Disponibil pe Internet: <http://www.descopera.ro/lumea-digitala/2335926-tehnologia-rss-asul-din-maneca-internautului-modern>
13. *Utilizarea blogurilor sau a wiki-urilor pentru partajarea informațiilor*. – Disponibil pe Internet: <http://office.microsoft.com/ro-ro/sharepoint-server-help/utilizarea-blogurilor-sau-a-wiki-urilor-pentru-partajarea-informatiilor-HA010237579.aspx>
14. VOINICU, Mihaela. *Noi servicii de biblioteca pentru utilizatorul modern*: material prezentat la Sesiunea de Comunicări Științifice „Mass Media, comunicare și comunitate”, București, Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării, mai 2008. – Disponibil pe Internet: <http://bjarges.ro/download/2008%20web2.pdf>
15. *Windows API*. – Disponibil pe Internet: http://ro.wikipedia.org/wiki/Windows_API

ДОШЕНЕСКІ ДОЛЪ СЪУЛІА

Днѣ Младенъ Рубахъ Кипоте.

Въспрайтъ, кѣндѣ вѣ съжѡщѣенкѣ
кѡрѣжѡнъ а прѡчѣнѣ а лѣтѣнъ а прѣрѣ
а тѡу нѣнъ маните стрѣнѣе боннѣнъ
а тѣрѣмѣнѣнъ. шн дѣуіа прѡчѣдѣ съ

Diviziuni

АВЪЛЪ : СЪЛОБОСЪСЕ РѡДЪЛЪ ШМЕНЕСКЪ ДНѣ РОБІА
АВЪНЪ Чѣ АМАРЪ. ВЕННЪ АМАРЪ ГААНЛЕНАВЪНЪ. ШН
ДѣКОЛО АЧЕПѡУ АТЪНЪ АСТРѣНѣе АПАНЪ СПРЕАЧА
СТА ЧРѣБЪ, КѡМЪ АБЪНЪМЪ СІДЪНІА СЪВѣТА СЪУЛІЕ.

PREMISELE COLABORĂRII ÎNTRE PRINCIPALELE TIPURI DE BIBLIOTECI ROMÂNEȘTI

dr. Corina APOSTOLEANU

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

A. Premise în relație cu rolul informațional al bibliotecilor

Societatea informațională în care trăim - la construcția căreia bibliotecarii participă odată cu fiecare nouă implicare a tehnologiei în procesele caracteristice de prelucrare a documentelor și, respectiv, comunicare a colecțiilor - recunoaște ca una dintre priorități accesul public la informație.

Utilizatorii de orice vârstă, din orice categorie socială sau profesională își exprimă așteptările față de bibliotecă odată cu serviciile pe care le solicită; nivelul ridicat al calității serviciilor reprezintă încrederea pe care beneficiarii sunt dispuși să o acorde instituției, încă de la primele vizite. Dacă acest capital de încredere rămâne neschimbat, crește ori scade, pe parcursul relației de colaborare a utilizatorilor cu biblioteca, devine una dintre responsabilitățile de bază ale specialiștilor în știința informării, așa cum am dori să fie recunoscuți azi bibliotecarii.

Organizarea structurilor educaționale sau culturale plasează diferitele tipuri de biblioteci în contexte sociale și economice de care acestea depind din punct de vedere al finanțării sau al puterii decizionale. Cu toate acestea, profesiunea în sine rămâne una singură, cu multe aspecte comune, fie că este vorba de biblioteci școlare, publice, universitare, naționale, specializate și chiar private.

Practic, în toate aceste tipuri de structuri info-documentare se duce aceeași „bătălie” pentru instaurarea unei stări de fapt în conformitate cu cerințele informaționale ale epocii contemporane, cu exigențele utilizării tehnologiei pentru democratizarea accesului la informație.

Ideea conform căreia bibliotecarul care își desfășoară activitatea într-un anume tip de structură info-documentară nu ar avea motivația de a se arăta interesat de ce se întâmplă, în general, în tot sistemul național de biblioteci, ni se pare astăzi total depășită.

Am putea menționa cel puțin două argumente: „izolaționismul” profesional practic nu mai există, în condițiile tehnologiei informației și, tot datorită mijloacelor de informare, utilizatorii unui tip de bibliotecă pot deveni în momentul următor utilizatorii mai multor tipuri de biblioteci, prin consultarea cataloagelor online, accesarea serviciilor online, utilizarea informației de pe site-ul bibliotecilor etc.

Iată de ce structurile info-documentare trebuie să ia din ce în ce mai mult în considerare colaborarea în rețele comune, fie acestea locale, regionale sau naționale.

Există în clipa de față colaborări între diferitele tipuri de biblioteci din România?

Răspunsul este afirmativ, în măsura în care inițiative punctuale pot fi regăsite în proiecte comune derulate pe perioade limitate sau dacă ne referim la protocoalele de colaborare existente, de pildă între bibliotecile școlare (gimnaziale și liceale) și bibliotecile publice.

Nu există o preocupare constantă a instanțelor decizionale din învățământ, de orice nivel și, respectiv din cultură, de a aduce la aceeași masă de discuții reprezentanții acestor structuri info-documentare și de a crea strategii comune de lucru.

Ne dorim aceasta doar pentru că știm că în cazul unor biblioteci vest-europene aceste mecanisme funcționează? Evident că nu poate fi vorba de o copiere mecanică a unor structuri, cu sorți de izbândă de a funcționa sau nu.

În acest sens, amintesc exemplul implementării acum mai bine de zece ani a centrelor de informare comunitară în bibliotecile publice românești, desigur, după ce „modelul” fusese văzut în Marea Britanie și acomodat realităților din bibliotecile noastre. La început, inițiativele de acest sens au stârnit două tipuri de reacții - de entuziasm necondiționat sau, dimpotrivă, de respingere, ca fiind o copie și atât. Centrele de informare comunitară și-au validat în timp importanța și au constituit și mai constituie un important sprijin pentru cetățeni. Explozia Internetului a adus oarece schimbări în concept, dar aceasta nu înseamnă că este total perimat astăzi.

Ideea rețelelor informaționale locale sau regionale, care să implice biblioteci școlare și publice, bibliotecile unor muzee sau alte tipuri de biblioteci specializate nu reprezintă un concept cu totul nou, deși nu a fost numit vreodată în trecut astfel.

Chiar în anii de dinainte de 1990, cu toate limitele impuse de regimul politic restrictiv în care își desfășurau activitatea, bibliotecile publice au făcut încercări timide de a partaja resursele, așa după cum numim astăzi acest mecanism, respectiv, prin înțelegerea verbală între conducătorii instituțiilor, s-au achiziționat lucrări mai scumpe doar de către o instituție bibliotecară dintr-o localitate, avându-se în vedere, ulterior împrumutul interbibliotecar între muzeul și biblioteca publică dintr-o localitate, sau între biblioteca publică și cea universitară.

Desigur, neexistând o strategie în acest sens, putem considera aceste gesturi culturale izolate ca neavând o prea mare greutate. Cu toate acestea, un anume tip de solidaritate profesională se putea regăsi în spatele unor pragmatice economii la bugetul instituțiilor.

După 1990, pentru o perioadă, un eventual tip de colaborare între structurile info-documentare a părut uitat, bibliotecile fiind mai degrabă atente doar la propria lor activitate și evoluție, în mod cert și sub impactul schimbărilor din societatea românească, cu efecte deloc neglijabile asupra tuturor instituțiilor culturale.

Dezvoltarea tehnologiei informației și intrarea cu drepturi depline în „era Internet-ului” a transformat total paradigma de lucru a bibliotecilor și a condus la o capacitate de comunicare fără precedent, iar câștigul de vizibilitate și accesibilitate a colecțiilor de documente a sporit nu numai numărul utilizatorilor, dar și al vizitelor reale și virtuale din biblioteci.

Aceste aspecte unanim recunoscute azi au crescut valoarea și beneficiile cooperării în context regional sau național a structurilor info-documentare.¹

Necesitatea existenței unui schimb informațional între diferite tipuri de structuri infodocumentare este resimțită de utilizatorii care înțeleg astăzi că răspunsul la o simplă întrebare de genul: „În bibliotecă la Dvs. nu se află documentul respectiv, dar unde îl pot găsi, cât mai aproape?” nu mai poate fi acoperit de necunoștința bibliotecarului.

În multe cazuri, „scenariul” este similar: biblioteca publică, universitară (de stat, fără a vorbi despre cele din sistemul privat) și bibliotecile școlare dintr-o localitate „nu au nimic în comun”, în sensul în care, în lipsa unui catalog online sau a unei rețele informaționale, fac cu totul imposibilă orientarea utilizatorului spre locul de stocare a documentului/documentelor solicitate.

Prin natura rolului îndeplinit într-o comunitate, biblioteca publică are tangență cu utilizatori de toate vârstele și prin urmare, este extrem de interesată de celelalte rețele de biblioteci și de colaborarea cu acestea.

Nu vom dezvolta aici o discuție despre lipsa mijloacelor financiare pentru dotarea bibliotecilor cu numărul de computere necesar și pentru achiziționarea unui soft dedicat, fiindcă argumentele sunt mult prea cunoscute. Vom sublinia însă că la fel de importantă este inițiativa creării unor rețele informaționale și astfel intrarea bibliotecii într-o nouă etapă de existență, prin catalogul electronic, asociat paginii web. Din păcate și la acest punct, în mediul școlar sau în localitățile mai mici, urbane sau rurale nu se poate vorbi încă de cataloage online. Este necesar ca ideea că fiecare dintre aceste rețele informaționale reprezintă tot atâtea „voci” pentru membrii lor, un cadru pentru ajutorul mutual între biblioteci, oriunde s-ar afla acestea să domine în planurile manageriale ale instituțiilor invocate.

Existența unor bariere administrative sau de natură organizatorică poate fi astfel mai ușor resimțită printr-un continuu schimb informațional-mediat de bibliotecari sau prin accesul liber la cataloagele online și bazele de date.

Obiectivele generale ale acestor asocieri sunt:

- statuarea unor canale de comunicare între bibliotecile din regiune, dar și la nivel național, respectiv internațional;
- schimb de servicii între biblioteci și alți furnizori de informație (producători de baze de date etc.);
- facilitarea accesului la informație, din orice punct de acces;
- adoptarea unui sistem deschis la care pot adera continuu alte structuri infodocumentare interesate;
- împrumut interbibliotecar;
- partajarea resurselor, unde este cazul.

---

1 Dacă este să cităm numai exemplul oferit de ROLINEST, în care sunt reunite actualmente 12 biblioteci - majoritatea universitare, o bibliotecă națională - Biblioteca Academiei, cât și o bibliotecă publică - Biblioteca Județeană Mureș, este evident că rețelele de acest tip trebuie extinse.

B. Premise în relație cu rolul educațional al structurilor info-documentare

Unul dintre recentele documente care au adus neliniști considerabile structurilor decizionale din sfera educației, în multe state europene, a fost Raportul PISA (Programme for International Student Assessment, 2008-2009), în opinia noastră document prea puțin cunoscut și dezbătut atât în structurile educaționale, cât și în bibliotecile de toate tipurile. Sondajul a debutat în anul 2000, propunându-și să analizeze diferite aspecte legate de cunoștințe, aptitudini și atitudini ale tinerilor de 15 ani, la trecerea dintr-o etapă educațională în alta, în toate statele lumii care au acceptat participarea. 15 ani a fost fixată vârsta limită a repondenților deoarece, în majoritatea țărilor, educația obligatorie se încheie în această etapă. Dacă în anul 2000, domeniul principal de investigație a fost lectura, în 2003 matematica a fost în centrul atenției, în 2006 științele naturale, ca în 2009 să revină interesul pentru aptitudinile de lectură și înțelegere a unor texte cât mai diferite în conținut, în limba maternă. În mod cert, alegerea repetată a investigării deprinderilor și atitudinilor față de citire/lectură a repondenților nu a fost întâmplătoare, ci în corelație cu tendințele comportamentale observate la copii și adolescenți.

Sunt urmărite: „**capacitatea individuală de a înțelege, de a utiliza și de a reflecta asupra textelor scrise, pentru a-și atinge scopurile, pentru a-și dezvolta cunoștințele și potențialul pentru a participa la viața societății**”.

La aceasta se adaugă aspectele legate de angajamentul în procesul de lectură, ca parte integrantă a culturii lecturii.

Termenul „*cultură a lecturii*” (engl. *Reading literacy*, fr. *culture de la lecture*) este preferat celui de „citire/lectură” deoarece acesta comunică mai precis unei audiențe mai largi aspectele centrale pe care le măsoară acest studiu internațional. „Citirea” este adesea înțeleasă ca o simplă decodificare sau chiar ca o simplă citire cu voce tare, în vreme ce intenția acestui studiu comparativ de evaluare este de a măsura un concept mai vast și mai profund.

Cultura lecturii include o gamă largă de competențe cognitive, de la decodificarea de bază la cunoașterea vocabularului, a gramaticii și a unor structuri și caracteristici textuale și lingvistice mai complexe și până la cunoștințele despre lume dobândite anterior de tânărul de 15 ani pe cale formală, non-formală și informală. Conceptul include, de asemenea, și elemente de competență metacognitivă: conștientizarea etapelor parcurse în abordarea textului și abilitatea de a utiliza o varietate de strategii adecvate textului și situației de lectură în momentul procesării textului. Competențele metacognitive sunt activate când cititorii se gândesc, monitorizează și își ajustează în consecință strategiile de lectură, având un anumit scop cognitiv.

Conform acestui raport, România se situează, din multe puncte de vedere, sub limita admisă².

Cu toate criticile aduse metodelor de lucru la realizarea acestei analize, un lucru este cert : rezultatele acestuia nu pot fi ignorate deoarece ele aruncă o lumină asupra

2 Pentru detalii, vezi Raportul PISA, publicat în 2010 pe site-ul Ministerului Educației și Cercetării

situației reale a lecturii în momentul actual.³

Strategiile de remediere a situației trebuie să fie concepute pe termen lung și implică nu numai școala ca atare, dar și bibliotecile, ca parte componentă recunoscută a procesului de instruire și educație.

Ce rol au bibliotecile în combaterea „efectelor” constatate de Raportul PISA ?

Până în momentul actual, nu am cunoștință de existența vreunui plan comun învățământ-bibliotecă în sensul celor discutate mai sus.⁴

Apelând din nou la rolul bibliotecilor, statuat prin Legea bibliotecilor, aceste instituții nu au abdicat niciodată de la rolul lor educativ. Toate tipurile de structuri info-documentare au proiecte de sprijinirea lecturii : de exemplu bibliotecile publice, împreună cu structurile educaționale, începând cu grădinițele și terminând cu liceele obișnuiesc să semneze protocoale de colaborare care vizează și acest aspect.⁵

Ce fac totuși bibliotecile ?

Bibliotecile publice organizează:

- lansări de carte;
- lectură în parc;
- lectură urbană;
- biblioteca în grădină;
- cluburi de lectură;
- lectura cu voluntari/studenti;
- lectura de noapte;
- fii bibliotecar pentru o zi și recomandă o carte;
- citește cartea, vezi filmul și povestește-le.

3 Se afirmă că, în general, nu mai există interes pentru lectură, dar și în urma acestui sondaj rezultă că în afară de suportul hârtie, nu prea se știe cât se citește pe alte suporturi, cunoscută fiind preferința tinerilor pentru mediile electronice. Oricum cititul pe medii de tip tabletă etc. este în prezent aproape imposibil de controlat, consideră specialiștii în studiile de piață. În plus, ce se citeste dincolo de zidul bibliotecilor nu poate fi cuantificat doar prin analiza a ceea ce și cât se cumpără din librării, târguri de carte, de la distribuitori online etc

4 Interesant și impresionant rămâne modelul Germaniei care în cei câțiva ani de la publicarea Raportului a dat exemple concrete de aplicare a unor strategii de combatere a unora dintre efectele negative ale insuficienței abilităților de lectură

5 Un exemplu recent : Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța are un proiect de lucru cu unul dintre liceele din oraș: digitizarea de documente ieșite de sub legea copyright-ului și astfel conștientizarea elevilor de importanța acestor documente, dar și valorificarea lor pe un site dedicat cu link spre pagina de web a bibliotecii noastre.

Un alt liceu din Constanța dezvoltă un proiect numit Read-IT - Train teachers to make reading more attractive using digital stories”, partenerii fiind din Italia, Turcia, Scoția și Danemarca. Inițiativa este finanțată de Comisia Europeană în cadrul programului Lifelong Learning, în cadrul Comenius, 2010-2012. Profesorii sunt instruiți să utilizeze instrumente de lucru care să promoveze lectura în rândul tinerilor (povestiri digitale, de exemplu, care fac lectura mai atrăgătoare).

Ce nu fac bibliotecile publice și școlile ?

- nu lucrează împreună în cadrul unei strategii oficiale la nivel național, singura soluție viabilă credem noi pentru rezultate concrete.

Un foarte consistent studiu american⁶ asupra lecturii trece în revistă evoluția conceptelor, de la începutul secolului al 20-lea și până în prezent și reafirmă importanța lecturii libere, în afara școlii, ca factor esențial în realizările școlare, la toate vârstele și, respectiv a deprinderii unei libertăți a informării și documentării, absolut necesare oricărui individ.

În prezența tehnologiei sau nu, considerăm că sprijinirea lecturii nu trebuie să înceteze a fi o prioritate, pentru toate tipurile de biblioteci.

Cele două tipuri de premise invocate mai sus nu constituie decât exemple ale multitudinii de abordări a cooperării în spațiul bibliotecar românesc, extrem de puțin valorificate în prezent.

6 Independent Reading and School Achievement, având-o ca autoare pe Bernice E. Cullinan de la New York University, publicat cu permisiunea Departamentului de Educație

PROIECTUL EUROPEAN
Creșterea Calității Serviciilor de Bibliotecă Specializate
în Relația cu Publicul tânăr

Punte de legătură între tradiție și inovație la Biblioteca Academiei Române

drd. Ligia Caranfil

Serviciul de Catalogare – Clasificare Cărți
Biblioteca Academiei Române

Cuvinte cheie:

bibliotecă, proiect european, Program Leonardo, parteneriat între biblioteci, rețea de biblioteci, împrumut, sală de lectură, depozit, departament de bibliotecă, unitate de bibliotecă, document, cultura informației, formare profesională, flux, training

I. Obiectivele și importanța proiectului pentru Biblioteca Academiei Române (BAR)

Beneficiară a unui grant oferit de Comisia Europeană pentru un proiect de formare profesională de tip PLM, cu titlul *Creșterea calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr*, în cadrul Programului European Leonardo da Vinci, prin intermediul Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP), Biblioteca Academiei Române a avut onoarea să aibă ca parteneri în proiectul său următoarele biblioteci din Spania: Biblioteca Universității din Cordoba, Biblioteca Publică de Stat Infanta Elena din Sevilla, Biblioteca Publică din Tarragona și următoarele biblioteci din Barcelona: Biblioteca Sagrada Familia, Biblioteca Jaume Fuster, Biblioteca Vapor Vell și Biblioteca Ignasi Iglesias Can Fabra.

BAR și-a propus ca prin derularea acestui proiect destinat formării continue a bibliotecarilor și/sau bibliografilor să contribuie la perfecționarea competențelor angajaților săi în domeniul calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr.

Proiectul *LLP-LDV/PLM/2011/RO/236*, conceput și coordonat de colega noastră din Serviciul de Informatizare al Bibliotecii Academiei Române, dr. Iuliana Delia Bălăican, a constat în selectarea unui grup țintă de optsprezece bibliografi sau bibliotecari din cadrul bibliotecii noastre care să efectueze un stagiu de formare profesională la una dintre bibliotecile parteneri din Spania. Stagiul a durat două săptămâni și a presupus nu numai îmbogățirea cunoștințelor și deprinderilor profesionale ale celor aleși în grupul țintă, dar și familiarizarea lor cu civilizația și cultura Spaniei.

II. Cele trei fluxuri ale proiectului

În acest grup țintă au intrat bibliografi și bibliotecari de specialități diferite din aproape toate departamentele bibliotecii noastre. Grupul țintă a fost împărțit în trei fluxuri, formate fiecare din câte șase persoane.

Primul flux s-a deplasat la Cordoba în perioada 19 martie – 1 aprilie și și-a desfășurat training-ul în cadrul Bibliotecii Universității din Cordoba.

Al doilea flux s-a deplasat la Sevilla în perioada 28 mai – 10 iunie, unde a fost primit cu o deosebită căldură de Biblioteca Publica del Estado – Biblioteca Provincial Infanta Elena. Stagiul de formare al celui de-al doilea flux a fost intermediat de ONECO – Consultoria & Movilidad.

Al treilea flux, care și-a efectuat stagiul de training în perioada 29 mai – 11 iunie, s-a subîmpărțit între două destinații diferite, dar apropiate geografic și cultural: Tarragona și Barcelona. Fiind vorba de cinci biblioteci spaniole diferite și nu de una singură, ca în cazul primelor două fluxuri, acest din urmă flux a fost mult mai dispersat, colegii noștri trebuind să surmonteze anumite distanțe geografice mai mari sau mai mici pentru a putea comunica între ei.

III. Programul de pregătire lingvistică, pedagogică și culturală al proiectului

Grupul țintă al celor optsprezece bibliografi și bibliotecari a trecut printr-un meticolos program de pregătire lingvistică, pedagogică și culturală, care s-a desfășurat la sediul instituției beneficiare. Cei optsprezece au urmat un curs de limbă spaniolă, de 40 de ore, prin intermediul Institutului Cervantes din București, în cadrul căruia au fost supuși la două teste de evaluare și în urma căruia au primit atestate de limbă spaniolă emise de Institutul Cervantes, un curs de limbă engleză specializată în biblioteconomie predat de dr. Măriuca Stanciu, de 10 ore, un curs de pregătire culturală, de 6 ore, predat de doamnele Daniela Stanciu și de Iuliana Delia Bălăican, iar cu pregătirea pedagogică, tot de 6 ore, responsabilă a fost coordonatoarea de proiect.

Pregătirea pedagogică a constat în prezentarea programului european Leonardo Da Vinci, a tipurilor de proiecte derulate în cadrul acestui program, a obiectivelor proiectului nostru, a sarcinilor ce revin fiecăruia, a furnizării de date referitoare la bugetul proiectului, la termenele ce trebuie respectate, modalitățile de raportare, evaluare, validare, diseminare și valorificare a rezultatelor proiectului.

Pregătirea culturală a constat într-o introducere în istoria și civilizația Spaniei, cu un accent deosebit pus pe obiectivele cultural-istorice ale locurilor de destinație din Spania, ce meritau să fie vizitate.

IV. Partenerii spanioli ai Bibliotecii Academiei Române în proiect

Partenerii externi ai Bibliotecii Academiei Române în acest proiect sunt următorii:

1. **Biblioteca Universității din Cordoba**, situată în campusul universitar Rabanales, deține o impresionantă colecție de peste 300.000 de unități de referință, între care se numără hărți, microfilme, 10.000 de periodice, filme, casete audio și video, precum și alte materiale multimedia. Are o structură tipică unei biblioteci universitare: o bibliotecă centrală și mai multe biblioteci departamentale, ce corespund facultăților sale. Printre serviciile pe care le oferă se numără împrumuturile interbibliotecare și la domiciliu. Începând din 1986, și-a dezvoltat o bază de date bibliografică, alcătuită din 40 000 de descrieri bibliografice, vizibilă pe Internet, ce include module de catalogare și servicii de consultanță. Sistemul integrat de bibliotecă folosit este Dobis/Libis, instalat

din 1992, care îi permite accesul la rețeaua acelor biblioteci universitare din Andaluzia și Spania (REBIUN) ce utilizează același program pentru modulul OPAC. Mai oferă, totodată, și o bază de date CD-ROM, accesibilă din orice punct al rețelei locale a acestei universități.

2. Biblioteca Publica del Estado, Biblioteca Provincial Infanta Elena din Sevilla este o bibliotecă de stat, cu profil enciclopedic, destinată publicului larg, de toate vârstele și categoriile socio-profesionale, gestionată de Junta de Andalucia, integrată în Sistemul Spaniol al Bibliotecilor (*Sistema Español de Bibliotecas*) și în Sistemul Andaluz al Bibliotecilor și Centrelor de Documentare (*Sistema Andaluz de Bibliotecas y Centros de Documentación*). Înființată prin Ordin Ministerial la data de 21 septembrie 1954, a fost inaugurată la data de 2 octombrie 1959, cu un fond incipient de cincisprezece mii de volume din secolele XVIII și XIX. În sediul actual, operă a arhitecților Antonio Cruz și Antonio Ortiz, se găsește abia din 1999, an în care a fost inaugurată de Infanta Elena, Ducesă de Lugo, fiică a Regelui Spaniei Juan Carlos și a Reginei Sofia. Această clădire este amplasată pe fostul loc al Expoziției Ibero-Americane din 1929. Printre alte servicii pe care le oferă utilizatorilor săi se numără împrumutul la domiciliu și împrumutul interbibliotecar. Orarul de relații cu publicul este de luni până vineri de la 9:00 a.m. la 8:45 p.m., iar sâmbăta de la 10:00 a.m. la 2:00 p.m. Pentru împrumuturi și restituiri, orarul este de luni până vineri de la 9:00 a.m. la 8:45 p.m. și sâmbăta de la 10:00 a.m. până la 1:45 p.m. Biblioteca se compune din zona ghișeelor (situată la intrare), Hemeroteca (la parter), zona împrumuturilor (parter), Sala de Consultare Generală (etajul 1), Sala de lectură Nicolas Antonio (etajul 1), zona muzicii, a cinematografului și a artelor scenei (parter), zona cărților rezervate și bibliotecile *infantil* și *juvenil* (parter). Sistemul integrat de bibliotecă pe care-l utilizează este Absys Net. Biblioteca este înscrisă în catalogul partajat al Rețelei Bibliotecilor Publice din Andaluzia (Red de Bibliotecas Publicas de Andalucia). Are profil pe Facebook. Biblioteca este vizitată anual de 386.391 utilizatori reali și de 93.677 utilizatori virtuali. Împrumută pe an 160.000 de documente. În colecția sa mai are și materiale specifice pentru persoane cu nevoi speciale (documente audio, materiale pentru facilitarea lecturii și cărți tipărite cu litere largi).

3. Biblioteca Publica de Tarragona este o bibliotecă de stat, de profil enciclopedic, destinată publicului larg, gestionată de Departamentul de Cultură al Generalitat de Catalunya, parte integrantă a Sistemului de Lectură Publică din Catalonia (*Sistema de Lectura Publica de Catalunya*), sistemul de biblioteci publice din această provincie spaniolă. Structurată pe împrumut, misiunea acestei biblioteci este să ofere acces gratuit la colecțiile proprii, servicii și activități care să cultive gustul pentru lectură și formarea continuă. Creată în 1846, biblioteca dispune de o amplă colecție locală și un important fond patrimonial. Valorosul său fond patrimonial cuprinde 318 manuscrise din secolele X-XVIII, 230 de incunabule, și peste 35 de mii de volume tipărite din secolele XVI-XIX. Este beneficiară a Legii Depozitului Legal, își publică propria revistă. Funcționează foarte bine schimburile interbibliotecare. Are profil pe Facebook.

4. Biblioteca Vapor Vell din Barcelona este o bibliotecă publică, integrată în rețeaua bibliotecilor publice din Catalonia, de profil specializat pe muzică, ce ocupă o parte din

fosta fabrică *el Vapor Vell*, construită în secolul al XIX-lea. Este deschisă zilnic, fie iarnă, fie vară, de la orele zece dimineața până la orele nouă seara, inclusiv sâmbăta, închisă doar duminica. Colecția sa, formată în mare parte din CD-ROM-uri și DVD-uri cu muzică, nu conține partituri muzicale, ci doar cărți și periodice despre muzică. Sistemul integrat de calculator utilizat este Millenium.

5. Biblioteca Sagrada Familia din Barcelona care și-a deschis porțile la data de 12 iulie 2007, face parte integrantă din Centrul Cultural Sagrada Familia. Edificiul bibliotecii, fost centru comercial, este opera arhitectului Manuel Ruisanchez Capelastequi, se înalță pe patru etaje legate între ele de un patio interior și este proiectat să capteze cât mai multă lumină naturală. Este o bibliotecă destinată emigranților din această regiune a Spaniei. Orarul anual al bibliotecii, indiferent de anotimpuri, este zilnic de la zece dimineața până la nouă seara, sâmbăta se închide la ora opt seara, iar duminica, este deschisă până la orele două după prânz. Fondul și activitățile acestei bibliotecii sunt destinate să satisfacă necesități și gusturi dintre cele mai diverse, oglindind diversitatea comunității sale. Misiunea bibliotecii este să garanteze accesul democratic la cultură și cunoaștere.

6. Biblioteca Jaume Fuster din Barcelona, al cărei sediu în formă piramidală este opera arhitectului Josep Llinas, a fost inaugurată la data de 13 noiembrie 2005. Și-a luat numele de la scriitorul barcelonez Jaume Fuster (1945-1998), un clasic al prozei catalane romanești. Destinată publicului larg, este biblioteca centrală a Districtului de Gracia și figurează în rețeaua barceloneză a bibliotecilor publice ca toate celelalte biblioteci din Barcelona, partenere în acest proiect ale Bibliotecii Academiei Române. Această bibliotecă moștenește o parte a fondului vechii biblioteci Antoni Julia de Campany. De profil enciclopedic, Biblioteca Jaume Fuster pune la dispoziția cititorilor săi o colecție de 110.583 de documente, dintre care: 74.552 cărți fondul general, 531 cărți colecția locală, 16.760 unități de bibliotecă formează fondul infantil, 10114 CD-ROM-uri și DVD-uri muzicale (colecția de muzică), 8.678 pelicule cinematografice (exclusiv DVD-uri), 2.512 documente electronice, 277 titluri de publicații periodice, partituri muzicale și alte materiale specifice pentru persoane cu nevoi speciale (documente audio, materiale pentru facilitarea lecturii și cărți tipărite cu litere largi).

7. Biblioteca Ignasi Iglesias Can Fabra, deschisă publicului cititor din toamna anului 1935, este una dintre cele mai vechi biblioteci publice din Barcelona, dar mai este și una dintre primele biblioteci spaniole care dispune de un fond audiovizual și care și-a informatizat serviciile. Din septembrie 2002 s-a mutat în Can Fabra, edificiul reabilitat al vechii fabrici de textile Coats-Fabra. Biblioteca pune la dispoziția cititorilor săi o colecție ce numără un total de 131.200 documente, dintre care 93.000 cărți, 10.515 CD-ROM-uri cu muzică, 7.525 DVD-uri cu pelicule cinematografice, 271 documente auditive, 2.076 documente electronice, 346 partituri muzicale, 65 jocuri video, 228 titluri de publicații periodice. În plus, colecția mai conține și alte materiale specifice pentru persoane cu nevoi speciale (documente audio, materiale pentru facilitarea lecturii și cărți tipărite cu litere largi). Această bibliotecă, însă, dispune și de un fond special de benzi desenate (comics). Colecția sa de benzi desenate, ce conține peste 20.000 de unități, este alcătuită din documente pe diverse suporturi: albume, DVD-uri și reviste.

V. Desfășurarea activității de training al celor trei fluxuri și observațiile făcute pe parcursul ei

În desfășurarea activității lor de training, cele trei fluxuri au urmat un *pattern* comun, stabilit de *Acordul de formare și Angajamentul pentru calitate în plasamente Leonardo da Vinci*, asumat de toate bibliotecile partenere din proiect.

Acest document stabilește în cel mai mic amănunt programul de opt ore de training al fiecărei zile din stagiul precum și trei evaluări prin care să treacă stagiarii: o evaluare inițială, ce a constat dintr-o probă practică de realizare a unei căutări bibliografice în cataloagele on-line ale bibliotecilor partenere, o evaluare intermediară, ce a constat din proba practică a efectuării unei bibliografii complexe și o evaluare finală, ce a constat dintr-o probă orală și una scrisă. Proba scrisă a constat în redactarea unei propuneri de transfer a unor strategii, activități, programe și servicii destinate atragerii publicului tânăr din biblioteca gazdă din Spania, în biblioteca noastră. Proba orală a constat în întocmirea unui răspuns la solicitarea concretă a unui tânăr utilizator prin utilizarea serviciilor și mijloacelor existente în biblioteca spaniolă.

Cele trei fluxuri au fost validate prin semnarea Certificatului Leonardo de Mobilitate tip Europass de către Biblioteca Academiei Române, fiecare dintre bibliotecile partenere din Spania și de către fiecare stagiar în parte.

În urma deplasării lor în Spania, cei optsprezece bibliotecari și bibliografi din grupul țintă al proiectului au redactat mai multe rapoarte: unul către Serviciul Resurse Umane, Salarizare, Aprovizionare, unul către Comisia Profesională a Bibliotecii Academiei Române și unul, tipizat, către Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale, transmis on-line Comisiei Europene de la Bruxelles. În afara acestor raportări, grupul țintă a organizat câte o ședință de diseminare pentru fiecare flux în parte, ce a avut loc în Sala de Consiliu a bibliotecii noastre, la care a participat și Echipa de Gestiune a proiectului și o ședință de diseminare generală a întregului proiect, în aula bibliotecii, la care speră să asiste toți angajații Bibliotecii Academiei Române. Procesul de diseminare este în curs de desfășurare, conform planului stabilit.

PRIMUL FLUX

Pentru îndeplinirea obiectivelor proiectului, tutorele de stagiul, doamna Carmen Liñán Maza, director al Bibliotecii Universitare din Córdoba, a conceput un program care să cuprindă activitățile incluse în *Acordul de formare și Angajamentul pentru calitate în plasamente Leonardo da Vinci*.

Monitorizarea s-a făcut în prima etapă a stagiului de formare. Procesul de monitorizare și evaluare a celor șase stagiare la acest stagiul de formare a urmărit în primul rând modul în care cunoștințele de biblioteconomie și management biblioteconomic ale acestora, dobândite ca bibliotecari și bibliografi ai Bibliotecii Academiei Române, corespund standardelor partenerului extern și mai ales se adaptează cerințelor utilizatorilor specifici unei biblioteci universitare – studenți în cele trei cicluri ale învățământului superior.

Pe parcursul stagiului lor, cele șase stagiare au avut prilejul să observe mai multe practici și activități ale bibliotecii gazdă.

Astfel, în cadrul operațiilor de **procesare informativă a documentelor (catalogare, indexare, bibliografice)**, participantele au constatat preocuparea

indexatorilor Bibliotecii Universității din Córdoba de a oferi multiple căi de acces la regăsirea informației prin ierarhizarea termenilor de subiecte și cuvinte-cheie de la cele cu caracter general, apropiate limbajului comun, la cele de strictă specialitate. În ceea ce privește catalogarea, folosirea standardelor comune de tip MARC în cele două biblioteci partenere a facilitat comunicarea între participanți și formatori, pe de o parte, precum și lucrul în echipă între membrii fluxului, pe de alta.

Organizarea colecțiilor și comunicarea lor către utilizatori a prezentat stagiarelor din România un nou aspect al acestui domeniu major al managementului de bibliotecă. Biblioteca Universității din Córdoba își expune colecția generală într-un spațiu deschis, bine articulat, pe trei nivele, compuse din spații de lectură și spații de depozitare de tip raft deschis. Accesul este deci liber la raft. Îndrumarea utilizatorilor se face de către personal specializat în strategii de căutare și regăsire a informației. Colecția se compune din materiale de referință și monografii, de la cele cu caracter general la cele cu nivel mediu de specializare. O atenție deosebită este acordată manualelor. Numărul publicațiilor în limbi străine este redus, cele mai bine reprezentate fiind engleza și franceza. Participanții au remarcat particularitățile acestui mod de expunere a colecției prin faptul că domeniile disciplinare sunt anunțate pe fiecare grup de rafturi într-o manieră explicită și clară precum și prin indici CZU. Utilizatorii sunt avertizați să nu returneze la raft publicațiile după consultare, pentru a nu dubla efortul custozilor. Un alt aspect reținut de participanți a fost cel al ierarhizării spațiilor de lectură. Se remarcă astfel spațiile de lucru pentru grupuri de studenți, specifice proiectelor și lucrului în echipă, spațiile pentru consultarea resurselor electronice, dar și pentru elaborarea diferitelor sarcini curriculare, adevărate ferme de calculatoare, precum și spațiile destinate cercetătorilor și profesorilor - cubicule dotate cu echipamente IT, destinate studiului individual și stocării documentelor de lucru curente.

Organizarea **sălii de lectură pentru periodice** a constituit un exemplu de bune practici pentru participanți, care s-au străduit să-și însușească strategia de comunicare a colecțiilor din această categorie. Ei au remarcat modul de stocare pe raft a colecțiilor din anul curent, precum și modul de anunțare a încetării publicării pe hârtie a unor periodice devenite între timp resurse electronice. Alternarea spațiilor de depozitare pe raft a colecțiilor curente cu spațiile destinate lecturii li s-a părut remarcabilă. Au observat foarte multe indicatoare și simboluri vizuale sugestive care îi orientau pe utilizatori în vastul și alambicatul spațiu al bibliotecii.

Conservarea colecțiilor vechi de periodice, arhive și carte veche se face în rafturi de tip **Compactus**, o soluție care economisește la maximum spațiul de depozitare, asigură condiții bune de conservare și presupune alocarea unui personal minimal. Participanții au experimentat cu succes aceste condiții de stocare și au realizat avantajele acestei opțiuni.

Resursele electronice tip baze de date comerciale sunt achiziționate prin eforturi bugetare la nivel centralizat și local. Un dialog constructiv între stagiare și formatori a avut loc cu privire la realizarea de resurse electronice proprii prin **digitizarea colecțiilor**. Cele șase bibliotecare de la BAR au remarcat preocuparea de diseminare a conținutului electronic al colecțiilor prin participarea Bibliotecii Universității din Córdoba la consoții de bibliotecă, fie pe plan național, fie pe plan local (proiecte comune ale bibliotecilor universitare și publice din Andalusia).

Participantele au experimentat diferitele metode de efectuare a **împrumutului interbibliotecar**, atât în ceea ce privește cererile de informații către biblioteci partenere, cât și în ceea ce privește rezolvarea cererilor acestora și au realizat importanța acestei modalități de satisfacere a cerințelor utilizatorilor. S-a observat că toate procedurile se desfășoară prin poștă electronică și prin facsimilarea, de cele mai multe ori electronică, a documentelor solicitate.

Din punct de vedere profesional, **Departamentul de Achiziții și Documentare** uimește prin mecanismele interne care conduc la funcționarea sa eficientă.

Pe parcursul acestei sesiuni de formare profesională au învățat care sunt normele deontologice, profesionale și de marketing care ajută acest serviciu să consolideze vizibilitatea Bibliotecii Universitare din Córdoba, dar mai ales să o facă extrem de ofertantă pentru tinerii cititori.

Din punct de vedere deontologic, membrii acestui departament au în vedere trei repere majore: respect pentru calitățile profesionale ale partenerului de lucru, comunicare și susținere reciprocă dezinteresată, toate aceste componente încadrându-se perfect în etica bibliotecarului european de tip „open mind”.

Primul nivel ține de politica de evaluare extrem de riguroasă a donațiilor, a sugestiilor de achiziție și a ofertelor editoriale. Asimilarea critică a materialelor bibliografice determină trei lucruri fundamentale:

- depozitele nu sunt gestionate cu materiale lipsite de substanță intelectuală sau nesolicitate vreodată (în acest sens, trebuie spus că una dintre configurațiile programului de statistică urmărește fluxurile documentelor spre sălile de lectură și spre *Serviciul de Împrumut*, iar strategiile de casare sunt considerate indispensabile unei biblioteci care se dorește vie);

- Biblioteca Universității din Córdoba se menține într-un circuit viu al produselor culturale, este la zi cu cele mai semnificative lucrări științifice și își încarcă permanent colecția de reviste electronice;

- nu se cumpără și nu se primește nimic aleatoriu, ci în funcție de criterii bine stabilite (și cunoscute și de cititori, transparența instituțională fiind un mod firesc de comunicare). Cărțile sunt alese sau respinse, ținând cont de criterii clare ce pun în lumină prestigiul instituției. Astfel, nu se achiziționează niciodată cărți și reviste (tipărite sau electronice) ce nu ating (chiar nu depășesc) nivelul științific propriu unei educații de tip universitar.

Al doilea element ce intră în componența ariei profesionale a acestui serviciu este reprezentat de interactivitate. În general, Biblioteca Universității din Córdoba este orientată permanent spre atragerea (și păstrarea!) utilizatorilor tineri, iar Departamentul de Achiziții și Documentare susține practic acest deziderat, urmărind interesele și preocupările pentru lectură ale studenților. Pentru cunoașterea nevoilor cititorilor și pentru sugestii de cumpărare, acest departament pune la dispoziția utilizatorilor diferite formulare tipărite și electronice (de la sugestii și plângeri până la titluri cerute imperios la curs), astfel încât „alimentarea” Bibliotecii Maimónides, cum spun ei, se realizează în principal cu materialele solicitate sau recomandate de cititori.

Un alt aspect evident pozitiv al departamentului este reprezentat de implementarea unui marketing cultural și comunicațional de bază. Membrii acestui colectiv „fac reclamă” pentru toate activitățile instituției, elaborând diverse seturi de materiale specifice. Ei își pun în practică potențialul creativ, fără constrângeri sau presiuni.

Colaborarea relaxată dintre colegii spanioli arată de fapt că biblioteca este capabilă nu numai să acumuleze și să prelucreze un număr impresionant de unități bibliografice, ci mai ales să le transmită către publicul tânăr, sub forma materialelor promoționale (tipărite și electronice). Astfel, colectivul acestui departament realizează broșuri, semne de carte, afișe, având totală libertate în ceea ce privește grafica și concepția textelor.

Prin această activitate, acest departament este nu numai conectat la pulsul evenimentelor ce se derulează în instituție, dar mai ales creează imaginea acțiunilor ce au loc în Biblioteca Universității din Córdoba, străduindu-se să construiască percepții pozitive la adresa instituției. De pildă, foarte populară este Ziua Cărții, iar acest departament a inițiat obiceiul ca utilizatorii care intră în acea zi în Bibliotecă să primească o carte și un trandafir. Imaginea pe care au construit-o evenimentului este una voit sensibilă, iar afișele și semnele de carte dedicate acestei acțiuni conțin fotografia unei cărți vechi, pe filele căreia se odihnește un trandafir roșu.

Toată această activitate are un dublu avantaj: fisurează rutina zilnică și ceea ce este mult mai important, consolidează imaginea Bibliotecii Universității din Córdoba în comunitatea córdobesă. Astfel, deși la o primă vedere materialele pot părea banale, de fapt ele exprimă public gradul de interes pe care *Biblioteca* îl are pentru a se face vizibilă și accesibilă tinerilor cititori. Organizând diverse expoziții, dezbateri, cenacluri, conferințe, ea își afirmă și își susține dimensiunea formativ-culturală.

AL DOILEA FLUX

În prima zi de training, ONECO, agenția de intermediere, a pus în contact grupul celor șase stagiare cu direcția bibliotecii gazdă. Aici au fost întâmpinate de doamna Ana Isabel Fernandez Moreno, directoarea Bibliotecii Publice de Stat Infanta Elena. Acolo au făcut prezentarea succintă a bibliotecii și a serviciilor din cadrul cărora vin și au discutat despre proiectele comune pe care urma să le deruleze, în afara orelor de program.

Printre altele, li s-a propus o prezentare oficială a țării și a bibliotecii de proveniență. Această prezentare a fost ținută în limba spaniolă pe data de 6 iunie a.c., eveniment la care au luat parte toți angajații bibliotecii spaniole. Prezentarea a constat dintr-un text în limba spaniolă, text corectat de doamna directoare, și de o prezentare în PowerPoint. În această prezentare a fost descrisă țara, cele mai importante orașe ale ei, limba și cultura. S-a făcut o paralelă între scriitorii români (Eminescu, Eliade) traduși în limba spaniolă și scriitorii spanioli (Cervantez, Zafon) traduși în limba română. Apoi, foarte succint, s-a trecut la istoricul Bibliotecii Academiei Române, la prezentarea rezumativă a principalelor sale departamente și, la sfârșit, s-a făcut o descriere a paginii web a BAR.

După aceea, tot în prima zi de training, stagiarele au efectuat un tur al bibliotecii partenere și au fost prezentate celorlalți colegi spanioli. În seara zilei următoare, au fost invitate la o lansare de carte care a avut loc în prezența autorului, Juan Manuel Bonet, în sala de conferințe a bibliotecii, fiind vorba de antologia de poezie ultraistă cu titlul „Las cosas se han roto.”

Ce au putut observa pe parcursul celor două săptămâni de training la Biblioteca Publică de Stat Infanta Elena: pentru atragerea publicului tânăr, biblioteca organizează:

- cluburi de lectură și concursuri literar-artistice pentru copii și tineret, cu decernarea unor premii,

- diverse cursuri de formare profesională, de pildă, cursuri de esperanto,
- așa-numitele *cuenta cuentos*, în cadrul cărora un povestitor, copil sau adult, povestește unui public de diferite vârste,
- diverse expoziții.

În activitățile și serviciile destinate tineretului, biblioteca implică institutele de cultură și consiliile ambasadelor străine. Mulțumită eforturilor acestei biblioteci, există un Club al Prietenilor Bibliotecii, cu participare internațională.

Selecția și achiziția documentelor care intră în bibliotecă se face după reguli foarte stricte. Se achiziționează în general noutăți, în funcție de cereri, de asemenea se deselectionează cărțile uzate moral sau fizic, apoi se caută completarea colecției de clasici spanioli. În privința domeniilor de interes general, se ține cont de cererea utilizatorilor: literatură, ghiduri turistice etc.

Biblioteca dorește în special donații care să completeze și să îmbogățească **Fondul Istoric Local**, adică lucrări despre Sevilla și despre provincia Andaluzia sau opere ale unor autori considerați a fi sevilleni și documentele dinainte de 1958. Drepturile de autor ale lucrărilor din fondurile sale sunt plătite din bugetul Ministerului Culturii.

Conservarea colecțiilor se face în rafturi mecanice de tip Compactus. Cele mai des folosite metode de deselection sunt donația către alte biblioteci și vânzarea documentelor uzate moral în cadrul unor târguri de carte săptămânale, organizate sâmbăta. În cadrul acestor târguri, cărțile și alte publicații se vindeau la prețuri derizorii: un euro, trei euro etc.

Publică regulat un buletin de noutăți pe care-l pune la dispoziția publicului. Activitățile săptămânale sunt afișate pe pagina web.

Tot biblioteca se ocupă și de cultura informațională a clienților săi. De pe pagina web a bibliotecii se fac legăturile cu diferitele cluburi de lectură ce se reunesc o dată pe lună. Biblioteca deține un blog și profil pe facebook. Organizează expoziții de noutăți. Există rafturi speciale pentru utilizatorii cu probleme de vedere.

Biblioteca Publică Infanta Elena pune la dispoziția utilizatorilor un **serviciu de împrumut e-reader**. Este vorba despre treizeci și cinci de dispozitive donate de Ministerul Culturii – model Papyre 6.1. Aparatele de lectură *e-reader* sunt încărcate cu o colecție de 600 de titluri din literatura clasică spaniolă libere de dreptul de autor.

Există o secție pentru copii și una pentru adolescenți și tineri. Există și o zonă a cititorului grăbit, unde se poate consulta rapid Internet-ul, timpul maxim acordat fiind 10 minute. Spațiul este bine delimitat de foarte multe semne, simboluri și indicatoare vizuale ce orientează cititorul în spațiul bibliotecii.

Cu ocazia sărbătorii zilei bibliotecii, pe data de 24 octombrie 2005, Biblioteca Publică de Stat Infanta Elena din Sevilla a demarat o nouă activitate: s-a constituit ca „Zonă Oficială de **BookCrossing** (schimb gratuit de cărți)”, activitate care îndeplinește două scopuri:

- pune în circulație cărți provenite din donații și nu din fondurile sale și de care, de comun acord cu donatorii, se poate dispune în mod liber;
- pune în circulație, în afara incintei sale, o parte din cărți pentru răspândirea actului lecturii.

În ceea ce privește descrierile bibliografice, biblioteca obișnuiește să le importe de la Biblioteca Andaluziei din Granada, cu excepția documentelor prea noi, care nu

există încă în baza de date a Bibliotecii Andaluziei. Cataloghează și cărțile pe care le deselectionează. Cele șase au urmărit **inventarierea și catalogarea** documentelor curente, ce intrau în colecțiile bibliotecii, la fel ca și deselectionarea lor.

Pe parcursul stagiului la Biblioteca Publică de Stat Infanta Elena, stagiarele de la BAR au observat următoarele aspecte legate de modul de lucru și organizarea ergonomică din această bibliotecă:

1. Toate programele de calculator sunt parolate. Dacă nu se lucrează într-un program un timp mai îndelungat, trebuie intrat din nou în program cu *username* și *password*.

2. Angajații nu au dreptul să aibă acces la Internet, Yahoo Messenger și la poșta electronică în timpul programului de lucru.

3. Prizele sunt fixate de pereții interiori ai meselor de birou.

4. Fiecare masă de birou are prevăzută jos o mică rampă pentru poziționarea ergonomică a picioarelor.

5. O grijă minuțioasă față de consumul de apă și de curent electric, dat fiind că Sevilla se află într-una dintre cele mai aride regiuni ale Europei și Spaniei. De exemplu, într-un depozit era afișat un anunț în care bibliotecarul era rugat să nu uite lumina aprinsă la ieșirea din încăpere.

6. O organizare judicioasă a sălilor de lectură pe categorii de vârstă.

7. Colecția este organizată și așezată la raft pe baza Clasificării Zecimale Universale.

De asemenea, pe parcursul întregii perioade, la invitația doamnei directoare, cele șase au mai participat în grup, la:

a) forumul științific pe tema „Etica e Informacion en el Siglo XXI” (Etica și informarea în secolul XXI),

b) o vizită oficială la Biblioteca Colombină,

c) o vizită oficială la Biblioteca Academiei de Litere și Arte Frumoase,

d) o vizită oficială la Biblioteca Fundației *Tres Culturas*.

Cel de-al șaptelea Forum al Specialiștilor în Informare și Documentare din Andaluzia, cu tema ”Etică și Informare în Secolul XXI”, organizat de *Asociacion Andaluza de Profesionales de la Informacion y la Documentacion* (Asociația Andaluză a Profesioniștilor în Informare și Documentare – AAPID), a avut loc vineri, 1 iunie 2012, la Centrul Cultural Santa Clara din Sevilla.

În cadrul programului, au fost organizate două mese rotunde, una dimineața și una seara, iar printre problemele și teme abordate am remarcat: definirea eticii, definirea informației ca bun social, relația dintre tradiție și progres în gândirea etică, discriminarea datoriei etice față de cunoaștere, etica facilitării accesului la informație, diferența dintre deontologia profesională și birocratizare, relația dintre informație și tehnologie, problema eticii în mediul electronic etc.

Biblioteca Colombina

Vizita la Biblioteca Colombina a fost cu foarte multă grijă pregătită și stagiarelor li s-a dat dreptul să-și aleagă în prealabil exemplarele pe care doreau să le vadă expuse în decursul vizitei. Mii de mulțumiri pentru această experiență profesională de neuitat doamnei Directoare Ana Isabel Fernandez Moreno și doamnei Nuria Casquete de Prado, directoare a Bibliotecii Colombine.

Această bibliotecă înglobează colecțiile mai multor biblioteci diferite: Biblioteca Colombină propriu-zisă, Biblioteca Capitulară și Arhiva Catedralei din Sevilla și Biblioteca și Arhiva Arhiepiscopatului Sevillei. Beneficiară a testamentului lui Ferdinand Columb, fiul marelui explorator Cristofor Columb, astăzi, biblioteca păstrează în colecția sa de 3.200 de volume, incunabule (1.250 de titluri), manuscrise (587 unități) și cărți rare despre descoperirea celor două Americi, peste o mie de codice medievale și renescentiste. Conține manuscrise atât ale tatălui, cât și ale fiului. Ce s-a mai păstrat din volume conține informații valoroase despre Cristofor Columb, interesele și expedițiile sale geografice.

Biblioteca Academiei Regale Sevillene de Literatură (Real Academia Sevillana de Buenas Letras)

Datând din 1751, an în care a avut loc inaugurarea sa oficială, Real Academia Sevillana de Buenas Letras a fost împărțită în trei secțiuni: literatură, științe filozofice și științe exacte.

Colecțiile bibliotecii acestei academii numără 20.000 de volume, donate de-a lungul anilor de către membrii Academiei, dar și de alți oameni de cultură care și-au cedat operele sau bibliotecile personale. Biblioteca deține un *Fondo Antiguo* (Fond de Carte Veche), care cuprinde 7.000 de titluri, din secolul al XVI-lea până în 1958, cu un număr impresionant de opere în limba franceză (dicționare, literatură, istorie, subiecte de cinegetică). De asemenea, există în bibliotecă o colecție de fotografii din secolele al XIX-lea și al XX-lea, materiale grafice, precum planuri, gravuri, desene, dar și înregistrări ale discursurilor de admitere ale noilor membri ai Academiei în perioada 2001-2007. Unitățile bibliografice pot fi consultate în *Catálogo Colectivo del Patrimonio Bibliográfico Español* (Catalogul Colectiv al Patrimoniului Bibliografic Spaniol). Fondul Publicațiilor Periodice cuprinde peste 150 de titluri din secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Există un catalog al documentelor conservate începând cu anul 1880, care poate fi consultat pe site-ul oficial al Academiei. În zilele noastre, vechile manuscrise au început să fie digitizate, pentru a facilita consultarea acestora în bibliotecă.

Fundația Celor Trei Culturi și bibliotecă sa

Găzduită în fostul Pavilion al Marocului de la Expoziția Mondială din 1992 din Isla Cartuja, Fundația *Tres Culturas*, prin titulatură, face referire la trei mari culturi ale lumii: musulmană, creștină și iudaică. La sfârșitul Expoziției Mondiale de la Sevilla, regele Marocului a donat pavilionul regatului său regelui Spaniei, în scopul creării unei fundații care să reunească cele trei culturi de sorginte mediteraneană, în speranța găsirii unei soluții la conflictul israeliano-palestinian.

Fundația s-a deschis în 2009. Organizează expoziții, mese rotunde, seminarii, concerte, recitaluri, *cuenta cuentos* pentru toate vârstele, cursuri de vară de arabă și ebraică modernă. Totul e gratuit. Personalul este format dintr-un număr de 30 de angajați. Este organizată în următoarele departamente: Direcție, Educativ, Bibliotecă. Anul acesta au celebrat douăzeci de ani de activitate cu un concert de muzică marocană.

Biblioteca Fundației, ce constituie totodată și un centru de documentare, s-a deschis în 2007 și este o bibliotecă specializată, cu un profil focalizat pe tematica dialogului inter-religios dintre cele trei lumi: arabă, creștină și iudaică, destinată publicului larg, de orice vârstă și categorie socio-profesională. La ora actuală deține 7.500-8.000 de unități bibliografice, majoritatea în limba spaniolă, ce cuprind atât cărți, periodice, cât

și documente audiovizuale. Fondurile sale sunt împărțite în trei secțiuni: de călătorii, de artă și gastronomică. Dețin o importantă colecție de comics-uri și o enciclopedie iudaică.

AL TREILEA FLUX

Cele două colege din BAR care și-au desfășurat stagiul la Biblioteca Publică din Tarragona au fost prezente opt ore pe zi, timp de două săptămâni, atât în această bibliotecă, cât și în altele: Biblioteca Mestra Maria Antònia din Torredembarra (localitate cu 15.000 de locuitori), Biblioteca Pública de Torreforta (cartier din Tarragona, cca. 8.000 de locuitori, în principal imigranți) și Biblioteca Pública Municipal de Cambrils (localitate cu 33.000 de locuitori).

De asemenea, au participat la prezentarea sistemului de biblioteci din Catalunya la sediul CePSE – Central de Préstec i Serveis Especials – din Barcelona. Această prezentare a inclus și inițierea în sistemul informatic utilizat de rețeaua de biblioteci din Catalunya, și anume „Millennium”, cu interfața pentru utilizatori „Argus”.

Au beneficiat de o vizită și la ”Central de Biblioteques de Tarragona”, unde au observat cum se efectuează coordonarea achizițiilor și circulația materialelor între biblioteci, ca și, un aspect extrem de interesant, planificarea deschiderii unei biblioteci noi, cu calcularea scrupuloasă a celor mai mici detalii ce țin atât de confortul angajaților, cât și de cel al utilizatorilor.

Au participat la activități destinate publicului, pentru a observa modul de organizare și modul de desfășurare a acestora:

- o întâlnire cu Tomeu Pinya, autorul unei antologii de benzi desenate – „Yes, we camp!” – pe teme politico-sociale la fel de valabile la ora actuală în România ca și în Spania;
- un club de lectură destinat celor care aprofundează limba catalană prin discutarea unor texte de „lectura fácil”;
- o scurtă reprezentație teatrală, susținută de actori amatori care sunt în același timp și bibliotecari în Biblioteca Pública de Tarragona, cu un fragment din piesa „August” a autorului american Tracy Letts (piesă care a primit premiul Pulitzer în anul 2008), reprezentația fiind urmată de discuții libere cu publicul participant.

În fiecare zi de activitate din timpul stagiului, au luat notă de modalitățile de lucru din bibliotecile vizitate, modul de intrare a materialelor – depozit legal, donații, împrumut interbibliotecar – modul de catalogare a fondului, întreținerea colecțiilor, circulația acestora și organizarea de activități pentru public, pe categorii de vârste. Au pus un accent special pe activitățile destinate publicului tânăr, acesta fiind obiectivul proiectului nostru. Au observat multitudinea de activități destinate atragerii publicului tânăr în bibliotecă și de modalitățile de a pune în valoare colecțiile bibliotecii, astfel încât să se prezinte cât mai atractive pentru această categorie de public, considerată de către bibliotecari a fi problematică, în primul rând de atras și în al doilea rând de fidelizat.

Au cunoscut „din interior” modul în care Biblioteca Pública de Tarragona își promovează serviciile și activitățile în mediul online, atât pe pagina web a instituției, cât și prin actualizarea permanentă a informațiilor pe rețelele sociale Facebook și Twitter, care prezintă un număr de avantaje deloc negliabile.

Prezența bibliotecii pe mai multe platforme de socializare este semnalată vizibil pe pagina de gardă a site-ului oficial al bibliotecii.

Periodic, Biblioteca Publică din Tarragona publică materiale de promovare pentru propriile colecții, centrate pe diverse teme de interes. Aceste materiale se pot lega de expoziții mai ample sau pot fi doar un fluturaș, un afiș sau o broșură de prezentare a unui autor sau ce tratează o temă comună. Una dintre sarcinile celor două participante a fost conceperea și realizarea unui afiș pentru noutățile intrate în bibliotecă, destinate grupurilor de teatru și tuturor celor interesați de arta dramatică, în special tinerilor performeri. Afișul realizat de colegele noastre prezintă cărți de artă teatrală și se leagă de reprezentația teatrală susținută de actori amatori, recrutați din personalul Bibliotecii Publice din Tarragona, reprezentație la care au asistat și ele.

Pe parcursul celor două săptămâni de training, cele două stagiare au putut observa cât de implicată și de activă este Biblioteca Publică din Tarragona în viața comunității sale. Organizează cursuri gratuite, au o secție pentru copii. Pune la dispoziția cititorilor săi periodice pe microfilme, un aparat de autoîmprumut, aparat de reparat CD-ROM-uri, dețin edițiile electronice ale mai multor cotidiane din străinătate pe care le scot la imprimantă la cerere și pentru care plătesc abonamente anuale, cultivă o strânsă legătură cu școlile și universitățile din localitate. Au mai observat că totul în această bibliotecă este semnalizat vizual, de altfel tot ele au propus un simbol vizual pentru cărțile în limba română, propunere adoptată imediat de colegii lor spanioli.

Stagiarul Bibliotecii Vapor Vell din Barcelona a observat următoarele aspecte, multe dintre ele valabile pentru toată rețeaua de biblioteci publice din oraș și din provincie:

- În ceea ce privește catalogarea documentelor, există un singur catalogator sau doar câțiva pentru toată rețeaua bibliotecilor publice;
- Selecția documentelor este laxă, iar donațiile se admit obligatoriu;
- Organizarea documentelor și așezarea la raft se face pe baza Clasificării Zecimale Universale după genurile muzicale;
- Dispun de o singură sală de lectură comună;
- Colecția lor este săracă în CD-uri sau DVD-uri cu muzică românească;
- Jumătate din populația Barcelonei este înscrisă la această bibliotecă;
- Biblioteca dotată cu wi-fi;
- În fiecare bibliotecă publică barceloneză, utilizatorul beneficiază de 32 de ore pe lună de Internet gratuite, acordate de guvernul spaniol și de 20 de ore gratuite de Internet, acordate de prefectură.

Participantul care și-a desfășurat stagiul la Biblioteca Ignat Iglesias Con Fabra, a făcut următoarele observații:

- există acces liber la raft;
- în bibliotecă se desfășoară o campanie de reciclare a hârtiei;
- dețin un singur depozit cu documente din epoca lui Franco;
- dispun de o singură sală de expoziții dotată cu monitoare *touch-screen* pe care se derulau încontinuu informații;
- există rafturi speciale pentru utilizatorii cu nevoi speciale;
- sala de lectură este deschisă pe tot timpul anului;
- se găsesc peste tot indicatoare care să-l orienteze în spațiu pe cititor;
- se găsesc panouri informative și cu noutăți;

- colecțiile lor beneficiază de un sistem de securitate electro-magnetic foarte performant;
- accesul la Internet este contra cost: un euro pe oră;

Cel care și-a efectuat stagiul la Biblioteca Jaume Fuster din Barcelona, a luat notă de faptul că biblioteca gazdă, fiind o bibliotecă foarte frecventată, are nevoie de un personal numeros. Selecția documentelor este foarte severă și presupune un număr de voluntari.

Colega noastră care a fost primită de Biblioteca Sagrada Familia din Barcelona a observat că:

- sediul bibliotecii este construit în așa fel încât să valorifice la maximum lumina naturală;
- mare accent pus pe spațiile atât interioare, cât și exterioare destinate copiilor de orice vârstă;
- exista un avizier cu diverse anunțuri;
- la sediu există un centru civic;
- colaborări cu alte instituții culturale barceloneze, iar în cadrul acestor parteneriate culturale, își fac reclamă unii altora.

În afara orelor de program, cei patru bibliotecari de la BAR care s-au deplasat la Barcelona au efectuat împreună vizite la încă alte trei biblioteci din metropola catalană: Biblioteca Gotic Andreu Nin, Biblioteca Les Corts și Biblioteca Națională a Cataloniei.

Biblioteca Gotic Andreu Nin, cu o colecție centrată pe istoria și arhitectura Bulevardului La Rambla, deține o zonă pentru copii și o sală media. Are mai puțini cititori decât alte biblioteci.

Situată chiar lângă Stadionul FC Barcelona, Biblioteca Les Corts, de profil enciclopedic, deține o colecție specializată pe sport. Dispune de un singur depozit, spații pentru copii, organizează lansări de cărți, de CD-ROM-uri, etc. Nu refuză donațiile. Colegii noștri au avut surpriza să găsească pe unul dintre rafturile acestei biblioteci un dicționar catalan-român și român-catalan.

Biblioteca Națională a Cataloniei, bibliotecă patrimonială și academică, de cercetare, destinată publicului specializat, deține o colecție de 20 milioane de unități bibliografice și un personal de 80 salariați. Deși întregul lor catalog este astăzi on-line, și-au păstrat fișierul clasic. Depozitele au temperatura optimă (răcoare și uscat) și există o bandă automatizată de transport al unităților de bibliotecă de la depozite la sălile de lectură și invers. Depozitele sunt dotate cu un sistem mecanic de rafturi compactate deschise, pentru aerisirea suporturilor informaționale. Existau și rafturi speciale pentru periodice de dimensiuni mari. Există o rețea intranet de comunicare între depozite și sălile de lectură, absolut esențială pentru statistica de bibliotecă.

VI. Rezultate, concluzii și propuneri de modernizare a BAR în vederea atragerii publicului tânăr

Iată câteva concluzii pe care stagiarii acestui proiect de formare profesională le-au tras în urma deplasării lor în Spania:

1. Se impune consolidarea parteneriatului între BAR și toate bibliotecile partenere din proiect.

2. Se impune inițierea unor schimburi bibliotecare cu bibliotecile partenere din Spania, întrucât numărul de documente românești prezente pe rafturile lor este foarte restrâns.

3. Toate bibliotecile vizitate au dovedit o mare implicare și angajare în viața și problemele comunităților pe care le servesc. Se impune o implicare mai mare a BAR în activitățile și problemele mediului de cercetare specific instituției sale tutelare, Academia Română.

4. Toate bibliotecile partenere sunt extrem de prezente pe Internet, au pagină web și multe au profil pe facebook, utilizează platforme și rețele de socializare pentru promovarea serviciilor, activităților și evenimentelor lor. Se impune o mai mare vizibilitate a BAR în mediul virtual, utilizarea unor noi platforme și rețele de socializare pentru promovarea propriilor activități și evenimente.

5. Se impune automatizarea în cel mai scurt timp posibil a căilor de comunicare între depozitele și sălile de lectură ale BAR, după exemplul partenerilor spanioli.

6. Se impune modernizarea și reutilizarea depozitelor noastre cu rafturi de tip Compactus, precum și crearea unui mediu adecvat conservării colecțiilor: aer uscat, temperaturi scăzute.

7. Toate bibliotecile vizitate acordă cititorilor de vârste mici o deosebită atenție. Sunt dotate cu locuri de joacă și de lectură pentru copii, organizează cluburi de lectură și concursuri de creație pentru copii. Spațiile rezervate copiilor sunt atât reale cât și virtuale. Se impune ca și Biblioteca Academiei Române, deși bibliotecă patrimonială și de cercetare, să organizeze activități și servicii specializate acestei importante categorii de public cititor. S-ar putea gândi chiar la organizarea unor evenimente cu prilejul zilei copilului sau Săptămânii „Școala altfel” de exemplu, precum și a unor cluburi de lectură destinate vârstei lor.

8. Toate bibliotecile vizitate rezervă rafturi speciale pentru utilizatorii cu nevoi speciale. La fel ar trebui să facă și BAR: să organizeze o sală de lectură destinată acestei categorii a publicului larg.

Rezultatele cu care s-au întors cei optsprezece bibliografi și bibliotecari de la BAR au fost următoarele:

1. Partenerii noștri au constatat nivelul adecvat de pregătire al participanților.

2. Evaluările în urma monitorizărilor au relevat faptul că schimbul de idei, practica și experimentarea tehnicilor de procesare, organizare și diseminare a informațiilor s-au dovedit benefice pentru o bună abordare și rezolvare a cerințelor specifice utilizatorului tânăr de bibliotecă de către angajații BAR.

3. Toate obiectivele proiectului au fost duse la îndeplinire.

4. BAR și-a câștigat noi parteneri în schimbul interbibliotecar. Unul dintre rezultatele concrete ale fluxului al doilea a fost demararea inițierii unei astfel de relații între BAR și Biblioteca Publică de Stat Infanta Elena din Sevilla.

5. Cei optsprezece care au format grupul țintă al proiectului s-au întors acasă mai bogați nu numai în privința culturii lor profesionale și informaționale, dar și a culturii lor generale, întrucât au avut prilejul să viziteze importante centre culturale și universitare precum Cordoba, Sevilla, Granada, Tarragona și Barcelona.

6. Dar cel mai important rezultat este că bibliotecarii și bibliografii Bibliotecii Academiei Române care au participat la Proiectul LLP-LdV-PLM/2011/RO/236 au adus cu ei foarte multe propuneri de modernizare a bibliotecii noastre, viabile și aplicabile în mediul academic în marea lor majoritate.

Iată câteva dintre acestea:

1. Înființarea unei asociații, Prietenii Bibliotecii Academiei Române, care să aibă chiar și o participare internațională, pentru a atrage public tânăr nu numai în limitele granițelor României ci și dincolo de frontierele ei.

2. Organizarea unor cluburi de lectură cu autori cunoscuți din țară și străinătate.

3. Organizarea unor lansări de carte ale unor autori importanți în Aula Bibliotecii Academiei Române.

4. Cooptarea unor institute culturale ale ambasadelor străine în activitățile bibliotecii noastre destinate publicului tânăr, ca de exemplu: Institutul Cervantes, Institutul Dante, Institutul Cultural Francez, Consiliul Britanic etc.

5. Organizarea unor cursuri de formare profesională destinate tinerilor care îngroașă la ora actuală rândul șomerilor, de exemplu: cursuri de limbi străine, cursuri de cultură informațională etc., ținute de angajați ai Bibliotecii Academiei Române, de cercetători ai Institutelor de Cercetare ale Academiei Române sau chiar de academicieni.

6. Organizarea unor târguri de carte cu exemplarele duplicate sau uzate moral ale bibliotecii, în incinta sa, la un preț derizoriu, pe o bază regulată, ca metodă predilectă de deselecție. Organizarea unei zone de book-crossing, unde utilizatorii să schimbe între ei cărți gratuit.

7. Publicarea regulată a unui buletin de noutăți intrate recent în fondurile bibliotecii.

8. Extinderea schimburilor interbibliotecare și cu alte biblioteci din Andaluzia.

9. Crearea unui spațiu special pentru cei mici, cu vârste cuprinse între 4 și 14 ani, atât virtual, pe pagina de web a bibliotecii, cât și real, în incinta bibliotecii noastre, în măsura în care statutul și profilul Bibliotecii Academiei Române va permite acest lucru. Am putea separa într-un fond separat toată cărțile pentru copii și tineret care intră în fondul general de carte curentă al BAR și am putea crea o sală de lectură cu acces liber la raft, cu rafturi pentru copii și adolescenți.

10. Implicarea studenților în acțiuni de voluntariat la care să participe, firește, și angajați ai bibliotecii noastre.

11. Elaborarea unui plan anual al evenimentelor ce urmează să se desfășoare în cadrul bibliotecii și publicarea unui buletin informativ în acest sens.

12. Utilizarea platformei ISSUU pentru realizarea și stocarea unor broșuri care să reflecte activitățile bibliotecii: newsletter-e, cataloage de expoziții, ghiduri pentru utilizatori, achiziții de materiale noi, recomandările bibliotecarilor pentru utilizatori și utilizarea platformei „Picasa Web Albums” pentru publicarea fotografiilor evenimentelor din bibliotecă. Important este, însă, a semnală prezența BAR pe aceste platforme și rețele de socializare pe propriul site.

13. Organizarea unor expoziții tematice spontane, care să nu fie constrânse de o anumită periodicitate, de mici dimensiuni, care nu necesită săptămâni de pregătire și nici spații expoziționale speciale, ci doar amenajarea unui mic colț, unde pot fi expuse câteva cărți/reviste/materiale audiovizuale legate de o temă comună de interes mai ales pentru publicul tânăr.

14. Întocmirea, afișarea și distribuirea online a unor recomandări de lectură ale bibliotecarilor din BAR pentru publicul tânăr.

15. Trebuie amplificat rolul bibliotecii ca punct de convergență socială și socializare. Să se organizează un colț al bibliotecii destinat socializării.

16. Promovarea și punerea în practică a conceptului BIBLIOTECĂ – LIBRĂRIE – COFETĂRIE.

17. Crearea unei comunități virtuale a cititorilor din BAR de la Institutele Academiei Române

18. Încheierea unui acord cu Ministerul Învățământului pentru ca elevii din ultimele clase de liceu să-și poată realiza proiecte în literatură, istorie, geografie etc., în sălile de lectură și cu ajutorul documentelor din BAR.

PROIECTUL LLP-LDV/PLM/2011/RO/236 „Creșterea calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr”, finanțat de Comisia Europeană, Direcția Generală pentru Educație și Cultură, prin intermediul **Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale**, reprezintă pentru participanți, angajați ai Bibliotecii Academiei Române, o importantă oportunitate de dezvoltare personală, prin îmbunătățirea abilităților de comunicare într-o limbă străină și experiența culturală, dar mai ales de perfecționare profesională, iar pentru bibliotecă, un important prilej de modernizare a serviciilor ei în vederea atragerii unui public mult mai larg decât elitele cultural-științifice pentru care a fost inițial destinată.

Bibliografie/Webografie

1. Caranfil Ligia: *PROIECTUL LLP-LDV/PLM/2011/RO/236 „Creșterea calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr”* : Valorificarea rezultatelor proiectului. Document electronic.
2. Crăciunescu, Alexandra: *PROIECTUL LLP-LDV/PLM/2011/RO/236 „Creșterea calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr”* : Valorificarea rezultatelor proiectului. Document electronic.
3. Diaconu, Maria: *PROIECTUL LLP-LDV/PLM/2011/RO/236 „Creșterea calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr”* : Valorificarea rezultatelor proiectului. Document electronic.
4. Dumitru, Georgeana Daniela: *PROIECTUL LLP-LDV/PLM/2011/RO/236 „Creșterea calității serviciilor de bibliotecă specializate în relația cu publicul tânăr”* : Valorificarea rezultatelor proiectului. Document electronic.
5. Ruffini, Mario: Fernando Columb și Biblioteca Colombina din Sevilla, din suplimentul la nr. 3 pe anul 1965 al Revistei *Studii și Cercetări de Documentare și Bibliologie* al Centrului de Documentare Științifică al Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, sub egida Academiei Republicii Socialiste România.
6. <http://www.uco.es/grupos/red-tematica/uco.htm> (accesat 27 iulie 12, orele 22,30)
7. http://biblacad.ro/prezentare%20BiblTinAcad_SITE.pdf (accesat 26 iulie 12, orele 18,45, 27 iulie 12, orele 21,07)
8. <http://www20.genact.cat/portal/site/Biblioteques/tem.849d0f57d0f5c5b009671410b0c0e1a0/?vgnnextoid=6378b12fd84c0110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=6378b12fd84c0110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> (accesat 28 iulie 12, orele 21:33)
9. http://w3.bcn.es/V51/Home/V51HomeLinkPl/0,3989,171935389_1222917502_2,00.html (accesat 28 iulie 12, orele 22:02)
10. http://w3.bcn.es/V51/Home/V51HomeLinkPl/0,3989,526653874_528527116_2,00.html (accesat 28 iulie 12, orele 22:15)
11. http://w110.bcn.cat/portal/site/bibjaumefuster?lang=es_ES (accesat 28 iulie, orele 22: 33)
12. http://w3.bcn.es/V51/Home/V51HomeLinkPl/0,3989,171934075_180093765_2,00.html (accesat 28 iulie 12, orele 22:45)

ДОШЕНЕКІА ДОА БУЛІА

Днѣ Мадѣнѣ Колаж Кіпече .

Вѣрять, кѣндѣ вѣ свѣжѣщїаекж
кѣрѣзѣон ѿпротѣва ѿтѣн ѿпѣра
ѿтѣунун маннѣ естрѣнѣе боннун
ѿтрармїацн . шн дѣуїа пѣрѣѣде свѣ

Sectioni

лѣль . свѣловолазе рѣдѣль ѿменекѣ днѣрѣбїа
лѣн ѿѣ ѿмѣрѣ . веннѣ лѣмѣрѣ галнѣенлѣн . шн
дѣколо ѿчѣпѣу ѿтѣн ѿстрѣнѣе ѿпан епрѣаѣ
ѣта ѣрѣѣж , кѣмѣ ѿѣнѣмѣ шѣннѣ свѣта бѣлїе .

CARTA COLECȚIILOR DIN BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Drd. Nicoleta RAHME

Șef Serviciu Dezvoltarea Colecțiilor
Biblioteca Națională a României

Carta documentară sau carta colecțiilor are drept scop prezentarea obiectivelor generale ale bibliotecii, principiile de constituire a colecțiilor, precum și modul de organizare a acestora; în fapt formalizează și pune în aplicare politica documentară a bibliotecii, cu toate componentele ei. Acest document strategic corespunde așteptărilor beneficiarilor și utilizatorilor bibliotecii, după validare are caracter de normă și este concretizat în fiecare an printr-un plan de dezvoltare a colecțiilor, stabilit de Departamentul Dezvoltarea colecțiilor, în colaborare cu alte servicii implicate direct în gestionarea și valorificarea colecțiilor.

Carta documentară furnizează datele volumetrice, tematice și lingvistice asupra tuturor colecțiilor care compun biblioteca, servește drept bază pentru analiza și sinteza ideilor politicii documentare generale, identifică polii fundamentali pentru care Biblioteca Națională a României are o misiune națională de anvergură și dezvoltă colecții de interes pentru categorii variate de utilizatori.

Biblioteca Națională a României asigură accesul de calitate la colecțiile sale, atât generației de azi, cât și celor viitoare, în scop de cercetare, studiu sau informare. Pentru a-și îndeplini această misiune, Biblioteca Națională a României:

- achiziționează, prelucrează, prezervă și valorifică toate tipurile de documente din patrimoniul național;
- administrează patrimoniul cultural național de publicații (cărți, periodice), manuscrise, carte veche, incunabule, hărți, fotografii, materiale audio-vizuale și documente electronice;
- organizează Depozitul Legal, constituind principala sursă documentară în ceea ce privește cunoașterea culturii naționale.

Colecțiile Bibliotecii Naționale cuprind circa 12.500.000 de unități bibliografice cu un caracter enciclopedic, organizate în fonduri curente, fonduri ale colecțiilor speciale, fonduri intangibile și fonduri destructurate. **Tipologia documentară** este complexă: cărți (curente, vechi, rare și bibliofile, incunabule), periodice (curente, vechi, rare și bibliofile), manuscrise (documente originale, edite sau inedite), microformate (microfilme, microfise), documente cartografice (hărți, atlase, planuri, globuri pământestești), documente de muzică tipărită, documente grafice (gravuri, reproduceri de artă, stampe, studii de pictură, desene tehnice), disertații și lucrări de doctorat, standarde, ghiduri, metodologii și alte documente tehnice, documente numismatice și filatelice, afișe și foi volante, litografii, fotografii, documente audiovizuale și documente electronice.

Profilul colecțiilor se datorează pe de o parte funcțiilor naționale pe care biblioteca trebuie să le îndeplinească și pe de altă parte modalităților diverse prin care au fost constituite: preluarea unor colecții particulare sau instituționale în perioada comunistă, asimilarea colecțiilor unor instituții care au fost desființate sau reorganizate, achiziția curentă și retrospectivă, donații, transfer, schimb internațional, depozit legal.

În prezent se constată lipsa unei statistici cu privire la procentajul monografiilor și al periodicelor existente în bibliotecă, a unui clasament din care să reiasă domeniile cele mai bine reprezentate, precum și necunoașterea ariei lingvistice deținute cu exactitate.

Toate aceste deficiențe vor constitui obiectul unei analize a colecțiilor bibliotecilor pentru fiecare fond și domeniu deținut de bibliotecă și, implicit, vor fi punctul de plecare în abordarea viitoarelor politici și planuri de dezvoltare a colecțiilor.

Îmbogățirea colecțiilor bibliotecii se realizează prin diferite modalități de intrare:

1. Depozitul legal - Legea nr. 111 din 21 noiembrie 1995 republicată, privind constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului legal de documente, indiferent de forma acestora și de modalitățile de stocare – trebuie extinsă către resursele electronice

2. Achizițiile - Se disting două tipuri de achiziții:

- achizițiile retrospective (patrimoniale): au în vedere documente din categoria colecțiilor speciale și documentelor rare;

- achizițiile curente: se aplică doar categoriilor de documente tipărite, audiovizuale și multimedia.

3. Donațiile

În mod tradițional se disting marile donații și donațiile cu caracter curent. Primele constituie o sursă considerabilă de îmbogățire a colecțiilor BNR care se află la originea cabinetelor colecțiilor speciale. Donațiile curente beneficiază de proceduri diferite ce includ selecția, confruntarea cu fondurile existente și înregistrarea acestora în evidențele bibliotecii.

Donațiile curente reprezintă o sursă regulată și extrem de utilă de creștere pentru categoria documentelor care au accesul cel mai facil: documentele publicate în străinătate, documentele care se află în afara circuitelor de achiziții obișnuite, documentele care completează colecțiile lacunare. În același timp, donațiile reprezintă o bună ocazie de a consolida relațiile cu publicul.

4. Schimbul internațional

Schimbul internațional de publicații constituie o sursă importantă de achiziționare de publicații din străinătate, de lucrări greu de obținut prin alte mijloace: literatură gri, ediții cu un tiraj limitat, lucrări care provin din zone geografice (ex. America Latină) mai puțin accesibile pieței interne, publicații străine oficiale și guvernamentale, bibliografii naționale. Se pot completa astfel colecții de tipărituri din domenii uneori dificil de îmbogățit prin alte modalități de achiziționare.

În cadrul BNR, schimbul internațional de publicații se efectuează în baza exemplarului existent în depozitul legal, la care se adaugă suplimentări prin achiziție, dacă există cereri pentru mai multe exemplare din același titlu. BNR desfășoară un protocol de schimb cu biblioteci naționale, universitare, academice și specializate, arhive și muzee,

rectoratele de limbă română de pe lângă Institutele de Limbă Română din străinătate, dar și cu alte structuri infodocumentare care manifestă interes și au fonduri de carte românească (dar nu constituie o prioritate pentru BNR). Domeniile prioritare pentru schimb sunt literatura, lingvistica, istoria, geografia, arta, științele socio-umane, științele juridice, biblioteconomia.

Politicile Bibliotecii Naționale pentru colecții

Politica documentară reprezintă un document formal care definește „scopul și natura colecțiilor existente în bibliotecă, precum și politicile și planurile necesare continuării dezvoltării colecțiilor, cu desemnarea și descrierea precisă a dimensiunii colecțiilor curente și a capacității și a gradului de absorbție al acestora, dar și a ritmului colectării documentare în domenii și subdomenii relevante, fiind în același timp o declarație a filosofiei de selecție în concordanță cu obiectivele instituționale, criteriile general valabile de selecție și libertatea intelectuală” (ALA, 1987). Acest tip de politică descrie situația curentă a colecțiilor, nivelul de activitate în cadrul colecțiilor și modul de rezolvare a dezideratelor tuturor categoriilor de beneficiari. Discrepanțele dintre existent și potențial trebuie explicate din perspectiva corectitudinii și a echilibrului decizional, iar decizia finală trebuie să ia în calcul:

- analiza colecțiilor și a fondurilor deținute,
- beneficiarii/utilizatorii BNR,
- limitele colecțiilor,
- tipul de documente colectate și excluse,
- parametrii cronologici, geografici și lingvistici,
- criteriile de conservare, stocare și deselecție,
- eventualele acorduri de achiziții partajate/consorțiale, în special pentru resursele electronice.

Politica de dezvoltare a colecțiilor este parte a managementului colecțiilor, document de planificare și instrument de lucru pentru bibliotecari, ale căror rezultate și *beneficii* sunt:

- facilitarea comunicării dintre bibliotecă și utilizatori,
- asigurarea creșterii consistente și echilibrate a colecțiilor,
- sustenabilitatea procesului de documentare și de stabilire a nevoilor bugetare,
- facilitarea cooperării interbibliotecare și partajarea resurselor.

Principiile care susțin carta și politica documentară sunt:

Caracterul de obiect de studiu și de cercetare – BNR are datoria legală și, în concordanță cu misiunea sa, dreptul de a-și exercita pe deplin responsabilitatea de teaurizare, conservare și valorificare a patrimoniului cultural național. Această misiune este asigurată prin depozitul legal, achizițiile care au în vedere producția editorială care reflectă cultura și civilizația poporului român: achizițiile retrospective de documente publicate în România, dar care nu au făcut obiectul depozitului legal, achizițiile de documente publicate în afara României, dar care au legătură cu poporul român, achizițiile patrimoniale care completează fondul de carte românească.

Caracterul universal – biblioteca a reunit încă de la înființarea sa colecții venite din alte culturi și orizonturi geografice: spre exemplu manuscrisele în limbile arabă și turcă. Într-un context internațional în care frontierele lingvistice și geografice sunt depășite, într-un context european unde politicile de studiu și învățământ tind să se apropie, această deschidere (universalism) este extrem de necesară și reafirmă locul limbilor, al literaturii și al culturilor care nu sunt dominante într-un ansamblu intelectual echilibrat.

Caracterul enciclopedic – principiul enciclopedismului asigurat de intrările prin depozitul legal, ca oglindă a producției editoriale naționale, prin originalitate, dar în egală măsură prin caracterul deficitar în anumite domenii, este completat prin achizițiile în domenii mai puțin sau deloc reprezentate. Așa au fost integrate științele exacte, științele sociale, economia și domeniile în care o bună parte a studiilor și cercetărilor se publică în străinătate, toate fiind organizate într-un ansamblu coerent de cunoaștere complementară și interdisciplinară. BNR a devenit astfel un loc unic unde se regăsesc resurse ale cunoașterii din toate domeniile.

Dimensiunea temporală – colecțiile și achizițiile BNR se întind pe o perioadă vastă de timp. Completarea fondurilor existente prin achiziții retrospective reprezintă o prioritate pentru eliminarea lacunelor din intrările prin depozit legal și pentru îmbogățirea fondurilor specializate care reprezintă emblema bibliotecii. Această politică poate avea o conotație aparte prin achizițiile de tezaur naționale, colecții a căror valoare este imposibil de determinat, dar în același timp are și un caracter legitim prin completarea colecțiilor lacunare. În ceea ce privește latura contemporană, BNR trebuie să fie în rezonanță cu epoca și preocupările publicului de azi, iar această problemă a actualității este vitală pentru disciplinele axate pe informații de ultimă oră (științe exacte, economie) și implicit necesită o deschidere spre creația contemporană în domeniul artistic și literar (evident cu integrarea cu regularitate a noilor suporturi informaționale).

Originalitatea colecțiilor – colecțiile unei biblioteci sunt concepute ca un ansamblu coerent, viu, original, ale cărui utilizări și conținuturi nu se identifică cu o altă colecție a unei alte biblioteci, iar originalitatea presupune un echilibru între utilizările constante și dorite de un public variat și intrarea în colecții a unor documente care să garanteze interesul.

Liberul acces favorizează deschiderea spre întregul evantai al cunoașterii și opiniilor și susține curiozitatea. Bibliotecii Naționale îi revine misiunea de a transmite producția editorială contemporană generațiilor viitoare, iar achiziționarea unui document nu se justifică decât dacă, în termeni de conținut și prezentare, are locul său în acces liber pentru fi utilizat imediat de un public variat.

Respectarea dreptului de proprietate intelectuală – elaborarea unei politici interne a bibliotecilor privind respectarea drepturilor de autor este extrem de necesară deoarece va fi utilă în evaluarea utilizării operelor protejate de dreptul de autor de către bibliotecari și utilizatori, precum și în reducerea numărului încălcărilor juridice în cadrul diverselor activități de bibliotecă: proiecte de digitizare, împrumut interbibliotecar, multiplicări de documente pentru utilizatori, preluări de documente electronice etc. Bibliotecile, fiind instituții care asigură accesul utilizatorilor la informație, ar trebui să se constituie într-un garant, atât al rezolvării problemelor legate de copyright, cât și al promovării accesului

la informații și a intereselor bibliotecii și utilizatorilor de informații la nivel național. Aplicarea copyright-ului în mod tradițional permite menținerea echilibrului nesigur între interesele autorilor și ale altor persoane cu drept de autor, care dețin controlul asupra operelor, și utilizarea acestora, pe de o parte, și comunitățile interesate din cadrul fluxului informațional și dispersarea informației, pe de altă parte.

Dincolo de realizări, toate aceste principii enunțate invocă și costuri ridicate, mai ales într-o perioadă în care resursele destinate bibliotecii se reduc și se pune problema de a găsi modalități de preservare pentru achizițiile științifice și tehnice, mult mai costisitoare decât cele din alte domenii, sau de a continua achiziționarea de documente în limbi de circulație restrânsă.

Obiectivele politicii documentare vizează:

- identificarea clară a nevoilor documentare ale utilizatorilor;
- furnizarea de resurse documentare și informaționale complexe, tuturor categoriilor de beneficiari, în concordanță cu misiunea bibliotecii și fără a face o discriminare a cerințelor și practicilor de lectură;
- formalizarea politicii de achiziție de carte tipărită și implementarea unui plan eficient de dezvoltare a colecțiilor;
- reconsiderarea locului deținut de un document electronic sub toate formele și în toate domeniile;
- ameliorarea politicii de schimb, bazată pe calitate și nu pe cantitate;
- recuperarea documentelor care nu au fost trimise prin depozitul legal și implementarea de proiecte care să asigure depozitul legal electronic pentru ziare și reviste;
- diminuarea numărului de documente în limbi cu o circulație restrânsă;
- rezolvarea lacunelor din colecțiile deficitare;
- originalitatea ofertei documentare propuse;
- reducerea ponderii disciplinelor care nu constituie un punct forte pentru fond.

Criteriile de selecție și nivelul de achiziție

Biblioteca poate elabora o listă cu anumite domenii și subdomenii ale cunoașterii reflectate de producția editorială românească și internațională, pentru care, în funcție de relevanța față de colecțiile deținute, este alocat un punctaj de la 0 la 5, după cum urmează:

0 – nerelevant: titlurile din acest domeniu nu fac obiectul colecțiilor bibliotecii;

1 – nivel minim de relevanță: foarte puține titluri din acest domeniu sunt achiziționate de către bibliotecă, cu excepția lucrărilor de referință;

2 – nivel de bază: domeniu reflectat în colecțiile bibliotecii prin lucrări generale (dicționare, enciclopedii, ediții ale unor opere importante, sinteze, bibliografii, tratate, manuale, anumite periodice de referință);

3 – nivel de relevanță medie: domeniu pentru care biblioteca achiziționează monografii, opere complete ale unor autori renumiți, lucrări selective ale unor autori secundari, periodice reprezentative, lucrări de popularizare, cercetări bibliografice;

4 – nivel ridicat de relevanță: domeniu reprezentat prin materiale de informare

specializate, de nivel academic, care servesc cercetărilor științifice (lucrări de referință, monografiile specializate, studii distincte, rapoarte de cercetare, lucrări ale unor seminarii și congrese naționale și internaționale, standarde, repertorii de acte normative, o colecție extinsă de publicații periodice);

5 – nivel de relevanță maximă: biblioteca este interesată să acopere, pe cât posibil, întreaga literatură de specialitate a acestui domeniu sau subdomeniu, indiferent de suport și în diferite limbi de circulație internațională, în vederea constituirii unei colecții exhaustive.

Toate deciziile privind selecția trebuie să aibă ca punct de plecare misiunea bibliotecii, analiza detaliată a colecțiilor existente, determinarea valorii informaționale și de patrimoniu, evaluarea gradului de adresabilitate și utilizare a acestora, precum și cercetarea categoriilor de beneficiari actuali sau potențiali și a nevoilor lor de informare și documentare.

Criteriile de selecție, deși diferă pentru fiecare tip de documente, includ în general aspecte legate de:

- conținut – domeniul tratat, adâncimea subiectului abordat, caracterul exhaustiv,
- actualitatea și relevanța informațiilor cuprinse,
- adresabilitate – biblioteca are categorii variate de utilizatori, dar răspunde unor cerințe bine stabilite,
- autoritatea autorului, editurii sau a criticilor,
- gradul de erudiție al lucrării,
- aria geografică – nu toate spațiile trebuie luate în considerare,
- aria lingvistică – sunt de preferat limbile care au cea mai mare circulație și sunt cele mai citite de către utilizatori,
- aria cronologică.

Biblioteca va achiziționa cu prioritate publicațiile noi de pe piața editorială națională și internațională, dar va achiziționa și ediții retrospective și din categoria „Colecții speciale”. Acestea din urmă vor fi evaluate după criterii riguroase în ceea ce privește: valoarea pentru colecțiile Bibliotecii, raritatea, caracterul bibliofil, calitatea imprimării (ilustrații, gravuri, hărți etc.), starea de conservare, elementele adăugate (ex libris, autografe, dedicații) etc. Ofertele sunt puse în discuție și analizate conform criteriilor menționate și priorităților anuale și, în final, sunt validate de membrii comisiilor de achiziție retrospectivă. Se ține seama de:

- numărul citărilor în bibliografii și lucrări de referințe,
- frecvența actualizărilor și revizuirilor – se preferă edițiile recente, dar biblioteca păstrează în depozite și edițiile mai vechi,
- facilitarea regăsirii informației (indexuri, glosare, rezumate disponibile în mai multe limbi, aparat critic),
- detaliile fizice: ilustrații, calitatea hârtiei și a legăturii, formatul, condițiile de tipărire.

Bibliotecarul trebuie să stabilească dacă achiziționarea unui anumit titlu va satisface cerințele actuale de informare ale utilizatorilor și să aprecieze relevanța acestuia față de

obiectivele pe termen lung trasate de politica de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii. De asemenea, un instrument util în acest proces îl poate constitui următorul set de întrebări:

- Are nevoie biblioteca de un nou titlu pe domeniul sau pe tema tratată?
- Noul titlu va acoperi golurile din colecție?
- Este justificată existența unui dublet al unei anumite lucrări?
- Corespunde noul titlu profilului bibliotecii?
- Raportul calitate-preț, importanță-cantitate, este satisfăcător?
- Care sunt beneficiile achiziționării acestui titlu?
- Poate biblioteca să asigure continuitatea colecției dacă titlul dorit este o lucrare multi-volum, un periodic sau face parte dintr-o serie anume?

Procesul de selecție al publicațiilor periodice este similar cu cel al altor categorii de documente, cu excepția angajamentului financiar continuu stabilit la inițierea abonamentelor.

Criteriile adiționale față de cele generale, menționate mai sus, sunt următoarele:

- furnizarea de informații pertinente, „de ultimă oră” cu privire la subiecte relevante pentru utilizatorii bibliotecii, adeseori înainte de a apărea sub formă de carte;
- rigoarea științifică a textelor;
- existența unor indexuri și/sau abstracte scrise într-o limbă de circulație internațională;
- notorietatea editorilor, a redactorilor și a colaboratorilor;
- calitatea grafică și tipografică (lizibilitatea textului, claritatea fotografiilor, formatul periodicului, alegerea caracterelor, tipul hârtiei);
- apariția numerelor la intervalele anunțate;
- disponibilitatea în timp util – solicițundinea furnizorului prin care se contractează abonamentul;
- nu este disponibil gratuit online, full-text.

Este important ca în procesul de achiziție să se țină cont și de prioritățile actuale ale problemelor abordate la nivel național și internațional, de solicițările utilizatorilor neonorate încă, de sugestiile oferite prin intermediul feed-back-ului etc.

Biblioteca își adaptează conținutul și orientările colecțiilor sale la exigențele utilizatorilor. Acest raport nu știrbește cu nimic inițiativa bibliotecarului în definirea și examinarea achizițiilor pe care le realizează prin două modalități: pe de o parte verifică dacă achizițiile realizate răspund obiectivelor definite de politica de achiziție, iar pe de altă parte depistează tendințele și prioritățile care apar pentru a propune noi obiective.

Evaluarea politicii documentare

Elementele care trebuie luate în calcul în analiza și evaluarea politicii documentare propuse de BNR sunt:

- statisticile care permit controlul și gestionarea organizării colecțiilor oferite în acces liber, pe discipline și limbi și oferă date privind constituirea de fonduri și rata de creștere și împropătare a colecțiilor;
- anchetele periodice de sondare a utilizatorilor;
- analiza nivelului consultării publicațiilor;

- analiza politicilor în cadrul Consiliului Științific;
- raportul anual de activitate care reunește indicatorii cantitativi și calitativi ai intrărilor din fiecare fond, depozit legal sau schimb internațional.

Studiu de caz orientativ – Sala de Economie

Sala de Economie răspunde unei orientări noi în cadrul Bibliotecii Naționale și anume valorificarea unei discipline care s-a dezvoltat rapid în ultimii ani, cu o producție editorială bazată în special pe literatura de specialitate internațională și traducerea marilor lucrări de economie ale autorilor americani și europeni. Fondul pune accent pe conjunctura economică și socială, dar și pe evoluțiile economiei mondiale; o parte din fond este axată pe economia financiară și mediul de afaceri, iar aici sunt incluse și lucrările de referință din gândirea economică.

Cea mai mare parte a fondului provine din Depozitul legal, dar și din achiziție (abonamente la periodice) și schimb. Restricțiile bugetare au avut un impact negativ asupra achizițiilor, deși producția editorială în domeniu a crescut simțitor prin literatura anglo-saxonă. Complementar domeniului economic, sala de lectură a înglobat și alte surse primare: publicații oficiale, ziare cu informații specializate, astfel încât biblioteca dispune de o colecție bine dezvoltată de lucrări de economie în limbile română și engleză. Sunt reprezentați cei mai renumiți autori și teoreticieni în economie. Periodicele (românești și străine) de economie se regăsesc aici împreună cu resurse informaționale din comerț și bănci, lucrări interdisciplinare (economie politică, finanțe publice).

Utilizatorii vizați:

Interdisciplinaritatea acestui domeniu presupune și un public variat; majoritatea sunt studenți, dar și specialiști în domeniu și publicul larg care dorește să se informeze asupra problemelor economice globale, cercetători ai istoriei și evoluției domeniului.

Ponderea cea mai mare a utilizatorilor este următoarea:

1. studenți
2. masteranzi și doctoranzi
3. cadre universitare
4. pensionari
5. cercetători
6. foarte puțin elevi.

Aria de interes a publicului:

- monografiile localităților și județelor
- cercetare economică pe o anumită zonă (geografică).

Achiziția și constituirea colecției vizează:

- realizarea unei colecții cu un nivel de studiu ridicat și însoțite de publicații oficiale,
- constituirea unei colecții de actualitate, cu informații recente,
- asigurarea accesului liber la lucrările de referințe și la documentele cele mai solicitate,
- achiziționarea de documente în limbile cele mai des cerute,

- formarea unui centru de informare pe probleme de actualitate economică,
- acoperirea unei arii geografice largi și a unei cât mai mari diversități lingvistice.

Tipologia documentară:

- enciclopedii, lucrări de cercetare, dicționare, analize ale unor evenimente, periodice (titluri de referință, reviste bancare, buletine de informare), statistici, anuare, repertorii, rapoarte de activitate, monografiile, lucrări practice (crearea unei societăți, meserii, pregătire); există și CD-uri care însoțesc anumite periodice dar sunt foarte puțin consultate deoarece nu se pot copia.

Acoperirea geografică:

- lucrările în acces liber sunt reprezentative pentru țările membre ale Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică, Uniunii Europene ori din America de Nord. Cele mai cerute titluri:

- românești: Tribuna economică
- literatură anglo-saxonă: The Economist, Financial Times
- Spania: La Gaceta
- Japonia (fapt explicabil prin puterea economică a țării și implicit interesul pentru aceasta)
- Franța: Capital, La vie Financière, Problèmes économiques
- studii despre problemele de muncă
- International Financial Statistics.

În ultimii doi ani cele mai consultate domenii și teme au fost:

- impozite și taxe
- economie și administrație locală
- raporturi de muncă
- finanțe bănci, asigurări
- anuarele statistice (financiare) din România și FMI
- statistica este cel mai bine reprezentată, prin lucrările Institutului Național de Statistică, Comunității Europene ori statisticile financiar-bancare (payment, banking).

Acoperirea lingvistică:

Limbile română (inclusiv traducerile) și engleză domină fondul, dar există și lucrări în limbile germană, rusă (inclusiv statele din CSI), spaniolă, franceză, maghiară (mai ales statistică).

Date statistice de volum:

- cititori 2011: 1.872
- titluri cărți solicitate 2011: 5.129
- titluri periodice existente: 720 în semestrul I și 477 în semestrul II, motivul fiind sistarea apariției anumitor titluri
- titluri solicitate 2011: 217

- proveniența periodicelor existente: 33 prin abonament, 120 prin schimb și restul prin Depozit legal
- la sală sunt 720 de cărți în acces liber.

Achiziția retrospectivă

Achiziția retrospectivă nu s-a realizat niciodată, deși există lacune pentru proveniența din Depozitul legal (spre exemplu pentru reviste și studii despre Femeia și problematica feministă în economie, un subiect des solicitat).

Studiu de caz - Profilul teologic al colecțiilor Bibliotecii Naționale a României

În domeniul științelor religioase, Biblioteca Națională a României deține documente curente provenite din depozitul legal, achiziții, donații, schimb internațional, precum și documente din categoria colecțiilor speciale.

Nucleul patrimonial al Bibliotecii Naționale a României îl constituie manuscrisele de tip carte, manuscrise religioase, tipărituri și texte religioase vechi, evangheliare de secol XIII, multe dintre ele scrise cu alfabet chirilic, cărți de cult, manuscrise muzicale folosite de psalți pentru studii comparativ, pentru îndreptarea edițiilor folosite în practica liturgică etc. Aceste documente se regăsesc și în format digital și constituie unul dintre punctele forte ale bibliotecii digitale naționale.

Colecțiile contemporane de studiu și învățare a teologiei cuprind texte sacre, exegeză biblică, dogmatică, teologie creștină, istoria bisericii și a religiilor, patristică, filozofia religiilor, sociologie religioasă, omiletică, morală, studii despre arta și civilizația bizantină.

Tipologia documentară: carte, periodic, teză de doctorat, documente muzicale tipărite și audiovizuale (muzică bizantină).

În România sunt **96 de edituri** care propun colecții și titluri care se încadrează în profilul teologic, iar prin depozitul legal în ultimii ani patrimoniul documentar al Bibliotecii Naționale a fost îmbogățit în acest domeniu astfel:

Anul 2009 – poate fi considerat *anul cel mai bogat* din punct de vedere documentar pentru acest domeniu, din perspectiva editorială.

- monografii religii creștine : 651 titluri
- monografii religii necreștine : 49 titluri
- publicații periodice : 157 titluri
- teze de doctorat: 12 titluri (religie creștină) și 3 titluri (religie necreștină)

Anul 2010

- monografii religii creștine : 390 titluri
- monografii religii necreștine : 41 titluri
- publicații periodice : 145 titluri

Anul 2011

- monografii religii creștine : 270 titluri
- publicații periodice : 80 titluri

Lucrările de prestigiu deținute în colecțiile bibliotecii:

- Scrierile teologice editate de Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă (Părinți și scriitori bisericești, Patrologia), cele 12 volume ale Filocaliei traduse și comentate de părintele Dumitru Stăniloae, numeroase cărți de dogmatică, liturgică, istoria Bisericii, spiritualitate etc.
- Diferite edituri sau colecții cu profil teologic: *Deisis, Anastasia, Polirom, Sofia* etc.
- Noua traducere a Septuagintei, realizată de un prestigios colectiv de traducători și specialiști, editată în mai multe volume de Colegiul Noua Europa și *Polirom*, noile ediții bilingve din *colecția Tradiția creștină* a Editurii Polirom, colecția Filocalica a Editurii Deisis. De asemenea, editurile arhiepiscopiiilor, editurile Argonaut, Ars Docendi, Vasiliana 98', Cartea creștină, Dacia XXI, Cartea Ortodoxă, Bizantină etc.

Acoperirea lingvistică este majoritară în limba română, dar regăsim și lucrări în franceză, germană, rusă, engleză, italiană.

Dintre *titlurile străine* achiziționate recent, menționăm:

- Christianity and modernity in Eastern Europe. Edited by Bruce R. Berglund, Brian Porter-Szűcs.-Budapest: Central European University Press, 2010.
- Religion, politics and law in the European Union. Edited by Lucian N. Leustean and John T.S. Madeley. London: Routledge, 2009.
- Early Christian literature and intertextuality. Edited by Craig A. Evans, Daniel Zacharias. New York, NY: T & T Clark, 2009.
- The Encyclopedia of Eastern Orthodox Christianity. Oxford ; Chichester : Wiley-Blackwell, 2011.

Bibliografie:

- ANDERSON, Joanne S. *Guide for written collection policy statements, 2nd ed.* Chicago IL.: American Library Association, 1996. (Collection Management and Development Guide, 7), 40 p.
- BILLINGS, H. Library collections and distance information: new models of collection development for the 21st century. În: *Journal of Library Administration*, 24(1/2), 2006, p. 3-17.
- CALENGE, Bertrand. *Les politiques d'acquisitions.* Paris: Editions du Cercle de la librairie, 1994. (Collections bibliothèques), 408 p.
- CALENGE, Bertrand. *Conduire une politique documentaire.* Paris: Editions du cercle de la librairie, 1999. (Collections bibliothèques), 389 p.
- CARBONE, Pierre; CAVALIER, François; ANTONUTTI, Isabelle. *Les collections électroniques, une nouvelle politique documentaire.* Paris: Éditions du Cercle de la Librairie, 2009, 311 p.
- JOHNSON, Peggy. *Fundamentals of collection development and management.* Chicago: American Library Association, 2009, 407 p.
- WOOD, Richard J.; HOFFMANN, Frank. *Library Collection Development Policies: a Reference and Writers' Handbook.* Lanham, MD: Scarecrow, 1996, 467 p.
- CASSELL, K. Ann; FUTAS, Elisabeth. Collection development policies. În: *Collection Building*, 11(2), 1991, p. 26-29.
- DOWD, Sheila T. Formulation of a collection development policy statement. În: *Collection Development in Libraries: a Treatise.* Greenwich, Conn.: JAI, 1980, p. 67-81 (Foundations of Librarianship, vol. 10A).
- EVANS, Robert W. Collection development policy statements: the documentation process. În: *Collection Management*, 7(1), (1985), p. 63-73.

- **FARRELL, David.** Policy and planning. În: *Collection Management: a New Treatise*. Greenwich, Conn.: JAI, 1991, p. 51-65.
- **FRANK, D. G.** The relevance of collection development policies: definition, necessity, and applications. În: *RQ*, 33(1), 1993, p. 65-74.
- **HAZEN, D. C.** Collection development policies in the information age. În: *College & Research Libraries*, 56(1), 1995, p. 29-31.
- **INTNER, Sheila S.** The ostrich syndrome: why written collection development policies are important. În: *Technicalities*, 16(7/8), 1996, p. 1-3.
- **JOHNSON, R.** Collections development policies: a cunning plan. În: *Technicalities*, 14(6), 1994, p. 3-6.
- **KACHEL, Debra E.** The written collection development policy. În: *Collection Assessment and Management for School Libraries. Preparing for Cooperative Collection Development*. Westport, Conn.: Greenwood, 1997, p. 53-76.
- **SNOW, R.** Wasted words: the written collection development policy and the academic library. În: *Journal of Academic Librarianship*, nr. 22, 1996, p. 191-194.
- **VOGEL, K.D.** Integrating electronic resources into collection development policies. În: *Collection Management*, vol. 21, nr. 2, 1996, p. 65-66.
- **WHITE, Gary W. ; GREGORY A. Crawford.** Developing an electronic information resources collection development policy. În: *Collection Building*, vol. 16, nr. 2, 1997, p. 53-57.

Resurse electronice:

- Acqweb's Directory of Collection Development Policies on the Web. Disponibil online la adresa: http://acqweb.library.vanderbilt.edu/acqweb/cd_policy.html [accesat în data de 06.08.2012].
- Collection development policies – French libraries on the Web. Disponibil online la adresa: <http://www.enssib.fr/autres-sites/poldoc/index.html> [accesat în data de 30.07.2012].
- Collection development policies – electronic resources. Disponibil online la adresa: <http://www.library.yale.edu/~okerson/ecd.html> [accesat în data de 30.07.2012].
- Collection Development Policy / National Library of Australia. Disponibil online la adresa: <http://www.nla.gov.au/policy/colldevt.html> [accesat în data de 30.07.2012].
- Collection Development Policy / Laval University. Disponibil online la adresa: <http://www.bibl.ulaval.ca/info/polsec.html> [accesat în data de 06.08.2012].
- Information Resources Policy / University Library, University of Hertfordshire, UK. Disponibil online la adresa: http://www.herts.ac.uk/lis/services/inf_resources/inf_res_policy.html [accesat în data de 06.08.2012].
- Collection Development Policy for Internet Resources / University of Oregon Libraries, US. Disponibil online la adresa: <http://darkwing.uoregon.edu/~chadwelf/intesele.htm> [accesat în data de 06.08.2012].
- Collection Development Policy for Offline Electronic Resources / University of Oregon Libraries, US. Disponibil online la adresa: <http://darkwing.uoregon.edu/~chadwelf/offlelec.htm> [accesat în data de 30.07.2012].
- Collection Development Policy for Electronic Journals / University of Oregon Libraries, US. Disponibil online la adresa: <http://darkwing.uoregon.edu/~chadwelf/ejoupoli.htm> [accesat în data de 30.07.2012].
- Collection Development Policies – Digital Libraries / Columbia University Libraries, US. Disponibil online la adresa: <http://www.columbia.edu/cu/libraries/about/colldev/digital-library.htm> [accesat în data de 06.08.2012].
- Collection Development Policy for Electronic Material / National Library of Canada. Disponibil online la adresa: <http://collection.nlc-bnc.ca> [accesat în data de 30.07.2012].

PATRIMONIUL INTELECTUAL AL NAȚIUNII: DEPOZITUL LEGAL

Drd. Dina PALADI

Biblioteca Națională a României

Valoarea deosebită a bibliotecilor este determinată de rolul lor privind perenitatea tezaurului lor și de raportarea acestuia la trecut. Organizarea și conservarea cunoașterii nu pot fi despărțite de fenomenul biblioteconomic. Într-un anume sens, toate bibliotecile au o funcție totemică, ele simbolizând efortul umanității de a conserva cunoașterea, cultura și înțelepciunea acumulate în colecții și de a le transmite generațiilor viitoare. Cea mai profundă și nobilă nevoie a umanității a fost legată de conservarea memoriei cunoașterii. Apariția unui document a fost socotită întotdeauna un eveniment. Intenția instaurării obligativității de a păstra aceste documente a fost mobilul multor minți luminate ale fiecărei epoci istorice.

În zilele noastre, volumul mare de informații, indiferent de suportul pe care acestea sunt stocate, nu poate fi măsurat, informația devenind simbolul puterii celui care o deține potențialul ei putând fi valorificat la maxim. Lucrul cel mai important este ca informația să se păstreze intactă și să fie transmisă generațiilor viitoare. În acest scop, a fost creat Depozitul legal. El este, atât pe plan național, cât și internațional, păstrătorul memoriei culturale umane universale. Principiul fundamental al Depozitului legal, **asigurarea continuității colecționării tuturor documentelor**, a fost permanent încălcat prin adăugarea și eliminarea beneficiarilor (fapt care a generat discontinuitate în primirea și organizarea exemplarelor obligatorii); prevederile legale au compromis la un moment dat acest principiu al continuității; creșterea numărului de exemplare arată cât de puțină importanță avea aceasta pentru legiuitori; probleme de conștiințiozitate a producătorilor de documente în îndeplinirea unei datorii impuse; etc.

Sintagma *depozit legal*, de origine franceză (*dépôt legal*), a apărut în perioada Revoluției Franceze (1789 - 1799) și preciza obligația depunerii tuturor cărților publicate, drept garanție a proprietății literare¹. Obligația aceasta datează încă de la 1537, când gloriosul „*Père et restaurateur des lettres*”, cum îi plăcea să i se spună, regele **Francisc I** (1494 – 1547), doritor să facă din biblioteca sa din castelul de la Blois o operă strălucitoare, dă o ordonanță „*Ordonnance de Montpellier*”, promulgată la 28 decembrie 1537, care interzicea tipografilor să pună în vânzare orice „*carte, volum sau fasciculă*”, înainte de a fi deus un exemplar la biblioteca sa.²

Încercând o sinteză a argumentelor referitoare la funcția de utilitate publică a Depozitului legal și pledând în favoarea păstrării reglementărilor acad. D. Panaitescu -

1 Perpessicus. „Din istoricul depozitului legal”. În: *Depozitul Legal: buletinul secției bibliologice*, 1932, nr.32, p.4.

2 <http://www.encyclo.co.uk/define/Ordonnance%20de%20Montpellier>: [online] (accesat în data 25.02.2011)

Perpessicius definea Depozitul legal ca: „*instituțiunea de interes public, consfințită prin lege, grație căreia librarul sau editorul datorează colectivității căreia îi aparține – Stat, biblioteci sau recunoscute ca atare – un număr de exemplare din orișicare din publicațiile care văd lumina tiparului*”³. Urmărind parcursul istoric în spațiul românesc el reține două motivări fundamentale „*cenzura și grija față de biblioteci*”. Chiar dacă denumirea a variat, rezultatul a fost unul și același „...*îmbogățirea colecțiilor publice prin impozitul în natură preluat asupra tiparului*.”⁴

Marele bibliolog român **Nicolae Georgescu - Tistu** (1894 - 1972), în articolul *Depozitul legal, bază a bibliografiei naționale*, publicat în *Buletinul Secției Bibliologice*, a dat o definiție destul de simplă depozitului legal, cea de: „*strângere a publicațiilor unei țări și asupra acestei țări, printr-o dispoziție legală într-un depozit sau bibliotecă mai mare, mai ordonată ori mai sigură ca să existe o informație asupra producției scrise*.”⁵ Tot Nicolae Georgescu - Tistu consideră că Depozitul legal are o singură motivare fundamentală, „...*ca să existe o informație asupra producției scrise*”, în felul acesta devenind adevărata „*bază a bibliografiei naționale*.”⁶

Conform afirmațiilor lui **Corneliu Dima - Drăgan** (1936 – 1986), Depozitul legal este un mijloc de alcătuire a tezaurului național de tipărituri și o bază a elaborării bibliografiei naționale ajutând și la întocmirea statisticii naționale a producției de carte.⁷

O altă definiție pe care o oferă **Virgil Olteanu** este că Depozitul legal reprezintă: „*exemplarele din publicațiile pe care tipografiile sau editurile sunt obligate prin lege să le predea gratuit bibliotecilor mari nominalizate pentru completarea fondurilor. Formula **Depozit legal** figurează pe foaia de drepturi a publicației însoțită de numărul decretului și de anul emiterii acestuia*”⁸.

În *Encyclopaedia of librarianship*, lucrare de referință în domeniul biblioteconomiei, autorul **Thomas Landau** definește Depozitul legal ca metodă prin care una sau mai multe biblioteci dintr-o țară primesc un număr gratuit din toate cărțile noi publicate.⁹

Brigitte Richter (1943 – 1991), în lucrarea sa *Ghid de biblioteconomie*, susține că Depozitul legal este o formă gratuită pentru creșterea și îmbogățirea fondurilor de bibliotecă: „*Depozitul legal este o prevedere instituționalizată ce reglementează trimiterea*

3 Perpessicius. *Op. cit.* p. 3.

4 *Idem*

5 Nicolae Georgescu - Tistu. „Depozitul legal, bază a bibliografiei naționale”. În: *Depozitul Legal: buletinul Secției Bibliologice*, 1932, nr. 1, p. 23.

6 *Idem*.

7 Corneliu Dima - Drăgan. *Bibliologie generală: organizarea și prelucrarea colecțiilor*. București: Tipografia Universității București, 1976, p. 40.

8 Virgil Olteanu. *Din istoria și arta cărții: lexicon vademecum pentru editori, ziariști, tipografi, bibliotecari, librari, documentariști, muzeografi, profesori, studenți*. București: Editura Enciclopedică, 1992, p. 111-112.

9 Thomas Landau. *Encyclopaedia of librarianship*. 2nd. rev. ed. London: Bowes and Bowes, 1961, p. 192.

obligatorie și definitivă, administrației, a unui anumit număr de exemplare reprezentând întreaga producție editorială tipărită, fotografiată sau înregistrată¹⁰.

În Marea Britanie legislația prevede următoarele: „Editorii și distribuitorii din Regatul Unit și Republica Irlanda au obligația să trimită câte un exemplar din fiecare publicație tipărită de ei, la Biroul Depozitului legal de la Biblioteca Britanică, în maxim o lună de la apariția publicației. Au obligația de a trimite câte șase exemplare din fiecare titlu tipărit. Publicațiile care sunt destinate Depozitului legal sunt conservate în beneficiul viitoarei generații cu scopul de a deveni parte din patrimoniul național cultural¹¹.

Legislația Republicii Moldova definește Depozitul legal ca: „numărul stabilit de exemplare din publicațiile tipărite în republică pe care agenții producători sunt obligați să le predea Bibliotecii Naționale și altor centre biblioteconomice în mod gratuit. Documentele provenite din această sursă sunt destinate constituirii și conservării patrimoniului intelectual al națiunii.¹².

În Spania, legislația Depozitului legal precizează: „obligația de a depune o copie a tuturor publicațiilor, realizate prin orice procedură, pentru a fi făcute publice prin intermediul distribuției sau prin vânzare, cu una sau mai multe agenții specifice,¹³ în timp ce legislația franceză consideră Depozitul legal obligația tuturor editorilor, tipografilor, producătorilor, distribuitorilor, etc., de a trimite fiecare document publicat, editat ori tipărit, la Biblioteca Națională a Franței sau la cea mai apropiată instituție cu drept de Depozit legal. Acesta este organizat astfel încât să permită conservarea documentelor în vederea constituirii unei colecții de referință ce poate fi consultată într-o sală de lectură a bibliotecii și a constituirii Bibliografiei Naționale a Franței¹⁴. **Henri Lemaître** (1881 – 1946), autorul unei istorii a Depozitului legal în Franța scria în 1910 „...creșterea bibliotecilor publice este una dintre țintele cele mai importante ale depozitului și o țintă a interesului public...¹⁵

În *Dicționarul explicativ de biblioteconomie și știința informării*, autorul **Mircea Regneală**, definește Depozitul legal ca fiind: „obligația de a depune în cadrul instituțiilor desemnate prin lege, ca urmare a aplicării unei convenții, un anumit număr de exemplare din unele documente realizate sau difuzate în țara respectivă. Această obligație include, în cele mai multe țări, și documentele audio și video (discuri, casete audio, video, discuri optice”, etc.) precum și microformatele. Documentele sunt depuse într-o bibliotecă sau un

10 Brigitte Richter. *Ghid de biblioteconomie*. Ed. a 5-a. București: Editura Grafoart, 1995, p. 3.

11 Andrew Davis. „Legal Deposit in the British Library”. În: *Strategy, policies and programmes*: [online] (Citat în 25.02.2011). Disponibil la: <http://blpc.bl.uk/aboutus/stratpolprog/legaldep/index.html>.

12 „Depozitul legal”. În: *Biblioteca ieri și azi: Direcții de activitate: Dezvoltarea Colecțiilor* [online] (accesat în data 25.02.2011). Disponibil la: <http://www.bnrm.md/index.php?lang=ro&pid=directii-activitate>.

13 Legal Deposit. În: *Collection development*: [online] (accesat în data 12. 02. 2011). Disponibil la: <http://www.bne.es/eng/BNE/depositlegal.htm>.

14 Depot Legal. În: *Professionnels*: [online] (accesat în data 25.02.2011). Disponibil la: <http://www.bnf.fr/pages/zNavigat/frame/infopro.htm>.

15 <http://books.google.ro/books?id=HSFu99FCjwQC&pg=PA457&lpg=PA457&dq=Henri+Lemaître.+Histoire+du+depot+legal&source> (accesat în data 28. 04. 2011)

alt loc prestabilit ca urmare a aplicării legii Depozitului legal. Documentele provenite din această sursă sunt destinate a constitui și conserva patrimoniul intelectual al unei națiuni.”¹⁶

În ceea ce privește România, este în vigoare Legea nr. 111 din 21 noiembrie 1995, Legea privind Depozitul legal de documente, modificată și republicată în noiembrie 2007 (în Monitorul Oficial nr. 755), unde, în Art. 1, (2), *Depozitul legal* reprezintă **fondul intangibil al patrimoniului cultural național mobil** constituit din categorii de documente, în conformitate cu art. 2, produse în serie, indiferent de procedeele tehnice de reproducere, editare și difuzare și indiferent dacă acestea sunt destinate unei difuzări comerciale sau gratuite. Acest fond de publicații – intangibil - este constituit și organizat prin obligativitatea trimiterii, de către editori și tipografi, cu titlul de Depozit legal (gratuit), a unui număr de exemplare, stabilit prin lege, conform Art. 7 – 11, din fiecare titlu publicat sau tipărit. Toți editorii și tipograful sunt obligați să trimită acest număr de exemplare către Depozitul legal central la Biblioteca Națională a României și local la bibliotecile județene.¹⁷ Documentele provenite din această sursă sunt destinate constituirii și conservării pentru generațiile viitoare a patrimoniului intelectual al națiunii. Patrimoniul cultural național constituie unul dintre pilonii reprezentativi ai moștenirii culturale a omenirii. Studiarea și protecția patrimoniului a devenit o normă obligatorie a fiecărei țări. Cunoașterea obiectivelor și a documentelor ce constituie patrimoniul cultural ne permite o mai bună cunoaștere a trecutului istoric, iar valorificarea și păstrarea acestora trebuie să fie parte a unui regim legal durabil de ocrotire.

Depozitul legal trebuie să facă parte din preocupările tuturor bibliotecilor beneficiare din lume și a producătorilor de documente. Difuzorii de carte, producătorii, brokerii de informații și bibliotecile cu drept de Depozit legal au îndatorirea să-și respecte obligațiile și să contribuie permanent la completarea tezaurului cultural uman. Permanent trebuie să se caute soluții pentru păstrarea intactă a memoriei culturale umane universale, indiferent de mijloacele folosite.

Apariția de noi formate, inclusiv publicațiile digitale, a generat o serie de probleme. Este imperios necesar ca informațiile în format digital puse la dispoziția publicului să fie incluse în colecția patrimoniului unei biblioteci naționale. Diferențele de legislație în ceea ce privește Depozitul legal, precum și aplicarea acesteia de la o țară la alta, sunt imense: de la inexistență până la cuprinderea integrală a tuturor materialelor, mai nou și a materialelor on - line; instituția care beneficiază de acest drept diferă, de la biblioteci naționale la agenții specializate, arhive audio-vizuale și multimedia, biblioteci universitare și specializate. Acolo unde există Depozit legal este nevoie de aplicarea acestuia și promovarea beneficiilor. Patrimoniul digital este în mod inerent nelimitat de timp, spațiu geografic, cultură sau format. Acesta reprezintă o cultură specifică, accesibilă oricărei persoane.

Evoluția suporturilor de stocare a informației a determinat modificările și completările legislației privind constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului

16 Mircea Regneală. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării: A la Z*. vol. 1. Ed. a 2-a, rev. și adăugită. București: Federația Asociațiilor de Bibliotecari din România, 2001. p. 175.

17 Legea nr.111/1995, Legea Depozitului Legal de documente: În: *Monitorul Oficial*, 7 noiembrie 2007, nr. 755

legal. Instituțiilor beneficiare le revine un rol important în a organiza și crea condiții pentru a se asigura de păstrarea intactă a acestora. Rețelele de tip Internet au adus în atenția organismelor internaționale găsirea de soluții pentru a controla, supraveghea și colecta informațiile cu adevărat de interes științific, mai ales cele care nu mai ajung a fi tipărite pe suportul tradițional. Depozitul legal trebuie să cuprindă toate categoriile de suporturi. Fiecare document sau informație trebuie să fie asigurată de orice calamitate naturală. Reprezintă elemente de pornire pentru o analiză a problemelor legate de continuitatea tezaurului cultural al omenirii care în timp se constituie în patrimoniul național de publicații și care trebuie păstrat ca mărturie a tot ce s-a creat în procesul de evoluție a cunoașterii.

Depozitul legal este o sarcină națională și trebuie abordată și îndeplinită la nivel național.

Bibliografie:

1. DAMASCHIN, VASILE. Depozitul legal, o creație a Bibliotecii Academiei. În: *Studii și cercetări de bibliologie*, București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1969, p. 195 – 202
2. <http://www.encyclo.co.uk/define/Ordonnance%20de%20Montpellier>: [online] (accesat în data 25.02.2011)
3. Depozitul legal. În: *Biblioteca ieri și azi: Direcții de activitate: Dezvoltarea Colecțiilor* [online] (accesat în data 25.02.2011). Disponibil la: <http://www.bnrm.md/index.php?lang=ro&pid=directii-activitate>.
4. DIMA – DRĂGAN, CORNELIU. *Bibliologie generală: organizarea și prelucrarea colecțiilor*. București: Tipografia Universității București, 1976, p. 40.
5. GEORGESCU – TISTU, NICOLAE. „Depozitul legal, bază a bibliografiei naționale”. În: *Depozitul Legal: buletinul Secției Bibliologice*, 1932, nr. 1, p. 23.
6. LANDAU, THOMAS. *Encyclopaedia of librarianship*. 2nd. rev. ed. London: Bowes and Bowes, 1961, p. 192.
7. LEGEA nr.111/1995, Legea Depozitului Legal de documente: În: *Monitorul Oficial*, 7 noiembrie 2007, nr. 755
8. Legal Deposit. În: *Collection development*: [online] (accesat în data 12. 02. 2011). Disponibil la: <http://www.bne.es/eng/BNE/depositlegal.htm>.
9. OLTEANU, VIRGIL. *Din istoria și arta cărții: lexicon vademecum pentru editori, ziariști, tipografi, bibliotecari, librari, documentariști, muzeografi, profesori, studenți*. București: Editura Enciclopedică, 1992, p. 111-112.
10. PANAITESCU – PERPESCIUS, D. Din istoricul depozitului legal. În: *Depozitul Legal: Buletinul Secției Bibliologice*, 1932, nr. 32, p. 3-13.
11. REGNEALĂ, MIRCEA. *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării: A la Z*. vol. 1. Ed. a 2-a, rev. și adăugită. București: Federația Asociațiilor de Bibliotecari din România, 2001. p. 175.
12. RICHTER, BRIGITTE. *Ghid de biblioteconomie*. Ed. a 5-a. București: Editura Grafoart, 1995, p. 3.

ZONA 0 – ZONA FORMEI CONȚINUTULUI ȘI A TIPULUI DE SUPT

Catrina CĂLUIAN

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

A. Istoric

Noile cerințe funcționale pentru înregistrările bibliografice (FRBR) au impus o revizuire a celor șapte ISBD-uri de specialitate și îmbinarea lor într-un singur text. În iulie 2011 a fost publicată ediția consolidată a Descrierii Bibliografice Internaționale Standard, elaborată de Grupul de revizuire a ISBD și aprobată de Comitetul Permanent al Secțiunii de Catalogare IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare). Aceasta include o nouă zonă – **Zona 0** – care indică *forma conținutului și tipul de suport* ale resursei descrise. În 2003, experții de la IFLA au ajuns la concluzia că termenii folosiți pentru desemnarea generală a materialului (DGM), elementul bibliografic ce urmează titlului propriu-zis din Zona titlului și a mențiunii de responsabilitate, nu satisfac noile reglementări impuse de modelul conceptual FRBR și, ca urmare, nu mai corespund exigențelor utilizatorilor erei digitale. În acest sens, Grupul de lucru privind ISBD a numit o echipă de specialiști care să studieze acești termeni. La reuniunea IFLA de la Oslo din 2005, acest grup a propus crearea unei noi zone care printr-o terminologie clară, lipsită de ambiguitate și ușor de înțeles să facă distincția între *forma de prezentare a conținutului* resursei și *tipul suportului* prin care este comunicat acest conținut. Specialiștii au numit această zonă – **Zona formei conținutului și a tipului de suport** și au amplasat-o la începutul schemei ISBD numerotând-o cu cifra zero. În 2008, la întâlnirea IFLA de la Quebec, a fost propusă **Zona 0**, versiunea „draft” lansându-se în același an pentru dezbaterile publice. Textul final a fost elaborat și supus aprobării Comitetului Permanent al Secțiunii de Catalogare IFLA în cursul anului 2009, fiind introdus în textul „draft” al ISBD-ediție consolidată din 2010 și în cel final din 2011.

B. Descriere

Zona 0 cuprinde trei elemente bibliografice în următoarea ordine: *forma conținutului, calificarea conținutului și tipul de suport*. Ele vor ajuta utilizatorul la identificarea și selectarea resurselor adecvate nevoilor sale informaționale. Prezența acestor elemente este necesară într-un catalog care conține înregistrări pentru mai multe tipuri de resurse. Grupul de lucru desemnat pentru elaborarea zonei a avut în vedere ca terminologia folosită aici să fie compatibilă cu cea folosită de alte comunități deținătoare de resurse bibliografice (muzee, arhive etc.) tocmai pentru a încuraja și facilita schimbul de înregistrări bibliografice dintre acestea.

Punctuația folosită în cadrul zonei este următoarea:

- Termenii care indică *forma conținutului* sunt precedați de **punct spațiu**, cu excepția primului termen, când resursa are mai multe forme de prezentare a conținutului, sau a singurului termen existent, când resursa are o singură formă de prezentare.

Exemplu: *Forma conținutului. Forma conținutului*

• **Calificarea conținutului** este elementul imediat următor *forme* conținutului și se încadrează între **paranteze rotunde** precedate de **spațiu**.

Exemplu: *Forma conținutului (calificarea conținutului)*

• Dacă pentru *calificarea conținutului* se folosesc mai mulți termeni, aceștia se despart prin **spațiu punct și virgulă spațiu**.

Exemplu: *Forma conținutului (calificarea conținutului ; calificarea conținutului)*

• Termenii care indică *tipul de suport* urmează imediat celor care arată calificarea conținutului și sunt precedați de **spațiu două puncte spațiu**.

Exemplu: *Forma conținutului (calificarea conținutului) : tipul de suport : tipul de suport*

• Când resursa descrisă este formată din mai multe *tipuri de mediu* cu diferite *forme de conținut*, fiecare set de elemente „*forma conținutului (calificarea conținutului) : tipul de suport*” se introduce prin **spațiu semnul plus spațiu**.

Exemplu: *Forma conținutului (calificarea conținutului) : tipul de suport + forma conținutului : tipul de suport*

Sursa principală de informare pentru această zonă este întreaga resursă descrisă.

Descrierea celor trei elemente bibliografice ale zonei

Primul element bibliografic al zonei, **forma conținutului**, este obligatoriu și redă forma sub care se prezintă conținutul resursei, folosindu-se unul sau mai mulți termeni din lista următoare:

- **imagine** (aici se includ: reproduceri de artă, hărți, fotografii, imagini satelitare, stereografii, filme și litografii);
- **muzică** (aici se includ: muzică scrisă, e.g. partituri, muzică înregistrată, e.g. concerte, opere și înregistrări de studio);
- **text** (aici se includ: cărți imprimare sau electronice, corespondență, baze de date de reviste și ziare microfilmate);
- **set de date** (aici se includ: date numerice, date de mediu etc. folosite de softuri aplicative pentru a calcula medii, corelații etc. sau pentru a produce machete etc. dar, în mod normal, neexpuse în formă brută);
- **program** (aici se includ: sisteme de operare, soft aplicativ etc.);
- **sunet** (aici se includ: înregistrări de cânt de păsări, strigăte de animale și efecte sonore); **mișcare** (aici se includ: notație coregrafică, punere în scenă);
- **obiect** (aici se includ: sculpturi, machete, jocuri, puzzle-uri, monede, jucării, clădiri, echipamente, îmbrăcăminte, fosile, mostre minerale, insecte, specimene biologice pe lamele, globuri, machete în relief etc.);
- **vorbire** (aici se includ: audiocărți, emisiuni radio, înregistrări de istorie orală, înregistrări de teatru radiofonic pe suport analogic sau digital);
- **forme multiple** (termenul se poate folosi pentru resursele care au conținutul exprimat prin trei sau mai multe forme, însă specialiștii nu-l recomandă într-un catalog partajat deoarece produce confuzii);
- **alte forme** (când nici unul dintre termenii de mai sus nu se pot aplica).

Calificarea conținutului este al doilea element bibliografic al zonei și are rolul de a clarifica și nuanța *forma conținutului*. Mai exact, acest element specifică tipul, natura senzorului, dimensionalitatea și/sau prezența ori absența mișcării pentru resursa descrisă.

Pentru specificarea tipului în care este exprimat conținutul se folosesc următorii termeni:

- **cartografic** (aici se includ: hărți, atlase, globuri, machete de relief);

- **scris** (aici se includ: muzică, dans, punere în scenă);
- și **interpretat** (aici se includ: înregistrări de interpretări muzicale sau coregrafice, muzică generată de computer).

Pentru specificarea senzorială (adică prin ce simț uman este perceput conținutul resursei) se folosesc următorii termeni: **tactil, vizual, auditiv, gustativ, olfactiv**.

În cazul *formeii conținutului* pentru care s-a folosit termenul „*imagine*” se folosesc, pentru *calificarea conținutului*, specificații de mișcare (**mișcare, static**) și specificații de dimensionalitate (**2-dimensional, 3-dimensional**).

Tipul de suport este ultimul element bibliografic al **Zonei 0** și aduce informații despre formatul suportului de stocare, în combinație cu tipul instrumentului necesar pentru a reda, vizualiza, executa etc. conținutul resursei. El se completează obligatoriu. Termenii folosiți pentru desemnarea tipului de suport sunt următorii:

- **audio** (pentru resurse care necesită un audio-player);
- **electronic** (pentru resurse care necesită un computer);
- **microformat** (pentru resurse care necesită un cititor de microformate);
- **microscopic** (pentru resurse care necesită un microscop);
- **proiectabil** (pentru resurse care necesită un proiector);
- **stereografic** (pentru resurse care necesită un vizualizator stereografic);
- **nemediat** (pentru resurse care nu necesită un dispozitiv mediator pentru a fi utilizate/percepute);
- **video** (pentru resurse care necesită un video player);
- **multimedia** (pentru resurse care cuprind mai mult de trei tipuri de suport, însă specialiștii nu-l recomandă într-un catalog partajat deoarece produce confuzii);
- și **alte tipuri de mediu** (pentru resursele la care nu se poate aplica nici unul dintre termenii de mai sus).

C. Aplicabilitate

Exemplele prezentate mai jos au rolul de a clarifica și de a pune în practică noțiunile teoretice, dar și de a confirma importanța și utilitatea acestei zone pentru identificarea resurselor. În corpul descrierii bibliografice am introdus și zonele 5 și 7 deoarece aduc informații suplimentare utilizatorului despre desemnarea specifică a materialului, *forma conținutului* și a *tipului de suport*.

Exemplul 1: Două resurse distincte, o carte tipărită și o carte audio, care conțin aceeași lucrare și se găsesc în aceeași bază de date. Zona 0 este cea care aduce lămuriri utilizatorului despre tipul resursei.

Descrierea pentru cartea tipărită (monografia):

Zona 0	Text
	Alice în Țara Minunilor / Lewis Carroll ; [Traducere: Radu Roxana]. – Constanța : Editura Eduard, 2007.
Zona 5	160 p. : il.

Comentariu: Utilizatorul află din Zona 0 că resursa comunică prin cuvinte scrise (*forma conținutului: text*).

Descrierea pentru cartea audio:

Zona 0

Vorbire (auditiv) : audio

Alice în Țara Minunilor / Lewis Carroll ;
Lectura: Corina Aicoboe. – Focșani : Fundația Cartea
Călătoare, 2010.

Zona 5

1 CD

Zona 7

Carte audio în format Daisy

Comentariu: Utilizatorul este informat din Zona 0 asupra faptului că resursa are conținutul exprimat prin sunetul vocii umane (*forma conținutului: vorbire*), se percepe prin auz (*calificarea conținutului: auditiv*), iar pentru comunicarea conținutului este necesar un instrument de redare – aparat Daisy – (*tipul de suport: audio*). În acest exemplu, Zona colațiunii și Zona notelor oferă informații suplimentare despre tipul resursei.

Exemplul 2: Două resurse distincte, o carte poștală și un afiș, au aceleași elemente bibliografice în Zona 0, iar Zona colațiunii este cea care oferă informații suplimentare utilizatorului pentru a face distincția dintre aceste resurse.

Descrierea pentru cartea poștală ilustrată:

Zona 0

Imagine (vizual ; static ; 2-dimensional) : nemediat

București : Biserica Domnița Bălașa : (Sec. XIX). – București : Meridiane,
[1967].

Zona 5

1 carte poștală ilustrată

Descrierea pentru afiș:

Zona 0

Imagine (vizual ; static ; 2-dimensional) : nemediat

[Evenimente cultural desfășurate în Galați]. – Galați : [S.n.], [200-?].

Zona 5

1 mapă (15 afișe parțial color)

Comentariu: Utilizatorul află încă de la începutul descrierii bibliografice că cele două resurse au conținutul exprimat prin linii, forme, umbre etc. (*forma conținutului: imagine*), acest conținut este perceput vizual, static și în două dimensiuni (*calificarea conținutului: vizual ; static ; 2-dimensional*), iar pentru a fi accesat nu este nevoie de un dispozitiv mediator (*tipul de suport: nemediat*). În acest caz, elementele bibliografice din Zona 0 fiind identice nu-l ajută pe utilizator să se edifice asupra tipului de resursă. Dar Zona colajului vine cu informații suplimentare și-l lămurește pe utilizator că cele două resurse sunt o carte poștală, respectiv un afiș.

Exemplul 3: O resursă care are conținut mixt

Descrierea resursei:

Zona 0   **Muzică (interpretat) : electronic + text + imagine (vizual ; static ; 2-dimensional) : nemediat**

The Collection : [Muzică pop] / Barbra Streisand. – [S.l.] : Sony Music Entertainment, 2004.

Zona 5   1 container

Zona 7   Containerul conține: **3 CD-uri audio, 1 broșură (12 p.), 2 afișe ale interpretei.**

Comentariu: În **Zona 0** sunt evidențiate cele trei tipuri de resurse introduse prin spațiu semnul plus spațiu, iar Zona 7 aduce lămuriri suplimentare despre denumirea acestor categorii de resurse:

- **CD audio** – Utilizatorul află despre conținutul primei resurse că este comunicat prin tonuri sau sunete (*forma conținutului: muzică*), că este exprimat într-o formă audibilă (*calificarea conținutului: interpretată*), iar pentru accesare este nevoie de un computer (*tipul de suport: electronic*). Zona 7 completează această descriere informându-l că este vorba despre CD audio.

- **Broșura** – Utilizatorul află din al doilea set de date că următoarea resursă își prezintă conținutul prin cuvinte scrise (*forma conținutului: text*). Zona 7 completează această descriere informându-l că este vorba despre o broșură cu 12 pagini.

- **Afișul** – Utilizatorul află din al treilea set de date că ultima resursă își exprimă conținutul prin linii, forme, umbre etc. (*forma conținutului: imagine*), este perceput vizual, este static și în două dimensiuni (*calificarea conținutului: vizual ; static ; 2-dimensional*), iar pentru accesare nu este nevoie de un dispozitiv mediator (*tipul de suport: nemediat*). Zona 7 completează această descriere informându-l că este vorba despre afișe ale interpretei.

Tipul acesta de resursă mai poate fi descris în **Zona 0** și altfel, dar această modalitate nu este recomandată într-un catalog partajat întrucât creează confuzii:

Zona 0   **Forme multiple : multimedia**

Exemplul 4: Monografie care are atașată pe copertă o jucărie constând dintr-o casetă cu taste sonore care imită strigătul animalelor

Descrierea resursei:

Zona 0   **Text + obiect. sunet (auditiv) : nemediat**

Prima mea enciclopedie ilustrată în limba engleză. – București : Prut, cop. 2007.

Zona 5   **[22] p. : il. color, 1 casetă cu taste sonore**

Comentariu: Resursa descrisă este compusă din două tipuri media cu diferite forme de conținut: monografia și jucăria. Utilizatorul află din Zona 0, din primul set de elemente că primul tip media are conținutul comunicat prin cuvinte scrise (*forma conținutului: text*). Din al doilea set de date utilizatorul află că este vorba despre o resursă cu două forme ale conținutului, obiect fizic tridimensional (jucărie), al cărui conținut constă din sunete produse de animale (*forma conținutului: obiect. sunet*) care poate fi perceput auditiv (*calificarea conținutului: auditiv*), iar pentru accesare nu este nevoie de un dispozitiv mediator (*tipul de suport: nemediat*).

Exemplul 5: Hartă tipărită

Descrierea resursei:

Zona 0   **Imagine (cartografic ; vizual ; static ; 2-dimensional) : nemediat**

Brașov : Planul orașului. – Ed. nouă. – Sc. 1:15000. – București : AGC Busman, cop. 2006.

Zona 5   **1 h. color**

Exemplul 6: Periodic microfilmat

Descrierea resursei:

Zona 0   **Text (vizual) : microformat**

Doina : Revistă de limbă, literatură și artă populară. – Galați : [S.n.], 1928.

Zona 5   **14 role microfilm (186 poziții)**

D. Concluzii

Folosirea **Zonei 0** în descrierea bibliografică a resurselor are drept consecință o serie de avantaje:

- dispăre desemnarea generală a materialului care oricum era un element facultativ în schema ISBD (pentru cataloagele specializate), iar amplasarea lui în Zona 1 era destul de nepractică deoarece întrerupea ordinea logică a titlului propriu-zis și informației la titlu;

• termenii folosiți pentru *forma conținutului*, *calificarea conținutului* și *tipul de suport* sunt simpli, familiari utilizatorilor și comuni tuturor comunităților care creează baze de date;

• sunt create noi puncte de acces pentru utilizatori, care vor diversifica posibilitățile de căutare ale resurselor;

• acum sunt evidențiate și tipul resurselor suplimentare care însoțesc pe cele principale. În descrierea bibliografică se trecea doar DGM-ul resursei „mamă”, informațiile despre celălalt tip de mediu pierzându-se;

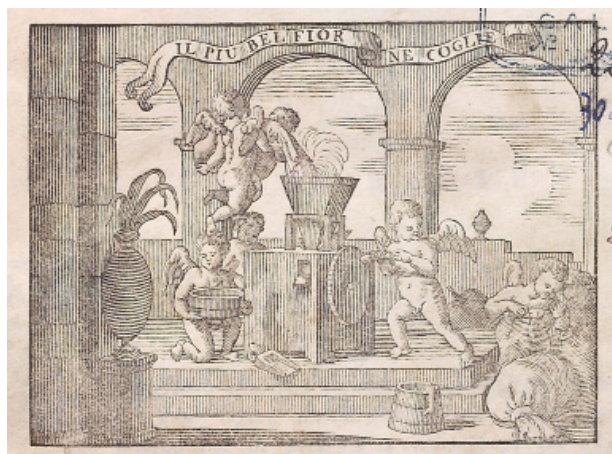
• sunt vizibile toate resursele pe diferite tipuri de mediu din colecții;

• este facilitat schimbul de înregistrări bibliografice între instituții și apar oportunități de realizare de cataloage colective naționale și internaționale.

Prin urmare, **Zona 0** este utilă și importantă în cadrul schemei ISBD. Elementele bibliografice furnizate de *Zona formei conținutului și a tipului de suport* au un rol esențial în selectarea și identificarea resurselor, contribuind la asigurarea satisfacerii nevoilor de informare ale utilizatorilor.

Webliografie

1. Full ISBD Examples : Supplement to the consolidated edition of the ISBD: International Standard Bibliographic Description. Disponibil: http://www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/isbd-examples_2011.pdf (accesat la: 2012/03/15);
2. ISBD consolidated edition: [Draft as of 2010-05-10]. Disponibil: www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/isbd_wvr_20100510_clean.pdf (accesat la: 2012/03/15);
3. International Standard Bibliographic Description (ISBD) : Area 0: Content Form and Media Type Area. Disponibil: http://www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/area-0_2009.pdf (accesat la: 2012/03/19);
4. Material Designations Study Group. Disponibil: <http://www.ifla.org/en/node/938> (accesat la: 2012/03/15);
5. Zona formei conținutului și a tipului de suport. Traducere: Dan Matei. Disponibil: poliptic.files.wordpress.com/2008/12/isbd-0-ro-2008-12-12.pdf (accesat la: 2012/03/10).

ÎMPRUMUTUL INTERBIBLIOTECAR – UN IMPERATIV AL PREZENTULUI

Elena ZANET

bibliograf

Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași-
Centrul de Informare Comunitară

Cuvinte cheie: *împrumut interbibliotecar, biblioteca, utilizatorul, informația, interviul de referință, calitatea serviciului*

Biblioteca în societatea informațională de astăzi, dispune de mai multe forme a serviciilor de bibliotecă printre care și cel al împrumutului interbibliotecar adică, documentele provenind din alte biblioteci din țară sau din străinătate sunt puse la dispoziția utilizatorilor pentru a fi consultate. În scopul satisfacerii cerințelor de lectură, de studiu și de informare ale utilizatorilor, biblioteca are dreptul și obligația de a practica împrumutul interbibliotecar de publicații. Acesta – după cum știm - se efectuează numai în situația în care biblioteca nu deține în fondurile sale publicații solicitate de utilizator, iar cum acesta nu are acces direct la bibliotecile care dețin titlurile solicitate de care se interesează atunci apelează la biblioteca din zona în care trăiește, învață etc. Bibliotecile sunt obligate să informeze utilizatorii asupra posibilităților de a studia și consulta anumite documente prin împrumut interbibliotecar¹.

Odată cu creșterea prețurilor publicațiilor și din cauza acestei situații de criză financiară europeană prin care trecem, cererile de împrumut interbibliotecar s-au intensificat. Astfel, această activitate s-a extins în afara granițelor, devenind un proces de cooperare între bibliotecari la scară mondială.

De aceea, e necesar periodic o campanie de educare a utilizatorilor privind publicațiile pe care le primesc prin împrumut interbibliotecar (de exemplu, termenul de restituire este o problemă mai greu înțeleasă chiar și de către colegii de breaslă).

Așa cum se știe, împrumutul interbibliotecar se realizează în sistem automatizat la nivel național și internațional. Deosebirile dintre cele două activități sunt: în locul utilizatorilor sunt înregistrate bibliotecile sau alte structuri de informare – documentare, parteneri de împrumut; partenerii de împrumut nu sunt identificați prin cod de bare conform permisului de bibliotecă pentru că, fiecărui partener îi este atribuit un cod care îl identifică unic și neambiguu – aceasta la nivel internațional.

La nivel național, procedurile se realizează prin corespondență cu fiecare partener în parte. În sistem automatizat (binecunoscuta și unica rețea BIBLOS), corespondența este preluată de poșta electronică la care este transmisă cererea de împrumut și la care primește răspunsuri în cazul unei solicitări.

1 Cf. Regulamentul din 12.11.2004 pentru împrumutul interbibliotecar publicat în Monitorul Oficial nr. 35/11.01.2005

OPAC-ul este baza de date bibliografice gestionate de un soft care asigură îndeplinirea tuturor funcțiilor pe care le realizează sistemul tradițional de catalogare al bibliotecii. Acesta este rezultatul muncii colective din bibliotecă (achiziție, catalogare, indexare, clasificare, stocare), ce oferă utilizatorului informațiile dorite.

Fiecare tip de bibliotecă își va adapta accesul online în funcție de utilizatorii săi și de scopurile vizate de către instituție.

Informația și împrumutul interbibliotecar

În prezent, cel mai important factor al societății umane și instrumentul universal omniprezent este *informația*.

Utilizatorul bibliotecii în secolul 21 trebuie să facă față la o producție de informație în continuă creștere și aceasta conduce la faptul că, utilizatorul cu sprijinul specialistului în biblioteconomie și știința informării trebuie să filtreze din volumul imens de informații transmise pe diferite căi de comunicare pe cea mai potrivită.

Această dezvoltare intensă a tehnicilor informaționale este centrată, fără îndoială, spre *calculatorul* ce deține supremația, datorită capacității lui nelimitate de a prelua, cu mare eficiență, volume impresionante de date și informații.

Acum, mai mult ca niciodată, sunt imperios necesare instrumente de lucru în activitatea bibliotecară ca *serviciul de împrumut interbibliotecar* cu care utilizatorul să poată ajunge la ceea ce caută, dar și la un conținut pertinent, viabil.

Împrumutul interbibliotecar este bazat pe colaborarea bibliotecilor din țară și străinătate, contribuind la diversificarea serviciilor de bibliotecă și are ca rezultat satisfacerea cerințelor de lectură, de studiu și de informare, în situația în care biblioteca nu deține titlurile solicitate.

Căutarea unei referințe anume este o activitate laborioasă, ce consumă timp, necesită răbdare și, un astfel de sprijin, poate fi îndeplinit doar de un profesionist al informației: bibliotecarul și bibliograful info-documentarist.

Centrul de Informare Comunitară din Biblioteca Județeană Gh. Asachi Iași prin serviciul permanent de cercetare info-documentară înscrie biblioteca în diferite liste de discuție, portaluri și baze de date internaționale specific domeniului biblioteconomiei și știința informării. De exemplu: Librarians helping librarians – HAL² (Help a Librarian) este un serviciu gratuit al comunității fondat în 2010 (pornind de la o pagină de Facebook) ce unește astăzi, toți bibliotecarii din întreaga lume să se ajute între ei și să-și răspundă la întrebări profesionale unul altuia, să-și împărtășească cunoștințele și resursele informaționale pentru o mai bună înțelegere culturală.

HAL este o platformă online ce „comprimă” bibliotecarii din peste 60 de țări din întreaga lume. Este de fapt, un împrumut interbibliotecar al informației între membrii rețelei care sunt ca și condiție sine qua non bibliotecari din toate colțurile lumii.

În acest secol, biblioteca, mai ales cea publică, trebuie să NU fie ca un „templu al cărții” (sintagmă ce îmi spune că, biblioteca este statică) ci, trebuie percepută ca un

---

2 HAL [<http://www.helpalibrarian.com/>] site accesat în data de 12.07.2012

centru de informare³ pentru că, utilizatorul dorește o informație în mod rapid și eficient, o informație de calitate și dacă biblioteca nu demonstrează capacitatea de a-i rezolva problemele informaționale atunci va găsi pe internet totul (deja găsește) dar fără ajutorul profesional al specialistului în biblioteconomie și știința informării.

Aici intervine un alt rol al bibliotecii (marketingul de bibliotecă trebuie să acționeze) anume, de a instrui populația că nu tot ce se găsește pe internet este de bună calitate ci doar bibliotecarul este cel care știe să îndrume utilizatorul să găsească informația valoroasă pentru el.

Împrumutul interbibliotecar internațional și bibliotecile lumii

Doamna Hermina Anghelescu afirma că, în SUA 70% din populație merge la bibliotecă iar în Finlanda 90%⁴. Câteva exemple de biblioteci ce utilizează prin intermediul serviciului de împrumut interbibliotecar – un soft de circulație internă numit de exemplu, ILLiad⁵ (Inter Library Loan Internet Unaccessible Databases) pe bază de carduri (permise) de bibliotecă ce admit accesul la fondul informațional prin completarea unui formular online de împrumut interbibliotecar (chiar și în weekend) o dată ce a intrat în contul de utilizator pe baza cardului.

Formularul este înregistrat de bibliotecarii ce lucrează în aceste departamente. Cererile de împrumut interbibliotecar pot fi transmise prin OCLC System⁶, prin telefon, e-mail, printr-un bibliotecar și bineînțeles, prin formularul online de împrumut interbibliotecar de pe site-ul bibliotecii respective.

Concluzia? Aceste biblioteci care oferă servicii moderne de împrumut interbibliotecar și în orice zi din săptămână pentru utilizator (întotdeauna mult prea ocupat) este foarte binevenit (venind biblioteca în întâmpinarea cerințelor acestuia) și – sigur, atunci înțelegem – procentajele subliniate de doamna Anghelescu în interviu. Deci, este valabil *triumphiul CALITĂȚII: calitatea serviciilor de împrumut interbibliotecar*→satisfacția utilizatorului→*image bună a bibliotecii*.

Împrumutul interbibliotecar național și bibliotecile României

Revenind în țara noastră, ne punem o întrebare de introspecție profesională și de analiză prin marketing la nivel instituțional care face și subiectul lucrării de față: Ce facem

3 Doamna prof. Dr. Hermina Anghelescu, expert în biblioteconomie și știința informării la nivel internațional menționa în interviul consemnat de Liliana Moldovan, redactor-șef Agenția de Presă Așii Romani, Germania în 2010 și Dr. Vasile D. Țăra în lucrarea „Bibliotecarul, specialist în științele informării și documentării” din Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării, Anul 2 nr. 4/2006, p. 24

4 Interviul consemnat de Liliana Moldovan, redactor-șef Agenția de Presă Așii Romani, Germania în 2010

5 Biblioteca Universității Oregon [<http://libweb.uoregon.edu/>] site accesat în data de 10.07.2012; Biblioteca Universității din Delaware [<http://www.lib.udel.edu/>] site accesat în data de 10.07.2012; Biblioteca Universității din Arkansas [<http://libinfo.uark.edu/>] site accesat în data de 10.07.2012

6 Exemplu, Biblioteca de Stat din New York [<http://www.nysl.nysed.gov/>] site accesat în data de 10.07.2012

noi, bibliotecile (publice) ca să atragem și în această eră a informației digitale, utilizatorii să vină la bibliotecă? Spunem că, acest tip de serviciu de împrumut interbibliotecar este adaptat după cerințele fiecărui utilizator fără a mai avea nevoie de *interviul de referință* sau așa ar fi de dorit ca cererea să fie clar formulată fără a mai declanșa negocierea cererii între bibliotecar și utilizator.

Calitatea serviciilor de împrumut interbibliotecar este indicatorul prompt al satisfacerii solicitărilor de informare ale utilizatorului modern de astăzi. Ce am putea face să mai adăugăm la el ca și valoare? O altă întrebare ce necesită analiză sau măcar să nască întrebări.

În primul rând, un răspuns poate fi: un catalog național al fondului informațional cum este deja *RoLiNest*-ul dar, într-adevăr să dispună de toate fondurile de carte ale bibliotecilor din țară!? Sau o platformă specializată doar cu acces bibliotecarii responsabili de împrumut interbibliotecar care să vizeze întreaga țară?

O operație necesară și urgentă ce ar putea contribui decisiv la împlinirea cu mai mare succes a acestui deziderat anume, dezvoltarea și îmbunătățirea catalogului *RoLiNest* care să dețină întregul fond de carte disponibil pentru împrumut interbibliotecar din toate bibliotecile din România și al tuturor documentelor de specialitate (cărți, tratate, cursuri, reviste, publicații) existente în colecțiile bibliotecilor ne-ar ajuta să lucrăm mai eficient pentru utilizator, știind căreia bibliotecă ne adresăm exact după ce identificăm titlul solicitat.

Într-adevăr, Website-ul bibliotecii (publice) se adresează comunității locale, dar și bibliotecilor din țară și de peste hotare deoarece, cu ajutorul catalogului online contribuim la îmbunătățirea activității de împrumut interbibliotecar. Domnul vicepreședinte ANBPR Liviu Iulian Dediu, enumera printre avantajele oferite de pagina web următoarele: „este suport pentru dezvoltarea comunicării interne și pentru creșterea transparenței în implementarea politicilor și a deciziilor bibliotecii, că furnizarea de servicii este mai aproape și mai accesibilă pentru utilizatorii noștri, că furnizarea de servicii noi extind capacitatea de furnizare a informației, inclusiv a serviciilor tradiționale (exemplu, împrumutul interbibliotecar)”.

Ca exemplu benefic și rezultat al muncii bibliotecarilor din străinătate dar și din țară este proiectul: Biblioteca Digitală Europeană⁷ derulat între 2008-2011 care prin intensificarea unui proces de digitizare a documentelor (rare, cărți vechi, manuscrise cu valoare istorică etc.) sunt accesibile tuturor astăzi, atât nouă, bibliotecarilor cât și utilizatorilor noștri (studenți, masteranzi, doctoranzi, cercetători, cadre didactice și celorlalți specialiști din domeniul info-documentar).

E momentul *reinventării* și îmbunătățirii imaginii bibliotecii, este momentul ca specialiștii în marketingul de bibliotecă să acționeze în comunitatea respectivă, trebuie

7 Biblioteca Județeană „O. Goga” Cluj a fost partenerul - coordonator de țară alături de celelalte biblioteci din țară: Biblioteca Județeană „Astra” Sibiu, Biblioteca Județeană „Alex și Aristia Aman” Dolj, Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara, Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași, Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, Biblioteca Județeană Timiș, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Maramureș [<http://www.europeana.eu>] site accesat în data de 10.07.2012

să știm doar să ne reorientăm în funcție de necesitățile noilor utilizatori dornici să afle cât mai repede un răspuns la solicitarea cu care vin spre bibliotecă (email, telefon/fax, site-ul bibliotecii, sediu). Pentru că, dacă nu știm să ne atragem utilizatorii deja activi ai bibliotecii cu servicii actualizate și la nivelul informației ce „circulă” prin toate mediile atunci cum să aspirăm că îi vom aduce pe cei pasivi, pe cei care astăzi nu sunt încă cititorii noștri?!...

În al doilea rând, doresc să vă împărtășesc cum împrumutul interbibliotecar în Biblioteca Județeană Gh. Asachi Iași reușește astăzi (mai exact, din 2009 până în prezent de când nu mai are un sediu) să fie prezentă în lumea informației electronice cu fondul informațional (parțial împachetat în cutii datorită lipsei unui sediu cât și al spațiului de depozitare insuficient) dar cu acces liber la fondul de carte prin cele patru filiale ale bibliotecii (Filiala „V. Alecsandri” Nicolina, Filiala Ateneu Tătărași, Filiala „G. Ibrăileanu” Păcurari, Filiala „M. Sadoveanu” Alexandru cel Bun) care acționează la cote maxime pentru utilizatorul real și potențial al Iașului.

Astfel, serviciul de împrumut interbibliotecar efectuat prin Centrul de Informare Comunitară al Bibliotecii Județene Gh. Asachi Iași este în funcțiune de 100% (chiar și în aceste condiții vitrege) și deservește comunitatea ieșeană, la nivel național prin colaborarea colegială a bibliotecarilor responsabili de împrumut interbibliotecar de la bibliotecile din țară indiferent de tipul acesteia. Să spunem, suntem mulțumiți pentru că, chiar și în acest context nefavorabil (lipsa unui sediu), serviciul de împrumut interbibliotecar al bibliotecii publice ieșene lucrează în mediul virtual cu ajutorul softului OPAC și datorită cataloagelor RoLinest dar și a altor cataloage existente pe site-urile bibliotecilor din țară și din lume.

În loc de concluzie,

Este evident că, lumea se schimbă, omul este din ce în ce mai grăbit, obligat în același timp, să fie din ce în ce mai bine informat. Fiind presat de timp, el va cere să fie servit (informațional) rapid și eficient. De aceea, vechile formule devin greoaie și perimate. Sunt numeroase semnale ale decăderii instituțiilor tradiționale ale tiparului: edituri care sunt închise sau înglobate în conglomerate de comunicație; prețurile cărților cresc în permanență; spațiile de depozitare ale bibliotecilor fac față din ce în ce mai greu solicitărilor; sistemul de identificare a informației este uneori greoi și necesită timp.

Deci, schimbări structurale sunt de așteptat și în domeniul bibliotecii și în viața bibliotecarului, ele pornind de la ultima revoluție informațională. În legătură cu această problemă, Burt Nanus⁸, afirma că, de-a lungul civilizației umane au existat cinci „revoluții informaționale: 1. Invenția scrisului. 2. Invenția tiparului. 3. Introducerea mijloacelor de comunicare în masă. 4. Invenția computerului. 5. Fuziunea dintre computere și telecomunicații. Pe baza celei de-a cincea revoluții, milioane de oameni au sau vor avea acces la o multitudine de servicii informaționale rapide, relativ-ieftine și în contexte variate”.

8 Nanus Bart, Profesor și Director al Centrului pentru Cercetarea Viitorului de la Universitatea Carolina de Sud sublinia în - *Information Science and The Future* in: Bulletin of the American Society for Information Science, vol. II, March, 1976

Rolul bibliotecarului și al bibliotecii s-a modificat spectaculos în acest secol încât, este necesar să se valorifice eficient și rațional bibliotecarii cu înaltă calificare profesională, devotați profesiei și instituției unde lucrează pentru a contribui în sistemul info-documentar globalizat.

Nu se poate reforma o bibliotecă din punct de vedere structural și funcțional la nivelul informației științifice și culturale și a posibilităților de accesare și de vehiculare a acestor informații dacă nu se pune în valoare și specializarea bibliotecarilor care lucrează azi în bibliotecile românești.

Dacă acest tip de serviciu de împrumut interbibliotecar pe lângă celelalte tipuri de servicii pe care le oferă o bibliotecă (informare, educație și formare, cultural, social etc.) – ca structură organizațională ar funcționa printr-o colaborare și mai strânsă, printr-o muncă colectivă a celor ce lucrează cu pasiune în această instituție de cultură atunci – întradevăr – biblioteca românească a secolului 21 ar reuși să convingă publicul-utilizator real și cel potențial (care astăzi, are nevoi de informare complexe) că, în cel mai scurt timp va obține materialul solicitat și prin acest tip de serviciu de împrumut interbibliotecar.

Așa cum spunea doamna Ștefania Mazilu⁹, întotdeauna „la baza funcționării acestui tip de activitate stă și va sta o caracteristică fundamentală și definitorie: implicare managerială reală.”

Bibliografie:

- Nanus Bart, *Information Science and The Future* in: Bulletin of the American Society for Information Science, vol. II, March, 1976;
- Dr. Vasile D. Țăra, *Bibliotecarul, specialist în științele informării și documentării* Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării, Anul 2 nr. 4/2006, p. 24;
- Regulamentul din 12.11.2004 pentru Împrumutul Interbibliotecar în Monitorul Oficial nr. 35/11.01.2005;

Webliografie:

- Biblioteca Digitala Europeana. [<http://www.europeana.eu>] accesat în data de 10.07.2012;
- Biblioteca Universității Oregon. [<http://libweb.uoregon.edu/>] accesat în data de 10.07.2012;
- Biblioteca Universității din Delaware. [<http://www.lib.udel.edu/>] accesat în data de 10.07.2012;
- Biblioteca Universității din Arkansas. [<http://libinfo.uark.edu/>] accesat în data de 10.07.2012;
- Biblioteca de Stat din New York. [<http://www.nysl.nysed.gov/>] accesat în data de 10.07.2012;
- Help A Librarian - HAL. [<http://www.helpalibrarian.com/>] accesat în data de 12.07.2012 .

---

9 La întâlnirea anuală a Secției Comunicarea Documentelor și Împrumut Interbibliotecar în 17.06.2010 găzduită de Biblioteca Universității „L. Blaga” Sibiu și prin prezența fizică a doamnelor colege: Camelia Boca (BCU „M. Eminescu” Iași), Silvia Matei (Biblioteca „V.A. Urechia” Galați), Adriana Szerkely (BCU „L. Blaga” Cluj)

CULTURA INFORMAȚIEI: MODELUL FINLANDEZ

Dr. Raluca MAN

redactor șef Revista Biblioteca
Biblioteca Națională a României

Societatea contemporană cunoaște o varietate de suporturi informaționale și apariția Internetului a adus cu sine nașterea societății informaționale la baza căreia sunt tehnologiile de informare și comunicare. Dezvoltarea Internetului a adus, ca o consecință directă, fenomenul de globalizare care nu mai reprezintă o noutate, însă viteza cu care își propagă fluxurile, din ce în ce mai puțin materiale, ridică numeroase probleme de adaptare. Sentimentul de a fi „copleșit de informații” se datorează incapacității de a extrage dintr-un volum imens de resurse informaționale elementele cu adevărat relevante. Educarea utilizatorilor în folosirea eficientă a informației, a sistemelor de regăsire a informației și, în ultimă instanță, a mediului digital, reprezintă cultura informației. (Fig.1)

Sursa: http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/

Interesele internaționale în domeniul culturii informației datează încă din 1977, primele preocupări manifestându-se în Statele Unite ale Americii. Experții americani au devenit lideri în acest domeniu care contribuie substanțial la promovarea utilizării informației de calitate într-un cadru legal: există anual conferințe organizate dedicate acestui subiect și se acordă o atenție deosebită în programele școlare ca elevii, studenții, masteranzii și doctoranzii să beneficieze de cursuri specializate de cultura informației. Cultura informației (CI) este un concept utilizat frecvent începând cu anii '70 ai secolului trecut și cercetătorii fenomenului evidențiază trei etape în evoluția acestuia:

- anii '70 – afirmarea noțiunii de societate informațională și conștientizarea necesității de a identifica abilitățile de informare necesare într-o societate a informației; este perioada în care apare pentru prima oară termenul *information literacy*, folosit în S.U.A., în cadrul unui program național de reformare a învățământului superior;

- anii '80 – precizarea conceptului de *cultură a informației*, definirea conținutului acestuia prin determinarea unui set de competențe indispensabile în condițiile diversificării surselor și tehnologiilor de informare. Cea mai vehiculată este definiția propusă de Asociația Bibliotecilor Americane (ALA) în 1989: „O persoană care posedă cultură informațională este capabilă să conștientizeze nevoia de informație, să localizeze, evalueze și utilizeze eficient informația”;¹

- anii '90 – afirmarea culturii informației ca domeniu de cercetare, conștientizarea importanței acesteia în aspect educativ; este perioada în care cultura informației devine, opțional, obiect de studiu în universități și sunt elaborate primele standarde în domeniu. În 1998, Asociația Americană a Bibliotecarilor Școlari (AASL) și Asociația pentru Comunicații și Tehnologii Educaționale (AECT) publică primul standard pentru CI a elevilor, iar în 2000 Asociația Bibliotecilor Universitare și de Cercetare (ACRL) adoptă și publică „Standarde pentru competențe de cultură a informației în învățământul superior”² (Fig.2)

Sursa: <http://blogforliteracy.blogspot.com/2009/03/what-is-information-literacy.html>

Explozia Internetului și consolidarea unei adevărate culturi a informației au contribuit decisiv la câteva fenomene dorite și exprimate îndelung de publicul avid de nou, de cunoaștere sub toate formele: libertatea totală de expresie, eterogenitatea resurselor, dispariția intermediarilor. În fapt, s-a dezvoltat un adevărat potop informațional și absența unei validări a priori a informațiilor publicate pe Web a schimbat radical datele problemelor de evaluare: necunoașterea de către utilizatori a surselor de documentare riguros științifice, literatura academică, sistemele open access, platformele educaționale

1 ALA. American Library Association. Information Literacy defined. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency#ildef>

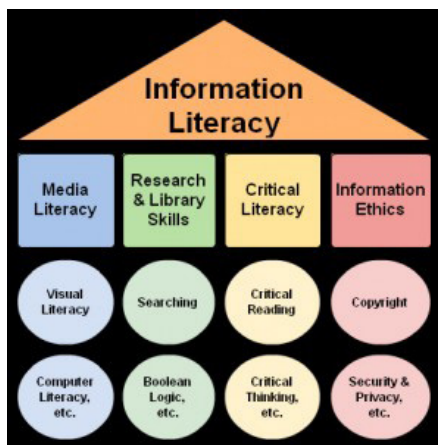
2 ACRL. Association of College and Research Libraries. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm#ildef>

virtuale, Internet-ul academic, evaluarea resurselor, noțiuni de etică, plagiat și comunicare a rezultatelor în cercetarea științifică. Dacă în anii '60 ai secolului trecut se vorbea de explozie documentară prin prisma creșterii masive a numărului de publicații științifice și tehnice, expansiunea tehnologiilor moderne a dus la instituirea unui exces informațional fără precedent. Se vorbește astfel despre conceptul de infopoluare, cu consecințe și provocări extrem de mari (invazie de informații neautorizate și neautentificate, hipersaturație, pierderea reperelor, dezorientarea, descurajarea unei selecții favorabile) și chiar riscuri (dezinformarea, practicile de intoxicare). Comparată cu utilizarea motoarelor de căutare sau a bazelor de date, evaluarea informației este greu de delimitat, este un fenomen complex, iar o metodologie este greu de elaborat, mai ales în situația în care aceasta trebuie să răspundă exigențelor actuale. Competențele informaționale se definesc printr-un ansamblu de aptitudini: abilitatea de a conștientiza și formula o nevoie informațională, de a identifica și aprecia sursele, de a localiza, accesa, organiza și înregistra informația, de a analiza, sintetiza și evalua critic informația din punct de vedere al acurateții, exactității și relevanței.

Țările nordice au înțeles necesitatea abordării multisectoriale și au coroborat reforme educaționale coerente cu politici sociale și economice mai ample. Sistemele de educație și formare profesională au crescut nivelurile generale de pregătire, au sporit competitivitatea și capacitatea de creație și inovație și au asigurat posibilitatea ca fiecare individ – indiferent de nivelul socio-economic sau situație personală – să își dezvolte potențialul la maxim. Din înțelegerea necesității de a asigura resurse umane bine pregătite, competitive și anticipând explozia informațională ce avea să se producă, Finlanda și-a trasat ca obiectiv național general dezvoltarea capitalului uman, tradus printr-un sistem educațional coerent. Deoarece calitatea îndoielnică și expansiunea fără precedent a informațiilor supune societatea la mari provocări, CI constituie baza procesului de învățare și se regăsește în cadrul tuturor disciplinelor. Pentru a formula niște strategii care să creeze un context favorabil stăpânirii conținutului învățării și a însușirii corecte a deprinderilor informaționale, la începutul anului 2000, Ministerul Educației din Finlanda a dezvoltat în universitățile care au departamente sau școli de biblioteconomie și științele informării (Turku, Tampere, Oulu și Helsinki), o serie de studii de cercetare orientate pe cereri și nevoi de informare a utilizatorilor precum și pe deprinderi în a gestiona cantități enorme de informații. În urma analizelor efectuate pe baza programelor derulate în cele 4 centre universitare, Ministerul Educației a ajuns la următoarele concluzii referitoare la cultura informației (CI):

- CI constituie baza procesului de învățare pe tot parcursul vieții;
- CI reprezintă un set de abilități pe care indivizii trebuie să le posede pentru a putea face față schimbărilor rapide de tehnologie și de proliferare a resurselor de informare;
- CI oferă posibilitatea stăpânirii conținutului învățării, extinderii căutărilor de informații, a direcționării personalizate și a asumării unui control mai mare asupra procesului de învățare a fiecărui individ;
- CI se întrepătrunde cu deprinderile acumulate prin folosirea tehnologiei informației dar are implicații mai extinse asupra individului, a sistemului educațional și a societății;
- CI, deși prezintă suprapuneri semnificative cu deprinderile acumulate prin folosirea tehnologiei informației, reprezintă o arie de competențe distinctă și mai vastă;

• CI este un cadru intelectual ce ajută la înțelegerea, găsirea, evaluarea și utilizarea informației, activități care pot fi susținute în parte de tehnologia informației dar trebuie completate de metode de căutare corecte, prin discernământ și gândire critică. (Fig.3)

Sursa: <http://infolit.org/?p=3387>

În 2004, Ministerul Educației din Finlanda, în planul național de dezvoltare a educației și cercetării „*Information Society Programme for Education, Training and Research. 2004-2006*”, a făcut recomandări cu privire la „inclusiunea culturii informației în planul de învățământ al universităților”.³ Întrucât s-a constatat că există diferențe în ceea ce privește modul de predare a disciplinei *information literacy*, bibliotecile universitare din Finlanda au lansat un proiect pentru crearea unei curricule naționale comune.

Proiectul a fost coordonat de Universitatea din Helsinki și finanțat de către Ministerul Educației. În perioada iunie-august 2006, după cei doi ani de consultări și dezbateri la nivel național, Consiliul Bibliotecilor Universitare din Finlanda (organismul care coordonează și facilitează cooperarea între toate bibliotecile universitare finlandeze) a cartografiat cele mai importante aspecte privind CI, a pregătit curricula aferentă acestei noi discipline, forma, nivelul de adresabilitate, conținutul, numărul de credite acordate, a elaborat metodele de predare bazate pe tehnologiile de informare sau Internet și a creat o „platformă interactivă între universități”.⁴ Profesorii finlandezi de CI au la dispoziție o bază de date de întrebări și răspunsuri pe acest subiect, pe care o pot actualiza și unde pot adăuga materiale noi; platforma tehnică a acestei baze de date este Moodle⁵ (software

3 The Council for Finnish University Libraries. The Curriculum Plan for Information Literacy. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.nationallibrary.fi/libraries/council/mainprojects/il.html>

4 *Ibidem*

5 Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) este un software educațional tip open source, cunoscut și ca sistem de management al cursurilor. Moodle este o platformă e-learning dezvoltată pentru a ajuta profesorii să creeze cursuri online, bazate pe interacțiune și construirea colaborativă a conținutului educațional, cea mai nouă direcție în domeniul platformelor educaționale tip e-learning. Comunitatea Moodle este o rețea liberă cu peste un milion de utilizatori înregistrați care interacționează prin intermediul site-ului Moodle pentru a împărtăși idei, coduri, informații și suport IT gratuit. Această comunitate include, de asemenea, un număr mare de dezvoltatori, care datorită licenței de tip open source și a designului modular, pot să creeze module și funcționalități suplimentare. În luna decembrie 2011, Moodle avea 72.177 de site-uri înregistrate și verificate, platforma fiind utilizată de peste 57.112.669 utilizatori în 5.8 milioane cursuri din 217 țări. Versiunea 2.0 a platformei a fost lansată în noiembrie 2010 și continuă să se dezvolte ca un proiect de software gratuit tip open source, de un grup de programatori și de o comunitate internațională de utilizatori, bazându-se pe contribuțiile

open access, un spațiu educațional virtual în acces deschis). Standardele de competență privind CI din învățământul superior finlandez se bazează pe modelul celor elaborate de Asociația Bibliotecilor Universitare și de Cercetare (ACRL Information Literacy Standards 2000), document care stabilește 5 standarde pentru determinarea nivelului de cultură a informației a fiecărui individ. Pentru fiecare dintre indicatorii de performanță prevăzuți în cele 5 standarde enumerate, există o serie de efecte scontate din care rezultă abilități concrete, pe care studentul se presupune că ar trebui să le stăpânească.

Standard I. „Studentul instruit în cultura informației determină natura și cantitatea informației de care are nevoie”⁶

- definește și exprimă clar nevoia de a obține informația;
- identifică o multitudine de tipuri și formate de potențiale surse pentru a obține informația;
- cântărește costurile și beneficiile oferite de obținerea informației dorite;
- reevaluează natura și cantitatea necesarului de informație.

Standard II. „Studentul instruit în cultura informației accesează, în mod real și eficient, informația de care are nevoie”⁷

- selectează cele mai potrivite metode de căutare sau sisteme de recuperare a informației, pentru a putea accesa informația de care are nevoie;
- construiește și pune în aplicare în mod eficient strategiile de căutare adecvate;
- găsește informația, printată sau online, folosindu-se de o gamă variată de metode;
- rafinează strategia de cercetare, dacă este necesar;
- extrage, înregistrează și organizează informația și proveniența acesteia.

Standard III. „Studentul instruit în cultura informației evaluează în mod critic informația și proveniența acesteia și încorporează informația selectată în propriile cunoștințe și în propriul sistem de valori”⁸

- sintetizează ideile principale care urmează a fi extrase din informația adunată;
- exprimă clar și aplică criteriile de bază, pentru a evalua atât informația cât și sursele de proveniență ale acesteia;
- sintetizează ideile principale pentru a genera noi concepte;

postate online pe site-ul comunitar Moodle unde se încurajează dezbaterea și se apreciază criticile constructive. Un top 10 al țărilor unde se folosește platforma educațională Moodle include: Statele Unite ale Americii (11.694 site-uri înregistrate), Spania (5.856), Brazilia (4.927), Marea Britanie (3.874), Germania (2.865), Mexic (2.588), Portugalia (2.115), Columbia (1.785), Australia (1.670), Italia (1.605). În România Moodle este utilizat la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, Departamentul de Jurnalism, ca o platformă de e-learning. Disponibil pe Internet la adresa: <http://journalism.polito.ubbcluj.ro/moodle/>; <http://moodle.org>

6 ACRL. Association of College and Research Libraries. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm#ildef>

7 Ibidem

8 Ibidem

- compară noile sale cunoștințe cu ceea ce se știa anterior pentru a determina valoare adăugată în timp, contradicțiile sau alte caracteristici unice ale informației;
- stabilește dacă noile informații au vreun impact asupra propriului sistem de valori și face tentative în vederea reconcilierii diferențelor;
- validează înțelegerea și interpretarea informației găsite prin intermediul discuțiilor avute cu alte persoane – profesioniști, experți în domeniul respectiv;
- stabilește dacă trebuie să reformuleze întrebarea inițială.

Standard IV. „Studentul instruit în cultura informației, în mod individual sau ca membru al unui grup, folosește în mod eficient și judicios informația, pentru a atinge un scop anume”⁹

- combină informația recent obținută cu cea pe care o deținea deja, pentru a planifica și crea un produs nou sau o reprezentare artistică nouă;
- verifică procesul de evoluție a noului produs sau a noii reprezentări;
- face cunoscut celorlalți produsul sau reprezentarea, într-o manieră eficientă.

Standard V. „Studentul instruit în cultura informației înțelege multe dintre problemele economice, legale și sociale din contextul utilizării informației și, totodată, accesează și utilizează informația în mod etic și legal”¹⁰

- înțelege multe dintre problemele etice, legale și socio-economice din contextul informației și a tehnologiei informației;
- se supune legilor, regulamentelor, politicilor instituționale și normelor comportamentale legate de accesul la sursele de informare și utilizarea acestora;
- acordă credit surselor de informație utilizate atunci când face cunoscut celorlalți noul produs sau reprezentarea. (Fig.4)

Sursa: <http://www.knowledge.scot.nhs.uk/home/portals-and-topics/learning-disabilities-portal/finding-and-using-information.aspx>

Începând cu anul universitar 2006, CI a fost inclusă ca disciplină obligatorie în toate universitățile din Finlanda, pentru toți studenții, indiferent de profilul facultății. Competențele privind CI au fost sistematizate în curricula aferentă acestei noi discipline pe baza celor 5 standarde elaborate de ACRL și au în vedere următoarele elemente:

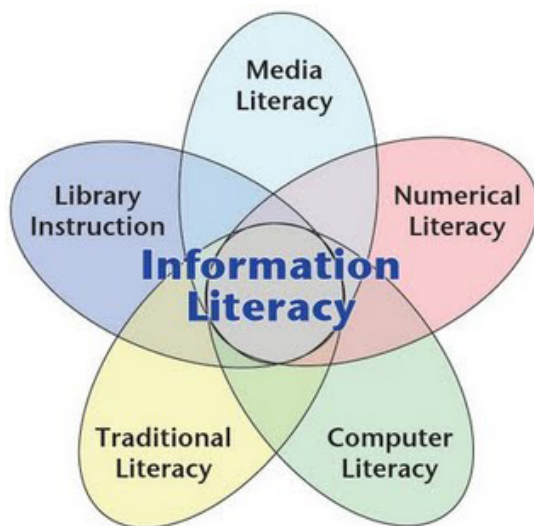
9 Ibidem

10 Ibidem

- forma: obligatorie;
- nivelul: student, absolvent, masterand;
- conținutul: structurat în mai multe componente care se întrepătrund existând o corespondență cu cele 5 standarde ACRL.
  - 5 module: • introducere în folosirea computerelor (noțiuni de bază, aplicații, programe – suita Microsoft Office, Internet Explorer, Microsoft Outlook, Adobe Reader);
  - familiarizare și consiliere cu privire la serviciile online pe care le pune la dispoziție universitatea respectivă: acces la cataloagele OPAC, baze de date, depozite digitale, alte surse de informare;
  - îndrumare în privința alegerii corecte a programelor și aplicațiilor IT în vederea realizării temelor primite, în funcție de profilul fiecărei facultăți;
  - prezentare a setului de competențe, abilități și tehnici necesare în procesul de căutare a informațiilor (căutare, localizare, evaluare) din surse de informare tradiționale și electronice;
  - prezentare a problemelor economice, sociale și legale în contextul folosirii informației în mod eficient, judicios și legal (legislație cu privire la drepturile de proprietate intelectuală, drepturile de autor și drepturi conexe).
- indicatori de performanță: corespondență cu cele 5 standarde ACRL
- efecte scontate: corespondență cu cele 5 standarde ACRL
- numărul de credite acordate (ECTS)¹¹: 3; pentru a absolvi acest curs, studentul trebuie să obțină un scor de minim 70% la fiecare dintre cele 5 examene (corespunzătoare fiecărui modul) care cuprinde, fiecare, câte 10 întrebări;
- coordonare și răspundere: departamentele IT asigură suportul tehnic și răspund de buna desfășurare a cursurilor, fiind coordonate de bibliotecarii de referințe în colaborare cu cadrele didactice;
- cooperare: cultura informației este o disciplină care se poate implementa numai prin cooperarea pe mai multe nivele ale universității: conducere, administrație, facultate, departamente IT, biblioteci;

11 ECTS. European Credit Transfer System. [Sistemul European de Transfer și Echivalare a Creditelor] reprezintă un standard de evaluare a muncii depuse pentru atingerea rezultatelor programate ale învățării pe întreg teritoriul Europei. Sistemul creditelor transferabile facilitează mobilitatea intra-europeană a studenților săi. Unitățile ECTS măsoară volumul săptămânal de studiu cerut fiecărui student pentru validarea unui curs sau seminar din programul de studii. Fiecărui curs/seminar îi este alocat un pachet ECTS al cărui quantum variază în funcție de ciclul de studii (licență, masterat, doctorat). Pachetele ECTS nu sunt divizibile. Quantumul pachetelor ECTS crește odată cu trecerea într-un ciclu superior, studiile avansate impunând studenților un volum de studiu individual mai ridicat. Creditele utilizate în România pentru a evalua munca depusă pentru atingerea rezultatelor învățării sunt credite ECTS. Creditele pot fi (teoretic) transferate de la orice curs studiat în afara celor curriculare, atât în cadrul facultății dar și în afara ei și chiar la alte universități. În cazul acesta, absolvirea cursurilor respective apare menționată pe diplomă. Dacă universitățile aplică în mod corect sistemul european de transfer al creditelor, acestea sunt echivalabile pentru materii analoge, iar creditele pentru materii diferite pot fi folosite pentru a fi adăugate pe diplomă, fiind menționate toate cursurile absolvite.

- finanțare: Ministerul Educației prin alocarea de fonduri cu destinație unică și anume – includerea obligatorie a disciplinei cultura informației în planurile de învățământ superior;
- perfecționare: cadrele didactice și bibliotecarii de referințe își perfecționează și permanentă competențele în cultura informației (cursuri, prelegeri, platforme e-learning, seminarii, forumuri de specialitate, întâlniri). (Fig.5)

Sursa: http://mentoringkingmentors.blogspot.com/2009_09_01_archive.html

Fiind conștienți că includerea culturii informației în planurile de învățământ necesită eforturi de cooperare între corpul profesoral, bibliotecari și conducerea universităților, considerăm că acest demers se poate realiza cu succes și în instituțiile de învățământ superior din România.

Bibliografie

1. ACRL. Association of College and Research Libraries. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/informationliteracycompetency.cfm#ildef>
2. ALA. American Library Association. Information Literacy defined. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency#ildef>
3. The Council for Finnish University Libraries. The Curriculum Plan for Information Literacy. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.nationallibrary.fi/libraries/council/mainprojects/il.html>
4. Information Literacy Network of Finnish University Libraries. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.helsinki.fi/infolukutaito/english/index.htm>
5. Ministry of Education, Finland. Information Society Programme for Education, Training and Research, 2004-2006. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_231_opm14.pdf?lang=en
6. The National Library of Finland. Recommendation for universities for including information literacy competency in the new degree structures. [Citat 27 august 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.nationallibrary.fi/libraries/council/mainprojects/il/Files/liitetiedosto2/recommendation.pdf>

ABILITĂȚI DE CULTURA INFORMAȚIEI DOBÂNDITE ÎN PERIOADA STUDIILOR UNIVERSITARE: VALORIFICAREA LOR LA ELABORAREA LUCRĂRII DE LICENȚĂ

Robertino DUVALMĂ

Serviciul Organizarea și Conservarea Colecțiilor
Biblioteca Academiei Române

Cuvinte cheie : Cultura informației, tehnici de căutare, informație, bibliotecă publică, utilizatori, cunoaștere, societate informațională, societatea cunoașterii, servicii de bibliotecă, nevoi de informare, medierea informației.

I. Introducere

În limba română, sintagma *Information literacy* a fost formulată *Cultura informației*. De altfel, adaptarea din limba engleză a creat diferite interpretări, în funcție de limbă și conceptele folosite în definirea obiectivelor Culturii informației.

În Proclamația de la Alexandria asupra Culturii informației și a studiului continuu pe tot parcursul vieții, din noiembrie 2005, se precizează următoarele:¹¹

- „*Information literacy - comprises the competencies to recognize information needs and to locate, evaluate, apply and create information within cultural and social contexts.*”

- „[...] *cultura informației presupune competențe informaționale necesare pentru recunoașterea necesităților informaționale și pentru localizarea, evaluarea, aplicarea și crearea unei informații într-un context cultural și social determinat [...]*”

Obiectivele Culturii informației:

- Obiectivul principal este formarea utilizatorului pentru adoptarea unui stil de gândire adecvat societății cunoașterii;

- Formarea abilităților de lucru în relație cu sursele de informare (regăsirea informației) corecte și în timp util;

- Posibilitatea de rezolvare a problemelor apărute prin accesarea, prelucrarea și stocarea informației.

Competențele urmărite în cultura informației

O persoană cu abilități de cultura informației este capabilă (McKenzie, Jamie. *Classroom Strategies to Engender Student Questioning*):²

- **să prospecteze** - abilitatea de a localiza informația relevantă, de a o examina critic și de a o selecta;

- **să interpreteze** - abilitatea de a transforma informațiile și datele în cunoștințe (perspicacitate și înțelegere);

---

1 <http://archive.ifla.org/III/wsis/BeaconInfSoc.html>

2 <http://fno.org/toolbox.html>.

- **să creeze idei** - abilitatea de a dezvolta noi idei (perspective cognitive).

Standardele în cultura informației au 3 componente de bază:

- accesarea informației;
- evaluarea informației;
- utilizarea informației.

Primele standarde în cultura informației au fost elaborate în Statele Unite ale Americii.

În anul **1998**, American Association of School Librarians (AASL) și Association of Educational Communications and Technology (AECT) au publicat **Standarde pentru cultura informației pentru elevi**. În anul **2000**, Association of College and Research Libraries (ACRL), care face parte din American Library Association (ALA), a adoptat și publicat **Standarde pentru competențe în cultura informației pentru învățământul superior**.

Ghidul internațional de Cultura informației privind formarea continuă, ale cărui linii directoare au fost trasate în cadrul secțiunii cu același nume IFLA, din iulie 2006, asigură un cadru pragmatic pentru toți cei interesați de un program în acest domeniu. Universitățile și bibliotecile au ca prioritate, ca obiectiv principal instituțional, să faciliteze dobândirea de competențe informaționale. Aceste abilități sunt indispensabile astăzi, într-un context informațional atât de complex, pentru toți cei care sunt interesați de dezvoltarea lor profesională.

Liniile directoare prevăd 8 competențe:

1. Înțelegerea structurii cunoașterii și a informației;
2. Determinarea profilului informației necesare;
3. Construirea strategiei eficiente de căutare și regăsire a informației;
4. Obținerea informației;
5. Analizarea și evaluarea informației;
6. Integrarea, sintetizarea și utilizarea informației;
7. Prezentarea informației cercetate;
8. Respectarea drepturilor de autor.

II. Modele ale culturii informației:

Cele mai cunoscute sunt: SCONUL (Society of College, National and University Libraries), The Seven Pillars Model (SCONUL), BIG6 și Kuhlthau (instrumente adecvate organizării procesului de cercetare), Research Cycle (se concentrează pe probleme esențiale și subsidiare ale începutului de proces, studentul este pus în rolul unui generator de informație, răspunzând singur întrebărilor, dovedind înțelegere și independență în gândire).

Modelul SCONUL este descris prin următorii pași:³

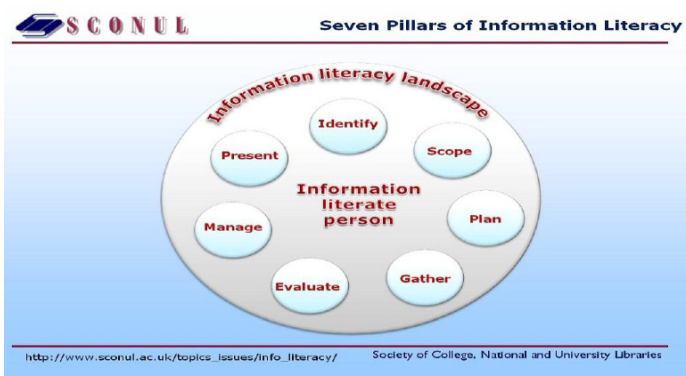
1. plan;
2. scop;
3. localizare;

---

3 http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf

4. identificare;
5. management;
6. evaluare;
7. prezentare.

Modelul The Seven Pillars Model (SCONUL) a fost actualizat în anul 2011 și, pentru a fi mai relevant, a fost prezentat generic ca model „core” pentru învățământul universitar.

Modelul are o structură circulară, ceea ce presupune că procesul de cultură a informației nu este liniar, oricine poate evolua simultan și independent în cadrul celor 7 piloni (identificare, scop, plan, culegere informații, evaluare, management, prezentare), deși între ei există o strânsă interacțiune.

Competențe de bază ale SCONUL 2011⁴:

- Abilitatea de **a recunoaște** nevoia de informare;
- Abilitatea de **a distinge** modalități în care „lipsa” de informare poate fi abordată;
- Abilitatea de **a construi** strategii pentru a localiza informația;
- Abilitatea de **a localiza** și **accesa** informația;
- Abilitatea de **a organiza, aplica** și **comunica** informația altor persoane în modalități corespunzătoare situației;
- Abilitatea de **a sintetiza** și **construi** pe baza informației existente, contribuind la crearea de cunoștințe noi.

Elaborarea lucrărilor de finalizare a studiilor universitare (licență, master) necesită însușirea unor competențe de cultura informației. Pentru exemplificare, se vor prezenta abilitățile de cultura informației valorificate pentru elaborarea lucrării de licență.

III. Etapele realizării unei cercetări sunt:

1. Selectarea temei de cercetare;
2. Analizarea nevoii specifice de informare;
3. Identificarea termenilor și a conceptelor cheie;
4. Utilizarea diferitelor tehnici de căutare a informațiilor;
5. Selectarea surselor adecvate de informații pentru nevoia informațională specifică temei de cercetare.

4 REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. București, Ed. A.B.R., 2012, p. 23.

6. Redactarea lucrării științifice respectând standardele bibliografice.
1. La selectarea temei de cercetare, s-au luat în considerare :
  - Identificarea domeniului de care aparține tema de cercetare;
  - Precizarea conceptelor ce definesc tema;
  - Stabilirea aspectelor principale care se vor lua în considerare;
  - Aspectele conexe legate de temă (biblioteconomice, sociologice, filosofice, tehnice, istorice etc.).
2. S-a analizat nevoia specifică de informare:
  - Scopul și obiectivele propuse pentru cercetare;
  - Tipul și cantitatea de informații necesare;
  - Domeniul de aplicare și conținutul informațiilor.
3. S-au identificat termenii și conceptele cheie necesare pentru căutarea informațiilor:
  - S-a urmărit ca termenii să fie exprimați clar și concis;
  - S-a dat atenție conceptelor ce corespund temei de cercetare.
4. S-au ales tehnici de căutare simple și cât mai precise, pentru ca informațiile să fie pertinente și sursele verificabile.
5. S-au selectat sursele adecvate de informații pentru nevoia informațională specifică temei de cercetare.

Sursele de informare selectate trebuie să fie în legătură cu specificul nevoii de informații . Alegerea unor surse inadecvate poate rezulta un consum de timp. Surse de informare :

- cataloage tradiționale;
  - cataloage online ale bibliotecilor din țară;
  - cataloage online ale bibliotecilor din străinătate;
  - Internet.
6. Redactarea lucrării științifice respectând standardele bibliografice.
- Descrierea bibliografică este necesară pentru toate categoriile de documente utilizate în redactarea lucrărilor științifice, specificându-se elementele necesare caracterizării și identificării lor. Aceasta este necesară pentru întocmirea lucrării, dar mai important arată studierea temeinică a temei și mai important contribuția proprie a celui care face lucrarea științifică. Alt aspect este cel etic prin preluarea muncii și fără citarea sursei acest lucru fiind denumit plagiat.

Elementele necesare pentru întocmirea unei referințe :

- Autorul/autorii (nume, prenume în cazul persoanelor sau denumirea instituției);
- Titlul resursei (articol, serial, carte, site web);
- Formatul (online pentru resursele accesibile pe Internet);
- Locul publicării;
- Editura;
- Data publicării;
- Titlul unității gazdă a materialului (carte/serial) și numărul serialului (în cazul periodicelor);
- Paginația;
- Adresa web și data accesării (pentru resurse accesibile pe Internet). Standardele românești în vigoare pentru întocmirea referințelor bibliografice sunt: **ISO 9600**.

Documentare. Referințe bibliografice : Conținut, formă și structură. București : Institutul Român de Standardizare (IRS), 1996.

ISO 9600-2. Informare și documentare. Referințe bibliografice : Partea 2: Documente electronice complete sau părți de documente. București : Institutul Român de Standardizare (IRS), 2001.

IV. Etapele elaborării lucrării de licență

1. Alegerea temei de cercetare

Având ca motivație importanța bibliotecii publice în cadrul societății cunoașterii, faptul că am urmat cursurile Secției *Științele informării și documentării* din cadrul Universității București, dar și pentru că lucrez la Biblioteca Academiei Române, am ales pentru lucrarea de licență tema: „*Biblioteca publică și utilizatorii săi*”, o temă solicitată cu precădere de un segment redus de utilizatori și anume - bibliotecari sau studenți la biblioteconomie.

Principalele aspecte abordate sunt legate de locul și rolul bibliotecii publice în contextul actual al societății cunoașterii, caracterizat prin creșterea spectaculoasă a fluxului informațional și, implicit, de cei cărora le sunt destinate toate activitățile de bibliotecă: utilizatorii, comunitatea deservită.

Pentru a duce la îndeplinire acest proiect, s-a stabilit ce trebuie inclus în lucrare (planul lucrării), iar apoi s-a precizat o serie de cuvinte cheie și vedete de subiect după care se pot face căutări în OPAC și pe Internet.

Planul lucrării :

1. ROLUL BIBLIOTECII PUBLICE ÎN UNIVERSUL CUNOAȘTERII :

- 1.1 Biblioteca - spațiu al informării și al cunoașterii;
- 1.2 Conceptul de bibliotecă. Funcții. Misiuni;
- 1.3 Rolul bibliotecii publice în spațiul comunității deservite;
- 1.4 Relații cu publicul în biblioteca publică;
- 1.5 Raportul bibliotecă - utilizatori;

2. UTILIZATORII BIBLIOTECII PUBLICE ȘI NEVOILE LOR DE INFORMARE:

- 2.1 Nevoi de informare;
- 2.2 Categoriile de utilizatori; 2.2.1. Publicul bibliotecii publice;
- 2.3 Motivațiile și atitudinea utilizatorilor în procesul de informare;
- 2.4 Comportamentul utilizatorilor în cadrul procesului de informare;
- 2.5 Mediarea informației;
- 2.6 Etape și metode ale formării utilizatorilor de bibliotecă.

2. Cuvinte cheie: biblioteca publică, utilizatori, relații cu publicul, cunoaștere, societate informațională, societatea cunoașterii, servicii de bibliotecă, nevoi de informare, mediarea informației.

3. Surse de informare:

- Catalog OPAC al Bibliotecii Academiei Române;
- Catalog OPAC al Bibliotecii Naționale a României;
- Catalog OPAC al BCU București;
- Motorul de căutare Google;

- Baza de date EBSCO;
- Baza de date SCOPUS

4. Strategii de căutare a informațiilor.

Pentru căutarea informațiilor a fost elaborată o strategie, care a cuprins:

1. Definirea obiectivelor;
2. Determinarea tipologiei informațiilor necesare;
3. Identificarea cuvintelor-cheie, expresiilor și subiectelor utilizate în căutare;
4. Citirea instrucțiunilor de folosire și a tehnicilor pentru utilizarea instrumentelor de căutare;
5. Utilizarea mai multor surse sau instrumente de căutare;
6. Analizarea rezultatelor căutării și efectuarea ajustărilor necesare în strategia utilizată;
7. Evaluarea informațiilor găsite.

4.1 Strategii de căutare tradițională a informațiilor

I. Cataloage tradiționale de bibliotecă:

- cataloagele alfabeticе - în funcție de criterii formale (autor sau titlu);
- cataloagele sistematice - în funcție de criterii de conținut (subiecte sau indici CZU).

II . Bibliografii - în funcție de:

- extindere: exhaustive sau selective;
- apariție: retrospective sau curente.

Au mai existat bibliografii „ascunse” (bibliografii de bibliografii, indici de reviste, sinteze documentare).

4.2 Strategii de căutare a informațiilor în mediul electronic:

- cataloage online;
- surse de informare distribuite ;
- Internet;
- motoare de căutare generaliste (resurse disponibile în web);
- motoare de căutare integrate (site-uri, baze de date);
- indici de subiecte din Internet;
- lucrări de referințe în mediul online.
- Căutare în cataloage online.

Criterii de căutare în Catalogul electronic al bibliotecii: după autor, după titlu, după cuvinte-cheie etc.)

Strategii de căutare:

- fraze;
- operatori booleeni;
- AND - combină diverse cuvinte-cheie în așa fel încât acestea să corespundă simultan obiectului de cercetare;
- OR - combină diverse cuvinte-cheie astfel încât unul dintre ele să se regăsească în obiectul cercetării;
- ( ) permit folosirea operatorilor booleeni AND și OR simultan în căutări complexe;
- * reprezintă toate caracterele posibile după ultima literă;
- trunchiere (forme multiple ale unui cuvânt).

Baze de date

Baza de date este unul dintre instrumentele fundamentale utilizate pentru organizarea informației. Ea reprezintă o colecție de date organizate pentru a facilita căutarea și regăsirea rapidă prin intermediul calculatorului.

Bazele de date sunt structurate astfel încât să faciliteze stocarea, regăsirea, modificarea și ștergerea datelor în concordanță cu diferite operații de procesare.

O bază de date reprezintă o serie de înregistrări, fiecare dintre acestea fiind o entitate specifică, toate construite în același mod (cu atribute comune) și interconectate.

Înregistrările sunt componentele elementare ale unei baze de date și pot conține informații numerice, text sau reprezentări grafice.

O înregistrare cuprinde câmpuri de date sau elemente de date (numele autorului, titlu etc.) care descriu principalele atribute ale unei entități.

Bazele de date pot fi stocate pe diferite suporturi, offline sau online și pot fi accesate prin intermediul rețelelor de informare locale, la distanță sau prin Internet.

Exemple de baze de date:

EBSCO este un serviciu de referințe online accesibil prin intermediul Internetului, ce oferă acces la o colecție de baze de date cu publicații. Aceste baze de date pot avea un conținut academic multidisciplinar, specializat pe un anumit domeniu sau enciclopedic și cuprind articole din publicații periodice (rezumate și/sau full text), cărți, referințe citatii, rapoarte, cercetări, studii de piață, studii de caz, imagini și hărți.

Acces la următoarele baze de date:

- Academic Search Complete;
- Academic Search Premier;
- Library Information Science & Technology Abstracts;
- Computers & Applied Sciences Complete;
- Communication & Mass Media Complete;
- GreenFile;
- European Views of the Americans: 1493 to 1750.

SCOPUS

Bază de date științifică online pentru domeniile: economie, matematică, informatică, inginerie, agricultură, științe socio-umane, științele mediului, științe medicale, chimie, fizică, biologie.

Actualizată zilnic, baza de date **SCOPUS** oferă acces la : 15000 de titluri de la 4000 de edituri ;

- mai mult de 13000 reviste academice, dintre care 600 Open Access;
- 600 publicații comerciale;
- 27 milioane rezumate (articole din 1966 până în prezent) ;
- 200 titluri de colecții ;
- conținutul a peste 250 milioane pagini de Internet științifice ;
- 13 milioane de brevete ;
- 700 de lucrări ale conferințelor **SCOPUS**;
- linkuri către articole full-text și alte resurse bibliografice.

Căutarea în bazele de date se face după titlu, autor, subiect, domeniu, tip de document (periodic, monografie), suport, etc

Un exemplu de căutare într-o bază de date.

S-a dat o căutare prin cuvintele Public Library, obținându-se 1821 rezultate. Pentru rafinarea căutării au fost selectate următoarele filtre: lucrările apărute între anii 2010-2011 și domeniul (Subject Area), termenul : Social Science, Document Type, periodic (articol).

Au fost returnate 164 rezultate, am ales din aceste rezultate articolul intitulat: *Innovation Public and academic NORTH American Library*, cu autorii Victoria L. Rubin, Patrick T. Gavin, Ahmad M. Kamal.

Acest articol a avut acces liber doar la Abstract.

Motoarele de căutare servesc scopului de a indexa milioanele de pagini de pe World Wide Web. În momentul când se caută un cuvânt sau o frază, motorul de căutare

Document title	Author(s)	Date	Source title	Cited by
1 Efficient substructure searching of large chemical libraries: The ABCD chemical cartridge	Agrafiotis, D.K., Lobanov, V.S., Shemmaninov, M., Rassokhin, D.N., Izraeliev, S., Jaeger, E.P., Alex, S., Farnum, M.	2011	Journal of Chemical Information and Modeling 51(12), pp 3113-3130	0
2 Merging publishers' and libraries' institutional interests through business modeling	Braet, O.	2011	Library Management 33(1-2), pp 112-120	0
3 The social weaving of a reading atmosphere	Sequeros, P.	2011	Journal of Librarianship and Information Science 43(4), pp. 201	0

scanează întreaga bază de date unde sunt listate paginile indexate în prealabil și „trimite” ca rezultat o listă cu paginile considerate cele mai relevante pentru căutarea respectivă. Numărul de pagini rezultate și relevanța acestora depind de posibilitățile motorului de căutare(calitatea rezultatului este legată de calitatea interogării).

World Wide Web este un mediu de cercetare foarte interesant, dar nu trebuie să uităm că:

- oricine poate publica orice tip de informație;
- nu există organizatori, catalogatori sau evaluatori oficiali;
- nu există standarde pentru instrumentele de căutare;
- nu există o listă completă de site-uri web;
- site-urile se modifică frecvent.

Sursele informaționale utilizate trebuie evaluate. Cele mai pertinente surse sunt pe suport tipărit.

Sursele informaționale Web trebuie evaluate după următoarele criterii:

- Autoritate - cine e persoana sau instituția responsabilă pentru site?
- Actualitate - cât de actuale sunt informațiile și cât de des sunt actualizate?
- Acuratețe - cât de corect, exact și îngrijit este site-ul?
- Acoperire - subiectele sunt explorate în profunzime?
- Obiectivitate - în ce măsură încearcă site-ul să influențeze publicul?
- Scop - informațiile sunt relevante pentru tema de cercetare?

În cazul căutării online, aplicând o strategie optimă, este necesar să se noteze locațiile informațiilor, cele mai uzuale elemente de identificare fiind:

- carte online: autor, titlu, suport, date publicare (loc, editură, an), data citării;
- enciclopedie/dicționar online: titlu, suport, data citării;
- revistă online: titlu, suport, date publicare, data citării;
- articol online: autor, titlu, titlul revistei, suport, data citării.

Exemple de căutare:

În catalogul online al Bibliotecii Academiei Române, au fost introduse cuvintele cheie: biblioteca publică, societatea informațională.

S-a obținut o listă de rezultate.

Căutările au condus la un număr acceptabil de rezultate: biblioteca publică - 51 iar societatea informațională - 34.

Rezultate pentru W-subj.: biblioteca publică; Sortat după: An, titlu
 Opțiuni de sortare: Autor, titlu, Autor, an, Titlu, an(A), An, autor(A), An, autor (D), An, titlu (D), An, titlu (A), Subiect, titlu
 Opțiuni privind formatul: Titlu - 951, Autor - 952, Scurt - 953, Afisare prescurtată - tabel

Înregistrări 1 - 10 din 51 (afișate și sortate maxim 1000 înregistrări)

#	Google Books	Autor	Titlu	An	Subiect
1		Neagu, Mișara	Biblioteca publică Bacău și susținerea literaturii	2011	Bibliotecă publică
2		Bunuchi, Mircea	Biblioteca publică și dezvoltarea culturii naționale în județul Bacău	2011	Bibliotecă publică
3		Opres, Nedelcu	Biblioteca Publică "V. A. Urechia" Gănești, Vol. 1	2010	Cultură
4			PLA Public Library Service Guidelines	[2010]	Bibliotecă publică
5			Cerșetăria și perspectivele digitalizării	2009	Bibliologie
6		Boboc, Cătălin	Implicarea bibliotecii publice în realizarea de proiecte educaționale "P.L.I.E.P. - 2010"	2009	Educație
7		Biblioteca Județeană "A.D. Vasilescu" Arad	Momente din istoria lecturii publice	2009	Lectură

4.3 Selectarea informațiilor

Criteriile de selecție cu care s-a operat nu au fost cu precădere cele legate de exhaustivitate. La documentele selectate, s-a încercat să existe acces gratuit și rapid, iar sursa să fie pertinentă. Criteriile se referă la tipul de documente, limba de editare și cronologia edițiilor.

S-au reținut documente primare cu caracter monografic, antologii și culegeri de studii, cursuri, sau documente cu caracter periodic: reviste de specialitate, revistele unor biblioteci.

În ceea ce privește timpul - s-au luat în considerare lucrările cele mai recente, dar au fost introduse și lucrări mai vechi, considerând că informațiile oferite sunt în

continuare valabile, în special cele referitoare la aspecte generale ale problemei, la funcțiile și rolul bibliotecilor în context istoric, social și cultural, la specificul activității de bibliotecă, la tipul și categoriile de utilizatori, la nevoile lor de informare, la serviciile de bibliotecă. În schimb, în zona automatizării bibliotecilor, a noilor tehnologii de informare și comunicare, a rețelelor informaționale, s-au selectat doar lucrări mai recente, având în vedere ritmul extrem de accelerat în care lucrurile evoluează aducând după sine perimarea informațiilor.

S-au inclus, de asemenea, documente secundare referitoare la biblioteconomie și știința informării, lucrări de referință ca: enciclopedii, lexicoane, dicționare.

Limba de editare a lucrărilor selecționate, au fost titlurile editate în limba română, la care am adăugat și câteva lucrări în limbă engleză, ținând cont că în limba engleză sunt toate documentele IFLA.

În ceea ce privește cronologia edițiilor, acolo unde a fost cazul, am ales ultima ediție a lucrării. Am considerat foarte utile în special cercetările bibliografice și bibliografiile de recomandare care oferă căi suplimentare de identificare a unor noi surse de informare cu privire la temă.

5. Informațiile regăsite au fost salvate într-un fișier personal, după care au fost aranjate conform normelor biblioteconomice de redactare a unei bibliografii.

6. Criteriul de ordonare a referințelor bibliografice regăsite este cel după tipul de document, la rândul lor fiind ordonate alfabetic. Redactarea propriu-zisă a listei bibliografice s-a realizat conform normelor internaționale SR ISO 690 și SR ISO 6902.

7. Redactarea lucrării de licență

Realizarea unei lucrări de licență sau a unei disertații de masterat de valoare reprezintă un certificat pentru universitatea/facultatea care l-a format pe candidat, îi conferă acreditare intelectuală pe direcția cerințelor de calitate în învățământul universitar. Lucrarea este, de asemenea, un document care atestă cunoștințele dobândite de candidat în anii de studiu, precum și însușirea unor deprinderi de muncă intelectuală, între care, capacitatea de sintetizare a informației și de redactare ocupă un loc important.

Responsabilitatea lucrării îi revine în întregime candidatului, atât în ceea ce privește conținutul, cât și forma. Lucrarea, în conținutul ei, trebuie să aibă o organizare clară și riguroasă, care să dovedească o gândire științifică. Ideile exprimate în lucrare trebuie să se deruleze conform unei logici clare. În acest sens, elementele de coerență și de coeziune ale textului trebuie folosite în mod corect. Ideile se organizează în paragrafe, redactate cu indentație și fără spațiu între ele.

Stilul este extrem de important („Stilul este veșmântul gândului,” spunea Samuel Johnson). Lucrarea trebuie redactată într-un limbaj științific adecvat domeniului de cercetare abordat. Nu sunt admise greșeli gramaticale de redactare (acord, punctuație, lexic etc.). Lucrarea normativă ce se are în vedere în această privință este Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM).

Există obligația de a verifica dacă datele, termenii folosiți, numele proprii, citatele, titlurile (în limba română și în alte limbi) sunt corecte. O atenție deosebită trebuie acordată numelor proprii. În acest fel, se elimină și ezitățile în scrierea unor cuvinte, în folosirea unor termeni.

Trebuie să existe o consecvență în exprimarea ideilor, în folosirea termenilor, a numelor proprii, a datelor, precum a punctuației și a elementelor de structură ale lucrării. Consecvența este necesară și în privința tipurilor de evidențieri grafice folosite (litere italice, litere boldite sau sublinieri).

Termenii tehnici de origine străină neadaptați, consacrați de lucrările de specialitate, nu se traduc. Utilizarea semnelor diacritice românești este obligatorie. Materialul trebuie organizat cu rigoare și concizie, dovedind prin aceasta capacitatea de sinteză.

Introducerea va reprezenta aproximativ 10-15% din volumul total al lucrării și trebuie să fie un argument bine fundamentat al cercetării realizate. Ea este o parte importantă dintr-o lucrare de diplomă sau de masterat, pentru că trebuie să se constituie într-un rezumat al întregului conținut al lucrării și să producă un impact puternic asupra celor care vor să se familiarizeze cu lucrarea.

Introducerea trebuie să atragă atenția comisiei/cititorului, să explice sensul, importanța temei ce va fi abordată și să justifice alegerea ei. Ea trebuie să cuprindă o descriere selectivă a conținutului lucrării (pe capitole), să precizeze dificultățile în abordarea temei de cercetare, precum și metodologia folosită. Este neapărat necesar ca în introducere să se prezinte punctul de vedere critic (ce aduce nou cercetarea), în raport cu alte puncte de vedere cunoscute în același domeniu. În general, se evită citatele și trimiterile la subsol în introducere.

În partea teoretică a lucrării, se exemplifică principalele teorii privind cercetarea întreprinsă, precum și contribuția proprie, care poate consta în noi interpretări, conexiuni sau - de ce nu? - în avansarea unei teorii originale. Această parte a tezei trebuie să demonstreze capacitatea de a selecta cele mai relevante surse bibliografice și de a formula propriul punct de vedere asupra subiectului studiat.

Partea practică a lucrării (inclusiv anexele) nu trebuie să depășească 50% din numărul total al paginilor. Ea va fi o ilustrare a teoriei expuse anterior.

Lucrarea, în conținutul ei, trebuie să aibă o organizare logică prin înlănțuirea capitolelor și să demonstreze capacitatea de a aplica în mod creativ cunoștințele teoretice dobândite, precum și de a selecta sursele bibliografice relevante și consacrate în domeniul cercetat. În nici un caz lucrarea nu va fi o înșiruire de citate din diverși autori, oricât de valoroși și de relevanți pentru tema propusă ar putea fi aceștia.

Sursele bibliografice trebuie să fie actualizate, deoarece unele lucrări citate pot fi depășite. Folosirea celor mai recente date arată actualitatea informațiilor din domeniu.

Dacă introducerea pleacă de la un aspect general și ajunge la unul particular, concluziile parcurg drumul invers, de la particular la general. Ele rezumă rezultatele cercetării și importanța lor în raport cu stadiul actual al temei cercetate.

În privința bibliografiei, este obligatoriu să se citeze toate sursele bibliografice care au fost folosite, altfel apare acuzația de plagiat. Sursele bibliografice incluse în lucrare trebuie să se regăsească în lista finală. De asemenea, autorii incluși pe lista bibliografică trebuie să fie citați în textul lucrării sau în notele de subsol. Lista trebuie să fie organizată în ordinea strict alfabetică a numelor autorilor. Dacă lucrarea citată are mai mulți autori, vor fi citați toți.

Titlurile lucrărilor vor fi redată în limba de origine, dacă este cazul. Dacă s-a consultat o traducere, se precizează, de asemenea, numele traducătorului și ediția românească folosită.

Bibliografia de la sfârșitul lucrării va fi prezentată în ordine alfabetică și redactată astfel:

1. Autorul (nume, prenume);
2. Titlul lucrării (cu litere italice);
3. Locul apariției lucrării;
4. Editura;
5. Anul apariției lucrării;
6. Paginația.

Între elementele unei referințe bibliografice, atât în lista finală, cât și în notele de subsol, se folosesc virgule. Numărul surselor bibliografice va fi de minimum 20, inclusiv legi și diverse acte normative sau pagini web.

În cazul citării unui articol/studiu dintr-un periodic, se precizează numele acestuia, numărul și anul publicării, precedate de cuvântul „În”.

Cuvintele pagina/paginile pot fi abreviate în mai multe feluri, se recomandă abrevierile p./pp.

Exemplu de citare a unui articol dintr-o publicație:

OLTEANU, Theodor. Numele de familie în graiurile lipovenilor din Dobrogea. În: *Revue roumaine de linguistique*, tom XX, 1975, 1, pp. 27-36.

În cazul citării unui articol de pe Internet, se precizează autorul articolului, titlul articolului și pagina web unde poate fi accesat.

În notele de subsol pot apărea precizări, comentarii (uneori polemice) și cel mai frecvent surse bibliografice. În notele de subsol (atunci când se referă la o sursă bibliografică), în afara celor menționate la bibliografie, se adaugă și numărul paginii/paginilor, ca în exemplul:

OLTEANU, Theodor. *Istoria culturii europene*, Ed. ERA. București, 2001, p. 275.

Pentru simplificarea notelor de subsol, se folosesc, în practica redactării unei lucrări științifice, o serie de notări cu caracter internațional, unele dintre ele abreviate (scrise cu caractere italice):

Op.cit. (lat. opus cita turn = opera citată) se folosește pentru a cita o singură lucrare a unui autor. Prima oară, trimiterea se face în întregime, iar a doua oară se folosește: Op.cit., [pagina/paginile];

Idem (lat. același) se folosește în cazul în care autorul este același ca în nota precedentă, dar este citat cu altă lucrare. Idem substituie numele autorului: Idem, [numele lucrării], [pagina/paginile];

Ibidem (lat. tot acolo, în același loc) apare atunci când există trimiteri succesive la același autor și aceeași lucrare: Ibidem, [pagina/paginile]. Dacă între prima trimitere și următoarea s-a intercalat o altă notă, mențiunea Ibidem nu mai este valabilă;

Apud (lat. după, la) se întrebuițează când se citează un autor, la rândul lui citat de altul;

Cf. (lat. confer = compară) se folosește pentru a indica o comparație între paragrafe diferite de izvoare, între puncte de vedere diferite sau asemănătoare.

Dacă citatul nu depășește 3-4 rânduri, poate fi inclus în corpul textului cu ghilimele. Dacă citatul este mai mare de 4 rânduri, el va constitui un text separat, cu spațiul dintre rânduri micșorat, plasat mai în interiorul paginii față de restul textului și eventual cu corp de literă (font) mai mic. În acest caz, nu se folosesc ghilimelele.

Lucrarea în totalitate sau fiecare capitol în parte poate folosi motto-uri, care sintetizează, uneori într-o formă memorabilă, ideea centrală din lucrare/capitol. Numele autorului se așază sub motto și nu se face trimitere la subsol. Un motto se redactează cu indentație mai mare (de la jumătatea paginii), la un rând, eventual cu litere italice sau cu font mai mic și se așază sub titlu.

Anexele pot conține ilustrații suplimentare (fotografii, figuri, desene, tabele, grafice, hărți etc.) sau alte materiale relevante pentru studiul întreprins și au rolul de a aduce o informație originală și pertinentă. Unele dintre acestea se pot insera și în text, dar cu măsură (lucrarea nu se poate reduce la o alăturare de materiale non-textuale, așa cum nu poate fi o alăturare de citate din diverși autori). Dacă materialele (tabele și figuri) se inserează în text, este necesară o listă a lor. Sub materialele non-textuale se așază un text explicativ, redactat cu font mai mic (ex.: Fig. 5 + text/Tabelul 7 + text). Ca anexă, poate apărea și un glosar al termenilor speciali folosiți în lucrare.

Tot în această parte a lucrării pot apărea texte considerate foarte importante pentru clarificarea unor puncte din argumentația lucrării, dar a căror inserare în textul propriu-zis ar ocupa un spațiu prea mare (de exemplu, textul unei legi sau al unui alt act cu caracter normativ). Anexele nu pot reprezenta mai mult de 10-15% din lucrare.

Elemente de tehnoredactare

Se vor respecta următoarele cerințe:

- lucrarea de diplomă/disertația (teza) va fi redactată pe computer și va apărea în condiții grafice corespunzătoare (vizibilitate maximă);
- pagini de dimensiuni standard A4 ;
- printatul pe computer se face pe același tip de hârtie (albă, cu aceeași granulație, de minimum 80 și de aceeași grosime) și pe o singură față a colii de hârtie;
- fontul recomandat este Times New Roman/corpul de literă va fi de 12 puncte;
- spațiul dintre rânduri (line spacing): un rând și jumătate (1,5);
- nu se va lăsa spațiu între paragrafe decât în cazul când prin aceasta se marchează trecerea la o altă idee;
- nu se folosesc prescurtări în textul lucrării (în afara celor acceptate în limbajul științific, uneori cu caracter internațional, de tipul: etc, op.cit., id., ibid.);
- numerotarea paginilor se va face astfel: se numerează toate paginile (chiar dacă numărul nu este printat, ca în pagina de titlu și cuprins/sumar, el se va lua în calcul la numerotarea celorlalte pagini), paginile vor fi numerotate cu cifre arabe.

Concluzii

- Educația utilizatorilor este absolut necesară în contextul societății cunoașterii, confruntate cu o creștere exponențială a volumului informațional.
- Diversitatea suporturilor, noile sisteme de regăsire și de transfer a informației impun noi strategii care să faciliteze nevoia de informare.

- În procesul de formare a competențelor, universitățile alături de structurile infodocumentare trebuie să sprijine într-o manieră sistematică cultura informației.
- Localizarea și evaluarea conținutului informațional, nevoia de a structura și organiza informația presupun dezvoltarea de abilități specifice, care se extind dincolo de reperele tradiționale.
- Universitățile, având ca parteneri educaționali pe specialiști ai structurilor infodocumentare, vor facilita accesul studenților la cunoaștere, îi vor determina să devină consumatori de informație de bună calitate, pertinentă.
- Formarea abilităților de cultura informației va conduce la determinarea corectă a calității informației, la utilizarea de surse specializate, la redactarea lucrărilor într-o manieră sistematică, la citarea corectă a surselor și evitarea plagiatului.
- Redactarea unei lucrări (licență, master), va putea fi abordată pe coordonate științifice, ceea ce îi va conferi valoare și autenticitate.
- Cultura informației este un proces continuu ce trebuie să-i responsabilizeze pe toți furnizorii și utilizatorii de informație, să-i aducă să conlucreze într-o acțiune amplă, bine definită strategic.

Bibliografie :

Monografii:

1. BRĂTIANU, Constantin;VASILACHE, Simona. *Elaborarea, redactarea si susținerea lucrărilor de licență si master*. București : Ed. Universității, 2008,175 p.
2. REPANOVICI, Angela. *Ghid de cultura informației*. București: Ed. A.B.R., 2012, 115 p. Resurse electronice:
3. REGNEALĂ, Mircea. *Cultura informației și strategii de acces la informația științifică*. Curs susținut în anul 2011 - Master: Gestionarea informației în societatea contemporană.

Webgrafie :

1. ALA. *Introduction to Information Literacy*. Disponibil la: <http://www.ala.org/acrl/issues/infolit/overview/intro/> [Accesat la data de 27 iunie 2012].
2. Bent, M. *Perceptions of Information Literacy in the transition to higher education*. National Teaching Fellowship Project Report, Newcastle University, 2008. disponibil la : http://eprint.ncl.ac.uk/pub_details2.aspx?pub_id=55850 [Accesat la data de 2.05.2012].
3. SCONUL. *Learning outcomes and Information Literacy*. London: The Higher Education Academy, 2004. Disponibil la: http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/papers/outcomes.pdf [Accesat la data de 5 iulie 2012].
4. SCONUL. *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy*, 2011. Disponibil la: https://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf [Accesat la data de 10 iunie 2012].
5. Torras, Maria-Carme. *Information Literacy: Annual Report, 2009-2010 (IFLA)*. Disponibil la: <http://www.ifla.org/files/information-literacy/publications/annual-report/2009-2010.pdf> [Accesat la data de 1 iulie 2012].

CORESPONDENȚA ISBD – FRBR PENTRU SERIALE

Violeta MORARU

Șef serviciu
Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

Introducere

Apariția primelor principii de catalogare (*Declarația de principii de la Paris*) în 1961 a marcat pentru domeniul biblioteconomic momentul schimbării practicilor de prelucrare a resurselor la nivel mondial.

Evoluția tehnologiilor și apariția sistemelor electronice au determinat diversificarea tipurilor de materiale și a informațiilor înmagazinate în colecțiile bibliotecilor, precum și a suporturilor pe care acestea sunt stocate, ceea ce a impus dezvoltarea corespunzătoare a modalităților de elaborare și gestionare a înregistrărilor bibliografice.

Dezvoltarea tehnicilor internaționale de catalogare în condițiile informatizării a condus la crearea unor viziuni noi asupra funcțiilor pe care trebuie să le îndeplinească înregistrările bibliografice, constituind premisele apariției modelului conceptual FRBR (*Cerințe Funcționale pentru Înregistrări Bibliografice*), dezvoltat de un grup de studiu al IFLA în perioada 1992-1997 și al cărui raport a fost publicat pentru prima oară în 1998. În urma dezbaterilor și a amendamentelor aduse de grupul de lucru în perioada 1998-2008, în februarie 2009 a fost publicată varianta revizuită a acestuia.

Prelucrarea serialelor în contextul raportului ISBD - FRBR

Modelul conceptual al *Cerințelor Funcționale pentru Înregistrări Bibliografice* a impus revizuirea regulilor de catalogare existente, toate normele și principiile elaborate ulterior ținând cont de entitățile, atributele asociate acestora și relațiile prevăzute în FRBR.

În 2007 a fost publicat ISBD consolidat – *Standardul Internațional pentru Descrierile Bibliografice* - care reunește edițiile ISBD pentru toate tipurile de resurse, inclusiv ISBD(CR), standardul utilizat anterior pentru prelucrarea resurselor în continuare. La elaborarea acestuia s-a ținut cont de cerințele prevăzute în *Declarația de Principii Internaționale de Catalogare* elaborate de IFLA, apărută la Frankfurt în 2003 și finalizată în 2009, precum și de normele expuse în raportul FRBR. În 2011 s-a publicat varianta revizuită a ISBD consolidat.

Analizând ISBD și FRBR, se constată o corespondență între elementele bibliografice ale zonelor prevăzute în standardul pentru descrierea bibliografică a resurselor și atributele entităților definite în modelul conceptual.

În ceea ce privește resursele în continuare, multitudinea de situații cu care se confruntă bibliotecarul care le prelucrează – modificări de titluri, fuzionări, scindări, suplimente, formate sau suporturi diferite pe care apar documentele – impun studierea cu atenție a acestora, în vederea identificării și aplicării celor mai bune soluții de abordare a lor.

Spre deosebire de vechea variantă a ISBD, care cuprindea 8 zone bibliografice, noua variantă împarte descrierea resurselor în 9 zone, fiecare conținând elemente caracteristice, care ajută utilizatorul să găsească, să identifice, să selecteze și să obțină resursele în conformitate cu cerințele sale informaționale, așa cum prevede *Declarația de Principii Internaționale de Catalogare* din 2009.

În conformitate cu ISBD consolidat, orice element obligatoriu în FRBR este obligatoriu și în ISBD¹. Termenii utilizați în FRBR au fost definiți în contextul unui model entitate-atribut sau entitate-relație conceput la un nivel de abstractizare foarte ridicat. În aceste condiții, stabilirea corespondenței între elementele bibliografice din ISBD și atributele entităților prevăzute FRBR este nu numai necesară, dar și foarte utilă pentru îndeplinirea obiectivului esențial al bibliotecilor, acela de a asigura utilizatorilor accesul la resurse și la informații.

În cazul serialelor, pornind de la o lucrare se pot genera:

- noi lucrări în cazul modificărilor majore de titlu, a fuzionărilor, a scindărilor sau a apariției suplimentelor;
- expresii diferite ale aceleiași lucrări, în cazul edițiilor apărute în limbi diferite, a traducerilor sau a edițiilor regionale;
- manifestări diferite ale aceleiași expresii - variantă tipărită sau variantă electronică.

Prelucrarea serialelor trebuie să țină cont de modalitatea de reprezentare și de diferențiere a entităților, în așa fel încât utilizatorul să aibă acces exact la informația sau la resursa solicitată: versiunea tipărită sau cea electronică, titlul numărului solicitat, în cazul genealogiei de titluri, suplimentul unui serial sau ediția într-o anumită limbă ori cea regională.

Normele ISBD se aplică pentru descrierea *manifestărilor*², dar în orice descriere bibliografică se face referire și la expresia care este încorporată în manifestări sau la lucrarea care este realizată prin expresia respectivă. De altfel, *Principiile Internaționale de Catalogare* din 2009 stipulează la punctul 5.1 că, „în general, trebuie creată o descriere bibliografică distinctă pentru fiecare *manifestare*”.

Corespondențe ISBD – FRBR pentru seriale

Zona 0 - Zona formei conținutului și a tipului de suport

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Forma conținutului	Expresie	Forma expresiei
Calificarea conținutului	Manifestare	Modul de captare
Tipul de suport	Manifestare	Cerințele sistemului

1 *INTERNATIONAL Standard Bibliographic Description (ISBD): Consolidated Edition: [Draft as of 2010-05-10].* Disponibil la: www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/isbd_wwr_20100510_clean.pdf. Data: [2012/07/10], p. VI.

2 *INTERNATIONAL Standard Bibliographic Description (ISBD), 2007.* Disponibil la: http://archive.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD_consolidated_2007.pdf. Data: [2011/08/20], p. VIII.

Zona 0, introdusă de curând în descrierea bibliografică a resurselor, dă indicații asupra formei (formelor) în care este exprimat conținutul unei resurse și asupra tipului (tipurilor) purtătorului folosit(e) la comunicarea acelui conținut, astfel încât să faciliteze utilizatorilor catalogului identificarea și selectarea resurselor adecvate nevoilor lor³.

În cadrul acestei zone corespondența între elementele bibliografice și atributele entităților nu este clar definită. Dacă *formei conținutului* îi corespunde ca atribut al expresiei *forma expresiei*, adică mijlocul prin care este realizată lucrarea (notație alfanumerică i.e. text scris), pentru celelalte două elemente se pot face asociații doar pentru resursele electronice: un serial electronic, spre exemplu, va avea *calificarea conținutului vizual, modul de captare* fiind digital, iar suportul pe care este stocată informația (CD, DVD, Internet – electronic) va impune pentru elementul bibliografic *tipul de suport* termenul electronic, fiind necesară definirea *cerințelor sistemului*, ca atribut al manifestării.

Introducerea Zonei 0 în descrierea bibliografică a resurselor a impus eliminarea *desemnării generale a materialului* din Zona 1⁴.

Ex.: Text (vizual) : nemediat – pentru un serial în format tipărit

Text (vizual) : electronic – pentru un serial stocat pe DVD-uri

Text (vizual) : electronic – pentru o resursă electronică, fie cu acces local, fie cu acces la distanță

Zona 1 - Zona titlului și a mențiunilor de responsabilitate

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Titlul propriu-zis	Manifestare	Titlul manifestării
Titlul paralel	Manifestare	Titlul manifestării
Informații despre titlu	-	-
Mențiuni de responsabilitate	Manifestare	Mențiunea de responsabilitate

Titlul propriu-zis, ca element bibliografic, corespunde *titlului manifestării* în FRBR, dar acesta are legătură, în mod cert, cu *titlul lucrării* sau al *expresiei* sau chiar poate coincide cu acestea. Nu trebuie omis nici faptul că unei manifestări i se pot asocia mai multe titluri (titlul de pe pagina de titlu, colontitlul, *titlul paralel*, *titlul cheie* etc.)⁵, unele dintre acestea regăsindu-se ca elemente bibliografice în descrierea ISBD, tot în Zona 1 sau în alte zone (Zona 7, Zona 8).

Persoanele sau grupurile corespunzătoare *Mențiunii de responsabilitate* definită ca atribut al manifestării pot fi direct responsabile pentru lucrarea care generează manifestarea sau pentru expresia încorporată în manifestare.

3 ZONA formei conținutului și a tipului de suport. [Traducere Dan Matei]. Disponibil la: poliptic.files.wordpress.com/2008/12/isbd-0-ro-2008-12-12.pdf. Data: [2012/07/10], p. 1.

4 *INTERNATIONAL Standard Bibliographic Description (ISBD): Consolidated Edition: [Draft as of 2010-05-10]*. Disponibil la: www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/isbd_wwr_20100510_clean.pdf. Data: [2012/07/10], p. X.

5 FUNCTIONAL Requirements for Bibliographic Records: Final Report, 2009. Disponibil la: http://www.ifla.org/files/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf. Data: [2011/08/20], p. 41;

Ex.:

Axis Libri : Revistă culturală / Editată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia,, Galați; Director Zanfîr Ilie ; Redactor șef: Letiția Buruiană

Axis Libri : Revue culturelle trimestrielle / Editée par la Bibliothèque départementale „V.A. Urechia” Galati ; Directeur: Zanfîr Ilie ; Rédacteur en chef: Letiția Buruiană ; Traduit en français par Constantin Frosin

L Axis Libri

E1 Axis Libri (ediția în limba română)

M1 Axis Libri - tipărit

M2 Axis Libri - online

E2 Axis Libri (ediția în limba franceză; cuprinde doar numerele pare)

M1 Axis Libri (Ed. française) - tipărit

Manifestările celor două expresii diferite ale lucrării Axis Libri au același *titlu propriu-zis*, care coincide cu cel al expresiilor încorporate în ele și cu cel al lucrării realizate prin cele două expresii. Biblioteca „V.A. Urechia” Galați – colectivitate - precum și directorul și redactorul șef – persoane - sunt responsabili atât de elaborarea lucrării, cât și a expresiilor și a manifestărilor, dar sunt considerate atribut al manifestărilor. Traducătorul menționat în descrierea ediției în limba franceză este responsabil doar de întocmirea expresiei conținute în această manifestare și de manifestările care o încorporează, nu și de lucrarea care le-a generat.

Zona 2 - Zona ediției

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Mențiune de ediție	Manifestare	Desemnarea ediției/ numărului
Mențiune paralelă de ediție	Manifestare	Desemnarea ediției/ numărului
Mențiuni de responsabilitate referitoare la ediție	Manifestare	Mențiunea de responsabilitate
Mențiune suplimentară de ediție	Manifestare	Desemnarea ediției/ numărului
Mențiuni de responsabilitate referitoare la mențiunea suplimentară de ediție	Manifestare	Mențiunea de responsabilitate

Deși este atribut al manifestării, *desemnarea ediției/numărului* se poate referi la expresia încorporată în manifestarea respectivă.

Ex.:

Ed. tipărită, Ed. online – sunt *mențiuni de ediție* corespunzătoare celor două manifestări ale aceleiași expresii care reprezintă realizarea unei lucrări;

Ed. fr. – este o *mențiune de ediție* corespunzătoare expresiei care reprezintă traducerea în limba franceză a textului unei lucrări originale în limba română;

Ed. de Galați - este o *mențiune de ediție* corespunzătoare expresiei care reprezintă versiunea locală a unui serial.

În toate aceste situații *mențiunea de ediție* se reflectă în descrierea manifestărilor care încorporează expresiile, reprezentând un atribut al manifestărilor respective.

Zona 3 - Zona materialului specific

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Numerotare	Manifestare	Numerotarea (serial)

Ca atribut al manifestării, *numerotarea* este termen specific seriialelor și se aplică numai acestora. Zona 3 a descrierii bibliografice cuprinde datele corespunzătoare primului și ultimului număr pentru un serial care și-a încetat apariția sau doar cele referitoare la primul număr, pentru o resursă care continuă să apară. Din acest punct de vedere, elementul bibliografic *numerotare* are legătură și cu *statutul publicației*, atribut al manifestării, specific seriialelor, reprezentând „mențiunea referitoare la continuarea publicării (adică, dacă este publicată curent sau și-a încetat publicarea)”⁶.

La nivel conceptual, entitatea definită ca *lucrare* pentru serial poate continua la nesfârșit, aceasta fiind una dintre principalele caracteristici ale resurselor în continuare, reflectată prin *terminarea estimată*, atribut al lucrării, putându-se stabili o corespondență între el și Zona 3 a ISBD.

Zona 4 - Zona publicării, difuzării etc.

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Loc de publicare, difuzare etc.	Manifestare	Locul publicării/distribuției
Numele editorului, difuzorului etc.	Manifestare	Editura/distribuitorul
Funcția difuzorului	Manifestare	-
Data publicării, difuzării etc.	Manifestare	Data publicării/distribuției
Locul producerii	Manifestare	-
Numele producătorului	Manifestare	Fabricant/producător
Data producerii	Manifestare	-

La nivel conceptual, elementele corespunzătoare acestei zone au legătură doar cu manifestarea, reprezentând datele de publicare ale acesteia.

6 RAPORTUL FRBR (1997). [Trad. Constanța Dumitrășconiu, Victoria Frâncu, Dan Matei]. În: *Catalogare - Metodologice*. Disponibil la: <http://www.cimec.ro/Metodologice/Catalogare/FRBR-RaportRomana.pdf>. Data: [2011/08/20], p. 4-12.

Zona 5 - Zona descrierii fizice

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Desemnarea materialului specific și/sau numărul unităților fizice	Manifestare	Forma suportului manifestării Caracterizarea cantitativă a manifestării Dimensiunile suportului
Alte detalii fizice		
Dimensiuni		
Menționarea materialului însoțitor		

Zona descrierii fizice cuprinde elemente referitoare doar la manifestarea supusă prelucrării, elementele bibliografice ale acestei zone neavând nicio legătură cu atributele expresiei sau ale lucrării.

Totuși, *desemnarea materialului specific* ar putea avea corespondență și cu *modelul de periodicitate*, atribut al expresiei care reprezintă „forma ce se anticipează a fi folosită în desemnarea volumelor/numerelor etc. și/sau a datelor pentru unitățile individuale ale serialului (de ex. volumul..., numărul...)”.⁷

Zona 6 - Zona seriei

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Titlul propriu-zis al seriei sau subseriei	Manifestare	Mențiunea de colecție
Titlul paralel al seriei sau subseriei		
Informații la titlul seriei sau subseriei		
Mențiuni de responsabilitate referitoare la serie sau subserie		
ISSN al seriei sau subseriei		
Numerotare în cadrul seriei sau subseriei		

Seria în sine reprezintă, de fapt, o nouă resursă, care poate fi catalogată separat. Ea are *titlu propriu-zis*, *informație la titlu*, *mențiune/mențiuni de responsabilitate* și *ISSN*, elemente bibliografice cărora le corespund atribute ale unor noi lucrări/expresii/manifestări generate de colecția respectivă.

7 Idem, p. 4-7.

Zona 7 - Zona notelor

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Mențiunea de periodicitate	Expresie	Regularitatea estimată Frecvența estimată
Note privind elemente bibliografice ale altor zone	Manifestare	Atributele manifestării care se referă la elementele bibliografice respective
Alte note	Lucrare	Forma lucrării
	Expresie	Extensibilitatea Revizibilitatea
	Manifestare	Statutul publicației (serial) Restricții de acces la manifestare Cerințele sistemului (resurse electronice) Caracteristicile fișierelor (resurse electronice) Modul de acces (resurse electronice la distanță) Adresa de acces (resurse electronice la distanță)

La prelucrarea serialelor Zona notelor este foarte importantă, întrucât *notele* reflectă modificările intervenite pe parcursul existenței resursei. Prima notă, cea în care se consemnează periodicitatea cu care apare un serial, are legătură cu două dintre atributele expresiei încorporate în manifestarea prelucrată, specifice serialelor - *regularitatea estimată* și *frecvența estimată*.

Celelalte note sunt în strânsă legătură cu atributele manifestării care se referă la elementele bibliografice consemnate în notele respective: *titlul manifestării*, pentru notele referitoare la titlu (variante, schimbări, legături cu alte titluri), *mențiunea de responsabilitate*, pentru notele referitoare la responsabilitate, *locul publicării/distribuției* sau *editura/distribuitorul* pentru notele referitoare la datele de publicare ș.a.m.d.

Descrierea manifestării poate conține și note cu privire la expresia încorporată sau lucrarea care o generează. Acestea sunt în corespondență cu atributele entităților la care se referă. Se poate considera că există o corespondență între notele consemnate în descrierea resursei și toate atributele entităților, în măsura în care notele se referă la atributele respective.

Zona 8 - Zona numărului standard (sau alternativa) și termenii de disponibilizare

Element bibliografic ISBD	Entitate FRBR	Atribut al entității
Numărul standard (ISSN)	Manifestare	Identificatorul manifestării
Titlul cheie	Manifestare	Titlul manifestării
Termenii de disponibilizare și/ sau prețul	Manifestare	Termeni de accesibilitate
Precizări (calificative) relative la preț	Manifestare	Editură/distribuitor Caracteristicile fișierelor (resurse electronice)

Serialele sunt identificate în mod unic prin *ISSN* și *titlu cheie*, aplicate la nivelul manifestării. Astfel, fiecărei manifestări i se va atribui un *ISSN*, legat în mod indisolubil de un *titlu cheie*. *Titlul cheie*, element ISBD, are legătură directă cu *titlul manifestării*, atribut al entității prelucrate, dar poate fi asociat în același timp cu un *identificator al manifestării*, întrucât aparține unei singure resurse, pe care o identifică fără echivoc.

Ex.:

L Asociația

E1 Asociația

M1 Asociația = ISSN 2065-5711

M2 Asociația (Online) = ISSN 2065-5754

L Axis Libri

E1 Axis Libri (ediția în limba română)

M1 Axis Libri = ISSN 1844-9609

E2 Axis Libri (ediția în limba franceză)

M1 Axis Libri (Ed. française) = ISSN 2066-0561

L Adevărul

E1 Adevărul (ediția de București)

M1 Adevărul (București. Print) = ISSN 1016-7587

M2 Adevărul (București. Online) = ISSN 1583-0438

E2 Adevărul (ediția de Arad)

M1 Adevărul (Arad) = ISSN 1220-7489

Concluzii

Analizând cele de mai sus, se poate constata că există o corespondență clară între elementele bibliografice existente în ISBD și atributele entităților prevăzute în FRBR. În general, atributele manifestării sunt cele care se pliază, în cea mai mare proporție, pe descrierea bibliografică ISBD, dar există și atribute ale lucrării sau ale expresiei - unele dintre ele aplicabile doar serialelor (*modelul de periodicitate, terminarea estimată,*

regularitatea estimată, frecvența estimată), altele aplicabile oricărui tip de resursă (*forma lucrării, extensibilitatea, revizibilitatea*) – care au corespondență cu elementele zonelor bibliografice. Atributele care nu sunt derivate din descrierea ISBD sunt necesare într-o înregistrare bibliografică, întrucât oferă informații utile, care favorizează găsirea, identificarea, selectarea și obținerea resurselor.

Situațiile cu care se confruntă catalogatorul care prelucrează seriale necesită analizarea lor cu multă atenție, depistarea și aplicarea soluțiilor corespunzătoare în vederea îndeplinirii obiectivului primordial pe care îl are orice bibliotecă, acela de a asigura utilizatorilor accesul facil la informație prin crearea unor instrumente cât mai competitive, respectiv a cataloagelor performante de bibliotecă.

Webliografie

1. DELSEY, Tom. FRBR and Serials [online]. Disponibil la: www.ifla.org/VII/s13/wgfrbr/papers/delsey.pdf. Data: [2011/08/20];
2. FRBR and Serials: A Complicated Combination [online]. Disponibil la: www.unc.edu/~lamours/papers/FRBR.doc. Data: [2011/08/20];
3. FULL ISBD Examples: Supplement to the consolidated edition of the ISBD: International Standard Bibliographic Description. Disponibil la: http://www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/isbd-examples_2011.pdf. Data: [2012/07/10];
4. FUNCTIONAL Requirements for Bibliographic Records: Final Report, 2009. Disponibil la: http://www.ifla.org/files/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf. Data: [2011/08/20];
5. INTERNATIONAL Standard Bibliographic Description (ISBD): Consolidated Edition: [Draft as of 2010-05-10]. Disponibil la: www.ifla.org/files/cataloguing/isbd/isbd_wvr_20100510_clean.pdf. Data: [2012/07/10];
6. INTERNATIONAL Standard Bibliographic Description (ISBD), 2007. Disponibil la: http://archive.ifla.org/VII/s13/pubs/ISBD_consolidated_2007.pdf. Data: [2011/08/20];
7. ISBD(CR): Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată pentru Seriale și alte Resurse în continuare. Disponibil la: <http://archive.ifla.org/VII/s13/pubs/isbdcr-final-ro.pdf>. Data: [2011/08/20];
8. ISSN Manual: Cataloguing Part. Paris: ISSN International Centre, 2009. Disponibil la: <http://www.issn.org>. Data: [2010/04/20];
9. JONES, Ed. The FRBR Model As Applied to Continuing Resources. Library Resources & Technical Services [online]. 2005, vol. 49, no. 4, p. 227-242. Disponibil la: www.lib.tx.us. Data: [2011/08/20];
10. PRINCIPIILE Internaționale de Catalogare (IFLA 2009). [online]. România, București: Biblioteca Națională a României. Disponibil la: <http://www.bibnat.ro/dyn-doc/Declaratia-de-principii.pdf>. Data: [2011/08/20];
11. RAPORTUL FRBR (1997). [Trad. Constanța Dumitrișconiu, Victoria Frâncu, Dan Matei]. În: Catalogare - Metodologice. Disponibil la: <http://www.cimec.ro/Metodologice/Catalogare/FRBR-RaportRomana.pdf>. Data: [2011/08/20];
12. RDA to FRBR mapping. Disponibil la: <http://www.rda-jsc.org/docs/5rda-frbrmapping.pdf>. Data: [2011/08/20];
13. ZONA formei conținutului și a tipului de suport. [Traducere Dan Matei]. Disponibil la: poliptic.files.wordpress.com/2008/12/isbd-0-ro-2008-12-12.pdf. Data: [2012/07/10].

AFIȘUL: IMPORTANȚĂ, TRADIȚIE, VIITOR

Colecția de afișe Mihai Eminescu a Bibliotecii Universității din Oradea

bibl. Barta ROZALIA, prof. Călina MAGHIAR

Universitatea din Oradea – Biblioteca

Încă din Antichitate, biblioteca a reprezentat un factor de răspândire a culturii. Am putea spune chiar un factor vital, întotdeauna apropiat celui ce dorește să-i acceseze colecțiile. Fiind vorba despre o instituție activă, care a trebuit să se adapteze mereu la condițiile socio-culturale ale vremii, biblioteca a evoluat în strânsă legătură cu domeniul precum cultura și știința, fiind vorba despre o relație mutuală.

Practic putem afirma fără nicio problemă că bibliotecile ar trebui să reprezinte o oglindă atât a societății pe care o servesc cât și a lumii. Având în vedere faptul că domeniul nou apărute precum marketingul impun noi modalități de transmitere a informațiilor, inclusiv a celor despre cultură, nu trebuie să ometem includerea în bibliotecă și a unor colecții care să reflecte aceste informații.

Chiar dacă trendul impus de zilele noastre este cel al digitalizării și stocării în baze de date virtuale a colecțiilor bibliotecilor nu trebuie omisă dezvoltarea unor colecții media în alt format decât cel digital. Alături de CD-uri și casete audio spre exemplu, afișul ar trebui să își găsească mai ușor loc în colecțiile bibliotecilor românești.

Afișul este un element modern de răspândire a informației. El nu reprezintă o invenție relativ recentă, istoria sa coborând până în urmă cu câteva secole. Afișele, cunoscute ca și foi volante la început, reprezintă probabil cea mai uzitată modalitate clasică de răspândire a informației în rândul populației. Traian Dumitrescu definește foile volante ca fiind *singuratece foi tipărite la anumite ocaziuni și cu un anumit scop spre a fi aduse la cunoștință prin lipirea pe ziduri*.

Conform lui Gheorghe Cosma, *afișul sintetizează poate în cel mai înalt grad caracterul de aplicabilitate a graficii în raporturile atât de complexe dintre artă și mijloacele de comunicare în masă*, același autor afirmând că putem vorbi despre acesta ca și despre un *gen de sine stătător*, totuși, nu înainte de sfârșitul veacului trecut.¹

Continuând teza autorului de mai sus, putem vorbi deci despre o imagine a sincretismului cultural oglindită în afiș. Totuși, creația unui afiș reprezintă de fapt un conflict interior al autorului său întrucât putem vorbi de o natură dihotomică a acestuia. În primul rând, afișul are nevoie să răspundă la principalul său țel, transmiterea de informație, într-un mod capabil să o concentreze. Pe de altă parte, imaginea – elementul ilustrativ, nu trebuie ignorată sau tratată cu mai puțină atenție.

Afișul din punct de vedere estetic trece de la *hegemonia textului la imaginea-simbol*² pe parcursul istoriei sale. Pe lângă diversitatea evenimentelor, care a crescut în mod natural de-a lungul deceniilor, trebuie luate în considerare modificările de formă și

1 COSMA, Gheorghe – „Afișul românesc”, București, Editura Meridiane, 1980, p. 5

2 Idem

de exprimare, lucruri care nu fac decât să sporească necesitatea studierii îndeaproape a afișului de către mai multe discipline. Natura bilaterală a acestuia enunțată anterior de către noi face din el să fie un element viu plasat pretutindeni pe străzile din jurul nostru, fiind un factor atât (in)formativ cât și de decor în citadelele contemporane.

Un element vital în succesul sau eșecul unui afiș este limbajul folosit. În mod evident, acesta ar trebui să fie expresiv și convingător. Totuși, garanția succesului poate fi dată și de claritatea acestuia. Chiar dacă în secolele XVIII – XIX putem vorbi de o carență a limbajului folosit de către creatorii de foi volante, în zilele noastre putem să îndrăznim să afirmăm că lipsa unui stil direct trimite afișul în derizoriu, deși estetic vorbind el poate fi valoros.

Soluția este în mod cert *fuzionarea dintre idee și semn plastic*, soluție spre care se tinde tot mai des în zilele noastre. O colecție de afișe întinsă pe cel puțin un secol, chiar dacă nu este omogenă din punct de vedere al subiectului, poate ușor să demonstreze trecerea de la *decorația migăloasă a literei* sau *arabescuri complicate* la un *grafism sintetic* ce dă o *frumusețe utilitară literei*.³ Elementul central al afișului este în mod cert textul, cu adăugirea că în zilele noastre se pune mai mult accent pe apelul făcut de acesta și nu pe modalitatea grafică în care este redactat (deși în mod evident nu este omis acest lucru).

Un alt aspect important al afișului este catalogat de Gheorghe Cosma în lucrarea sa drept *șocul vizual*. Imaginea rămâne cea mai eficientă modalitate de transmitere a informației. Prin urmare, date fiind strânssele legături ale afișului cu arta, putem întrezări mai multe tendințe atât artistice dar și ce țin de un *management vizual general* al afișului întrucât putem, așa cum vom arăta în rândurile de mai jos, distinge câteva linii de forță existente în majoritatea afișelor. Greu de obținut ar fi afișele ce ilustrează curente gen *art-nouveau*, *De stil* sau *Bauhaus*, curente ce au încercat să își exprime viziunea și prin intermediul afișelor, dar care sunt destul de obscur reflectate în afișele românești.

Șocul vizual are menirea de a produce acele scurt-circuite care să atragă instant atât atenția cât și interesul trecătorului și ulterior privitorului. Într-o exprimare extrem de plastică, Jan Lenica, un afișist polonez, vorbește despre amalgamul de elemente ale unui afiș ce ar trebui în opinia sa să atace *nu numai privirea ci și epiderma*. Ar trebui să *se introducă ca un sfredel în creier* și să revină *ca un motiv muzical*. Polonezul, care a primit premiul Jules Cheret pentru cel mai bun poster de film la Festivalul internațional de la Annecy, Franța, în 1983, împarte graficienii în două categorii: vizualii (*Les visuels*) și cerebralii (*Les cérébreux*). Această împărțire se referă la modul în care aceștia își structurează lucrările.

Artistul grafician francez Raymond Savignac, cunoscut pentru modalitatea sa extravagantă de a compune un afiș spunea că în momentul de față afișul poate fi considerat drept un *scandal vizual* întrucât *lectura sa trebuie să fie instantanee*. Tot el afirmă și faptul că *afișul este un mesaj, un desen fără legendă, schiță care înlocuiește discursul lung... El este supus în întregime necesității de expresie și spiritului de invenție*.

Putem vorbi în cazul afișului despre un rol în comunicare întrucât acesta este un purtător de informații. Funcția de informare/comunicare poate fi împărțită pe diverse paliere. Spre exemplu afișul poate reprezenta o invitație, o reclamă, un instructaj

3 COSMA, Gheorghe – „Afișul românesc”, București, Editura Meridiane, 1980, p. 7

sau poate suna mobilizarea (foarte răspândită în perioada regimurilor totalitare). Prof. univ. dr. Ion Iliescu din Timișoara remarcă faptul că diferența dintre anunț și afiș este reprezentată de faptul că primul reprezintă doar o înștiințare pe când cel de-al doilea conduce implicit la o chemare. Conform aceluiași profesor, cele mai vechi foi volante pot fi înregistrate în Moldova în perioada 1642-1859 pentru ca după 1866 să putem vorbi despre o continuitate.⁴ Afișul autohton a fost teoretizat în reviste precum *Arta și frumosul* (1916), *Revista artelor grafice* (1921), *Almanahul graficeii* (1928), *Boabe de grâu* (1930), *Grafica română și publicitate* (1930), *Arta și omul* (1933) sau *Arta și tehnica grafică* (1937).

Faptul că afișele sunt întâlnite practic oriunde și pot avea o viață efemeră, nu ar trebui să le banalizeze sensul, ci dimpotrivă, să accentueze faptul că sunt parte importantă a unui fenomen cultural, fenomen ce începe să fie estompat de progresul altor resurse media. Am ajuns de la anunțurile turnate în bronz de către romani la tirajele ce pot nelimitate astăzi datorită noilor tehnologii. Mai mult, dimensiunile și modalitățile grafice de exprimare sunt variate și practic neîngrădite de chestiuni tehnice.

Un afiș trebuie să răspundă în concepția dlui prof. Constantin Mălinaș la cel puțin cinci întrebări. Acestea sunt: *cine organizează, ce fel de acțiune publică organizează, cu ce temă, cine prezintă, unde și când are loc acțiunea*. Desigur, răspunsurile la aceste întrebări trebuie să fie complete și concise întrucât o dată strecurată ambiguitatea, mesajul afișului poate să nu ajungă în totalitate sau chiar deloc la cei interesați de subiectul ilustrat de respectivul afiș.

Cele cinci răspunsuri vor fi așezate în pagină dinspre centrul afișului către margine, sau, dacă există o imagine centrală, de sus în jos. Elemente defectuos organizate cum s-ar putea să fie cele reprezentând organizatorii, pot duce la aglomerarea inutilă a comunicării ducând aproape imediat la confuzia unui element important: autorul poate fi confundat cu editorul sau cu tipograful, greșeală ce este bine de evitat de către bibliotecari.

Dacă importanța culturală a afișului și implicit a colecțiilor (în special tematice) nu poate fi negată, rămâne să ne aplecăm asupra afișului „ca document de bibliotecă”.

Conform tezei propuse de conf. univ. dr. Constantin Mălinaș, afișul își găsește locul în cadrul colecțiilor ce ar trebui găzduite de bibliotecă, mai precis în cadrul secțiunii Periodice. Dl. prof. Mălinaș puncta în lucrarea sa de altfel că: *afișul [...] se depozitează și se teaurizează în cele mai mari biblioteci ale lumii*⁵. Așadar afișul, care este *martor de medium cultural și obiect al comunicologiei*⁶, are o mare importanță deoarece prin efervescența cu care relatează evenimentele vremii și din dorința autorilor de afișe de a impresiona, el a reușit să absoarbă *toate stilurile graficii artistice și tipografice*⁷.

Președintele Asociației Bibliotecarilor din România, prof. univ. dr. Mircea Regneală vine și confirmă teza enunțată de prof. Constantin Mălinaș în lucrarea sa *Noi studii de biblioteconomie*. Domnul prof. Regneală confirmă faptul că afișul este cuprins

4 ILIESCU, Ion – „Rodiri ale tiparului”, Timișoara, Editura Eurostampa, 2004, p. 8

5 MĂLINAȘ, Constantin – „Afișul ca document primar de bibliotecă”. În : Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării, 17, nr. 1, 2007, p 13-15; nr. 2, 2007, p. 44-46.

6 Idem

7 Idem

în categoria largă a materialelor de publicitate fiind în strânsă legătura cu publicitatea în momentul de față. Acesta apreciază că afișele dintre toate foile volante, *s-au bucurat de cea mai mare atenție din partea cercetătorilor din bibliotecă*⁸.

În pofida existenței unor colecții ce au o certă valoare precum colecția prof. univ. dr. Ion Iliescu, care rămâne o personalitate marcantă în acest domeniu în România, atât domnul prof. Regneală cât și domnul prof. Mălinaș subliniază faptul că în țara noastră sunt 18 excepții⁹ în ceea ce privește bibliotecile ce au un fond de afișe, pe când în Franța, unde afișul este perceput ca fiind *martor al vieții culturale, se află colecții [de afișe – n.p] în 124 de bibliotecă*¹⁰. Academia Română păstrează în schimb o colecție bogată de afișe. Afișele se mai păstrează sub formă de colecții în muzee și bibliotecile județene datorită obligativității menținerii unui depozit legal.

Mai mult de-atât, în alte țări există o preocupare de a stoca într-o arhivă digitală, mult mai accesibilă publicului larg, colecții de afișe. Chiar dacă nu sunt publicate decât cele mai sugestive, sau doar colecții incomplete, aceste arhive sunt extrem de interesante. În general, acestea sunt întâlnite mai des la muzee deși sunt și universități care posedă asemenea colecții. Spre exemplu, Muzeul Smithsonian din Statele Unite ale Americii¹¹, Muzeul austriac de artă MAK¹², Universitatea din Washington¹³ sau cea din Texas¹⁴.

În plus, un pas extrem de important a fost făcut prin înființarea unui portal intitulat *The European Library* (Biblioteca europeană), portal care își dorește să realizeze un index al colecțiilor din instituțiile de profil din Europa. În total există peste 100 milioane înregistrări în baza de date și aproximativ 10 milioane de elemente ce pot fi studiate¹⁵, fie că vorbim de afișe, cărți sau altele. Deși inițiativa este mai mult decât salutară, România nu ia parte la ea decât prin Biblioteca Națională, Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu respectiv Biblioteca Academiei Române. În cel mai scurt timp, Biblioteca Universității din Oradea se va alătura și ea. Cert este că putem vorbi despre un interes pe plan european în ceea ce privește digitalizarea și indexarea colecțiilor de afișe.

Pe lângă faptul că a adus problematica afișului ca document de bibliotecă, prof. Constantin Mălinaș care a fost director al Bibliotecii Universității din Oradea în anul univ. 2008/2009 a reușit să constituie o colecție de afișe prin donația către bibliotecă a unei părți din colecția personală. În centrul acesteia se află afișele închinat marelui poet național, Mihai Eminescu. În general, colecția de afișe s-a dezvoltat și se dezvoltă pe trei linii mari, geografice: afișe din plan local (Oradea și județul Bihor), afișe din Botoșani sau Ipotești respectiv afișe din restul țării. Județul Botoșani, o regiune ce se închină lui Mihai

8 REGNEALĂ, Mircea – „Noi studii de biblioteconomie”, București, Editura ABR, 2009, p. 200-203.

9 MĂLINAȘ, Constantin – „Afișul ca document primar de bibliotecă”, Revista „Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării” nr. 1, 2007, p 13-15 respectiv nr.2, 2007, p. 44-46

10 Idem

11 <http://americanart.si.edu/>

12 <http://sammlungen.mak.at/sdb/do/sammlung.state?id=1&langSelect=en>

13 <http://content.lib.washington.edu/postersweb/index.html>

14 <http://digital.library.unt.edu/>

15 <http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/>

Eminescu și unde activitatea culturală în acest sens este semnificativă, este reprezentat separat în colecție, ca și un fenomen aparte ce merită o atenție specială.

Pentru a evidenția aceasta caracteristică a colecției, în anexe am ales să descriu câte trei afișe din fiecare zonă menționată, folosind descrierea bibliografică a documentelor I.S.B.D.(G) având schema generală STAS 12.629/1-88. Elementele bibliografice (obligatorii și facultative) care se folosesc la descriere se găsesc pe suprafața afișului și sunt prezentate în schema de mai jos cu mențiunea că nu se folosesc două din cele opt zone, zona ediției afișele apar o singură dată și zona numerotării.

Titlul propriu-zis [ ] Desemnarea generală a materialului = Titlul paralel: informații despre titlu / mențiuni de responsabilitate. – Adresa bibliografică. – Descrierea fizică. – Zona notelor. - Modalități de procurare, prețul.

Pentru o mai bună vizualizare a descrierii am ales să prezint în paralel imaginea digitală a afișului cu descrierea bibliografică.

Colecția de afișe a Bibliotecii Universității din Oradea este una modestă din punct de vedere numeric, aflându-se doar la început. Preocuparea pentru colecționarea afișelor cere pasiune și dăruire din partea bibliotecarilor. În prezent, s-a ajuns la o colecție – nucleu de 65 de afișe pe tema Eminescu, lista lor putând fi văzută în cadrul anexelor.

Ea devine importantă în primul rând pentru comunitatea locală, servind ca și memorie a unor timpuri iremediabil apuse. În al doilea rând, prin schimb interbibliotecar, afișele de la nivel local pot fi răspândite la nivel național pentru o mai bună ilustrare a fenomenului în alte regiuni, în schimbul acestor afișe, biblioteca universitară din Oradea urmând să își completeze colecția. Datorită importanței afișului, acesta fiind un martor al vremurilor în care vede lumina tiparului, este vital ca această colecție să se dezvolte. Totuși, această chestiune este una dificilă întrucât colecționarii de afișe au rămas tot mai puțini, colecțiile lor pierzându-se nu de puține ori din cauza urmașilor.

Vizualizând afișele din colecție, putem distinge etape ale afișelor românești din anii 1980 și până în prezent. Spre exemplu, în ultimii ani ai regimului comunist afișele aveau un caracter extrem de formal și nu dispuneau de multe elemente grafice în afara textului. Acesta era scris cu un font constant, singurele elemente ce diferențiau afișele fiind mărimea caracterelor, cromatică, poziționarea în foaie a cuvintelor respectiv evenimentul (mesajul) expus.

În ultimii ani, datorită pătrunderii mijloacelor tehnice actuale în spațiul românesc (în momentul de față putem să afirmăm chiar că suntem la zi cu noile tehnologii în acest domeniu), afișele au primit o notă de unicitate, amprenta creatorului fiind mai vizibilă, făcându-se o mai clară distincție între afișe, atât din punct de vedere al specificului local cât și din punct de vedere al autorului.

În acest sens este important de subliniat rolul schimbului interbibliotecar. Biblioteca Universității din Oradea este dispusă să se implice mai mult în această activitate întrucât se consideră cea mai practică metodă de a îmbogăți colecția de afișe. Această metodă duce în mod clar la beneficii pentru ambele părți. În general vorbind, schimbul interbibliotecar din

România următorilor ani va crește ca volum de activitate întrucât funcționarea acestuia la parametri optimi este o condiție importantă pentru dezvoltarea colecțiilor.

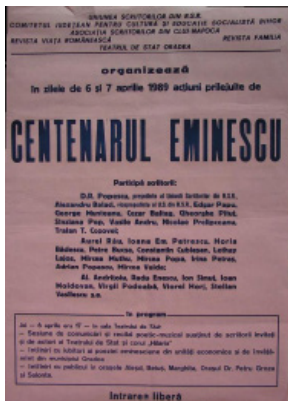
O bibliotecă, mai ales universitară, trebuie să ofere cât mai multe elemente pentru elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat, unor lucrări de cercetare. Afișul se anunță a fi (dacă nu a început deja) un document de studiu iar bibliotecile românești vor fi obligate să țină pasul cu cerințele utilizatorilor. Un exemplu de cum se proiectează un afiș, în diferite modalități tehnice, este dat de Universitatea din Guelph, Canada, universitate la care se pune accentul pe deprinderea aptitudinilor elementare în transmiterea de informații, indiferent de canal.¹⁶

Afișul este nu doar un document de studiu, ci chiar un document ce transmite o identitate. Acesta propagă ideile și curentul artistic dar și metodele specifice zonei în care apar. Mihail Sadoveanu afirma că *citind doar afișele dintr-o localitate, îți poți da seama de gradul ei de culturalitate*.

În concluzie, importanța afișului în biblioteca românească va crește întrucât acest fapt nu mai poate fi ignorat. Scopul serviciului Periodice este de a oferi studenților orădeni și nu numai, acces la o parte din patrimoniul cultural românesc, afișele ce ilustrează activitățile închinare marelui poet național Mihai Eminescu sunt parte a acestui patrimoniu, a cărei valoare va crește odată cu trecerea timpului.

Anexe

AFIȘE DIN ORADEA

CENTENARUL EMINESCU [afiș] : acțiuni comemorative. - Oradea: I.P.Crișana, 1989
If.: 60 x 84 cm.

Tipar albastru pe hârtie albă format din text fără imagine. Afișul anunță organizarea de acțiuni în zilele de 6 și 7 aprilie 1989 prilejuite de „Centenarul Eminescu”. Participă scriitorii: D.R.Popescu, președinte al Uniunii Scriitorilor din R.S.R., Alexandru Balaci vicepreședinte al U.S. din R.S.R., Edgar Papu, George Munteanu, Cezar Baltag, Gheorghe Pituț, Șinziana Pop, Vasile Andru, Nicolae Prelipceanu, Traian T. Coșovei; Aurel Rău, Ioana Em. Petrescu, Horia Bădescu, Petre Bucșa, Constantin Cubleşan, Lethay Lajos, Mircea Muthu, Mircea Popa, Irina Petraș, Adrian Popescu, Mircea Vaida; Al. Andrițoiu, Radu Enescu, Ion Simuț, Ioan Moldovan, Virgil Podoabă, Viorel Horj, Stelian Vasilescu. Acțiunile se desfășoară joi 6 aprilie ora 17.00 în sala Teatrului de Stat având următorul program:

- Sesiune de comunicare și recital poetic-muzical susținut de scriitorii invitați și de actori ai teatrului de Stat și Corul „Hilaria”.
  - Întâlniri cu iubitori ai poeziei eminesciene din unități economice și de învățământ din municipiul Oradea.
  - Întâlniri cu publicul în orașele Aleșd, Beiuș, Marghita, Orașul Dr. Petru Groza și Salonta.
- Uniunea Scriitorilor din R.S.R. –organizator
Comitetul Județean pentru Cultură și Educație Socialistă Bihor –organizator
Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca-organizator
Revista Viața Românească –organizator

Revista Familia-organizator
Teatrul de Stat Oradea-organizator
DOR DE EMINESCU [afiș]: expoziție . – Oradea: Muzeul Țării Crișurilor, 1994.

1f.: 35 x 50cm.

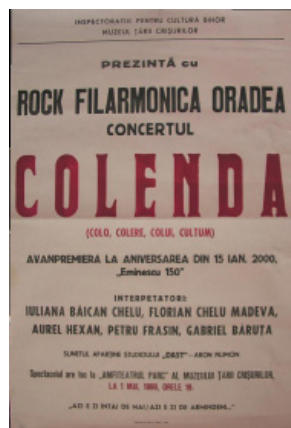
Afișul anunță expoziția „Dor de Eminescu”, pictură realizată de Igor Isac din Republica Moldova în perioada 14-30 ianuarie 1994. Vernisajul expoziției are loc vineri 14 ianuarie 1994, de la orele 12.00 la Muzeul Țării Crișurilor Oradea în colaborare cu Teatrul de Stat Oradea și Filarmonica de Stat Oradea.

IGOR, Isac – pictor
MUZEUL TĂRII CRISURILOR – organizator

COLENDĂ (COLO, COLERE, COLUI, CULTUM) [afiș] : concert. – Oradea: Imprimeria de Vest R.A., 1999.

1f. : 60 x 84cm.

Afișul anunță concertul „Colenda (Colo, Colere, Colui, Cultum)” susținut de Rock Filarmonica Oradea, avampremieră la aniversarea din 15 ianuarie 2000 „Eminescu 150”. Spectacolul are loc în data de 1 mai 1999, orele 19.00 la „Amfiteatrul Parc” al Muzeului Țării Crișurilor. Interpretează: Iuliana Băican Chelu, Florian Chelu Madeva, Aurel Hexan, Petru Frasin, Gabriel Băruța. Sunetul aparține studioului „Dast” Aron Filimon. Afișul are motto-ul: „Azi e zi întâi de mai/ Azi e zi de Armindenii...” Fondul afișului este alb, format numai din text fără imagine.

INSPECTORATUL PENTRU CULTURĂ BIHÖR
MUZEUL TĂRII CRIȘURILOR - organizator
ROCK FILARMONICA Oradea – formație de muzică
EMINESCU, Mihai – poet național
BĂICAN CHELU, Iuliana - interpret
CHELU-MADEVA, Florian – interpret

LA STEAUA CARE-A RĂSĂRIT [afiș] : spectacol omagial MIHAI EMINESCU 15 ianuarie 1850 – 15 ianuarie 2000. - Oradea: Imprimeria de Vest, 2000.

1 f. : 60 x 84 cm.

Tipar roșu pentru titlu și tipar negru pentru text pe hârtie albă. În centrul afișului chipul poetului orientat spre stânga. Anunță spectacolul omagial „LA STEAUA CARE-A RASARIT” 15 ianuarie 1850 -15 ianuarie 2000 care are loc la data de 15 ianuarie 2000, ora 11.00 în Sala Teatrului Oradea. Iși dau concursul Corul Filarmonicii de Stat Oradea, dirijor prof. Avram Geoldes, actori ai Teatrului de Stat Oradea, Rock Filarmonica Oradea: Florian Chelu, Lucian Chelu, Gabriel Baruta. Soliștii vocali: Florica Ungur, Iuliana Baican Chelu. Regia artistică: Eugen Tugulea. Intrarea liberă.

EMINESCU, Mihai – poet național
CORUL FILARMONICII de STAT Oradea
GEOLDES, Avram – dirijor
ROCK FILARMONICA Oradea –formație muzică
CHELU, Florian – interpret
CHELU, Lucian – interpret
BARUTA, Gabriel – interpret

UNGUR, Florica – solist vocal
 BAICAN CHELU, Iuliana – solist vocal
 ȚUGULEA, Eugen – regizor artistic

AFIȘE DIN BOTOȘANI

„ZILELE EMINESCU ‘93” [afiș]. – Botoșani: [s.n.], 1993.
 1 f.: 40 x 60 cm.

Afiș colorat cu imagine pe fundal. Afișul anunță evenimentul organizat în scopul comemorării Poetului Național Mihai Eminescu în perioada 12-16 iunie 1993.

*PROGRAM:

13 Iunie 1993, ora 11

Festivitatea de premiere a laureaților a festivalului-concurs național de poezie și interpretare critică a operei eminesciene „Porni luceafărul...”, ediție nr. 11

Memorialul Eminescu, Ipotești

Recitalul poezilor laureate

15 Iunie 1993, ora 9

Simpozion : EMINESCU – CARTE, CULTURĂ, CIVILIZAȚIE

Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu”

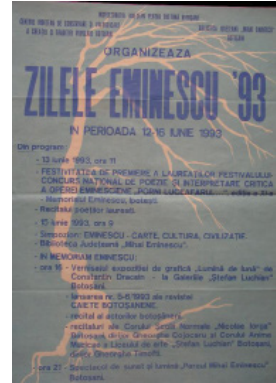
15 Iunie 1993, ora 16

Vernisajul expoziției de grafică „Lumină de lună” de Constantin Dracsin – la galeriile „Ștefan Luchian” din Botoșani

Lansarea nr. 5-6/1993 ale revistei Caiete Botoșănene

Recital al actorilor botoșăneni

Recitaluri ale Corului Școlii Normale „Nicolae Iorga” Botoșani, dirijor Gheorghe Cojocaru și Corului Anima Muzicaca a Liceului de arte „Ștefan Luchian” din Botoșani, dirijor Gheorghe Timofti

15 Iunie 1993, ora 21

Spectacol de sunet și lumină „Parcul Mihai Eminescu” Botoșani

„PORNI LUCEAFĂRUL...”[afiș]: ediția a-13-a: festival-concurs național de poezie și interpretare critică a operei eminesciene, Botoșani 2-4 iunie 1995. – Botoșani: [s.n.], 1995.

1 f.: 40 x 60 cm.

Afiș față-verso colorat, tipar maro pe hârtie albă, în centrul imaginii se află chipul poetului.

Anunță ediția a XIII-a a festivalului de poezie care are loc la Botoșani în 2-4 iunie 1995. Pe verso se află programul manifestărilor care se desfășoară în perioada 2-4 iunie 1995 după următorul program:

Vineri, 2 iunie 1995 între orele 10.30-18.00 Tabăra „Codrii de Aramă”

Agafton. Jurizarea lucrărilor sosite la concurs. Stabilirea premiilor.

Sâmbătă, 3 iunie 1995 ora 11.00 la Galeriile de artă „Ștefan Luchian” are loc vernisajul expoziției retrospective de grafică CONSTANTIN DRACSIN, prezintă Horia Zilieru. Lansarea volumului de versuri „Zborul” de Constantin Dracsin, apărut la Editura Moldova din Iași prezintă Dumitru Țiganiuc. Decernarea premiilor celei de-a XIII-a ediții a festivalului concurs național de poezie și interpretare critică a operei eminesciene „Porni Luceafărul”. Recitalul poezilor laureate. Prezentarea volumelor de versuri „Înălțarea ” de Horațiu Ioan Lașcu și „Evanghlia de apă” de Florica Dura, premiate la ediția precedentă de editurile PADAL-ELCOM și MOLDOVA. Lansarea

volumului de versuri: VITRINA CU PĂSĂRI ÎMPĂIATE” de Marius Tupan. Lansare a volumului de versuri : „Satrapia” de Radu Florescu, Editura TIMPUL din Iași. Lansarea numerelor 1-2/1995 ale revistei „Caiete Botoșănene”. 16.00 –Happening la „LACUL CODRILOR ALBASTRU”.

Duminică 4 iunie 1995 se organizează Pelerinaj la Ipotești.

Juriul celei de a XIII-a ediții a Festivalului de poezie „PORN IUCEAFĂRUL...”: MAGDALENA BEDRIOSAN, NELU OANCEA, DANIEL CORBU, AUREL STEFANACHI, NICOLAE PANAITI, SERGIU ADAM, GEORGE VULTURESCU, LUCIAN VASILIU, LIVIU ANTONESCI, IOAN HOLBAN, NICOLAE TURTUREANU, CASSIAN MARIA SPIRIDON, HORIA ZILIERU, ADRIAN ALUI GHEORGHE, IOAN VIERU, CONSTANTIN BUZEA, MARIUS TUPAN, GHEORGHE IZBĂSESCU, VALERIU MATEI, GELLU DORIAN ȘI DUMITRU ȚIGANIUC.

Ministerul Culturii din România – organizator

Centrul Județean de creație Populară Botoșani –organizator

Uniunea Scriitorilor din România –organizator

Muzeul Literaturii Române din Iași –organizator

„ZILELE EMINESCU” [afiș] : concursul național de poezie și interpretare critică a operei eminesciene „Porni Luceafărul.. ediția a-30-a : congresul național de poezie ediția a- 4-a. - Botoșani: [s.n.], 2011.

1 f.: 31x 58 cm.

Afiș colorat anunță programul manifestărilor din perioada 15-18 iunie 2011 din cadrul Zilelor Eminescu, ediția 42.

Evenimente:

*Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminesciene „Porni Luceafărul... ”, ediția 30, Botoșani-Ipotești, 15-18

iunie 2011

*Congresul Național de Poezie, ediția a IV-a, Botoșani-Ipotești 16-18 iunie 2011

CONSILIUL JUDEȚEAN BOTOȘANI - organizator

CONSILIUL JUDEȚEAN SUCEAVA - organizator

CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE BOTOȘANI - organizator

CENTRUL CULTURAL „BUCOVINA” SUCEAVA - organizator

MEMORIALUL IPOTEȘTI – CENTRUL NAȚIONAL DE STUDII „MIHAI EMINESCU” - organizator

FUNDAȚIA CULTURALĂ „HYPERION-C.B.” BOTOȘANI - organizator

PARTENERI MEDIA – Radio România Cultural, AgentiaDeCarte.RO, Botoșăneanul, Stiri. Botosani.RO, EvenimenteInDirect.RO

AFIȘE DIN ȚARĂ

„EMINESCIANA” [afiș] : festivalul național „Cântarea României” ediția a-VI-a. - Brăila: IPGL. T. Br., c. 5085-8 8, 1988.

1 f.: 70 x 100 cm.

Tipar mov pe hârtie albă, format din text fără imagine. Anunță festivalul național „Cântarea României” care are loc joi, 19 mai 1988, ora 9.30 și 17 în sala Teatrului „Maria Filotti”.

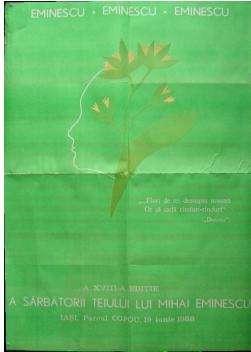
CÂNTAREA ROMÂNIEI – festival național

TOHĂNEANU, Gheorghe – prof. univ. dr. Universitatea din Timișoara

BEȘTELIU, Marin – conf. univ. dr. Universitatea din Craiova
 MELIAN, Alexandru – as. univ. dr. CERNEI, Dorin - Universitatea din București
 DINESCU, Mircea – poet
 CERNEI, Dorin – asistent univ. – Iași
 BODOLAN, Mircea – actor
 BLENDEA, Vasile – prof. Radioteleviziunea Română

„SĂRBĂTOAREA TEIULUI LUI MIHAI EMINESCU” [afiș] :
 ediția a 18-a. – Iași: [s.n.], 1988.

1 f.: 40 x 60 cm.

Afiș colorat, fond verde, cu imagine. Imaginea reprezintă un chip uman cu un fir de tei. Sub el se află două versuri din poezia Dorința de M. Eminescu : „Flori de tei deasupra noastră/Or să cadă rânduri-rânduri”. Afișul anunță evenimentul ce va avea loc în Iași, pe data de 19 iunie 1988, în Parcul Copou.

EMINESCU, Mihai – poet național

„PORN LUCEAFĂRUL...” [afiș]: medalion literar - artistic dedicat împlinirii a 145 de ani de la nașterea Poetului Național MIHAI EMINESCU. - Târgu Mureș: [s.n.], 1995.

1 f.: 40 x 60 cm.

Afiș colorat format din text și o imagine sugestivă. Anunță medalionul literar-artistic dedicat împlinirii a 145 de ani de la nașterea poetului național Mihai Eminescu în ziua de sâmbătă, 14 ianuarie 1995, ora 1030 la Palatul Culturii din Târgu-Mureș (sala mică). Colaborează poetul Timotei A. Enăchescu, Cornel Moraru (critic literar), Tóth István (poet), Kilyén Ilka și Nicu Mihoc (actori ai Teatrului Național), studenți ai Academiei de Artă Teatrală, anul III, Sergiu Dan Pop (conf. univ.) și Trio-ul vocal-instrumental al Școlii Normale „Mihai Eminescu” din Târgu-Mureș. Prezentarea: Mihail Art. Mircea. Coordonator: Dimitrie Poptâmaș.

EMINESCU, Mihai – poet național
 POPTĂMAȘ, Dimitrie – coordonator
 ENĂCHESCU, Timotei – profesor
 MORARU, Cornel – critic literar
 TÓTH, István – poet
 KILYÉN, Ilka – actor al Teatrului Național
 MIHOC, Nicu – actor al Teatrului Național

POP, Sergiu Dan – conf. univ.
 MIRCEA, Mihail – prezentator

SALONUL NAȚIONAL MIHAI EMINESCU [afiș] : expoziție de medalii, plachete, insigne, pictură, grafică, cartofilie, carte veche și alte materiale dedicate poetului național Mihai Eminescu. – București: [s.n.], 2012.

1 f.: 30x42 cm.

Afișul are fond albastru cu text și imagine. Grafica imaginii a fost realizată de Mihai Cătrună. Afișul anunță expoziția de medalii, plachete, insigne, pictură, grafică, cartofilie, carte veche și alte materiale dedicate

poetului național Mihai Eminescu ce are loc în perioada 13-28 iunie 2012, la Salonul Național Mihai Eminescu * Vernisajul expoziției are loc la Palatul Parlamentului, sala „Constantin Brâncuși”, de pe strada Izvor nr. 2-4, sector 5, București – program de vizitare 10-16, INTRARE LIBERĂ

CAMERA DEPUTAȚILOR (Secretariatul General al Camerei Deputaților, Serviciul de Ambientare și Expoziții) – organizator

SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ (Gruparea Colecționarilor de Medalii și Insigne „Mihai Eminescu”) – organizator

CĂTRUNĂ, Mihai – grafician

FUNDAȚIA „GOLESCU” – partener

LISTA AFIȘELOR CU TEMA EMINESCU DIN BOTOȘANI AFLATE ÎN COLECȚIA BIBLIOTECII UNIVERSITĂȚII DIN ORADEA

1. ZILELE CĂRȚII EMINESCU – Botoșani 28-29 august 1989 – Biblioteca Județeană Botoșani.

2. MIHAI EMINESCU – CARTE-EDUCAȚIE-CULTURĂ : simpozion interjudețean dedicat comemorării centenarului trecerii în nemurire a genialului poet. 1889-1989 Botoșani 27-28 mai 1989.

3. EMINESCU 100: spectacol de muzică și poezie Botoșani-Ipotești, Casa de Cultură a Sindicatelor ora 19.00, 1989.

4. ZILELE „MIHAI EMINESCU” 93 în perioada 12-16 iunie 1993. Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu” Botoșani.

5. „PORNI LUCEAFĂRUL” – ediția a XIII-a, BOTOȘANI 2-4 iunie 1995.

6. EMINESCU, CARTE – CULTURĂ – CIVILIZAȚIE, ed- a-IV-a Botoșani, 15-16 iunie 1995 : Simpozionul Național.

7. ZILELE „MIHAI EMINESCU” 2-16 iunie 1995 BOTOȘANI.

8. ZILELE ”MIHAI EMINESCU” 15 ianuarie 2006 – 11 ianuarie 2006, Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu”.

9. EMINESCU DE NESTINS – ELENA CONDREI. Interviuri cu Constantin Mălinaș. Lansare de carte la Teatrul „Mihai Eminescu” Botoșani, 14 iunie 2009, ora 10.30, festivitatea de premiere și înmânare a premiilor și a medaliilor, duminică 14 iunie 2009, ora 10.30, la Teatrul „Mihai Eminescu” Botoșani.

10. ZILELE ” MIHAI EMINESCU” – Iunie 2009. Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii ”Mihai Eminescu”.

11. FESTIVALUL NAȚIONAL DE LECTURĂ „EMINESCIANA” – ediția a III-a, 2010. Organizatori: Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu” Botoșani, Biblioteca de Limbi Străine și Mediateca.

12. ZILELE EMINESCU - 11-13 iunie 2010, ediția a XLI-a. Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a operei Eminesciene „PORNI LUCEAFĂRUL...” (ediția a XXIX-a, Botoșani-Ipotești-Vorona).

13. INSTITUȚIA PREMIILOR EMINESCU pentru literatură, arte vizuale, colecții & colecționari „Teiul de Aur” și „Teiul de Argint” ale Editurii GEEA - ediția a IX-a: Festivitatea de premiere și de înmânare a medaliilor - duminică, 13 iunie 2010, ora 11 – Galeriile de Artă GEEA.

14. INSTITUȚIA PREMIILOR EMINESCU pentru literatură, arte vizuale, colecții & colecționari „Teiul de Aur” și „Teiul de Argint” ale Editurii GEEA - ediția a X-a: Festivitatea de premiere și de înmânare a medaliilor - duminică, 12 iunie 2011, ora 10 – Teatrul Mihai Eminescu Botoșani. Vernisajul expoziției de carte, artă plastic și medalistică a laureaților – Galeria de Arte GEEA (Centrul Istoric).

15. EMINESCU, CARTE – CULTURĂ – CIVILIZAȚIE, Botoșani, vineri, 17 iunie 2011, ora 10 : Simpozion Internațional – Biblioteca Județeană Mihai Eminescu Botoșani.
16. ZILELE EMINESCU - ediția a XLII-a. Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a operei Eminesciene „PORNII LUCEAFĂRUL...” (Ediția a XXX-a, Botoșani-Ipotești, 15-18 iunie 2011). Congresul Național de Poezie (Ediția a IV-a, 16-18 iunie 2011).
17. ZILELE EMINESCU - 14-17 iunie 2012, ediția a XLIII-a. Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a operei Eminesciene „PORNII LUCEAFĂRUL...” (Ediția a XXXI-a, Botoșani-Ipotești-Vorona-Putna).
18. INSTITUȚIA PREMIILOR EMINESCU pentru literatură, arte vizuale, colecții & colecționari „Teiul de Aur” și „Teiul de Argint” ale Editurii GEEA - ediția a XI-a: Festivitatea de premiere și de înmânare a medaliilor - duminică, 16 iunie 2012 –Galeria de Arte GEEA (în Centrul Istoric)

LISTA AFIȘELOR CU TEMA EMINESCU LA BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII DIN ORADEA – DONAȚIA CONSTANTIN MĂLINAȘ

1. Ediția a XVIII-a a SĂRBĂTORIRII TEIULUI LUI MIHAI EMINESCU – Iași, Parcul Copou 19 iunie 1988.
2. Spiru Vergulescu: expoziția locuri eminesciene pictură Chișinău – iunie 1990.
3. EXPOZIȚIA SPIRU VERGULESCU: Lirica Eminesciană din Princeps – 1884, ian.-feb. 1994 Biblioteca Județeană Mureș
4. EMINESCU: festival 14-15 ianuarie 1993 (ed. a-2-a) Suceava-Putna.
5. EMINESCU PRINTRE NOI – expoziție – joi, 8 octombrie 1992, orele 19. Organizator Inspectoratul pentru Cultură Bihor. Oficiul „Mihai Eminescu” Oradea.
6. EMINESCU:- Editura Galeriile de ARTĂ CRATER, 1993.
7. MIHAI EMINESCU – 145 de ani de la naștere: expoziție de carte 13-23 ian. 1995.
8. DOR DE EMINESCU: expoziție de picture IGOR ISAC Republica Moldova, 14-30 ianuarie 1994, organizator Muzeul Țării Crișurilor Oradea (6 buc.)
9. MANIFESTARE COMEMORATIVĂ: IOSIF VULCAN, duminică 30 martie 1997 în localitatea Holod – Bihor (5 buc.)
10. MIHAI EMINESCU „Mai suna-vei dulce corn”: spectacol de poezie și muzică, duminică 12 ianuarie 1992, ora 17 în Sala Teatrului de Stat Oradea (5 buc.)
11. ÎNCHINARE POETULUI: spectacol, marți 22 ianuarie 1991, orele 17 în sala Teatrului de Stat din Oradea. (3 buc.)
12. SCRISORI EMINESCIENE: recital dramatic susținut de actorul George CUSTURĂ. Organizator: Teatrul dramatic „Maria Filotti” Brăila, 1989.
13. DE-AȘ AVEA .. LUCEAFĂRUL: spectacol omagial, luni 15 ianuarie 2001, orele 16 în sala Teatrului de Stat din Oradea.
14. EDITURA BUNA VESTIRE DIN BEIUȘ: manifestare culturală omagială, închinată Luceafărului prezentarea ultimelor apariții editorial, închinare 15 ianuarie ora 17.00 în sala festivă Biblioteca Județeană Oradea.
15. EXPOZIȚIE – Mihai Eminescu din colecția prof univ. dr. Ion Iliescu. Muzeul Banatului Timișoara – Cercul de Bibliofilie.
16. EMINESCIANA: expoziție omagială 1889-1989. Vernisajul are loc în ziua de 15 iunie, ora 18, sala „Victoria” – iunie 1989. Muzeul de artă Iași. (3 buc.)
17. „EMINESCIANA” – ed. a VI-a FESTIVALUL NAȚIONAL c: joi, 19 mai 1988, ora 9.30 și 17.00 Sala Teatrului „Maria FILOTTI” participă poetul Mircea Dinescu.
18. BIBLIOTECA EDIȚIILOR EMINESCU (1879-1989) – EXPOZIȚIE EMINESCU ÎN EX-LIBRIS: concursul de grafică 12-30 iunie 1989. Oradea, Galeria Nouă de Artă 12-30 iunie 1989.

19. „PORNII LUCEAFĂRUL” : medalion literar-artistic dedicat împlinirii a 145 de ani de la nașterea Poetului Național MIHAI EMINESCU. Sâmbătă 14 ian. 1995, ora 10.30, Palatul Culturii din Târgu-Mureș (sala mică).
20. EMINESCIANA: șezătoare literar-artistică la împlinirea a 105 ani de la trecerea în neființă a poetului național MIHAI EMINESCU. Miercuri, 15 iunie 1994, ora 18.00 la Palatul Culturii din Târgu-Mureș.
21. ZILELE „MIHAI EMINESCU” Târgu- Mureș. 12-18 iunie 1989. Centenar „Eminescu”-1889-1989. Afîș colorat albastru (2 buc.) - Grafica: Radu Ceontea
22. EMINESCU PRINTRE NOI – expoziție – joi, 8 octombrie 1992, orele 19. Organizator: Inspectoratul pentru Cultură Bihor. Oficiul „MIHAI EMINESCU” Oradea.
23. ZILELE „MIHAI EMINESCU” 93 în perioada 12-16 iunie 1993. Organizator: Biblioteca Județeană „MIHAI EMINESCU” Botoșani.
24. PURURI TÂNĂR ÎNFĂȘURAT ÎN MANTAUA-MI: simpozion organizat în cadrul Anului Internațional Eminescu, sâmbătă 25 martie 2000, la Biblioteca Județeană Gheorghe Șincai – Oradea.
25. EXPOZIȚIE DE PICTURĂ a pictorului EREMIJA PROFETA (din București) dedicată „Poeziei Lucefărului românesc Mihai Eminescu 18 ipostaze” – luni, 16 ianuarie 1995, orele 17.00. Galeria de Artă (Mercur) – Oradea.
26. Simpozionul Național: Eminescu, carte-cultură-civilizație, ed. a-IV-a Botoșani, 15-16 iunie 1995.
27. ZILELE REVISTEI FAMILIA – ed. a V-a 20-22 octombrie 1994. Biblioteca Județeană „Gh. Șincai” 1994. (2 buc.)
28. EMINESCU – CENTENAR 1889-1989 Oradea (3 buc.)
29. MIHAI EMINESCU: expoziție omagială centenar 1889-1989. Biblioteca Județeană Arad.
30. EMINESCIANA – ed. a X-a jubiliară 16-17 mai 1992. Inspectoratul pentru Cultură al Județului Brăila.
31. „PORNII LUCEAFĂRUL” – ed. a XIII-a BOTOȘANI 2-4 iunie 1995.
32. MIHAI EMINESCU „AU PREZENTUL NU NI-I MARE?” : spectacol de muzică și poezie susținut de Mariana PRESECAN, 28 februarie 1995, ora 18.00. Teatrul de Stat Oradea.
33. VESPANIAN LUNGU: Șoapta acvarelei, Centenar EMINESCU – 1988-1989 – Festivalul Național „Cântarea României” mai-iunie 1989.
34. MIHAI EMINESCU – 1850-1889. Afîș în limba rusă.
35. VENIȚI SĂ LUAȚI LUMINĂ – ROCK FILARMONICA Oradea: spectacol omagiu la statuia Mihai Eminescu, 15 iunie 1997, orele 21.30, Muzeul Țării Crișurilor.
36. „LA STEAUA CARE-A RĂSĂRIT” : spectacol omagial Mihai Eminescu, 15 ianuarie 1850 -15 ianuarie 2000, ora 11.00 în Sala Teatrului Oradea.
37. Medalion Junimea 90 Iași – aprilie 1998. „Intră cine vrea, rămâne cine poate”.
38. MIHAI EMINESCU „Numai POETUL” : spectacol, joi 20 ianuarie 2000.
39. Afîș cu Ex-Libris MIHAI EMINESCU (3 buc.)
40. ZILELE EMINESCU – iunie 2009. Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii Mihai Eminescu.
41. Lansare de carte – EMINESCU DE NESTINS – Elena Condrei. Constanin Mălinaș, Teatrul Mihai Eminescu, Botoșani, 14 iunie 2009, ora 10.30
42. FESTIVITATE DE PREMIERE ȘI DE ÎNMÂNARE A PREMIILOR ȘI A MEDALIILOR, duminică 14 iunie 2009, ora 10.30, la Teatrul Mihai Eminescu – Botoșani
43. Colocviu de revuistică – expoziții de carte veche, lansări de carte, 28-29 aprilie, expoziție de carte veche, lansări de carte, 28-29 aprilie 1998, Satu-Mare.
44. Centenar EMINESCIANA ed. a VII-a 11 mai-15 iunie, ed- a 7-a Brăila.
45. CENTENAR MIHAI EMINESCU – mari aniversări UNESCO, 1989 – expoziție națională specializată de filatelie tematică „EMINESCIANA” 1989.

46. COLENDĂ (COLO, COLERE, COLUI, COLTUM) – concert ROCK FILARMONICA Oradea cu Muzeul Țării Crișurilor – avanspremieră la aniversarea din 15 ian. 2000, „Eminescu 150”, 1 mai 1999, orele 19.00 la „Amfiteatrul Parc” al Muzeului Țării Crișurilor. (2 buc.)
47. Concursul Național Studentesc „Eminescu” – 2 etape – Județeană și Națională 1999-2000. (2 buc.)
48. Denii Eminesciene – ed. a V-a Iași-Odesa 4-22 iunie 1999.
49. DOR DE EMINESCU : manifestare cultural-literară – Cenaclul „Joi Culturală TEMCO”, 15 ianuarie 2009, orele 13.30 la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Cluj-Napoca
50. EMINESCIANA (ed. a 3-a) : șezătoare literar-artistică, duminică 18 iunie 1989, Palatul Culturii din Târgu-Mureș. Centenar 1889-1989.
51. EMINESCU 100: spectacol de muzică și poezie, Botoșani – Ipotești, Casa de Cultură a Sindicatelor, ora 19.00
52. Familia 140 – Zilele Revistei Familia ed. a XV-a, 13-15 octombrie 2005 Oradea.
53. Festivalul concurs „MIHAI EMINESCU”, ed. a IV-a Suceava-Putna 1995, duminică 15 ianuarie.
54. MIHAI EMINESCU – sesiunea de comunicări științifice prilejuită de împlinirea unui veac de la moartea lui. Liceul „Unirea” din Focșani, 10-11 noiembrie 1988, „Revista Noastră”
55. MIHAI EMINESCU – CARTE-EDUCAȚIE-CULTURĂ : simpozion interjudețean dedicate comemorării centenarului trecerii în nemurire a genialului poet. 1889-1989 Botoșani 27-28 mai 1989.
56. NĂPASTA de I.L.Caragiale, 27 aprilie, ora 16.00. Teatrul „Mihai Eminescu” din Chișinău.
57. Podul de conștiință – 101 ani de nemurire. București – Chișinău – Cernăuți. Afiș color.
58. RECITAL LIRIC EMINESCIAN: susținut de actorul ION CARAMITRU, 27 martie 1989 – Sala de festivități a Liceului „Unirea” din Focșani.
59. TREI MARI PRIETENI: sesiunea de comunicări științifice: Veronica Micle, Mihai Eminescu, Ion Creangă, luni 6 noiembrie 1989, orele 9, în Aula Eminescu de la Liceul „Unirea” din Focșani.
60. Zilele cărții Eminescu – Botoșani 28-29 august 1989 – B.J.Botoșani
61. ZILELE CULTURALE-EDUCATIVE ALE BIBLIOTECII – ed. a X-a jubiliară dedicate centenarului Eminescu – B. Județeană Argeș 1989.
62. ZILELE ”MIHAI EMINESCU” – ed. a III-a 14-15 ianuarie 1993, Cluj-Napoca.
63. 28 FEBRUARIE 1818 – PRIMUL SPECTACOL DE TEATRU ÎN LIMBA ROMÂNĂ LA ARAD, duminică 27 februarie 1994, la Teatrul de Stat din Oradea
64. SALONUL NAȚIONAL „MIHAI EMINESCU” – 13-28 iunie 2012 : expoziție de medalii, plachete, insigne, pictură, grafică, carofilie, carte veche și alte materiale dedicate poetului național Mihai Eminescu. Vernisajul expoziției: 13 iunie 2012, ora 15.00, Palatul Parlamentului, Sala „Constantin Brâncuși” - BUCUREȘTI

Bibliografie

1. COSMA, Gheorghe. Afișul românesc. București: Editura Meridiane, 1980
2. ILIESCU, Ion. Eminescu prin afișe. Timișoara: Editura Eurostampa, 2006.
3. ILIESCU, Ion. Rodiri ale tiparului. Timișoara: Editura Eurostampa, 2004, p.8-13.
4. MĂLINAȘ, Constantin. Afișul ca document primar de bibliotecă. În Biblioteca: revistă de bibliologie și știința informării, 17, nr. 1, 2007, p 13-15; nr. 2, 2007, p. 44-46.
5. REGNEALĂ, Mircea. Noi studii de biblioteconomie. București: Editura ABR, 2009.

CERCETĂRI PRIVIND AGENȚII BIOLOGICI NOCIVI IDENTIFICAȚI ÎN MEDIILE DE BIBLIOTECĂ ȘI RISCURILE PREZENȚEI ACESTORA ÎN COLECȚII.

dr. ing. Vasile A.DEAC; prof. Ionela BURZ; ing. Alexandru DEAC
Biblioteca Gh. Șincai Oradea

1. Considerații privind biodegradările produse de bacteriile și ciupercile specifice locațiilor și colecțiilor infodocumentare din biblioteci.

Bacteriile sunt microorganisme monocelulare, care aparțin regnului PROCARIOTA (MONERA), fiind cele mai vechi forme de viață, foarte răspândite în aer, apă, sol, pe obiecte, alimente și organisme. În ceea ce privește *forma bacteriilor* din mediile de bibliotecă, aceasta reprezintă un important criteriu de clasificare în funcție de: vârstă, factori ereditari, mediul de cultură etc., evidențiindu-se patru forme specifice bacteriilor din sistemele biologice și ecologice antropice: forma sferică; forma cilindrică; forma spiralat-elicoidală - cu aspect de virgulă; forma de filament. Aceste microorganisme, în ciuda dimensiunilor foarte mici, uneori neînsemnate, prezintă o plasticitate bio-ecologică deosebită, evidențiată printr-o mare capacitate de înmulțire pe diferite suporturi materiale organice și uneori anorganice. De aceea, aglomerările lor sub formă de pelicule, depozite, colonii sunt vizibile microscopic și macroscopic. Prin reproducerea dintr-o celulă de bacterie aflată pe un suport nutritiv organic solidificat, se dezvoltă o *colonie*, formată din celule rezultate prin sciziune din celula unică.

La coloniile bacteriilor celulolitice care se dezvoltă pe suport organic (hârtie, lemn, pergament, piele etc.) trebuie să se examineze¹:

- *forma coloniilor*-circulară, neregulată;
- *dimensiunea coloniilor*-variază între 0,1 mm și 3-4 mm;
- *aspectul pe secțiuni* (relieful) – plat, bombat, papilat;
- *culoarea* - nepigmentate sau pigmentate;
- *consistența coloniilor* - vâscoasă, friabilă, membranoasă;
- *suprafața* - netedă, aspră, granulată, lucioasă, mată;
- *conturul* (marginile)- regulat sau neregulat;
- *opacitatea* - opace sau transparente.

Literatura de specialitate evidențiază următoarele tipuri de colonii ale bacteriilor virale, patogene și celulolitice întâlnite în mediile infoculturale:

- colonii tip (smooth- *neted, lucios*);
- colonii tip R (rough – *rugos, aspru, zbârcit*);

---

1 MILCU Viorica; MOISIU Maria. *Microbiologia resurselor naturale*. București: Editura „Oscar Print”, 2005, p.30- 37

- colonii de tip M- la bacterii producătoare de capsule, cu consistența gelatinoasă, mucoidă.

Pe suporturile organice, coloniile pot prezenta în secțiuni diferite profile, după cum urmează: lenticular, crateriform, triunghiular, circular, dantelat sau cu ramificații.

Specialiștii micologici au demonstrat că, de regulă, în depozitele cu infodocumente hibride (produse informaționale pe diferite suporturi organice și, uneori, anorganice) întâlnim, de regulă, structuri și forme obișnuite ale celulei bacteriene, precum și formațiuni particulare reprezentate de: capsulă, cili, spori, fimbrii, glicocalix. Printre acestea se întâlnesc bacterii ce degradează celuloza, bacterii de putrefacție, precum și bacterii patogene².

Literatura de specialitate confirmă toate ipotezele cunoscute și probate în practica conservării colecțiilor infodocumentare, că bacteriile de putrefacție și cele care degradează celuloza nu prezintă un pericol imediat pentru colecțiile păstrate în condițiile abiotice și biotice corespunzătoare normelor de conservare, chiar dacă uneori valorile de umiditate relativă oscilează și depășesc zona de siguranță³. Deci, activitatea biologică a bacteriilor ce degradează colecțiile infodocumentare se desfășoară numai în prezența unei umidități excesive a colecțiilor sau de inundare a lor. Doar în aceste condiții accidentale, substanțele de încliere, părțile din piele și pergament ale documentelor sunt puternic degradate și putrezesc sub influența bacteriilor de putrefacție, iar fibrele de celuloză a hârtiei și țesuturile textile sunt degradate (descompuse) de bacteriile ce degradează celuloza. Prin urmare, în condițiile corespunzătoare de stocare, păstrare și conservare a fondului general de infodocumente, bacteriile celulozolitice (celulozolitice) nu produc, de regulă, biodegradarea infodocumentelor pe suporturi organice sau anorganice⁴.

Bacteriile patogene reprezintă flora microbiană cea mai importantă, care poate constitui surse viabile de formare și vehiculare a bolilor infecțioase la om, foarte grave, uneori incurabile⁵. Patogenitatea acestor microorganisme, respectiv capacitatea acestor bacterii de a vectoriza și induce boli în spectrul viului reprezintă astăzi o mare provocare pentru cercetătorii științifici din lumea medicală și nu numai, în vederea tratării cauzelor, simptomelor și combaterii bolilor patogene prin contaminarea viului. De aceea, colecțiile identificate a fi contaminate de bolnavi (purători virali), precum și cele care circulă sau provin din instituții infantile sau medii insalubre, trebuie reținute o perioadă de timp în carantină pentru efectuarea tratamentelor de decontaminare în spații de carantină special amenajate.

Diversitatea ciupercilor este arhicunoscută, dar prea puțin cercetată în sistemele biologice și ecologice specifice bibliotecilor, chiar dacă lumea ciupercilor este o lume vie,

---

2 Dr. VASILE A. DEAC. *Conservarea colecțiilor infodocumentare din biblioteci, muzee și arhive. Simptomatologia complexului de degradare*. București: Editura Centrului de Pregătire Profesională în Cultură, 2009, p.104 - 105

3 Ibidem, p.105-106.

4 Ibidem, p.106.

5 HULEA Ana; RĂDULESCU E; BONTEA Vera. *Dicionar de termeni populari, tehnici și științifici în fitopatologie*. București: Editura Ceres, 1983, p. 27-31.

poate mult prea „sofisticată”, biologic vorbind, pentru posibilitățile actuale ale omenirii de a estompa agresivitatea acestora.⁶

Sub denumirea generală de ciuperci - fungi sau micete - sunt cunoscute acele organisme vegetale micro și macroscopice, uni și pluricelulare lipsite de clorofilă, din care cauză nu își pot sintetiza singure substanțele ci le preiau, fie parazitând alte organisme vii(plante, insecte, păsări, animale, om) pe care le îmbolnăvesc, fie trăind saprofit pe părți de plante aflate în repaus vegetativ(semințe, bulbi, tuberculi, rădăcini etc.), pe organisme moarte sau în curs de degradare sau pe diferite materii-suporturi organice (infodocumentele din biblioteci, muzee și arhive, bunurile culturale din muzee etc.)⁷. Din punct de vedere al dimensiunilor, fungii se împart în două mari categorii (în prezenta lucrare s-a folosit și termenul de fungi ca sinonim pentru ciupercile celulolitice specifice colecțiilor infodocumentare):

- *macromicete*, fungi mari ce pot fi întâlniți pe sol, plante, copaci, spații insalubre, care se pot recunoaște după formă;

- *micromicete*, fungi microscopici vizibili numai sub formă de colonii formate din miceliu sau fructificații.

În dezvoltarea ciclului biologic al fungilor , se cunosc două faze:

- *faza vegetativă* reprezentată în marea majoritate a cazurilor dintr-un sistem de hife (filamentele unei ciuperci) sau micelian (totalitatea filamentelor unei ciuperci reprezentată un miceliu);

- *faza reproducătoare (de multiplicare)* se caracterizează prin formarea unor structuri de reproducere asexuată sau sexuată, structuri biologice care se formează într-o anumită fază de creștere și dezvoltare, pe cale vegetativă, prin fragmentarea (ruperea miceliului) sau prin reproducerea cu ajutorul unor formațiuni specializate, numite spori.

În ceea ce privește *metabolismul fungilor identificați în colecțiile infodocumentare din biblioteci, după felul nutriției aceste organisme sunt strict saprofite, adică se dezvoltă numai pe substraturi organice lipsite de viață (hârtie, pergament, piele, etc.) sau facultativ saprofite, care se pot dezvolta pe alte substraturi și numai în anumite situații pe substraturi lipsite de viață (organisme saprofite)*. În general, ciupercile celulolitice sunt organisme heterotrofe (se hrănesc pe mai multe suporturi materiale organice, cum ar fi: hârtia, pergamentul, pielea, etc.) incapabile să sintetizeze substanțele organice în produși finali pentru metabolizare, fiind lipsiți de pigmenți asimilatori. De regulă, se dezvoltă pe substraturi organice bogate în diferite glucide, acizi organici, alcoolii, iar ca sursă de azot utilizează compușii organici (peptone, aminoacizi) și săruri de amoniu și nitrați.

Mediile de nutriție și de viață specifice fungilor de bibliotecă se caracterizează prin următoarele particularități: ciupercile celulolitice se dezvoltă în mediul umed, dar umiditatea nu trebuie să depășească 70%; pH-ul optim al suporturilor organice de

---

6 Dr. VASILE A. DEAC. *Conservarea colecțiilor infodocumentare din biblioteci, muzee și arhive. Simptomatologia complexului de degradare*. București: Editura Centrului de Pregătire Profesională în Cultură, 2009, p.104 - 105

7 HULEA Ana; RĂDULESCU E; BONTEA Vera. *Dictionar de termeni populari, tehnici și științifici în fitopatologie*. București: Editura Ceres, 1983, p. 118-119.

nutriție trebuie să fie între 5 - 6, iar variațiile tolerante fiind cuprinse între pH 3-9; speciile de fungi din biblioteci sunt aerobi, având nevoie de o concentrație ridicată de oxigen.

Din punctual de vedere al temperaturii, ciupercile din biblioteci se clasifică în următoarele categorii:

- *fungii mezofili* se dezvoltă între 10 -35°C, iar temperatura optimă este în jur de 25 °C;

- *fungi psicrofili* se dezvoltă între 5°C și 10°C, având maxim de creștere și de producere a sporilor între 20 și 27°C;

- *fungi termo-toleranți* au temperatura maximă de creștere până la 50° C (ex. *Aspergillus niger*, *Aspergillus candidus*, *Apergillus fumigatus*);

- *fungi termofili* prezintă ciclul biologic între 40 și 50 °C, având temperatura minimă de 20°C și cea maximă de 60°C;

- *fungi criofili* se dezvoltă în spațiile neîncălzite, cu temperaturi sub 5°C.

Pentru o cunoaștere mai profundă a simptomelor și proceselor de biodegradare produse de ciupercile și bacteriile celulozolitice specifice mediilor de bibliotecă, prezentăm cele mai importante particularități privind inițierea și dezvoltarea proceselor biodegradative din colecțiile infodocumentare.

a. *Simptomatologia specifică degradării produse de ciuperci*: microorganismele care atacă suporturile materiale organice secretă în timpul evoluției ciclului biologic pigmenți, care provoacă colecțiilor de bibliotecă contaminate pete de diferite culori (verzi, galbene, negre, violete, portocalii, etc.), care compromit integritatea colecțiilor pe suport papetar. Asemenea pigmenți sunt specifici pentru fiecare specie de ciupercă, dar culoarea petei apărute pe hârtie, pergament sau piele reprezintă rezultatul următorilor factori: pH-ul materialului suport de text și/sau imagine; prezența altor specii de fungi; prezența și acțiunea substanțelor poluante; condiții ambientale favorabile instalării și dezvoltării biodegradărilor.

b. *Factorii abiotici și biotici care favorizează instalarea proceselor de biodegradare a colecțiilor de bibliotecă sunt: sursele interne și externe de contaminare; prezența prafului; aerisirea insuficientă.; iluminatul irațional; temperaturi și umidități relative mari; materiale papetare contaminate utilizate la fabricarea și restaurarea colecțiilor infodocumentare, etc.*

c. *În alterarea (degradarea) producțiilor papetare produsă de ciupercile și bacteriile celulozolitice, prezența agenților biologici se asociază întotdeauna cu: prezența hârtiei umede, a pergamentului putrezit, precum și a colecțiilor infodocumentare păstrate în depozite insalubre*⁸.

d. *Substanțele metabolice, sub formă de gaze emanate de complexul de fungi specifici clădirilor insalubre, reprezintă o sursă importantă de compuși organici volatili aeropurtați toxici (VOCs), care determină contaminarea aerului, probleme cunoscute sub denumirea de "sindromul clădirilor bolnave"*⁹.

---

8 Dr. VASILE A. DEAC. *Conservarea colecțiilor infodocumentare din biblioteci, muzee și arhive. Simptomatologia complexului de degradare*. București: Editura Centrului de Pregătire Profesională în Cultură, 2009,p.103

9 Ibidem,p.102

e. Unii fungi sunt cunoscuți datorită faptului că produc toxine dăunătoare pentru spectrul viu (oameni, animale). Cel mai cunoscut fung toxic *Claviceps purpurea*, produce substanța cunoscută sub denumirea de *ergotină* care cauzează ergotismul. Ciuperca a fost identificată, cu totul accidental, în colecțiile vechi de documente de bibliotecă recondiționate cu ajutorul claiștarului infectat (făină fiartă infectată cu ciuperca *Claviceps purpurea*).

f. Alte substanțe produse de diverși fungi din mediile de bibliotecă (alcaloizi, ciclopeptidele, cumarinele) sunt cunoscute sub denumirea de micotoxine¹⁰. Cercetările efectuate în mediile de bibliotecă au evidențiat că speciile de *Aspergillus*, *Penicillium*, *Cladosporium*, *Alternaria*, *Trichoderma*, *Fusarium*, *Acremonium*, *Chaetomium*, *Paecilomyces* prezente în colecții și spații de bibliotecă produc micotoxine.

g. O atenție deosebită trebuie acordată speciilor de *Aspergillus* care produc micotoxine ca: aflatoxina, ochratoxina și stergmatocistina, micotoxine foarte periculoase pentru personalul de specialitate și utilizatorii serviciilor de bibliotecă. Acești fungi se dezvoltă, cu precădere, în clădirile insalubre, cu exces de umiditate, pe diferite suporturi materiale, cum ar fi: celuloză, pergament, piele, tapet, pereți, lambriuri, mobilier vechi, etc.

h. Populațiile de fungi ale speciilor *Cladosporium*, *Penicillium* și *Aspergillus* se numără printre fungidele cele mai obișnuite care contaminatează și infectează bibliotecile, muzeele și arhivele. Primul indiciu al prezenței lor este dat de persistența mirosului închis și greu respirabil. Când creșterea fungilor este exagerată, încep să apară problemele de sănătate ale personalului de specialitate și utilizatorilor serviciilor specifice instituției de bibliotecă, cum ar fi: problemele respiratorii, dureri de cap, iritații ale ochilor, urticarii, cancer superficial de piele, etc.

i. Patogenitatea, virulența, afinitatea, agresivitatea, capacitatea de a secreta enzime și toxine reprezintă mecanismele nocive prin care ciupercile și bacteriile din mediile de bibliotecă contaminatează și degradează viul și neviul tuturor mediilor de bibliotecă, muzeu și arhivă¹¹

2. Motivația cercetărilor.

Demersurile noastre științifice pe care le analizăm în acest material, diversifică literatura științifică domeniul specifică *patologiei colecțiilor de infodocumente din*

---

10 Micotoxină. Exotoxină elaborată de diverse micromicete, îndeosebi de mucegaiuri, în anumite condiții și pe diferite substraturi; cele mai periculoase sunt: aflatoxinele elaborate de *Aspergillus flavus* și *Aspergillus parasiticus*; ochratoxinele elaborate de *Aspergillus ochraceus*, citrinina sau patulina elaborată de *Penicillium citrinum*, *Penicillium viridicatum* ș.a. Până acum au fost puse în evidență peste 25 de micotoxine, care provoacă îmbonăvirea păsărilor, animalelor și omului, uneori chiar moartea. HULEA Ana; RĂDULESCU E; BONTEA Vera. Dicionar de termeni populari, tehnici și științifici în fitopatologie. București: Editura Ceres, 1983, p. 90

11 DEAC, Vasile. *Flora microbială (bacterii și ciupercicelulozolitice) și fauna de arthropode (insecte bibliofage) specifică depozitelor de patrimoniu bibliofil*. Iași: Laboratorul Zonal de Conservare-Restaurare, 2000, p.61 - 69

biblioteci, prin abordări, pe cât de originale pe atât de necesare, în teoria și practica protecției infodocumentelor din bibliotecă (conservare, restaurare, prezervare).

Ca atare, *patologia colecțiilor*¹² (*biopatologia colecțiilor, patologia cărților, bibliomicologia*) reprezintă o ramură a biologiei aplicate în biblioteconomie care analizează cauzele, efectele (simptomele) și combaterea biodegradărilor produse de complexul fungilor (ciuperci și bacterii celulozolitice și patogene) din sistemele ecologice și biologice de bibliotecă.

Studiul agenților biologici precum și a riscului indus în producerea bolilor (bacterii-bacterioze și ciuperci-micoze) reprezintă motivația cea mai importantă a demersului nostru științific propus spre analiza specialiștilor din biblioteconomie, bibliologie, știința informării și protecției fondului general de infodocumente din bibliotecă.

3. Obiectivele propuse și analizate.

Punctual, prezentăm obiectivele elaborate și analizate în acest material științific, cu precizarea că, aceste obiective sintetice au o acoperire științifică în baza argumentelor și semnificației acestora.

- Identificarea categoriilor de agenți nocivi și riscurile prezenței acestora în colecțiile de bibliotecă.

- Prezentarea și efectuarea studiilor de caz în clasificarea agenților biologici din biblioteci, conform legislației de securitate și sănătate în muncă (Art.5/HG 1092/2006 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenții biologici în muncă).

- Prezentarea și analizarea studiului de caz cu privire la identificarea agenților biologici și /sau chimici prin analiza surselor de constituire și completare a colecțiilor de bibliotecă.

- Prezentarea noilor organisme microbiologice – bacterii și ciuperci în urma investigațiilor efectuate în laboratorul de conservare de la Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor, Oradea (sinteza rezultatelor științifice 2000-2011) și încadrarea acestora în grupele de risc.

- Prezentarea statisticilor la nivelul Uniunii Europene și la nivelul național privind numărul cazurilor de noi îmbolnăviri profesionale (după Raportul Comisiei Europene Work and health in the EU, respective după datele oficiale din Registrul Operativ Național al Bolilor Profesionale, 2008).

- Investigații privind încărcătura fungică (germeni/cm²), prin prelevarea de probe de pe suprafața și interiorul corpului documentelor de bibliotecă și însămânțarea în laborator pentru efectuarea identificărilor de sistematică biologică.

- Prezentarea sintezei rezultatelor științifice privind evoluția germenilor /m³ aer într-un staționar experimental de bibliotecă. Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai,, Oradea- Laboratorul de conservare 2009 – 2011.

---

12 *Patologie.* Gr.pathos = suferință + logos + știință

4. Materiale și metode de cercetare utilizate pentru prelevarea probelor de praf și impurități bio-chimice și examinarea microscopică a probelor.

Examinarea macroscopică a documentului de bibliotecă. Documentul de bibliotecă este analizat în vederea identificării impurităților bio-chimice clasificate ca „materie inertă” în literatura de specialitate, în care se includ din punct de vedere sanitar: fragmente vegetative dintr-un sistem hifal sau micelian; fungi microscopici (micomicete) vizibili numai sub formă de colonii constituite din miceliu sau fructificații; pungi de spori (structuri de multiplicare a fungilor); infecții bacteriene fără lăcuș pe suportul papetar; reziduurile de atac ale ciupercilor și bacteriilor pe structurile organice ale infodocumentelor din bibliotecă; exuvii larvare, resturi de insecte, excremente de hrănire ale insectelor și rozătoarelor, etc.

Examinarea documentului se realizează cu ochiul liber, la lumină corespunzătoare sau la un stereomicroscop cu putere de mărire până la 50-60 x.

Metoda suspensiei de spori. Această metodă este frecvent utilizată în laboratoarele de conservare a colecțiilor și bunurilor infoculturale și constă în examinarea microscopică a suspensiilor de spori din colecțiile de bibliotecă. Reprezintă o metodă calitativă deoarece servește numai la depistarea sporilor de pe documente, mobilier sau alte medii din bibliotecă, dar se poate stabili viabilitatea acestora sau gradul de contaminare a bunului infocultural.

Metoda de lucru. Documentul se aspiră pe componentele morfologice exterioare și interioare, iar materialul prelevat într-un sac de hârtie este porționat în mai multe subprobe de laborator. Fiecare subprobă de laborator se agită o perioadă de timp în apă sau în alcool. Suspensia obținută poate fi examinată la microscop sau spori pot fi colectați prin centrifugare, evaporare sau filtrare a suspensiei. Depozitul de spori se diluează într-o cantitate cunoscută de lichid și se examinează la microscop. Facem cuvenita precizare că această metodă este limitată numai în cazul contaminărilor de suprafață.

Metoda sugativei. Laboratorul de conservare de la Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor, Oradea, utilizează testul pe sugativă mai ales la analizele privind starea de conservare a documentelor.

Principiul metodei. Toate componentele morfologice externe și interne sunt învelite în hârtie de sugativă umectată. Documentul împachetat în hârtia de sugativă umectată se incubează o perioadă de timp (circa 7 zile) la o anumită temperatură de (20-21°C). În toată această perioadă, documentul este controlat, iar hârtia de filtru umectată.

Aplicarea metodei. Testul pe sugativă constă în transferul ciupercilor de pe suporturile documentului contaminate, pe hârtia de sugativă, vizualizându-se astfel simptomele și fazele de dezvoltare a fungilor: structura vegetativă (miceliu, hife, colonii); structura de multiplicare (reproducere) a fungilor (spori). Examinarea documentului și a suportului papetar de sugativă se face atât macroscopic, cu ochiul liber, la lumină corespunzătoare, cât și microscopic la un stereomicroscop cu putere de mărire până la 50-60 x. Testul cu sugativă oferă condiții bune pentru creșterea miceliului ciupercilor

celulozolitice și sporularea acestora. Ca atare, utilizarea acestei metode în biblioteci poate oferi avantaje certe, cum ar fi:

- favorizează transferul și dezvoltarea celor mai frecvenți saprofiți din bibliotecă (genurile *Aspergillus*, *Penicillium*, *Rhizopus*, *Alternaria*, etc.);

- pe perioada efectuării determinărilor, hârtia de sugativă având un pH neutru devine un sistem tampon în migrarea ionilor de hidrogen din masa suportului papetar de text și imagine;

- Testul cu sugativă rămâne o metodă facilă, frecvent utilizată în cadrul laboratorului de conservare de la Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor, Oradea, frecvent folosită în investigațiile privind starea de conservare a colecțiilor infodocumentare din biblioteci, arhive și muzee.

Principiul metodei constă în izolarea și identificarea agenților patogeni din mediile de bibliotecă cu ajutorul mediului agarizat. Cele mai frecvente medii agarizate sunt mediile din extract cartof-agar (C.A.) și extract malț-agar (M.A.).

Modul de lucru. Probe din praful biochimic sau alte materiale inerte prelevate prin aspirare dintr-un document de bibliotecă sunt plasate (însămânțate) pe mediul agrarian în vase Petri. Incubarea se face în camere de creștere (etuvă) la temperaturi de $20^{\circ}\pm 2^{\circ}\text{C}$, pe o perioadă de 5-8 zile. Estimarea infecției se face prin examinarea macroscopică a coloniei și microscopică a fragmentelor preparate pentru analize privind identificarea florei de ciuperci saprofite specifice mediilor din biblioteci.

4.1. Controlul microbiologic al condițiilor igienico-sanitare din locațiile de bibliotecă- determinări de aeromicrofloră (NTG/M³, UFC/M³)

Având în vedere faptul că foarte multe spații și depozite de bibliotecă se găsesc sub incidența bacetriilor și ciupercilor saprofite, celulozolitice sau patogene, cunoașterea concentrației (densității) acestor microorganisme în spațiile și depozitele unei biblioteci reprezintă un indiciu asupra riscurilor de infecție micotică a documentelor, personalului și publicului. De regulă, această lucrare este efectuată de către specialiștii din cadrul Direcțiilor Județene de Sănătate Publică, la solicitarea instituțiilor de bibliotecă (muzeu, arhivă). Bibliotecile care au laboratoare de conservare dotate, precum și specialiști protecționiști pregătiți în domeniul biologiei - în general și microbiologiei - în special, pot executa activități de control microbiologic al aeromicroflorei, iar rezultatele pot fi utilizate în activitățile curente de igienizare a mediilor de bibliotecă.

Selectarea încăperilor. Aeromicroflora se determină în acele spații unde riscurile de contaminare - infectare pentru utilizatori pot fi mai mari: săli de lectură, depozite, laboratoare, birouri etc.

Metoda de recoltare. Deși metoda volumetrică, cu ajutorul aparatului de recoltat model Krotov, stabilește cu o precizie relativ mare numărul de germeni la metrul cub de aer, în practica curentă se folosește metoda sedimentării Koch, datorită facilității utilizării ei în practica igienizării locațiilor de bibliotecă.

Materialul și metoda de lucru. Pentru fiecare încăpere se utilizează trei grupe de cutii Petri cu diametrul de 10 cm, fiecare grupă prezintă una dintre plăcile următoare: placă cu

mediu geloză nutritivă simplă 2% (I.C.) și PH=7,4 – 7,6; placă cu mediu Sabouraud; placă cu geloză sânge 5-10%. Toate mediile trebuie să fie proaspete, dar suficient de uscate pentru a nu avea lichid de condensare pe suprafață..

Loc de expunere. O grupă de plăci se expune în mijlocul încăperii, pe o masă de lucru, grupele celelalte de plăci pot fi așezate în diferite locuri ferite - colțuri ale încăperii, pe noptiere sau etajere, la o înălțime între 60 -100 cm de la podea. Numărul de plăci necesar pentru o încăpere se calculează ținând seama de raportul: o placă Petri la 10 cm³ microclimat și nu mai puțin de cinci plăci într-o încăpere.

Modul de expunere. Expunerea se face prin ridicarea capacelor cutiilor Petri și așezarea lor cu deschiderea în jos, alături de plăcile cu mediu de cultură.

Timpul de expunere. Din momentul ridicării capacelor, timpul este strict cronometrat, cutiile Petri urmând a fi lăsate deschise 5, 10 sau 15 minute, în funcție de încărcătura microbiană bănuită din aer (la o încărcătură microbiană mare, timpul de expunere trebuie să fie redus) .

Expunerea probelor. Toate cutiile cu recolte, fără să fie deschise, termostatează la 37°C, timp de 24 ore pentru placa cu geloză-sânge și încă 24 de ore la temperatura camerei, pentru geloza simplă și geloza Sabouraud. Concomitent se incubează și un set de plăci cu medii preparate din același lot, dar care nu au fost expuse.

Prin acest control se stabilește:

- numărul total de germeni /m³ aer;
- numărul de germeni hemolitici (stafilococ patogen/m³ aer, streptococ patogen/m³ aer;
- unități formatoare de colonii UFC/m³ aer.

Plăcile martor nu trebuie să prezinte colonii. Determinările se fac prin examinarea probelor la microscop, respectiv citirea - numărarea germenilor și coloniilor din plăcile cu mediile geloză-sânge, geloză nutritivă și geloza Sabouraud.

Raportarea la m³ aer se face prin utilizarea unor formule de calcul cunoscute de către specialiștii conservatori.

5. Rezultatele științifice – discuții

Vom prezenta sintetic rezultatele științifice obținute prin abordările fundamentale și/sau aplicative ale obiectivelor acestui demers științific, abordări originale utilizate în cercetarea, elaborarea și interpretarea prin metoda comparativă. După cum se poate evidenția, imagistica științifică a acestui material este diversificată, fiind formată din tabele, grafice și fotografii macro și microscopice asimilabile pentru personalul de specialitate din biblioteci. Metoda de interpretare a rezultatelor științifice prin comparare pe variante de lucru, oferă un contur al informației prelucrate pentru a fi utilă și eficientă în teoria și practica de bibliotecă.

Tema, cât și obiectivele parcurse oferă, credem, o altă reflectare privind esența profesiei (profesiilor) dintr-o bibliotecă și incidența riscului asupra sănătății și securității în muncă.

5.1. În ceea ce privesc cercetările întreprinse de colectivul orădean, s-a pornit de la identificarea categoriilor de agenți nocivi și riscurile prezenței acestora în colecțiile de bibliotecă, prezentându-se totodată și incidența riscului asupra sănătății și securității în muncă (tabelul 1).

Se cunoaște din literatura domeniului care sunt agenții nocivi prezenți în mediile de bibliotecă (fizici, biologici și chimici), sunt cunoscute de asemenea, riscurile produse de aceștia. Dar, incidența agenților fizici, biologici și chimici asupra sănătății și securității personalului din biblioteci (muzee, arhive), în diferite ipostaze, sunt mai puțin cunoscute. Motivele nu le discutăm în cuprinsul acestui material, deoarece acestea îmbracă, de regulă, forme și manifestări extraprofesionale care nu servesc deloc conceptelor și demersurilor profesionale din aceste instituții infoculturale.

Ceea ce se produce în analiza acestor factori sunt abordările unifactoriale, fără să se țină seama de conexiunile ce apar între aceștia pe diferite ipostaze factoriale exogene (din exterior) și endogene (din interior). Ca să justific această realitate din practica biblioteconomică (și nu numai), trebuie să „decriptăm” tiparele intervențiilor agenților fizici (temperatura, umiditatea relativă și lumina), atât ca factori de reacție, cât și ca factori de activare, în instalarea și dezvoltarea sau blocarea agenților biologici și/sau chimici.

5.2. Analizând clasificarea agenților biologici din bibliotecă, conform legislației de securitate și sănătate în muncă – art. 5/HG 1092/2006 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici în muncă, prezentăm câteva argumente care să evidențieze importanța deosebită a acestui demers legal în activitățile de biblioteconomie, bibliologie și știința informării (tabelul 2):

- clasificarea agenților biologici conform legislației de securitate și sănătate în muncă reprezintă primul demers cu privire la protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenții biologici în muncă

- pentru personalul de specialitate din biblioteci, marea majoritate a agenților biologici (ciuperci și bacterii celulozololitice) sunt saprofite din grup a 2-a, adică comune, care pot provoca o boală omului și constituie un pericol pentru personal și public; conform cercetărilor efectuate de specialiștii în medicina preventivă, propagarea acestor agenți în colectivitate este improbabilă, iar din punct de vedere al tratamentelor profilactice există, în general, o profilaxie eficace;

- în biblioteci, există un segment foarte important de ciuperci și bacterii saprofite (grupa 1 și 2), care a trecut, datorită patogeniei și virulenței, în grupa a 3-a, grupa ciupecilor și bacteriilor patogene, care provoacă îmbolnăviri grave la om și constituie un pericol serios pentru personal și public pentru că prezintă un risc de propagare în colectivitate, dar există, în general, o profilaxie sau un tratament eficace;

- cercetările de bibliomicologie au evidențiat cazuri izolate de agenți biologici care nu sunt susceptibili să provoace o boală la om sau de agenți biologici patogenici foarte virulenți care pot provoca boli grave omului, prezentând un risc ridicat de propagare în colectivitate și pentru care nu există, în general, o profilaxie eficace;

- cercetările de bibliomicologie fiind dinamice, având și domenii de cercetare diversificate, pot oferi poziții sau subpoziții științifice care pot oferi deschideri noi într-o bibliomicologie modernă, deschisă pentru noi demersuri cu finalități științifice care pot răsturna, reformula prin acumulări cantitative și/sau calitative, teoria și practica domeniului în biblioteci, muzee și arhive.

5.3. Rezultatele științifice privind prezența agenților chimici și/sau biologici identificați pe diferite surse de constituire și completare a colecțiilor de bibliotecă și riscurile prezenței agenților toxici reprezintă un demers științific nou și binevenit al laboratorului de conservare de la Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor, Oradea (tabelul 3).

Prezentăm câteva concluzii interesante privind incidența agenților bio-chimici în poluarea, contaminarea și infestarea surselor de constituire și completare a colecțiilor de bibliotecă, după cum urmează:

- *în cadrul achiziției de producții noi*, deși ne-am fi așteptat să nu fie probleme privind contaminarea și infestarea cu agenți biologici, au fost identificați: agenți chimici volatili produși de mucegaiuri (MCOV); ciuperci și bacterii saprofite; ciuperci; bacterii patogene; insecte papiricole, fapt ce pune multe semne de întrebare privind calitatea materiile prime utilizate, tehnologia și condițiile de stocare – păstrare-transport pre și post tipografie;

- *achizițiile piață - anticariat* reprezintă o sursă foarte bogată de contaminări și infestări, inclusiv cu ciuperci și bacterii saprofite și/sau patogene sau cu insecte de carantină (insecte papiricole, sinantropice și xilofage); nu au fost semnalate simptome și forme de atac activ produs de rozătoare;

- *donățiile, schimbul interbibliotecar, transferal și custodia temporară* reprezintă sursele de constituire și complementare a colecțiilor de bibliotecă cele mai active și periculoase în constituirea formelor de inițiere și dezvoltare a ciupercilor și bacteriilor celulozolitice, insectelor și rozătoarelor și agenților chimici volatili produși de mucegaiuri (MCOV);

- *la categoria „alte surse”, (expoziții infodocumentare itinerante sau permanente, manifestări științifice bibliofile, etc.)*, pe intervalul anilor de cercetare 2000-2011, nu au fost identificate ciupercile și insectele de carantină;

- *cu această ocazie punctăm prezența în colecțiile de bibliotecă (și nu numai) a agenților biologici (ciuperci, bacterii, insecte, acarieni, rozătoare) de carantină regională, națională, fiind o structură analitică necesară pentru identificarea și stoparea migrării agenților biologici, în vederea evitării contaminării și infestării colecțiilor și instituțiilor infoculturale libere de contaminări, infectări și infestări cu organisme biologice foarte periculoase pentru sănătatea documentelor, personalului și publicului din biblioteci, arhive și muzee.*

5.4. Sinteza cercetărilor științifice a anului 2011 privind complexul micotic (bacterii și ciuperci patogene) identificat în colecțiile de bibliotecă (tabelul 4)

În tabelul 4 au fost evidențiate principalele specii de bacterii și ciuperci patogene (sinteza anului de cercetare 2011). În acest demers științific de sistematizare și taxonomie

s-au luat în considerare principalele însușiri de biodegradare ale ciupercilor și bacteriilor patogene din biblioteci, după cum urmează:¹³

- *patogenitatea* reprezintă proprietatea agentului patogen de a contamina viul și suporturile organice și anorganice purtătoare de informații, de a determina apariția simptomelor care caracterizează starea de biodegradare a viului și neviului organic;
- *afinitatea* reprezintă o însușire dobândită și determinată de factorii anatomomorfologici și bio-chimici, care conferă agentului patogen ajuns în contact cu suportul organic (viu sau neviu) capacitatea biologică (afinitatea biologică) de a contamina și de a se instala (pătrunde) în structura materială a suportului organic;
- *virulența* reprezintă capacitatea ciupercilor și bacteriilor patogene de a ataca suporturile organice vii sau neviu cu o anumită intensitate, în funcție de complexul toxino-enzimatic dezvoltat și eliberat prin metabolismul fiecărui agent patogen;
- *agresivitatea* reprezintă capacitatea fungilor și bacteriilor patogene de a degrada mai multe suporturi organice, în funcție de enzimele și toxinele agentului patogen;
- *capacitatea agenților patogeni de a secreta enzime și toxine, virulența și agresivitatea agenților patogeni celulozolitici* sunt însușiri determinate de complexul enzimatic al acestora și de toxinele care se produc în urma activităților metabolice;
- *enzimele sau fermenții* degradează substanțele organice complexe din substratul nutritiv, transformându-le în produși chimici simpli, ușor asimilabili;
- *toxinele* au acțiune de biodegradare asupra țesuturilor vii atacate.

5.5. În ceea ce privește incidența bolilor profesionale cauzate de agenți biologici (tabelul 5) și a îmbolnăvirilor profesionale de natură chimică, fizică sau biologică (tabelul 6) am analizat ca sursă documentară conținutul Raportului Comisiei Europene *Work and health in the EU. A statistical portrait 1994- 2002*, publicat în 2003, raport care arată că în anul 2001 s-au înregistrat la nivelul EU 12 aproximativ 5900 boli respiratorii și 4600 boli de piele. Prin extrapolare s-a estimat că pentru EU 15, cifrele erau de 10000 cazuri de boli respiratorii și 8000 cazuri de boli de piele. Factorii cauzatori pentru aceste îmbolnăviri pot fi de natură chimică, fizică sau biologică. Sinteza privind numărul cazurilor noi de îmbolnăviri profesionale în anul 2001 la nivelul Uniunii Europene, în funcție de agentul cauzator a fost evidențiată în **tabelul 6**.

Același document comentează faptul că în anul 2001, la nivelul lui EU 12 (cu estimare prin extrapolare pentru EU 15) s-a înregistrat incidența bolilor profesionale cauzate de agenți biologici evidențiat în **tabelul 5**.

Bazându-ne pe numărul cazurilor de îmbolnăviri profesionale cauzate de agenții biologici în Comunitatea Europeană formată din 15 țări (tabelul 5), prin extrapolare la nivelul Comunității Europene formată din 27 de țări, numărul cazurilor de îmbolnăviri în funcție de agentul cauzator ar fi: nr. cazurilor de îmbolnăviri produse de fungi → 241; nr. cazurilor de îmbolnăviri produse de bacterii → 578; ; nr. cazurilor de îmbolnăviri produse de alți agenți biologici → 691.

13 Dr. VASILE A. DEAC. *Conservarea colecțiilor infodocumentare din biblioteci, muzee și arhive. Simptomatologia complexului de degradare*. București: Editura Centrului de Pregătire Profesională în Cultură, 2009, p.103

5.6. Evoluția statisticilor la nivel național privind numărul cazurilor de îmbolnăviri profesionale în România, în perioada 1997-2007 (tabelul 7).

După datele oficiale din Registrul Operativ Național al Bolilor Profesionale din anul 2008 (tabelul 7) evidențiază dinamica numărului total al cazurilor de îmbolnăviri profesionale (astm bronșic, rinită alergică, boli infecțioase, boli de piele) pe intervalul anilor 1997 – 2007.

Prezentăm câteva date statistice de importanță, după cum urmează:

- analizând numărul total de cazuri la nivelul fiecărui an (nr.cazuri astm bronșic + nr. cazuri rinită alergică + nr. cazuri boli infecțioase + nr. cazuri boli de piele) s-a constatat că numărul cel mai mare de total cazuri de îmbolnăviri s-a înregistrat în anul 2002 (2508), iar cel mai mic în anul 2006 (910);
- după datele statistice citate, total cazuri de îmbolnăviri înregistrate în perioada 1997 – 2007 a fost de 17.643, din care total îmbolnăviri cu astm bronșic prezintă ponderea cea mai mare, urmată de nr. cazuri îmbolnăviri cu boli infecțioase, cel mai mic număr de îmbolnăviri s-a înregistrat la rinită alergică;
- pentru că nu avem setul de date statistice complete, interpretarea datelor prin metoda comparativă nu se poate desfășura pe orizontala și / sau verticala datelor statistice din tabel.

5.7 . Investigații privind încărcătura fungică (germeni/cm²) prin prelevarea de probe de pe suprafața și interiorul (corpul) documentelor și însămânțarea în laborator. (tabelul 8)

Cercetările efectuate în laboratorul de conservare de la Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Oradea, Bihor, privind încărcătura fungică (germeni/cm²) prin prelevarea de probe (praf bio-chimic activ sau alte materiale inerte) de pe suprafața morfologică interioară și exterioară și însămânțarea în laborator pe medii CA (cartof –agar) și MA (malț- agar), au evidențiat următoarele aspecte semnificative pentru activitățile specifice unei biblioteci, cum ar fi:

- încărcătura fungică pe variantele de cercetare analizate (12 documente) variază între valoarea de 68 germeni/cm² la documentul nr. 3 (specii fungi identificate: *Aspergillus fumigatus* și *Penicillium commune*) și 1,5 germeni/cm² la documentul nr.6 (specii fungi identificate: *Aspergillus niveus* și *Penicillium purpurescens*).
- încărcătura fungică totală la nivelul variantelor de cercetare a fost de 183,7 germeni/cm², iar încărcătura medie la nivelul variantelor de cercetare s-a situat la nivelul valorii de 15,3 germeni/cm²;
- încărcătura fungică foarte mare/cm², precum și diversitatea speciilor de ciuperci identificate (ciuperci celulozolitice și patogene - *Candida albicans*, *Alternaria geophyllia*, *genul Cladosporium*, *genul Aspergillus*, *genul Penicillium*) ne determină să ne gândim în ultimă instanță, la posibila vectorizare a bolilor spre spectrul viului, numai în condițiile în care nu se execută tratamentele de conservare și igienizare în toate mediile unei biblioteci (arhivă, muzeu);
- aeromicroflora depozitului cercetat (numărul total de germeni/m³ aer) prezintă o valoare mare (2023,1 germeni/m³ aer), fapt ce a determinat și migrarea prin curenții de aer a sporilor din microclimatul depozitului spre documentele cercetate;

- în mediile de bibliotecă în care aerarea este naturală și încărcată cu poluanți toxici, intervențiile de igienizare a mediilor se fac pompieristic, iar tratamentele de conservare a documentelor se fac odată la un număr de ani, apar situații foarte grave tratamentele de carantină reprezintă ultima soluție pentru repunerea în circuitul serviciilor curate, ecologice, de bibliotecă;

- în acest sens, ținând cont de situațiile de forță majoră ce poate să apară într-o bibliotecă clasică, laboratorul de conservare de la Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor, deține linii tehnologice de conservare a infodocumentelor de bibliotecă, muzeu și arhivă (inclusiv stabilizarea și eradicarea atacului papetar prin acțiunea ciupercilor și insectelor papiricole, tratamente de corectare a acidității papetare, combaterea germenilor și aducerea aeromicroflorei la valori normale de germeni/m³).

5.8. Sinteza rezultatelor științifice privind evoluția germenilor sporilor (m³) într-un staționar experimental de bibliotecă (Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai” Bihor, Oradea - laboratorul de conservare) (tabelul 9).

După cum s-a prezentat pe parcursul acestui material științific, controlul microbiologic al condițiilor igienico-sanitare din locațiile de bibliotecă reprezintă o activitate obligatorie efectuată concomitent cu investigațiile privind starea de conservare a fondului general de documente de bibliotecă. Determinările privind încărcătura micotică a aerului din locațiile de bibliotecă, prin efectuarea analizelor de aeromicrofloră, reprezintă analiza care poate conduce la identificarea surselor de infecție micotică.

Analizând sinteza rezultatelor științifice privind aeromicroflora (NTG/m³ aer) într-un staționar experimental de bibliotecă constituit din 9 depozite cu documente de bibliotecă de diferite dimensiuni, au fost evidențiate următoarele aspecte:

- în ceea ce privește încărcătura celor 8 depozite cu germeni mezofili – mediu cu geloză simplă, determinările de aeromicrofloră au evidențiat valori mari în fiecare depozit considerat ca fiind o variantă de cercetare, astfel: numărul cel mai mare al germenilor mezofili (3959 germeni/m³) s-a înregistrat la varianta 7 (depozit subsol nr.1), iar la varianta nr 3 – depozitul general nr.3, s-a înregistrat valoarea cea mai mică de germeni mezofili (2213 germeni/m³);

- valorile de germeni hemolitici – mediu cu geloză sânge variază între 71 de germeni (valoarea cea mai mare - varianta 8) și 58 de germeni (valoarea cea mai mică - varianta 5);

- în paralel cu determinările de aeromicrofloră au fost efectuate citirile de temperatură și umiditate relativă în mediile de depozite considerate ca variante de cercetare;

- s-a stabilit o corelație direct proporțională între unitățile procentuale mari de umiditate relativă și încărcăturile mari de germeni mezofili și hemolitici/mc³ aer;

- în ceea ce privește numărul de germeni mezofoli sau hemolitici pe total metri cubi aer depozit (variantă de cercetare) centralizatorul calculat indică valori foarte mari (2 417 000 nr. germeni mezofili /total m³ depozit, 61000 germeni hemolitici/total m³ depozit;

- calculul privind extinderea ipotetică privind numărul total de germeni (mezofili și hemolitici) raportat la total m³ aer depozit, valorile sunt foarte mari, ceea ce ne obligă

să credem că nu conviețuim într-un habitat cu ciupercile și bacteriile specifice sistemelor antropogene închise, ci într-un abitat al acestor microorganisme, care ne poate dirija coabitarea în spațiile închise.

5.9. Concluzii și recomandări

Concluzii

- Cercetările privind agenții biologici (complexul micotic celulozolic-ciuperci și bacterii) nocivi identificați în mediile de bibliotecă și riscurile prezenței acestora în colecții reprezintă un demers științific și profesional de mare actualitate pentru asigurarea condițiilor igienico-sanitare de acces la servicii de bibliotecă curate, ecologice și de conservare a întregului fond de infodocumente hibride (pe suport papetar sau pe suport digital).

- În ceea ce privește prezența și riscurile agenților nocivi, investigațiile noastre au evidențiat prezența categoriilor de agenți de etiologie fizică, chimică și biologică, precum și a riscului asupra sănătății și securității în muncă.

- În funcție de clasificarea agenților biologici conform legislației de securitate și sănătate în muncă (**Art.5/HG 1092 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenții biologici în muncă**), investigațiile efectuate de colectivul orădean au evidențiat prezența ciupercilor și bacteriilor de bibliotecă din grupele 2 și 3 → agenți biologici care pot provoca o boală omului sau alte îmbolnăviri grave și constituie un pericol serios pentru om, prin propagarea și multiplicarea în colectivitate (personalul de bibliotecă și/sau public), dar pentru care există, în general, o profilaxie eficace (tabelul 4).

- Cercetările și studiile de caz efectuate în vederea identificării agenților biologici și chimici pe sursele de constituire și completare a colecțiilor de bibliotecă au evidențiat că majoritatea acestor surse sunt purtătoare de agenți microbiologici și, implicit, de agenți chimici volatili produși de ciupercile și bacteriile celulozolitice din biblioteci (tabelul 3).

- Se impune urgentarea introducerii carantinei biblioteconomice pentru infodocumentele de bibliotecă aflate într-un perpetuu circuit spre și dinspre utilizatori (tabelul 3).

- Analizând datele statistice la nivelul Comunității Europene (tabelele 5 și 6), dar și la nivel național (tabelul 7), cu privire la cazurile de îmbolnăviri profesionale constatăm că se manifestă tendința de proliferare a bolilor micotice (tabelul 7): astm bronșic, rinită alergică, boli infecțioase, boli de piele.

- Studiile de caz efectuate privind încărcătura fungică (germeni/cm²) prin prelevarea de probe biochimice de pe și din documente și prelucrarea (însămânțarea pe medii MA și CA sunt argumente indubitabile prin care s-a demonstrat că documentul infocultural devine un bun, care suferă și vectorizează la rândul lui agenți microbiologici periculoși și necunoscuți (de carantină)(tabelul 8).

- Sinteza rezultatelor științifice privind evoluția numărului total de germeni-NTG mezofili/m³aer și NTG hemolitici/m³aer pe staționarul experimental de bibliotecă (tabelul 9) a demonstrat cu argumente științifice solide că microclimatul unor locații clasice de bibliotecă prezintă o încărcătură micotică foarte mare și agresivă pentru sănătatea

documentelor și personalului de bibliotecă (tabelul 1); ca atare, intervențiile curente privind decontaminarea documentelor, mobilierului și microclimatului de bibliotecă devine o activitate esențială pentru ecologizarea serviciilor de bibliotecă oferite.

Recomandări

1. Controlul microbiologic anual al condițiilor igienico-sanitare din locațiile de bibliotecă, determinări de aeromicrofloră (NTG/m³, UFC/m³).
2. Controlul microbiologic anual privind starea de sănătate a personalului din bibliotecă.
3. Investigații anuale privind starea de conservare a colecțiilor infodocumentare din biblioteci.
4. Introducerea și utilizarea la scară națională a programului de carantină a colecțiilor infodocumentare.
5. Elaborarea și aplicarea programului anual privind conservarea și igienizarea infodocumentelor, mobilierului și locațiilor de bibliotecă.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. **Dr. Adriana TODEA, dr.Aurelia FERENCZ. Morbiditatea profesională în România.** Centrul Național de Monitorizare a Riscurilor din Mediul Comunitar, 2010.
2. **Dr. VASILE A. DEAC. Flora microbiană (bacterii și ciupercicelulozolitice) și fauna de artrhopode (insecte bibliofage) specifică depozitelor de patrimoniu bibliofil.** Iași: Laboratorul Zonal de Conservare-Restaurare, 2000, p.61- 69.
3. **Dr. VASILE A. DEAC. Conservarea colecțiilor infodocumentare din biblioteci, muzee și arhive. Simptomatologia complexului de degradare.** București: Editura Centrului de Pregătire Profesională în Cultură, 2009.

Categorii de agenți nocivi și riscurile prezentei acestora în colecțiile de bibliotecă.
 Bibliotecă Județeană „Ch. Ștefan” Oradea
 Simbrază științifică 2009 – 2011

Tabelul 1

Nr. Crt.	Etiologia agenzilor Specificație	Riscul produs	Incidența riscului asupra sănătății și securității în muncă
1.	Agenți fizici	Risc: termic > visual > acustic	Agenții fizici influențează securitatea, sănătatea și capacitatea de muncă, asimilare și formare profesională, în situația în care parametrii agenților fizici nu se încadrează în anumite limite de confort termic, vizual și acustic.
2.	Agenți biologici	Bacterii → Bacterioze Ciuperci → Micoroz	<ul style="list-style-type: none"> - Stafilococul aureu produce: infecții purulente pe piele și pe mucoasa la nivel nazal. - Streptococi fecali (parvum), determină hepatita. - Streptococi orali – determină inflamația căilor respiratorii și pulmonare(embocardite). - Micorozele produce: alergii severe, astm, afecțiuni pulmonare polipe, infecții frecvente ale sinusurilor nazale, urechilor sau tractului respirator, aspergiloze pulmonare, vierze; efectele iritante ale expunerii la mucegai (conspuși organici volatili, particule (spori și fragmente) de mucegai.
3.	Agenți chimici	Risc chimic produs de poluanți: acizi organici volatili; dioxid de sulf; oxid de azot; peroxid de hidrogen; colofoniu; sulfatul de aluminiu; poluanții de plumb; subprodușii rezultați din metabolismul microorganismelor și descompunerea fibrei celulozice.	Expunerea prin inhalare în prezența concentrațiilor de poluanți chimici și/sau biologici (metabolismul microorganismelor): <ul style="list-style-type: none"> - Alfatoxina: speciile de <i>Aspergillus</i> (<i>A. flavus</i>; <i>A. parasiticus</i>, <i>A. clavatus</i>, <i>A. spp</i>) - Citrina,patulina, acidul penicilic. - Micotoxinele afectează glanda tiroidă, sistemul circular, cordul , provoacă tumori localizate.

Clasificarea agenților biologici ca factori de nocivitate și vătămate în muncă (Art.5/HCC 1897/2006 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici în muncă).

Tabela 2

Nr. crt.	Clasificare grupă	Prezentarea riscului expunerii
1.	Grupa 1	Agenți biologici care nu sunt susceptibili să provoace o boală la om
2.	Grupa 2	Agenți biologici care pot provoca o boală comuni și constituie un pericol pentru lucrători; prevenirea lor în colectivitate este inevitabilă; există în general o profilaxie sau un tratament eficace.
3.	Grupa 3	Agenți biologici care provoacă îmbolnăviri grave la om și constituie un pericol serios pentru lucrători; ei pot prezenta un risc de propagare în colectivitate, dar există, în general, o profilaxie sau un tratament eficace.
4.	Grupa 4	Agenți biologici care pot provoca boli grave comuni și constituie un pericol serios pentru lucrători, ei pot să prezinte un risc ridicat de propagare în colectivitate și nu există, în general, o profilaxie sau un tratament eficace.

Agensi taxici chimici și/sau biologici identificați pe diferite surse de contaminare și completare a colecțiilor de bibliotecă și riscurile prezentei agenților toxici (Biblioteca Județeană „Gh. Șincai”, Oradea)

Tabela 3

Nr. crt	Sursa de contaminare și completarea a colecțiilor de bibliotecă	Agensi chimici volatili (COV) produși de încălzirea (MCOV)	Ciuperci și bacterii patogene				Insecte (I) și vertebrate (V)										
			Ciuperci și bacterii saprofite.	Ciuperci și bacterii patogene	CBS de carantină	CBP de carantină	I. papiricole	I. zimanthrope	I. xilofage	IP carantină	IS carantină	IX carantină	Rozătoare				
1.	<i>Aciziți</i> Achiziția producției noi.	•	•	•				•									
	<i>Aciziți prin intermediul</i>	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
2.	<i>Donații.</i>	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
3.	<i>Soluții industriale</i>	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
4.	<i>Transfer.</i>	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
5.	<i>Contaminare</i>	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
6.	<i>Alte surse.</i>	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

**Lista complexului micotic (bacterii și ciuperci) identificat în colecțiile de bibliotecă
(Biblioteca Județeană „Gh. Șincai”, Oradea), Sursă nr.1 din 2011.**

Tabela 4

Nr. crt.	Bacterii	Grupa de risc	Mucegăuri - fungi	Grupa de risc	Observații
1.	Staphylococcus aureus	2	Aspergillus fumigatus	2	Pe document.
2.	Streptococcus meningitidis	2	Candida albicans	2	Pe document.
3.	Streptococcus pneumoniae	2	Candida tropicalis	2	Pe document.
4.	Streptococcus pyogenes	2	Cryptococcus neoformans	2	Pe document.
5.	Streptococcus suis	3	Microsporium ssp.	2	Pe document.
6.	Streptococcus sp.	2	Penicillium marneffii	2	Pe document.
7.	Mycoplasma pneumoniae	3	Epidennophyton floccosum	2	Pe document.
8.	Bacillus sp.	2	Trychothya rubrum	2	Pe document.
9.	Enterobacter sp.	2	Trychophyton ssp.	2	Pe document.
10.	Enterococcus sp.	2	Hirsutiopsis repulchrum	2	Pe document.
11.	Neisseria gonorrhoeae	2	Madurella grisea	2	Pe document.
12.	Neisseria meningitidis	3	Coccidioides immitis	3	Pe document.
13.	Rickettsia sp.	2	Scedosporium prolificans	3	Pe document.
14.	Enterobacter sp.	2	Sporothrix schenckii	3	Pe document.

Cazuri de noi îmbolnăviri profesionale în anul 2001 la nivelul Uniunii Europene, în funcție de agentul cauzator.

Tabela 5

Agent cauzator	Nr. cazuri EU 12	Nr. cazuri EU 15
<i>Fungi</i>	81	134
<i>Bacterii</i>	194	321
<i>Alți agenți biologici</i>	232	384

Raportul Comisiei Europene Work and health in the EU. A statistical portrait 1994 -2002, publicat în 2003 arată că în 2001 s-au înregistrat la nivelul EU 12 aproximativ 5 900 boli respiratorii și 4 600 boli de piele (prin extrapolare s-a estimat că pentru EU 15 cifrele erau de 10 000 boli respiratorii și 8 000 boli de piele). Factorii cauzatori pentru aceste îmbolnăviri pot fi de natură chimică, fizică sau biologică.

Același document relevă că în anul 2001, la nivelul EU 12 (cu estimare prin extrapolare pentru EU 15) s-a înregistrat următoarea incidență a bolilor profesionale cauzate de agenți biologici.

Cazuri de noi îmbolnăviri profesionale în anul 2001 la nivelul Uniunii Europene, în funcție de agentul cauzator.

Tabela 6

Boala	Nr. cazuri EU 12	Nr. cazuri EU 15
Boli ale plămânilor		
<i>Asm</i>	1 875	1 844
<i>Rinite alergice</i>	248	410
<i>Abscesite alergice</i>	189	318
<i>Alte boli ale plămânilor</i>	247	410
Boli de piele		
<i>Dermatite alergice, iritante sau alt tip</i>	4 457	7 400

Statistici la nivel național privind numărul cazurilor de noi îmbolnăviri profesionale în România, în perioada 1997 – 2007. (După datele oficiale din Registrul operator național al bolilor profesionale, 2008)

Tabelul 7

Boala	Anii în care s-a studiat										
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Total cazuri	2069	1828	1802	1576	1238	1500	1376	990	1002	918	1353
Astm bronșic	265	199	118	120	144	197	108	89	98	105	119
Număr subiecți	6	6	3	5	4	18	6	1	6	3	4
Boli infecțioase	39	44	35	34	232	212	35	36	42	20	41
Boli de piele	89	64	36	48	45	64	49	22	23	10	25

Investigația privind înălcărea fungică (germanic) prin perforarea de probe de pe suprafața și din interiorul (corpul) documentelor și înălcărea în laborator.
 (Biblioteca Județeană „Gh. Șincai”, Oradea – Laboratorul de cercetare- Simbiza rezultatelor științifice pe anul 2011)

Tabloul 3

Nr. crt.	Documentul analizat	Încălcărea fungică (germanic)	Specii de fungi identificate	Observații
1.	D ₁	27,7	<i>Candida albicans</i> <i>Alternaria geophila</i> <i>Penicillium expansum</i>	Aeromicroflora depozitului: (NTG) 2023.1 germeni/mc aer
2.	D ₂	8,7	<i>Cladobotrya</i> sp. <i>Penicillium Chrysogenum</i> <i>Aspergillus nidulans</i>	
3.	D ₃	68	<i>Aspergillus fumigatus</i> <i>Penicillium commune</i>	
4.	D ₄	13	<i>Aspergillus versicolor</i> <i>Penicillium pinitum</i>	
5.	D ₅	10,5	<i>Mucor mucorinus</i> <i>Scopulariopsis species</i>	
6.	D ₆	1,5	<i>Penicillium purpurescens</i> <i>Aspergillus niger</i>	
7.	D ₇	19,3	<i>Aspergillus penicilloides</i> <i>Penicillium italicum</i>	
8.	D ₈	5,7	<i>Aspergillus terreus</i> <i>Penicillium</i> sp.	
9.	D ₉	3,2	<i>Aspergillus sclerotiorum</i> <i>Penicillium roseopurpureum</i>	
10.	D ₁₀	7,6	<i>Penicillium rubrum</i> <i>Aspergillus niger</i>	
11.	D ₁₁	16,7	<i>Penicillium citrinum</i> <i>Aspergillus flavus</i>	
12.	D ₁₂	1,8	<i>Penicillium crustosum</i> <i>Cladobotrya crinita</i>	

Sisteme realizate în cadrul proiectului privind evoluția germenilor/mc aer într-un depozitar experimental de bibliotecă (2009 - 2011)
 Bibliotecă Județeană „Gh. Șincai”, Oradea – Laboratorul de conservare

Tabelul 9

Nr. crt.	STADIONAR / SPECIFICAȚIE	Germeni mezoofili / mc aer	Germeni hemolitici / mc aer	Temperat. aer (°C)	Umiditatea relativă	Total mc aer depozitat	Germeni mezoofili	Nr. germeni pe total mc depozit	Germeni hemolitici	Total germeni / total mc depozite
1.	1. Depozitul general nr. 1	2 417	61	19	70	1 000 mc (2,5mX1,0mX4m)	7(2X5)	2 417 000	8(3X6)	2 478 000
2.	2. Depozitul general nr. 2	3 299	60	20	68	840 mc (30mX7mX4m)	1 931 160	50 400	50 400	1 981 560
3.	3. Depozitul general nr. 3	2 213	59	18	69	1 440 mc (4,5mX3,8mX4m)	3 186 720	84 960	84 960	3 271 680
4.	4. Legăturile	2 798	63	19	69	128 mc (80x8mX4m)	358 144	8 064	8 064	366 208
5.	5. Depozit presă nr. 1	2 501	58	18	70	300 mc (15mX5,5mX4m)	750 300	17 400	17 400	767 700
6.	6. Depozit presă nr. 2	2 413	62	19	68	420 mc (21mX5mX4m)	1 021 860	26 040	26 040	1 047 900
7.	7. Depozit subsol nr. 1	3 959	69	15	80	420 mc (3,5mX4mX3m)	1 662 780	28 980	28 980	1 691 760
8.	8. Depozit subsol nr. 2	3 941	71	14	79	576 mc (48mX4mX3m)	2 270 016	40 896	40 896	2 310 912
9.	9. Total	-	-	14,20C	57,3 %	5 124 mc	13 597 980	317 740	317 740	13 915 720
10.	10. Media	-	-	17,75 0C	71,4 %	Suprafața totală = 1304 mp	2 653,8/mc aer	62/mc aer	62/mc aer	2 715,8 germeni/mc aer

SERVICIILE DE REFERINȚĂ ÎN BIBLIOTECA 2.0

Mihai CONSTANTINESCU

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”

Articolul de față reprezintă o mică parte din lucrarea mea de licență, lucrarea cu titlul „Biblioteca 2.0 în viziunea studenților”, susținută la Universitatea din București, Facultatea de Litere, secția Științe ale Informării și Documentării.

Bibliotecile trec printr-o perioadă de schimbări majore în ceea ce privește relația lor cu utilizatorii. Dacă până în urmă cu câteva decenii bibliotecile dețineau poziții forte în ceea ce privea relația lor cu utilizatorii care doreau să obțină informații, acum poziția lor este una mult mai fragilă, iar cea a utilizatorului mult mai puternică. Bibliotecile nu mai sunt singurele instituții care pot oferi acces la informație, iar în ultimul deceniu dezvoltarea incredibilă a Internetului a dus la posibilitatea unei excluderi totale a bibliotecilor din fluxul informațional. Chiar dacă această excludere duce, de multe ori, la o scădere a calității muncii utilizatorului, beneficiile accesului la informație de la distanță, orarul rigid al bibliotecii, localurile deseori improprii sau chiar imaginea bibliotecii de instituție lipsită de flexibilitate și neadaptată nevoilor utilizatorilor au dus la o scădere a numărului de utilizatori, concomitent cu o migrare a acestora spre servicii de informare disponibile online. În plus, asupra bibliotecilor există și o presiune a finanțării, presiune întâlnită chiar și în țările dezvoltate¹. Scăderea numărului utilizatorilor face ca bibliotecilor să le fie foarte greu să își justifice existența și costurile implicate, știut fiind faptul că rațiunea de a fi a oricărei biblioteci este satisfacerea cerințelor utilizatorului. Dacă acest drum al scăderii numărului de utilizatori va continua, bibliotecile vor avea de a face cu reorganizări, restructurări sau eliminarea completă a unor filiale sau chiar unor întregi instituții. Singura cale de a își continua existența a unui organism amenințat cu limitarea sau chiar cu dispariția este adaptarea la noul mediu. În cazul bibliotecii, această schimbare se referă la o adaptare la cerințele utilizatorilor moderni. O astfel de adaptare o constituie și conceptul Biblioteca 2.0, concept apărut în 2005² și care urmărește atragerea utilizatorilor, satisfacerea cât mai bună a nevoilor acestora și re poziționarea bibliotecii în centrul universului informațional. Transformarea bibliotecilor se realizează prin folosirea noilor instrumente, servicii și tehnologii

1 American Libraries Association. Public Library Funding Landscape. În: *Public Library Funding & Technology Access Study*[online], 2011, p. 2. [Citat 10 februarie 2012]. Disponibil pe Internet la adresa: http://www.ala.org/research/sites/ala.org.research/files/content/initiatives/plftas/2010_2011/plftas11-fundinglandscape.pdf

2 J. M. Maness. Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries. În: *Webology*[online], vol. 3, nr. 2, iunie 2006. [Citat 5 martie 2012] Disponibil pe Internet la adresa: <http://www.webology.org/2006/v3n2/a25.html>

specifice Web 2.0 dar și printr-un mod de a gândi instituția în care biblioteca este centrată în jurul nevoilor utilizatorilor.

În acest articol voi prezenta și oferi o posibilă interpretare pentru rezultatele unui studiului efectuat în perioada ianuarie – mai 2012 asupra studenților utilizatori ai Bibliotecii Centrală Universitară „Carol I”, studiu pe care se bazează partea practică a lucrării mele de licență.

Pentru a afla percepția studenților din cadrul Universității București în legătură cu Biblioteca 2.0, am alcătuit un chestionar cuprinzând 20 de întrebări relevante cu privire la caracteristicile definitorii ale acestui concept.

Am ales să limitez aplicarea acestui chestionar la studenții înscriși la forma de învățământ „zi”, deoarece aceștia sunt cei care utilizează cel mai mult biblioteca și, deci, sunt cei mai în măsură să evalueze serviciile bibliotecii.

Eșantionul este format din 325 de studenți ai Universității București care au răspuns la un chestionar. Am luat în considerare o populație de 24914³ de studenți pentru Universitatea București.

Expresia Taro Jamane de calcul a eșantionului de populație este:

$$n = \frac{N}{1 + N * e^2}$$

unde:

n = mărimea eșantionului;

N = volumul colectivității totale;

e = marja de eroare

Aplicând această formulă la mărimea populației la eșantion, și luând în calcul o precizie de 95%, rezultă următoarea cifre pentru marja de eroare:

$$e = \sqrt{\frac{\frac{N}{n} - 1}{N}} = \sqrt{\frac{\frac{24914}{325} - 1}{24914}} = 0,055$$

Chestionarul a fost aplicat prin metoda eșantionării probabilistice în cadrul Bibliotecii Centrale Universitare în perioada ianuarie-mai 2012.

Chestionarul a fost alcătuit din 20 de întrebări având următoarele teme:

- Frecvența utilizării bibliotecii
- Utilitatea potențială a unor servicii (newsletter, sistem de chat în timp real)
- Utilitatea și accesarea paginii web, a paginilor bibliotecii de pe rețelele de socializare
- Preferința utilizatorilor în legătură cu anumite tipuri de documente
- Posibilitatea creării unui blog al bibliotecii
- Percepția studenților referitoare la numărul de resurse disponibile pe site-ul bibliotecii
- Utilitatea existenței unor resurse în format electronic pe site-ul bibliotecii
- Ușurința în folosire a OPAC – ului

3 http://unibuc.ro/n/despre/Universitatea_din_Bucuresti_in_cifre.php Accesat la data de 30 ianuarie 2012

- Utilitatea instrumentelor Web 2.0 în procesul de învățare, creșterea interesului în bibliotecă

Din aceste teme voi reține, pentru acest articol, doar acele întrebări ce au legătură cu serviciile de referință, dar și câteva răspunsuri ce țin de frecvența cu care studenții apelează la serviciile bibliotecii.

Întrebări: Întrebarea 1: Cât de des folosiți biblioteca?

La această întrebare dintre studenții UB 44,92% au răspuns că folosesc biblioteca doar în sesiune, 29,85% au răspuns că folosesc biblioteca o dată pe lună, și doar 25,23% folosesc biblioteca în fiecare săptămână. Procentul foarte mare de studenți ce folosesc biblioteca exclusiv în sesiune este îngrijorător și indică, credem noi, faptul că studenții folosesc biblioteca doar ocazional și doar atunci când sunt nevoiți să o facă. Utilizarea bibliotecii este, deci, mai degrabă, un eveniment ocazional și nu o obișnuință, semn că serviciile bibliotecii nu sunt îndeajuns de utile și atractive pentru ca studenții să se folosească de ele mai des. Credem că acest lucru trebuie să se schimbe pentru ca biblioteca să își îndeplinească cu adevărat rolul în comunitatea academică.

Întrebarea 2: Ați folosi un sistem de tip chat (instant messenger) pentru a afla informații direct de la bibliotecari? (de acasă, spre ex.)

Folosirea unui sistem de tip instant messenger pentru aflarea informațiilor direct de la bibliotecari este preferată de 60,61% (30,46% ar folosi de fiecare dată când au nevoie de o informație, iar 30,15% ar folosi uneori aceste sisteme). În plus, doar 14,15% din respondenți au răspuns că nu ar folosi deloc un astfel de sistem, în timp ce 25,23% mai degrabă nu ar folosi acest serviciu. Acest procent dovedește deschiderea utilizatorilor față de implementare unui astfel de serviciu și obligă, cel puțin, introducerea pentru o perioadă de testare a acestui serviciu. Costul introducerii unui astfel de sistem este minim (software-ul este gratuit), iar beneficiile potențiale includ oferirea de referințe și de alte informații legate de bibliotecă în timp real către peste 60% dintre utilizatorii bibliotecii.

Întrebarea 3: V-ar fi util un newsletter de la bibliotecă prin care să fiți anunțați de diverse activități ale bibliotecii?

23,38% dintre respondenți au declarat că un astfel de newsletter ar fi foarte util, 32,62% au răspuns că ar fi util, 31,08% văd acest serviciu ca fiind destul de puțin util, și doar 14,15% îl văd ca fiind total inutil. Faptul că 56% dintre respondenți au o atitudine pozitivă față de existența unui astfel de newsletter este o dovadă a interesului față de activitățile derulate de bibliotecă.

Întrebarea 4: Accesați pagina de Facebook a bibliotecii?

Aici lucrurile stau foarte clar: 72,92% dintre studenții UB au accesat pagina de Facebook a bibliotecii. Procentul foarte mare arată, pe de-o parte faptul că foarte mulți dintre utilizatorii bibliotecii folosesc respectiva rețea de socializare dar și că această pagină are potențialul de a fi un instrument extrem de util în relația cu utilizatorii.

Întrebarea 5: Aflați noutăți sau lucruri utile de pe această pagină?

Deși 72,92% dintre studenții Universității București folosesc pagina de Facebook a bibliotecii lor, doar 1,85% declară ca găsesc multe informații utile pe aceste pagini, și un procent încă mic, 16%, găsește destule lucruri utile. 23,69% consideră că doar unele lucruri apărute pe aceste pagini web sunt utile, iar un procent foarte mare (31,38) găsește

destul de puține lucruri utile. Atunci când coroborăm aceste rezultate cu cele obținute la întrebarea anterioară obținem o imagine a unei pagini de Facebook plină de potențial dar nefolosită corespunzător.

Întrebarea 6: Găsiți ușor informațiile pe site-ul bibliotecii?

Doar 11,38% dintre studenții UB găsesc foarte ușor informațiile pe site, 27,08% găsesc ușor informațiile, 34,15% le găsesc greu, iar 27,38%, foarte greu.

Aceste procente (61,53% dintre respondenți găsesc greu și foarte greu informația) sugerează o dificultate crescută în navigarea pe site. Aceste rezultate trebuie analizate în legătură cu site-ul propriu zis al bibliotecii, dar și cu nivelul de instruire în regăsirea informațiilor pe care respondenții îl primesc de la biblioteca și de la facultatea lor. Pentru a îmbunătății rezultatele privind regăsirea informațiilor pe site, biblioteca trebuie atât să ofere cursuri de cultura informației utilizatorilor dar și să îmbunătățească modul în care informațiile sunt organizate pe site și calitatea informațiilor prezente pe site.

Întrebarea 7: Găsiți suficiente informații pe site-ul bibliotecii?

26,15% au răspuns că găsesc suficiente informații, iar 72,85% nu găsesc suficiente informații. După ce am aflat din întrebarea precedentă că regăsirea informației pe site este deficitară din aceste rezultate am aflat că pe site pot fi găsite foarte puține informații.

Întrebarea 8: Găsiți suficiente resurse electronice (cursuri, materiale ajutoare pentru cursuri) pe site-ul bibliotecii?

Majoritatea studenților Universității București sunt nemulțumiți de cantitatea de resurse puse la dispoziție pe site-ul bibliotecii: 31,08% găsesc foarte puține sau deloc, iar 27,38% găsesc puține, deci un total de 58,46% de nemulțumiri. 24% găsesc destule, iar 17,54% sunt mulțumiți de cantitatea de resurse pusă la dispoziție de site.

Răspunsurile la chestionarul aplicat indică interesul majorității studenților față de elemente ale Bibliotecii 2.0. În același timp, conform rezultatelor noastre, majoritatea studenților este nemulțumită de numărul și modul de utilizare ale noilor tehnologii de către biblioteca universitară. Acest lucru este o dovadă a faptului că simpla implementare a unor tehnologii nu aduce beneficii.

Noile tehnologii nu trebuie introduse doar pentru că sunt noi, ci doar atunci când sunt utile pentru biblioteca în cauză iar utilitatea lor vine doar în măsura în care acestea sunt folosite corespunzător. Așa cum a rezultat și din studiul nostru, nu este suficient ca o bibliotecă să construiască o pagină web sau o pagină pe o rețea de socializare și nici măcar asigurarea unui public numeros prin intermediul respectivei pagini nu este suficient. Pentru ca instrumentele folosite să își dovedească utilitatea, ele trebuie construite corespunzător, adaptate la nevoile utilizatorilor și permanent îmbunătățite. Fără această îmbunătățire permanentă a serviciilor utilitatea lor scade, timpul și resursele investite sunt pierdute iremediabil, iar utilizatorii aleg să nu mai apeleze la bibliotecă, preferând instrumente mai flexibile și mai comode atunci când au nevoie de informații.

C.D.I. - LABORATORUL DE IDEI

Marinela-Tatiana RUSU

Bibliotecar

Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” Sibiu

După transformarea bibliotecii în Centru de Documentare și Informare, motivați fiind de interesul pe care elevii și profesorii din Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” l-au manifestat pentru utilizarea acestui spațiu, am început să gândim un proiect care să sistematizeze diferitele tipuri de activități desfășurate pe parcursul unui an școlar, pe categorii de vârstă.

Ne-am îndreptat atenția spre clasele nou intrate în școală, respectiv clasele a V-a și a IX-a, spre conceperea unor activități interactive și atractive, care să le formeze competențe în informare și documentare. Motivul acestei alegeri este simplu - un elev pe care reușești să-l atragi/motivezi să participe activ la viața CDI în primul an, va deveni „un partener” pe tot parcursul anilor petrecuți în școală.

Activitățile desfășurate în CDI se înscriu atât în **educația formală** (introducerea elevului în tehnica muncii intelectuale organizate, formarea de abilități și cunoștințe) cât și în **educația nonformală** (extragere de informații din activități practice, activități de comunicare, culturale, care răspundă nevoilor utilizatorilor). Principiile care stau la baza acestor activități sunt cele promovate de pedagogia de proiect:

- în activitățile derulate elevul este partener al profesorului;
- Subiectul ales motivează elevii;
- Abordarea este transdisciplinară;
- Sarcinile sunt stabilite în funcție de capacitățile și abilitățile copiilor;
- Elevii joacă un rol activ în realizarea proiectului;
- Cunoștințele teoretice sunt legate de viața reală;
- Realizarea de produse finale.

De ce activități bazate pe pedagogia de proiect în CDI? Există mai multe motive, bine întemeiate, care susțin această practică.

Putem menționa aici angajarea, entuziasmul și imaginația de care dau dovadă elevii, indiferent de nivelul școlar. Este suficient să vezi produsele pe care le realizează (proiecte, afișe, prezentări Power Point, reclame sau filme scurte pe diferite teme, expoziții, machete) sau să auzi aplauzele prin care elevii apreciază lucrările și prezentările colegilor lor.

Activitățile desfășurate aici îi motivează pe elevi, iar produsele realizate și susținerea lor în fața colegilor și a dascălului formează competențe de care vor avea nevoie toată viața: selectare, sintetizare și prelucrare de idei, comunicare, competențe de utilizare a mijloacelor de comunicare și informare și nu numai.

Toate aceste demersuri urmăresc **formarea elevilor ca utilizatori activi ai resurselor CDI și promovarea interesului pentru lectură la elevi, prin activități didactice moderne, interactive, centrate pe elev.**

Studiu de caz: Inițierea claselor a V-a în activitățile CDI

Am pornit în demersul nostru de la câteva întrebări: Cum motivezi un copil de clasa a V-a să fie interesat și să participe activ în condițiile în care el nu primește o recompensă-notă? Cum descoperim lumea cărții și a informației? Ce putem face pentru a elimina reținerea copiilor de a merge la bibliotecă/CDI, cum putem elimina lozinca „Nu îmi place să citesc!”

Sunt întrebări firești pe care orice bibliotecar și le pune la începutul unui an școlar. Atât noi, cât și elevii „plonjăm în necunoscut” deoarece colectivul unei clase nou formate nu este niciodată omogen. Copiii provin din școli și din medii sociale diferite, au aptitudini, competențe și interese diferite.

Acestea sunt câteva întrebări de la care pornim, la începutul fiecărui an școlar, în proiectarea activităților pentru elevii din clasele a V-a. Bazându-ne pe experiența anilor precedenți, luând în considerare tipurile de activități stipulate de Regulamentul de Organizare și Funcționare a Centrelor de Documentare și Informare precum și Țintele Strategice stabilite în Proiectul de Dezvoltare Instituțională, am realizat un plan de activități pornind de la simplu la complex:

- Activități de atragere, de familiarizare și de exersare a autonomiei elevilor cu spațiul CDI;
- Promovarea lecturii, formarea de competențe informaționale și documentare prin proiecte și activități didactice;
- Proiecte educaționale care să dezvolte responsabilități și spirit civic;
- Activități de comunicare și informare;
- Activități de promovare a acțiunilor desfășurate.

1. Activități de prezentare și de exersare a autonomiei în utilizarea resurselor CDI Pe lângă **activitatea de prezentare CDI** (Orientarea elevilor în CDI: amplasarea spațiilor regăsirea documentelor folosind sistemul de semnalare, aranjarea documentelor în cadrul unui domeniu, ce este cota cărții, numărul de inventar? și asigurarea accesului liber la informație: tipuri de activități, ce informații pot obține în CDI (domeniu, suport), drepturi și obligații prevăzute în Regulamentul CDI, program de funcționare, utilizarea aparaturii etc.), elevii au participat în acest an la un **Concurs de orientare în CDI**.

Concursul are la bază regulile și etapele unui concurs de orientare turistică și a fost organizat și pus în practică cu ajutorul a trei eleve voluntare din clasa a VII - a B (Oprea Bianca, Mărgărit Carmen, Neamțu Maria).

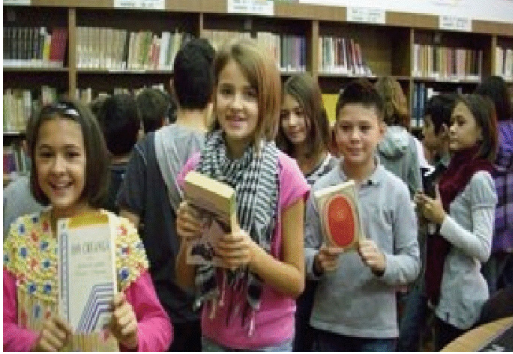
Etapele concursului:

- alegerea domeniilor/publicațiilor de interes pentru elevii de clasa a V-a;
- pregătirea și așezarea „indiciilor” în publicațiile stabilite;
- formarea grupelor;
- prezentarea etapelor și cerințelor;
- discuții libere - întrebări/răspunsuri pentru reactivarea cunoștințelor privind normele de aranjare a publicațiilor la raft, corelația cu sistemul de semnalizare din CDI;
- desfășurarea concursului - folosind indicațiile găsite în prima publicație, elevii le descoperă pe următoarele;
- premiarea fiecărei grupe (diplomă, dulciuri), în funcție de numărul de publicații găsite.

2. Activități didactice și proiecte educaționale

2.1. Activități didactice

Activitate de cercetare documentară: Cartea și biblioteca / Organizarea fondului documentar într-o bibliotecă.

Punctul de plecare în realizarea acestei activități a fost vizionarea filmului realizat de Francois Truffaut în anul 1966 - *Fahrenheit 451*.

Preluând ideea de „oameni carte”, fiecare elev a ales din colecțiile CDI un autor preferat, s-a identificat cu publicația aleasă și „s-a prezentat” colegilor: domeniul, autorul, titlul, locul apariției, editura, anul. Au realizat câte un acrostih pornind de la cuvintele „bibliotecă, carte”,

și-au prezentat opiniile în legătură cu o situație problematizantă - *Ce s-ar întâmpla dacă nu ar exista nici o bibliotecă? Cum vor transmite cunoștințele acumulate generațiilor viitoare? Cum ar arăta lumea dacă fiecare generație ar trebui să pornească de la 0?*

Obiective disciplinare: identificarea părților componente ale cărții; folosirea unor tehnici/strategii de lucru cu cartea, redactarea unor texte imaginative și reflexive în scopuri și în contexte variate.

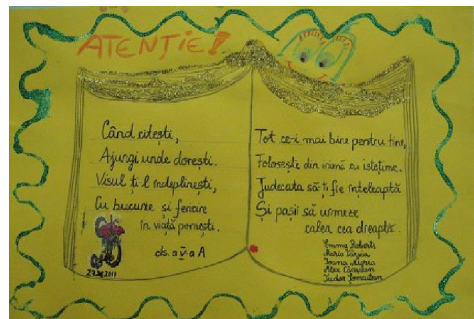
Obiective info - documentare: deprinderea autonomiei în folosirea resurselor CDI: modul de așezare al documentelor la raft (CZU), orientarea în CDI cu ajutorul margaretei documentelor și a etichetelor de la raft, selectarea documentelor corespunzătoare subiectului de cercetare.

**Dezvoltarea gustului pentru lectură:
Lectura predictivă**

Lectura predictivă este una dintre metodele didactice agreate de elevii de gimnaziu din școala noastră. Această metodă pusă în practică în CDI are dublu scop: exersează creativitatea și exprimarea în scris a ideilor, stimulează comunicarea în cadrul grupului de elevi, dar, în același timp, este un mod foarte eficient de popularizare a colecțiilor și de stimulare a lecturii.

Câteva reflecții asupra activității: indiferent de nivelul de vârstă (clasele V-VIII) elevii participă cu plăcere, sunt activi, prezintă idei variate legate de subiectul dezbătut, susțin cu argumente pertinente acțiunile personajelor.

Copiii au făcut comparații cu situații similare din viața reală, au dorit să se implice în prezentare - „Citesc eu doamna bibliotecară”, mai mulți elevi din cadrul aceluiași grup care au vrut să fie „avocatul” și să expună argumentele. În timpul expunerii argumentelor de către purtătorii de cuvânt, jumătate dintre elevii din clasă au fost cu mâna sus cerând să vorbească. Chiar dacă societatea le oferă multiple exemple negative, copiii discern binele de rău și iau atitudine.

Extragerea de informații dintr-un film documentar

Tematica aleasă - Educația pentru mediu: Efectele poluării mediului asupra vieții animalelor.

Pentru a capta interesul copiilor pentru această activitate, fiecare grupă a ales un animal preferat. După vizionarea documentarului, elevii au primit sarcinile de lucru: realizarea unui document Word (imagine și text), care să conțină următoarele elemente: - descrierea fizică, regimul alimentar, habitatul (continent, țară, zonă de relief), obiceiuri (viața de familie), relația cu omul, modul în care este afectat de poluarea mediului, descrierea bibliografică a surselor utilizate și prezentarea a două motive pentru care consideră că animalul respectiv trebuie protejat. La sfârșitul activității, fiecare grupă a prezentat proiectul în fața clasei.

Câteva reflecții asupra activității: copiii sunt foarte receptivi, înțeleg sarcinile date, au cunoștințe elementare de procesare a unui document Word, dețin diverse informații/cunoștințe legate de mediu și viața animalelor oferite de programele TV din domeniu, înțeleg legătura dintre poluare-mediu-viață și oferă soluții pentru remedierea situației.

2.2. Proiecte educaționale

Proiectele educaționale reprezintă o altă modalitate de promovare a lecturii, de formare a competențelor documentare și de exersare a abilităților artistice/plactice. Un plus în cadrul acestor activități îl constituie interacțiunea cu partenerii externi: instituții culturale, elevi din școlile partenere, oameni de cultură etc.

Dintre proiectele educaționale organizate de CDI pentru clasele a V-a putem menționa: proiectul interdisciplinar *Egipt*, proiectele culturale *Noaptea Bibliotecilor* realizat în parteneriat cu Biblioteca Județeană ASTRA, *Basmul popular în colecțiile CDI* realizat în parteneriat cu Primăria Sibiu și Universitatea „Lucian Blaga”, proiectul educațional *Unitate în diversitate*. Vom prezenta în continuare ultimele două proiecte menționate, două exemple de proiecte educaționale diferite ca subiect, ca mod de organizare și obiective urmărite, dar care au avut un impact pozitiv asupra copiilor.

Proiectul educațional intitulat „*Basmul popular în colecțiile CDI*”, a fost realizat în colaborare cu comunitatea locală. Tematica proiectului nu a fost întâmplătoare. Oportunitatea deschiderii CDI către comunitatea locală a fost oferită de activitățile culturale organizate în orașul nostru la sfârșitul anului 2011 și anume *Expoziția „Frații Grimm”* dedicată vieții și operei renumiților autori germani, organizată de Primăria Sibiu în parteneriat cu Biblioteca Universității „Lucian Blaga”.

Elevii prezenți la aceste expoziții au putut obține informații privind biografia Fraților Grimm, tehnicile incipiente de ilustrare a cărții (litografii, ilustrații originale: acuarele și desen), modul de culegere a basmului popular, persoane care au furnizat materialul cuprins în cărțile de povești, aria de răspândire a basmului german.

Accentul a fost pus pe latura instructiv - formativă îmbinată cu cea de divertisment a lecturii. Este un proiect mai amplu, care s-a desfășurat pe parcursul a trei săptămâni. S-a întocmit o listă cu lucrări reprezentative (P. Ispirescu, H.C. Andersen, *Basm orientat - O mie și una de nopți* etc.), au fost înființate mai multe ateliere: atelier de lectură (lectură predictivă și lectură întreruptă), atelier de pictură (realizarea de lucrări plastice cu tematica dată - desen, semn de carte, colaj, afiș), atelier de creație literară (realizarea unor poezii, basme inspirate din textele studiate);

S-a pus accent pe promovarea materialelor realizate de elevi, pe evidențierea asemănărilor și deosebirilor dintre basmul popular românesc și cel german, danez etc., modul de culegere/aria de răspândire, locul basmului popular și impactul lui în perioada copilăriei.

Proiectul educațional „Unitate în diversitate”, realizat în parteneriat cu elevi din Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Nr. 1, Sibiu s-a desfășurat în săptămâna „Școala altfel” și a urmărit realizarea următoarelor obiective: îmbunătățirea tehnicilor de relaționare/interrelaționare între elevi, dezvoltarea spiritului de toleranță, comunicare și cooperare între cele 2 grupuri, includerea în activitățile CDI a copiilor cu CES, dobândirea

de informații privind opera lui L. Frank Baum prin utilizarea informațiilor pe suport grafic/TIC. Ideea realizării acestui proiect a plecat de la faptul că elevii din cele două instituții școlare se întâlnesc frecvent (există un cabinet medical comun situat în apropierea CDI, elevi de la Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Nr. 1 utilizează în regim de sală resursele CDI). Elevii voluntari din clasa a V-a A din Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” au fost pregătiți inițial de psihologul școlar, prof. Valeria Purcia, care le-a oferit informații privind problemele cu care se confruntă elevii din școala parteneră, informații privind diferitele aspecte comune celor două grupuri, informații privind atitudinea de toleranță, de cooperare și comunicare reciprocă.

Colaborarea între conducerile celor două instituții de învățământ, între cadrele didactice și elevii implicați în proiect a fost foarte bună, urmând ca cele două școli să continue colaborarea în cadrul altor proiecte. **Proiectul educațional „Unitate în diversitate”** a fost selectat la nivel județean pentru competiția națională „O activitate de succes în Școala altfel” la secțiunea Activități culturale.

3. Activități/proiecte de voluntariat

În CDI „Gheorghe Lazăr” voluntariatul îmbracă diferite forme. Elevii sunt foarte deschiși spre acest gen de activități pe care le desfășoară în timpul liber, în pauze sau în timpul orelor de curs - în cazul elevilor care au altă religie decât cea ortodoxă, sau a elevilor scutiți de ora de sport.

Pornim de la activități simple - aranjarea cărților la raft, recondiționarea publicațiilor deteriorate, pregătirea următoarelor activități/proiecte (în general elevi din clasele a VII -a și a VIII-a), confecționarea ornamentelor de Crăciun și încheiem cu prelucrarea pozelor și pregătirea articolelor pentru revistă și pentru site , sau... crearea site-ului CDI.

Prezentăm, pe scurt, două dintre activitățile de voluntariat desfășurate în CDI în acest an școlar.

Proiect de voluntariat – „Suflet de copil - suflet de bunice”

Pornind de la sloganul „Oferă-te voluntar! Schimbă ceva!” lansat oficial de Comisia Europeană în anul 2011, Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” a încheiat un protocol de colaborare cu Căminul Spital Nr. 1 Sibiu, având ca obiective: implicarea elevilor de gimnaziu și de liceu din C.N.G.L. în problemele comunității prin adoptarea unei atitudini active care să formeze responsabilități, spirit civic, respect și atitudini pozitive față de persoanele cu nevoi speciale.

Activitățile din cadrul acestui proiect constă în realizarea de obiecte decorative specifice sărbătorilor (Crăciun, Paști), atragerea de donații pentru pungile cu cadouri, pregătirea și susținerea spectacolelor de colinde, vizite și comunicare cu bunicii de la cămin. Centrul de Documentare și Informare este implicat direct în fiecare dintre aceste etape. Activitățile de informare/documentare din cadrul acestui proiect constă în: utilizarea internetului pentru căutarea colindelor/pregătirea spectacolului, găsirea modelelor și confecționarea ornamentelor, utilizarea surselor de informații on-line/grafice pentru realizarea jurnalului de activitate (date despre sărbătoarea respectivă, poezii, obiceiuri, superstiții, ghicitori etc.)

Aceste activități de voluntariat, inițiate de CDI în urmă cu 2 ani au luat amploare - în anul școlar 2011 - 2012, fiind implicați în acest proiect elevi de gimnaziu și de liceu, părinții copiilor care au asigurat baza materială pentru procurarea cadourilor și realizarea ornamentelor, cadre didactice și personal auxiliar din C.N.G.L.

Atenția noastră s-a îndreptat și spre copiii instituționalizați care au primit cu ocazia sărbătorilor de Crăciun cadouri constând în fructe, dulciuri și jucării. Sperăm ca acest tip de activități să continue. Există deja elevi voluntari care desfășoară diverse activități în instituții de asistență socială pentru copii din Sibiu.

Proiect de voluntariat - „C.D.I. on-line”

Activitățile din cadrul acestui proiect au demarat în urmă cu doi ani. Ele urmăreau realizarea unei pagini web pentru Centrul de Documentare și Informare precum și

pregătirea unui grup de elevi de gimnaziu, voluntari, care să actualizeze datele de pe site cu activitățile derulate în CDI pe parcursul anului școlar.

Prima etapă a acestui proiect a prins contur. Site-ul cdicngl.infosibiu.net a fost realizat de Mihnea Georgescu și Radu Beche, acum elevi în clasa a VIII-a A. Este necesar să menționăm faptul că acești elevi au investit o parte din timpul lor liber și s-au folosit de pasiunea pentru informatică pentru realizarea site-ului. Datorită efortului depus, acești doi elevi, dar și informaticianul C.N.G.L., Gabriel Cojocaru, care i-a îndrumat pe parcursul celor doi ani, merită toate mulțumirile utilizatorilor.

Grupul de sprijin, elevi voluntari care și-au exprimat disponibilitatea de a lucra în timpul lor liber la pregătirea materialelor și la actualizarea datelor, este format din elevii: Mihai Ghișe, Robert Jibleanu, Andrei Dan, Mădălina Iulia Eparu (clasa a V-a A) și Horațiu Udrea (clasa a VI-a B).

4. Activități de comunicare și informare - Educația pentru sănătate

Activitățile de comunicare privind educația pentru sănătate pentru acest segment de vârstă se axează, în general, pe transmiterea de informații privind igiena personală, riscurile pe care le reprezintă drogurile în dezvoltarea copiilor. Partenerii noștri în acest an școlar au fost studenții de la Facultatea de Medicină „V. Papiilian”, din cadrul Universității „Lucian Blaga” Sibiu și reprezentanții ai Asociației pentru Sănătate, Educație și Familie, Sibiu. Prezentările și sesiunile de discuții libere au vizat următoarele

teme: „*Captivi în libertate*” (despre fumat), „*Gândește cutezător*” (succes și dezvoltare personală) și *Igiena personală și alimentație sănătoasă*”

5. Activități de promovare a proiectelor desfășurate.

Activitățile de promovare ocupă un loc foarte important în viața CDI și, în general, în Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”. Este modul în care elevii sunt stimulați să participe activ la proiectele propuse de responsabilul CDI, de cadrele didactice, de partenerii externi, sau uneori, chiar de ei, de elevi. Propunerile elevilor sunt luate întotdeauna în considerare - fie că este vorba despre cărțile pe care ei doresc să le găsească în CDI, fie că este vorba despre tematica/desfășurarea unui proiect sau concurs.

Această acțiune acoperă un câmp larg: sunt promovate materiale, rezultatele în urma proiectelor și activităților prin panouri, expoziții de pictură, dar nu numai. Revista elevilor de gimnaziu, *Laboratorul de idei* cuprinde secțiuni speciale adresate elevilor cu înclinații spre diferite domenii: sport, știință, literatură, arte plastice. Site-ul CDI conține și el diferite aspecte ale activităților desfășurate în școală: proiecte,

publicații, filme. Copiii cu diferite înclinații artistice (dans, muzică, literatură, sport etc.), cei care desfășoară activități de voluntariat sau obțin rezultate bune la olimpiade și concursuri sunt recompensați cu diplome de voluntariat, diplome de excelență, premii speciale oferite de școală constând în cărți și bani. Sunt nominalizați și puși în evidență în cadrul unor activități precum: serbările de sfârșit de an, Zilele școlii, Gala „Gheorghe Lazăr” - un eveniment creat special pentru promovarea activităților desfășurate de elevi. Se urmărește promovarea oricărui copil care face din „Gheorghe Lazăr” ceea ce este astăzi - un liceu de elită.

Sondajele de opinie

La sfârșitul fiecărui an școlar elevii de gimnaziu din Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” sunt invitați să completeze chestionare/sondaje de opinie. Prin această activitate urmărim mai multe aspecte:

- legătura dintre vârsta cititorilor și interesul pentru lectură
- frecvența împrumutului
- stabilirea preferințelor elevilor în materie de lectură/achiziții
- obținerea de informații utile pentru stabilirea tipurilor de activități în CDI în funcție de răspunsurile oferite de elevi, Centrul de Documentare și Informare își stabilește politica documentară și își planifică activitățile din următorul an școlar.

Menționăm câteva activități agreate de elevi și propuse pentru următorul an școlar: Secretele căutării pe Google - căutarea informației prin intermediul TIC, cercul de lectură, proiecte, activitățile de lectura predictivă, concurs de Scrabble, confecționarea ornamentelor de Crăciun.

Enumerăm mai jos câteva activități propuse de elevii din clasa aV-a B:

- Ion Andrada - Colaje din povești/întâmplări
- Matei Andreea Nicoleta - Cerc de istorie
- Negoii Ștefan - Activitate dedicată astronomiei
- Udrea Răzvan - Concurs de cărți
- Petelează Darius - Informare avansată pe Google
- Nate Paul - Povestirea cărții preferate
- dar și activități de genul -
- Vasii Georgiana - Un atelier de gătit adevărat
- Mărgărit Daniela - Să puneți bomboane între cărți iar noi să căutăm și să mai învățăm cum să aranjăm cărțile
- sau -
- Zeti Alexia - Să fim lăsați să facem ce vrem!!!

Bilanțul activităților din acest an școlar pentru elevii din cele două clase a V-a se prezintă astfel: elevii au desfășurat în Centrul de Documentare și Informare 119 ore (60 ore/clasă) activități didactice, culturale, de comunicare și informare. La acestea putem adăuga activitățile de voluntariat, necuantificate: pregătirea/redactarea materialelor pentru revista *Laboratorul de idei*, pregătirea și postarea activităților pe site-ul CDI, recondiționarea publicațiilor deteriorate, pregătirea ornamentelor de Paști și de Crăciun pentru Căminul Spital nr. 1 din Sibiu, aranjarea cărților la raft, și activitățile de studiu individual, realizate de regulă la sfârșitul orelor de curs.

Proiectele desfășurate pe parcursul unui an școlar cu elevii de clasa a V-a **nu au un caracter strict pedagogic, ele punând accent și pe latura instructiv - formativă îmbinată cu cea de divertisment a lecturii.** Scopul CDI este apropierea elevilor de carte și, în general, de tot ceea ce oferă aceasta, prin activități care parcurg mai mulți pași: de la atragerea și familiarizarea elevilor cu spațiul CDI, până la utilizarea resurselor în mod conștient și constructiv. Prin activitățile desfășurate aici de cadrele didactice și elevii noștri urmărim îndeplinirea misiunii asumate de C.N.G.L. - «Educarea viitorilor intelectuali, creatori de cunoaștere pentru societatea de mâine».

Încheiem această scurtă prezentare a vieții CDI cu un citat din articolul «*De ce Lazărul e, totuși, cel mai bun liceu din Sibiu*», publicat pe blogul personal <http://vladpojoga.blogspot.ro>. de fostul nostru elev, Vlad Pojoga.

„...Lazărul e cel mai bun liceu din Sibiu pentru că nu-și sufocă valorile.

Lazărul e cel mai bun liceu din Sibiu pentru că acolo oamenii se simt aproape unii de alții.

Lazărul nu stă în note. Pentru că Lazărul e mai mult decât atât, pentru că ceea ce se întâmplă acolo e ceea ce contează cu adevărat. Lazărul e despre oameni și despre ce știu să facă acești oameni. Lazărul e despre creativitate și despre folosirea ei fără bariere. Lazărul e despre inițiativă și opinie. Lazărul e despre prietenie și despre acționarea ca un întreg pentru a atinge obiective ceva mai îndrăznețe decât primul loc pe județ la medii sau la bac sau la evaluarea națională.

... „Gheorghe Lazăr nu e un liceu. Gheorghe Lazăr e o stare de spirit”. Cineva sintetiza atât de bine scopul întregii educații când spunea asta. În aerul din Lazăr există ceva pe care, vrând nevrând, îl respiri.”

Bibliografie :

1. Nicu, Adriana. *Pedagogia de proiect. Suport de curs*, Sibiu, s.n., 2009.
2. Popa, Carmen Maria. *O școală orientată spre elev. Elevul partener activ în procesul propriei învățări*, Sibiu, Editura «Universității Lucian Blaga», 2009.
3. Rădulescu Eleonora și Tîrcă, Anca. *Școala prietenoasă. Experiențe de proiect*, București, Humanitas Educațional, 2004.

Periodice :

1. *Laboratorul de idei. Revista elevilor de gimnaziu din Colegiul Național «Gheorghe Lazăr»*, Nr.3, aprilie 2012.

Documente :

1. Material didactic *Consiliere educațională. Idei pentru orele de dirigenție*, RAABE.
2. Negrea, Gabriel. *Dezvoltare instituțională 2008 - 2012. Proiect «Centrul de Documentare și Informare C.N.G.L. Sibiu»*
3. *Regulamentul de Organizare și Funcționare a Centrului de Documentare și Informare. Webografie: <http://vladpojoga.blogspot.ro>. accesat la 24.07.2012..*

IDENTITATE ȘI IMAGINE ÎN COMUNITATE

Negoia IBOLYA

profesor documentarist
Colegiul Economic Mangalia

Colegiul Economic Mangalia și Muzeul de Arheologie „Callatis” Mangalia, cu sprijinul Primăriei Municipiului Mangalia, au elaborat și implementat proiectul cultural de lungă durată, intitulat „Muzeografie și arheologii de mâine”, perioada derulării este de patru ani: 2009 – 2012.

Proiectul are ca scop atragerea elevilor către profesiile specifice unei instituții muzeale, printre acestea fiind, în primul rând, cele de specialiști în cercetarea, restaurarea, conservarea și valorificarea expozițională a materialelor arheologice descoperite pe șantierele de salvare sau sistematice.

Ca obiective, proiectul cultural își propune popularizarea istoriei în rândul elevilor, derularea de activități comune, atragerea elevilor în activități extracurriculare (organizarea de excursii la muzeele și monumentele arheologice și istorice din județul Constanța, din țară și din străinătate ex: muzeele din Bulgaria), dezvoltarea interesului elevilor pentru cunoașterea istoriei și educarea lor în spiritul respectului față de valorile trecutului istoric.

În cadrul proiectului, grupul țintă îl reprezintă elevii din clasa a IX-a din anul școlar 2009-2010, în prezent elevii fiind clasa a XII-a coordonați de prof. documentarist Ibolya Negoia care le predă elevilor bazele teoretice, urmând ca la muzeu aceștia să intre în contact cu cele practice.

Cu prilejul primei întâlniri în derularea proiectului, cercetător științific dr. Sorin Marcel Colesniuc, directorul Muzeului de Arheologie „Callatis” Mangalia, a prezentat elevilor înscriși în proiect principalele activități dintr-un muzeu - ale arheologilor, cercetătorilor științifici și muzeografilor de la departamentele: Cercetare, Restaurare-conservare și Valorificare a patrimoniului cultural. De asemenea, a vorbit elevilor despre siturile arheologice și despre istoria milenară a zonei în care se află astăzi municipiul Mangalia.

În etapa următoare au fost organizate vizite pe șantierele arheologice aflate în derulare pe teritoriul Mangaliei, după care elevii au participat și la activitățile de restaurare și conservare a materialelor arheologice descoperite.

În data de 23 septembrie 2009 s-a organizat o excursie documentară pe șantierul arheologic de la Albești, locul unde grecii au construit în Antichitate o așezare fortificată.

Directorul Muzeului de Arheologie Callatis Mangalia, cercetător științific dr. Sorin Marcel Colesniuc a făcut următoarele precizări: „Așezarea de la Albești, construită în prima jumătate a secolului IV î.Hr., cu o suprafață de 12 hectare, are un evident caracter urban. Aici trăiau, alături de greci, geto-dacii autohtoni. Materialele arheologice descoperite demonstrează că populația se ocupa cu agricultura și comerțul, fapt atestat și de drumurile din apropiere. S-a constatat că fortificația are trei faze de construcție. În urma săpăturilor din interiorul așezării s-au descoperit străzi pavate sub care apar canalizări. De asemenea, în interiorul fortificației au fost descoperite edificii publice de mari dimensiuni. Așezarea a fost descoperită în anul 1973, iar până în prezent s-au desfășurat mai multe campanii de cercetare arheologică. Ultima este cea din vara acestui an, la care a participat, din partea muzeului nostru, arheologul Nicolaie Alexandru, cel care va prezenta în detaliu recentele descoperiri arheologice”.

În data de 4 noiembrie 2010 elevii Colegiului Economic Mangalia însoțiți de prof. Ibolya Negoită și prof. Roxana Curcan, au participat la activitățile de restaurare și conservare a artefactelor descoperite în timpul cercetărilor arheologice sistematice sau de salvare în Laboratorul de restaurare și conservare al Muzeului de Arheologie Callatis Mangalia.

Specialiștii muzeului le-au vorbit elevilor despre fluxul tehnologic al obiectelor arheologice, de la intrarea acestora în laboratorul de restaurare și conservare și până la expunerea lor în vitrine, sau până la aranjarea în depozitul muzeului. De asemenea, li s-a vorbit despre: registrul de inventar, fișele de restaurare și fișele de conservare, despre substanțele folosite pentru curățarea și lipirea fragmentelor ceramice, din sticlă sau metal și despre modul în care sunt manipulate, ambalate, transportate și depozitate materialele arheologice. După ce le-au fost prezentate imagini din timpul proceselor de restaurare și conservare, elevii au asistat la restaurarea unor vase ceramice descoperite pe șantierele arheologice callatiene.

În cadrul proiectului, mai întâi, elevii au vizitat expoziția permanentă a muzeului și siturile arheologice din zona Mangaliei, li s-a vorbit despre istoria cetății Callatis și despre însemnătatea exponatelor din muzeu, dar și despre siturile arheologice menționate. Apoi, elevii au participat la vernisaje de expoziții temporare, simpozioane, lansări de carte, sărbătorirea unor zile importante din istoria romanilor.

Una din activitățile importante ale proiectului la muzeul callatian a fost manifestarea cultural-științifică „Sărbătorile de iarnă la români și bulgari” organizată în data de 12 decembrie 2009.

Organizarea acestui eveniment a avut loc în urma extinderii proiectului cu vecinii noștri prieteni bulgari, s-a pornit de la dorința noastră de a prezenta tradițiile și obiceiurile legate de sărbătorile de iarnă din România și Bulgaria.

La români, acestea încep pe 15 noiembrie, odată cu Postul Crăciunului, și se sfârșesc pe 7 ianuarie, de Sfântul Ioan. Între ele, mai importante sunt: Crăciunul, Anul Nou și Boboteaza. Crăciunul, sau Sărbătoarea Nașterii Domnului, este o zi de mare bucurie și binecuvântare pentru creștini. Cei cu credință în Dumnezeu participă la slujbele bisericesti și merg la colindat. Inițial, obiceiul de a colinda era practicat doar în Ajunul Crăciunului, dar în zilele noastre se colindă în toate cele trei zile ale Crăciunului

precum și de Anul Nou. Colindele pot fi religioase sau laice și poartă mesaje de sănătate, bogăție și prosperitate.

Frumoasa atmosferă a sărbătorilor de iarnă, din zona noastră, a fost prezentată de elevii Colegiului Economic Mangalia, coordonați de: prof. Anișoara Teodorescu, prof. documentarist Ibolya Negoită, prof. Edvica Popa și regizor Aura Stuparu. Despre obiceiurile și tradițiile Crăciunului a vorbit muzeograf Liliana Vioiu și muzeograf Ion Pâslaru. Elevii Centrului de zi din Agigea au prezentat o expoziție cu vânzare, cu ornamente de Crăciun. Trupa de elevi „Muguri de folclor” de la Cercul Militar Mangalia, îndrumați de înv. Georgiana Simionov, a interpretat dansuri tradiționale dobrogene.

Obiceiurile și tradițiile din Bulgaria au fost prezentate de un grup de 30 de persoane din instituțiile de cultură și învățământ din: Varna, Durankulak, Constantinovo și Kamen Breag. Printre aceștia îi menționăm pe: Stanka Dimitrova de la Muzeul Renașterii Bulgariei din Varna, Ana Nikolova de la Primăria din Varna, Mara Spirova de la Primăria din Constantinovo, profesori, elevi și studenți de la Colegiul de Economie și Turism din Varna. Alături de aceștia au fost prezenți primarul Ziumbiul Medarov din Durankulak, primarul Dobrinka Ialnazova din Kamen Breag și Iurii Ceariiski, autorul unor albume referitoare la monumentele istorice de pe coasta Mării Negre. Grupul din Bulgaria a fost însoțit de Marieta Bobeva, directorul televiziunii „Varna” și jurnalista Kalina Tzacheva.

La manifestare sunt invitați: primarul Municipiului Mangalia, Mihai Claudiu Tusac, directorul coordonator al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Constanța, ec. Gheorghe Balaban, reprezentanți ai instituțiilor de cultură și învățământ din Mangalia și din județul Constanța.

Unul dintre obiectivele proiectului este acela de a organiza excursii la muzeele și monumentele arheologice și istorice din județul Constanța și din întreaga țară.

Colegiul Economic Mangalia, Primăria Municipiului Mangalia și Muzeul de Arheologie „Callatis” Mangalia au organizat, în perioada 22 – 25 octombrie 2009, în parteneriat cu Grupul Școlar „Liviu Rebreanu” din Bălan, județul Harghita, o excursie de documentare pentru elevii din cadrul Proiectului cultural „Muzeografii și arheologii de mâine”.

Între cele două instituții de învățământ a fost încheiat și un „Protocol de parteneriat”, semnat de prof. ec. Anișoara Teodorescu, directorul Colegiului Economic Mangalia și prof. Rodica Roman, directorul Grupului Școlar „Liviu Rebreanu” Bălan. Protocolul de parteneriat întocmit la exigențe de nivel european, a implicat pe lângă cele două școli, primăriile celor două orașe, cât și Inspectoratele școlare ale celor două județe.

Protocolul are ca obiective: crearea unor relații de prietenie între elevii celor două școli, schimbul de experiență, cunoașterea tradițiilor și a istoriei regionale, organizarea de activități comune.

Excursia de documentare a durat patru zile, timp în care au fost vizitate: Muzeul Secuiesc și situl arheologic din Bălan, Muzeul și Centrul „Miron Costin”, Centrul de olărit de la Dănești, Monumentul de la Suculeni, Biserica Franciscană de la Șumuleu – Ciuc, Mina de Sare de la Praid și altele. Au mai fost organizate vizite la Gheorghieni, Lacul Roșu, Cheile Bicazului și Mănăstirea de la Izvorul Mureș. De asemenea, elevii Colegiului Economic Mangalia au participat la un spectacol organizat de elevii Grupului

Școlar „Liviu Rebreanu”, au avut o întâlnire cu membrii Cercului Astra și Astra Elevilor, au participat la lansări de carte, la Balul Bobocilor și, în ultima seară, la un foc de tabără.

Excursia de documentare a fost cea mai plăcută și interesantă activitate din cadrul acest proiect, o experiență ce poate fi trecută într-un jurnal numit „Împărtășirea unei experiențe unice”.

Dezvăluirea acestui jurnal l-am făcut împreună cu patenerii noștri din Bălan județul Harghita, în cadrul Simpozionului cu tema „Comunicare și Cuminecare” organizat la Casa Corpului Didactic Suceava.

În continuare vă împărtășim tainele jurnalului nostru:

„Înainte de a ajunge la Bălan delegația dobrogeană a fost așteptată la Miercurea Ciuc, unde a participat la lansarea celui de-al doisprezecelea volum de versuri al poetului Ionel Simota, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Brașov. La această manifestare s-au întâlnit cu mari personalități din lumea scrisului din Harghita, Covasna și Brașov, au ascultat din creațiile literare ale poetului și părerile specialiștilor.

Ajunși la Bălan, elevii din Grupul Școlar „Liviu Rebreanu” i-au așteptat cu kürtös kalács secuiesc, două perechi de tineri îmbrăcați în costum național românesc și secuiesc. Momentul a fost cu atât mai înălțător cu cât a ieșit în evidență faptul că nu s-au uitat tradițiile strămoșești. Prima zi de activitate comună a cuprins o excursie la Miercurea Ciuc. În drum ne-am oprit la atelierile meșteșugărești de la Dănești, unde am văzut cum se fac obiecte din ceramică și cum se țes covoarele tradiționale. Nu vor uita niciodată căldura cu care au fost primiți. În drum spre Miercurea Ciuc ne-am oprit la Monumentul de la Siculeni. Acesta, a fost inaugurat în ziua de 8 octombrie 1905, executat pe baza planului elaborat de arhitectul Tamás József din Miercurea-Ciuc. Pasărea de pe stâlpul central al monumentului este opera renumitului sculptor originar din Ciumani, Köllő Miklós, având o anvergură a aripilor de 2,6 m. Monumentul comemorează masacrul din 7 ianuarie 1764, când trupele imperiale austriece au căsăpît peste 200 de secui martiri.

Următorul obiectiv a fost Muzeul Secuiesc din Miercurea Ciuc, unde pe lângă expozițiile legate de portul și obiceiurile localnicilor de-a lungul timpurilor, s-a vizitat și o expoziție destinată Egiptului Antic, venită temporar de la Budapesta și care a contribuit la lărgirea cunoștințelor de istorie antică și de egiptologie.

La Centrul Cultural Miron Cristea din Miercurea Ciuc, s-a vizitat, pe lângă atelierile de pictură a icoanelor pe sticlă, încondeiere a ouălor, confecționarea costumelor populare, țesături la război unde 80 de elevi vin în timpul liber și Muzeul Oltului și Mureșului Superior, filială a Muzeului Național al Carpaților Orientali. Tot aici ne-am întâlnit cu domnul Inspector Constantin Costea, Președintele Despărțământului Covasna-Harghita al ASTREI, care a avut amabilitatea să ne vorbească despre istoricul Astrei de la Andrei Șaguna până astăzi, care a fost rolul ei în Transilvania și care este rolul și importanța Despărțământului pentru românii de pe aceste meleaguri.

Următorul obiectiv important a fost Catedrala franciscană de la Șumuleu Ciuc, loc de pelerinaj al maghiarilor din întreaga lume în ziua de Rusalii în calendarul romano-catolic. În această impunătoare construcție se află o statuie a Fecioarei Maria care se consideră făcătoare de minuni. De altfel, un spațiu foarte mare din peretele din

dreapta, cum se urcă treptele, este acoperit cu plăci din marmură cu numele celor cărora li s-au îndeplinit rugile făcute acolo. Asemenea frumusețe merită văzută, indiferent de confesiunea din care faci parte.

Ne-am întors la Bălan unde dansatorii de la Clubul Elevilor ne-au așteptat cu un spectacol pe cinste în sala proaspăt renovată a Clubului orașenesc.

După spectacol a avut loc o activitate a Cercului ASTRA, unde a participat și poetul Ionel Simota, a cărui lansare de carte a avut loc înainte cu o zi. De această dată poetul a adus două mari pachete de cărți, inclusiv din volumul precedent și le-a dăruit cu autograf participanților, atât de la Mangalia cât și de la Bălan.

Într-o atmosferă caldă s-au schimbat impresii, ale celor prezenți, din cele două localități, s-a primit mesajul primarului din Mangalia, iar primarul din Bălan a oferit simbolul orașul, rugând să se transmită primarului din Mangalia, bucuria de a exista o colaborare între elevii celor două județe, unul de la mare și celălalt de la munte, orașe cu potențial turistic imens.

Și, cum asemenea seară nu se încheie oricum, elevii de la cele două licee au mers la „Balul bobocilor” unde s-au distrat minunat.

Un pic somnoroși după o distracție pe cinste, a doua zi am pornit în excursie prin județ. Primul obiectiv a fost salina de la Praid. Nu mică le-a fost surpriza vizitatorilor să coboare în subteran și să găsească o ocnă de sare amenajată cu locuri de joacă pentru copii, locuri de recreere pentru adulți, sculpturi în sare, chiar și o capelă unde slujesc, pe rând, preoți de diferite confesiuni.

Au fost vizitate standurile cu exponate meșteșugărești, unele confecționate din sare. Am trecut apoi îndărăt munții prin pasul Bucin și ne-am îndreptat spre Lacul Roșu și Cheile Bicazului, locuri de o deosebită frumusețe în Carpații Orientali. Lacul s-a format relativ recent, în vara anului 1837. Atunci s-a întâmplat ca în urma ploilor abundente, marea cantitate de moloz stâncos de pe versantul nordic al Stâncii Ucigașului a alunecat, blocând drumul Pârâului Bicăjel. Apa s-a acumulat formând un lac de baraj natural. Vraja deosebită este amplificată de mulțimea trunchiurilor goale ale brazilor de odinioară, care ies din apă străpungând imaginea Micului Suhard reflectat în oglinda lacului.

De la tunel microbuzele au coborât singure lăsând elevii și profesorii de la cele două școli să savureze frumusețile munților, sălbăticia stâncilor, susurul minunat al Bicăjelului și glasul muntelui în adierea de vânt.

Cheile Bicazului reprezintă o zonă geografică deosebit de pitorească din România, situată în partea centrală a Munților Hășmaș, în nord-estul țării în județele Neamț și Harghita. Cheile au fost formate de râul Bicz și fac legătura între Transilvania și Moldova. Zona Cheile Bicazului, cu o lungime de peste 6 km de la Lacul Roșu în amonte până la localitatea Bicazul Ardelean în aval, este străbătută de drumul transcarpatic DN12C, care leagă orașele Gheorgheni și Bicz. Cheile Bicazului fac parte din Parcul Național Cheile Bicazului - Hășmaș

Am făcut o fotografie de grup cu cei ce ne-am mai regăsit, adunându-ne din minunățiile ce ne înconjurau. Elevii din Bălan erau buni cunoscători ai zonei și cu o deosebită plăcere au explicat colegilor de la Mangalia tot ce au știut ei despre zonă, despre

traseele turistice, au povestit despre multele excursii și drumeții, fiecare cu peripețiile lor, încât ziua trecea pe nesimțite.

La întoarcere ne-am oprit pe la Mănăstirea Izvorul Mureș, unde o măicuță cu o deosebită tragere de inimă ne-a arătat îndeletnicirile măicuțelor, atelierul de pictură a icoanelor pe sticlă, istoria mănăstirii și viața de obște din acest minunat Lăcaș de cult.

Ctitorită de Preasfințitul Ioan Selejan, episcopul Harghitei și al Covasnei, Mănăstirea de maici de la Izvorul Mureșului e unul din rarele semne că ținuturile străbătute de Olt și de Mureș ar mai fi românești. Haina călugărească e adesea un simbol al martiriului moral.

Seara s-a încheiat cu un minunat foc de tabără unde ne-au încântat unele jocuri de cabană, s-au recitat poezii, s-au spus glume și s-a cântat A trecut noaptea, iar dimineața ne-am luat rămas bun de la cei cu care am petrecut două zile și jumătate atât de frumos, cu care ne-am împrietenit și cu care abia așteptăm să ne revedem la vară pe malul mării.

În acele clipe nu aveam de unde să știm că ne vom reîntâlni la așa scurt timp pe meleaguri sucevene, unde am venit cu drag să vă povestim cum am reușit prin comunicare să ne împrietenim și să ne împărtășim unii altora părticica din sufletul nostru pe care cu drag vi-l dăruim și dumneavoastră, participanților la această minunată întâlnire.”

Au contribuit la reușită:

de la Bălan - prof. Roman Rodica, prof. Roman Ioan, prof. Panaite Aurora, bibliotecar Crăciun Mariana, prof. Kiss Zita, Pârlea Lucica

de la Mangalia - prof. ec. Teodorescu Anișoara, prof. documentarist Negoită Ibolya, cercetător științific dr. Sorin Marcel Colesniuc director Muzeul de Arheologie „Callatis” Mangalia, cu sprijinul Primăriei Municipiului Mangalia.

Bibliografie

1. Profesorii Aurora Panaite, Rodica Roman: Bălan – Trecut, prezent, viitor, Editura Europrint Oradea 2009
2. Proiectul „Muzeografii și arheologii de mâine”, perioada derulării 2009 – 2012.

ДОМѢНЕКІЯ ДОЛЪ ЕУЛІА

Днѣ Млѣнъ Рѣолъ Кѣпетѣ .

Вѣрѣть, кѣндѣ вѣ вѣжѣщѣлескѣ
 кѣрѣжѣбѣнъ лѣпрѣтѣвѣлѣ лѣтѣнъ лѣпѣрѣ
 лѣтѣуничи мѣлнѣтѣ естрѣнѣце вѣннѣчи
 лѣтрѣрѣмѣлѣци . шнѣ дѣчѣлѣ пѣрѣчѣдѣ еѣ

Miscelaneu

лѣль . вѣзѣлокѣлѣ рѣдѣлѣ ѡмѣнеескѣ днѣрѣбѣлѣ
 лѣнѣ чѣлѣ мѣрѣжѣ . вѣннѣ лѣмѣрѣчѣ гѣлнѣлѣюлѣнѣ . шнѣ
 дѣкѣколѣ рѣчѣпѣуѣ лѣтѣчѣнѣ лѣстрѣнѣце лѣплнѣ естрѣлѣчѣ
 естрѣчѣрѣбѣжѣ , кѣдѣмѣ лѣдѣнѣмѣ естрѣннѣдѣ еѣчѣтѣ еѣлѣлѣ .

ION LUCA CARAGIALE ÎN CORESPONDENȚĂ

prof. Virginia Bobaru

Viața și opera marelui clasic I.L. Caragiale incită la o mare curiozitate (neo) biografică care include și comunicarea epistolară. Este arhicunoscută prezența scrisorii ca motiv literar – un adevărat personaj în scrierile sale, dar ne referim în cele ce urmează la scrisorile nonficionale ca documente de viață și de gândire. Eul epistolar ca ipostază a eului biografic reflectă caleidoscopic o epocă și un destin.

Periodizarea și tipologia corespondenței

Correspondența lui Caragiale (publicată și ordonată în cea mai mare parte a ei în „Opere complete”, îngrijite de Șerban Cioculescu – Volumul VII, 1942) poate fi structurată potrivit criteriului formal – informal, dar mai ales al momentelor care au marcat acest destin uman și artistic:

- scrisori, telegrame, scrisori de felicitare pentru membrii familiei și rude;
- corespondența cu scriitori critici, ziariști, muzicieni;
- corespondența care datează din perioada berlineză către Paul Zarifopol, dar și către C. Dobrogeanu-Gherea, sau alte persoane și instituții din țară;
- episodul colaborării cu „Viața românească” (1909), marcat de trei scrisori trimise lui Garabet Ibrăileanu;
- scrisorile adresate lui C. Rădulescu-Motru, în calitate de director al periodicului „Noua revistă română”;
- trimiteri oficiale.

Nu s-a păstrat însă nicio scrisoare din perioada debuturilor literare și publicistice.

Alte ediții, precum cele apărute între 1959 și 1965 sub îngrijirea lui Al. Rosetti, Ș. Cioculescu, L. Călin, dar și din 1971 și 2004 nu s-au bucurat întrutotul de aprecierea criticii și a cititorilor, așa cum arată G. Pienescu în articolul *Correspondența necorespunzătoare* din „România Literară”, nr. 10, 2005.

Tonul scrisorilor. Politică și patriotism

Greutatea scrisurii este contrazisă de plăcerea comunicării, de firescul adresării cu fina sa ironie însoțită de un surâs imperceptibil pe care trebuie să-l descifrăm în filigran. Șerban Cioculescu îl consideră pe Caragiale „cel mai sociabil dintre marii clasici”. Distanța fizică duce paradoxal la dorința apropiierii sufletești, la estomparea accentelor vehemente către cel cărui i se adresează. Aceasta nu contrazice expresia directă, demascatoare, ce vizează situații sau personalități, care intră în conflict cu propriul sistem de valori.

De pildă, scrisorile către M. Dragomirescu fac dovada unui moment de mizantropie generalizată, care îi smulge aprecieri dure și nedrepte despre personalitățile

momentului. În contextul unei prese politice dominate de invectiva directă și grosolană, Caragiale practică modul mai rafinat de atac al ironiei. Condamă în numele ideilor conservatorismului politic, dar mai ales al unor principii morale și de bun simț tot ce ilustrează impostura, falsitatea, „formele fără fond”, cinismul politic. Scrisorile păstrează accente de pamflet politic, săgeți la adresa persoanelor cu putere de decizie, dar și a opiniei publice pe care o consideră inexistentă.

Pretinsa modernitate este aspru sancționată pentru agresivitatea și pentru confuzia ei de valori. Scenariul imaginat, în care un tânăr îmbrânțește pe credincioși și pe mitropolit, calcă în picioare Sfintele Daruri pentru ca toți să spună: „Iată un modern!” și să aibă emuli – alegoric și sarcastic, desigur – vine din disperarea celui care scrie și nu mai poate suporta impostura. Îngroșarea până la grotesc a imaginii are scopul unui avertisment moral.

Într-o scrisoare către Vasile Goldiș, acuzații devin tinerii scriitori, cu diletantismul lor artistic, cu șezătorile și serbările lor literare, din dorința de a se afișa public. Caragiale își mărturisește greșeala de a se fi amestecat în confruntările lor, de multe ori neprincipiale. Tinerii care „au pierdut pe r și au câștigat secretul nazalelor pariziene” nu se bucură de mai multă apreciere nici în scrisorile către M. Dragomirescu. Dar ironia lui Caragiale este dublată din nou de autopersiflare și de alte reproșuri pentru sine. Se consideră un „meschino comediant”. La Berlin compune o „Fabulă democratică” (5 iulie 1908):

„Pe Iona l-a înghițit,
Spune Biblia, un chit.
Fiind greu de mistuit,
Înapoi l-a azvârlit.
Zise Iona zăpăcit:
- Cum rămânem în sfârșit?
Chitul zise:
- Suntem chit!
Niște ciocoi au înghițit
Pe Bade, unul de la noi
Dar le-a fost greu de horipsit
Și jumătate mistuit
Îl aruncară înapoi.
Pe Bade rău l-a supărat
Acest afront neașteptat...”

Tot acolo își mărturisește bucuria de a fi găsit oda „Tricolorul” în manuscris – „o concepțiune poetică de o așa înaltă inspirațiune”.

Atenția sa la tot ce însemna realitatea românească se păstrează constantă, fie că scriitorul se află în țară sau în afara ei. Patriotismul său este unul structural, de esență, iar dacă mai era nevoie, Caragiale declară lui Paul Zarifopol în cuvinte solemne: „Patria nu e o parvenită caprițioasă, cochetă, ci o nobilă mamă severă, căreia îi trebuie copii jurați spre demne isprăvi. Asta trebuie să faci tu, pentru mulțumirea deplină a sufletului tău și spre sporirea forțelor lui, iar nu întreprinderi publicistice, din care să ieși împruținat, amărât și scârbit.” Prin urmare, patriotismul e un dat esențial și o forță regeneratoare.

În biletul inedit adresat directorului Casei de depuneri (1911), descoperim o sensibilă declarație de patriotism lingvistic: „Trăiască frumoasa și cumintea limbă română! Fie în veci păstrată cu sfințenie această carte de boierie a unui neam călit în focul atâtor încercări de pierzare!”

Nostalgia modelelor

Moralistul de factură clasică, atent judecător al unei lumi pe cale să-și piardă sensul, are nostalgia modelelor și a autorității lor. Dascălul său, Basile Drăgoșescu este invocat dintre amintirile copilăriei ca o imagine a autorității motivate de un sens moral: „Unde ești tu acuma, magică nuielușă, să te arăți numai în pragul unei redacțiuni de revistă literară, enciclopedică, critică ș.c.l.? Pe Titu Maiorescu și după despărțirea de Junimea îl consideră un „ilustru învățător”, în umbra căruia poate rămâne ca „un bătrân școlar”.

Despre artă și literatură

„Vrăjmaș” declarat al reclamei – „rușinea literaturii”, refuza să i se dedice un număr special al revistei „Viața Românească”. Prudent în propria sa evaluare, își dorește prețuirea ca „autor bun și cinstit”.

Polemicilor vremii pe tema artei cu tendință – artei pentru artă, nu li se alătură pentru a întări o tabără sau alta. El formulează în scrisorile către G. Ibrăileanu obiecții modeste ale unui vechi meșteșugar ce nu se consideră critic de artă. Și în „Amintiri” pledează pentru scrisul laborios cu „muncă și răbdare de meșteșugar cinstit”. Rolul privilegiat rămâne al talentului, noțiune indefinibilă: „Arta poate avea tendință, însă fără talent, peste puțină”. Răspunderea pentru cuvântul scris se convertește în sacralitate pentru cel ce considera masa de scris „un altar”. De altfel, sistemul său de valori nu ar fi avut relevanță fără relația cu o instanță transcendentă. Viața sa însăși și-o pune sub semnul pazei divine, dorind același lucru și pentru ceilalți. Astfel, formula de încheiere a multor scrisori: „Dumnezeu să te aibă în sfânta Lui pază” nu ne apare ca golită de semnificație afectivă.

Perioada berlineză

Un adevărat jurnal al perioadei berlineze îl alcătuiesc scrisorile trimise în special distinsului Paul Zarifopol, proaspăt doctor în filologie romanică, un confident neprețuit. Exilul lui Caragiale este unul voluntar, scriitorul căutând „mai multă energie de lucru”, „afară din țara asta unde de atâta vreme puternicii deosebiți ce s-au perindat la putere vor sistematic sub fel de fel de cuvinte să mă țină într-o poziție umilitoare și inferioară”. Desigur, acuzația nu vizează poporul român, așa cum pretindea Sturdza, ci pe politicieni și oficiali. Caragiale nu putuse obține nicio garanție pentru un mijloc onorabil de existență la Sibiu, în 1981, ori la Brașov, în 1892.

În interiorul auster al locuinței sale de la Berlin, meditează să scrie o comedie nouă, cu eroii din „O noapte furtunoasă” și „O scrisoare pierdută”, după 20 de ani, în ipostaze noi de parveniți, dar pe trepte sociale superioare, adăugând și alte personaje. Titircă, de pildă, devine senator, Ipingescu – prefect, Rică Venturiano – gazetar cu ziar propriu și deputat în opoziție. Piesa în trei acte s-ar fi numit „Titircă, Sotirescu & C-ie”.

O altă variantă în cinci acte se deschide cu expoziția din 1906, Cațavencu este ministru, un fiu al lui Titircă – locotenent, institutorii Ionescu și Popescu au fost promovați inspectori. Proiectul se transformă într-o imensă deziluzie, într-o scrisoare din 17 aprilie, 1907, el se declară incapabil „să scrie o replică, darmite o scenă”.

Compensația vine din partea schițelor publicate la Universul și strănse în volumul „Schițe nouă”. Autorul scrie lui Alceu Urechia: „nu le-aș da pe tot ce-am scris în viața mea”.

Berlinul îi oferă lui Caragiale, în aparență, un răgaz de liniște. Rentierul nu iese din casă zile în șir. Își vizitează prietenul aflat la Lipsca, de care îl apropie pasiunea pentru muzică, ascuțimea spiritului critic, umorul, într-un dialog al inteligențelor. Pretextele deplasării sunt concertele și berea. Ca în timpul tinereții, când una dintre distracțiile Junimii era acel *sottissier*, dosarul cu perle culese din publicistică, Caragiale se amuză cu Zarifopol în vânătoarea unor specimene involuntare de umor. Este trecută în revistă literatura română, cu cruțarea marilor scriitori. Dar viața cotidiană îi oferă la fiecare pas miticisme de care parcă numai „dacoromanii” ar fi capabili. Persoanele reale sunt transformate în personaje și percepute îndeosebi auditiv. Cuvântul asociat gesticii și mimicii demască o paradigmă de gândire a insului mărginit și ridicol. Atitudinea celui care judecă oscilează de la îngăduință la disperare.

Singura decepție pare să fie de ordin meteorologic, Caragiale neputând scăpa de teroarea frigului și a ploilor. Astfel, finalul unei scrisori se transformă în glumă: „Nu e vreme de plimbare, mi-e frică să nu calc un tramvai, să dau de belea cu neamțul”. Ironia ia de multe ori forma autopersiflării, în tonul discret al epistolei sau prin roluri ale umilinței, naivității înșelate, ridicolului.

De fapt, pe fondul tristeții, solitudinii și al blazării, Caragiale așteaptă permanent vești din țară. Este încă atent la întrunirile Junimii și la aluziile despre „falșii conservatori”. În 1907, drama țăranilor îl impresionează și îl determină să scrie în apărarea lor, convins fiind că și Eminescu, dacă ar fi trăit, ar fi făcut la fel. Critica sa la adresa realităților românești nu este „antiromânească”, ci însuflețită cu hipersensibilitate de patriotismul său structural și de cultul adevărului, într-un mod care anunță paradoxurile lui Emil Cioran. Conștiința care judecă și acuză păstrează perspectiva superioară a clasicului.

Corespondența lui Caragiale nu oferă, prin urmare, răspunsuri definitive la întrebările și dilemele asupra acestei personalități de geniu. Ea nuanțează complexa structură interioară, care a făcut posibilă opera. Și totuși, geneza acesteia, pe care o explicăm de multe ori didactic, inevitabil schematic, ține de domeniul imponderabilului.

Bibliografie:

1. Caragiale, Ion Luca – Scrisori și acte, E. P. L., București, 1963
2. Cioculescu, Șerban – I. L. Caragiale. Opere complete, Vol. VII, Ed. Cartea Românească, București, 1942
3. Cioculescu, Șerban – Caragialiana, Ed. Albatros, București, 2003
4. Mihăilescu, Dan C. – I. L. Caragiale și caligrafia plăcerii. Despre eul din scrisori, Ed. Humanitas, București, 2012
5. Pienescu, G. – Corespondența necorespunzătoare, în România Literară, nr. 10, 2005
6. Vrabie, Diana - Corespondența – între confesiune și ficțiune, în Limba Română, nr. 5-6, 2008

2012 - LEGĂTURI ... „TITANICE”

prof. Elena-Monaliza Ghinea

Motto: „Toate-s vechi și nouă toate.”

(M. Eminescu - *Glossă*)

În prag de septembrie gălățean, când „toamna își pregătește iar stolul de frunze pribegi”¹, privind în sufletu-mi ușor nostalgic, rostesc iar pillatianul vers: „Toamnă, galbenul din frunza ta târzie mi-e mai drag.”²; la vremea culesului, în toamna citadină, multe roade ... aniversare au încărcat ramurile acestui an – 2012. Și cum „viața poate fi înțeleasă numai privind înapoi, dar trebuie trăită privind înainte” (Kirkegaard), încercăm să facem legături între evenimente, personalități, capodopere și ecouri, și să ne pătrundem de farmec și înțelepciune.

Astfel, în urmă cu 200 de ani, a văzut lumina zilei titanul romanului realist englez, Charles Dickens (1812-1870), monograful artistic al epocii victoriene, pe care cu sinceritate disperată o descria ca trăitor al unor timpuri de intens progres economic și de disperare socială, cruntă sărăcie și egoism: „Nici un sfat, nici o aprobare, nici o încurajare, nici o consolare, nici un sprijin din partea nimănui de care să-mi amintesc, așa că, ajută-mă, Doamne!”³. Iar Dumnezeu i-a ajutat ca în romanele sale, toate capodopere („Capodopera e un soi de aisberg.”⁴- Vasile Ghica) să demonstreze că „Arta aduce rezonanța veșniciei în om.”⁵ (V. Ghica)

În 1897, Regina Victoria a Marii Britanii sărbătorea Jubileul de Diamant, iar anul acesta, Regina Elisabeta a II-a este cel de-al doilea suveran al Angliei care a sărbătorit același Jubileu de Diamant la începutul verii, printr-o serie de ample manifestări.

2012 a însemnat și aniversarea a 150 de ani de la nașterea lui Gustav Klimt (1862-1918), pictor și decorator austriac, fondator în 1883 al unei școli de artă decorativă. Numele său se va lega de țara noastră când va lucra la decorarea Castelului Peleş – această perlă a Casei Regale a României. Gustav Klimt și-a eliberat arta de tabuuri, fidel fiind constatării că: „Fiecărei epoci îi este caracteristică propria artă, iar artei - libertatea.”⁶

---

1 PILLAT, Ion. „Imagini, toamna” în: Poezii. Vol II. B.P.T. București, E.P.L., 1967, p.18

2 *Idem.* „Cîșmigiu de toamnă” în: Poezii. Vol II. B.P.T. București, E.P.L., 1967, p.19

3 http://ro.wikipedia.org/wiki/Charles_Dickens

4 GHICA, Vasile. ARTĂ în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p.335

5 *Idem.* ARTĂ în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p.326

6 http://ro.wikipedia.org/wiki/Gustav_Klimt

Cu 100 de ani în urmă se stingea din viață, la Berlin, întemeietorul teatrului nostru clasic și totodată creatorul de proză scurtă realistă „cel mai zolist, naturalistul nostru prin excelență”⁷ (G. Călinescu) – nimeni altul decât Ion Luca Caragiale.

Marele nostru clasic și-a demonstrat titanismul talentului literar pornind de la puterea mărturisită de a „simți enorm” și de a „vedea monstruos” societatea românească. Realismul său implică virulente accente critice manifestate comic în comediile sale de moravuri și analitic în nuvelistică. Un continuator demn al lui Ch. Dickens în literatura noastră, nuanțat și fermecător în accentele critice care răzbat din vasta panoplie de caractere și moravuri înfățișată în opera sa. Criticul N. Davidescu, în „Cuvântul liber”/ 3 aug. 1935, arăta cum Caragiale rămâne un observator al societății românești: „A izbutit să spună adeseori lucruri atât de drepte despre moravurile, apucăturile și năravurile noastre încât noi înșine ne-am grăbit să ni le însușim. Justețea lor, însă, nu îl înglobează societății pe care a descris-o, în sensul etnic al cuvântului, ci, dimpotrivă, îl separă și face din el un inteligent călător străin, care, în trecere prin peisajul românesc, a avut darul și norocul să găsească unele note caracteristice.”⁸ Concluzionând, criticul citat afirmă: „Caragiale a rămas deplin inaderent față de spiritul românesc”⁹, preferând, cum constata Șerban Cioculescu „să se sustragă nu numai climatului moral al patriei, dar și celui fizic.”¹⁰

Însă apreciabil este pentru I.L.Caragiale faptul că opera lui rămâne o mărturie eternă a încercării de a educa, de a îndrepta cât se poate, prin ridiculizare, această lume plină de „mofturi”. Și tot apreciabilă este inițiativa Bibliotecii „V.A. Urechia” de a realiza la sediul central, la mezanin, o expoziție iconografică „Moftul român” – O cronică a vremii, în perioada 9 iunie – 9 iulie 2012. Avem o colecție de grafică și caricatură alcătuită din desene apărute în diferite numere ale publicației „Moftul român”, condusă de I.L. Caragiale, în care sunt surprinse caricatural sau satiric „mofturi” – aspecte din viața social-politică românească de la începutul secolului XX.

Moartea titanului Caragiale în capitala germană a adus, în același an, nașterea unui alt valoros artist, a muzicianului și dirijorului Sergiu Celibidache (1912-1996) care și-a legat aproape întreaga carieră de același Berlin; aici a studiat muzica din 1936, a dirijat Orchestra simfonică în perioada 1945-1952, cunoscând și gloria, și deziluzia. A refuzat înregistrările discografice, iar stilul său dirijoral producea un efect scenic deosebit, inducând ideea de siguranță și degajare, totodată, căci cu cât pasajul muzical era mai bogat, cu atât tempo-ul dirijării era mai lent și relaxat.

Consider, însă, că de departe cel mai interesant și mediatizat eveniment omagial al anului este cel dedicat centenarului celui mai zguduitor eveniment naval al epocii moderne: scufundarea „Titanicului” în apele Atlanticului de Nord, la 15 aprilie 1912, în timpul voiajului său inaugural. Emoționant este că la 100 de ani de la dispariția a peste 1500 de suflete nevinovate, la aceeași dată, noi, ortodocșii, am sărbătorit Învierea

7 CĂLINESCU, George. „Istoria literaturii române ...”. București. Ed. Minerva, 1982, p.496

8 DAVIDESCU, Nicolae. „Caragiale” (Cuvântul liber, II, nr.39 / 3 august 1935) în: Caragiale interpretat de... Biblioteca critică. Ed. Eminescu, 1974, p.128

9 *Idem*. p.128

10 CIOCULESCU, Șerban. citat de DAVIDESCU, Nicolae. „Caragiale” (Cuvântul liber, II, nr.39 / 3 august 1935) în: Caragiale interpretat de... Biblioteca critică. Ed. Eminescu, 1974, p.129

Domnului – o coincidență ce aduce împăcare și amintește că răzvrătirea și orgoliul nemăsurat, amintind de mitologiei titani, nu sunt benefice. Descoperirea, în 1985, a epavei faimosului vas de către Robert D. Ballard a readus în sensibilitatea colectivă acest tragic eveniment și a deschis un nou drum cercetărilor spre adevăruri încă nedescoperite.

Am dorit foarte mult să aflu cum a fost tratat evenimentul în presa gălățeană a anului 1912, dar nu am găsit nici o publicație din acea vreme în colecția de periodice locale a bibliotecii. Am găsit, însă, în „*Daily Mail*”/Londra/7 apr.1912 consemnat că tragedia a fost anticipată în mod cutremurător în literatură prin apariția romanului „*The Wreck of The Titan*” / „*Futility*” a scriitorului american Morgan Robertson, în 1898. Imaginația, practic, a inspirat realitatea în povestea unui vas numit „Titanul” care avea cu 14 ani înainte aceeași soartă ca „Titanicul”. Am descoperit, astfel, pagina <http://www.lva.virginia.gov/exhibits/titanic/index.htm> care oferă un bogat material conținând imagini cu titluri, articole și desene păstrate din presa engleză și americană a timpului, toate în ediția R.M.S. TITANIC – 100 YEARS LATER. Așa cum reiese din prima pagină, dezastrul „a împins industria ziaristicii la o înțelegere completă”(trad.pers.) iar „potențialul ziarelor este o sursă de cercetare istorică și socială”. Din consemnările unor ziare englezești iese la iveală dorința năvalnică de a oferi știri chiar în lipsa informațiilor corecte, cât și dorința de salvare a onoarei proiectanților și constructorilor „celui de nescufundat”. Citim în „*Daily Mail*”/Londra/16 apr.1912: „Titanicul scufundat. Nu s-au pierdut vieți. Toți pasagerii recuperați. Problemă de reparație”(trad. pers.) În schimb, nuanțat și metaforic titrează „*Saturday Morning – Los Angeles Daily Times*”/16 apr.1912: „Vasul minune cu o scurtă carieră, în cimitirul mării.” Articolul este grav și condamnă entuziasmul vremii pentru tehnologie: „Încrederea omului în știință și în mașini a primit o grea lovitură din partea naturii în dimineața în care Titanicul s-a scufundat în Atlantic”. (trad. pers.) Alăturat apare într-o imagine grafică Titanicul pe verticală comparat cu cele mai înalte clădiri din lume de la acea vreme. Celebrul „*The Times*” /Londra/16 apr. 1912 titrează obiectiv: „Dezastrul Titanicului. Scufundat după ciocnirea cu un aisberg. Pierderi de vieți.Semnale de ajutor fără fir”. (trad.pers.)Presa americană din zilele care au urmat continuă să aducă noutăți și dezvăluiri ale martorilor despre factorii ce au produs dezastrul. Lipsa binoclului apare în centrul unui articol din „*The Times Dispatch*”/ Richmond, VA/23 apr.1912: „Câțiva dolari ar fi putut salva vasul și spaima oamenilor”. (trad. pers.) Pe măsură ce se aflau noi și noi informații de la supraviețuitorii audiați de o comisie de investigare a Senatului, presa americană a venit cu noi titluri și chiar cu articole ample cu istorisiri despre salvări și sacrificii. Nu lipsesc titluri ca acela din „*The Times Dispatch*”/ Richmond, VA /23 apr.1912: „1500 de oameni nu au fost înecați. Au fost uciși mișelește”(trad. pers.) iar articolul dezvăluie faptul că din dorința de a face reclamă companiei și din orgoliu, Ismay (proprietarul vasului și moștenitorul companiei *White Star Line*) „este de condamnat. El a fost cel ce a ordonat mărirea vitezei când a fost avertizat asupra pericolului”. Ziarul american „*Los Angeles Times*”/17 apr.1912 atrage atenția asupra urmărilor pe care dezastrul le-ar putea avea asupra celor din localitatea engleză Southampton, căci o mare parte a echipajului provine de aici, iar pe multe familii le așteaptă mizeria, pierzându-și susținătorii.

Aceeași <http://www.lva.virginia.gov/exhibits/titanic/index.htm> se oprește și asupra fotografiei jurnalistice care la acea vreme „își trăia adolescența” și un rol important îl aveau desenatorii ce puteau reda „o familiară și plină de semnificații imagine, reflectând emoția populară și sentimentul tragediei”.(trad.pers.) Multe dintre desenele ce însoțesc știrile sau articolele înfățișează alegoric-personificat dezastrul care capătă chip și emoționează și atunci când artistul este anonim, și atunci când el este cunoscutul colaborator al ziarului „*The Times Dispatch*”, John T. McCutcheon, din Richmond,VA. Dacă „*Adevăratul Titanic*” este reprezentat ca un aisberg cu înfățișare și cu mâini ucigașe ce frâng Titanicul în „*Los Angeles Times*”/17 apr. 1912, pentru artistul John T. McCutcheon „*Titanii Rivali*” este un aisberg cu linii abrupte și vârfuluri prea ascuțite, o făptură masivă pe un fundal negru, care privește cu uimire la scufundarea vasului minuscul chiar la baza sa. Artistul amintit surprinde în „*Bărbații pe care i-au lăsat în urmă*” deznădejdea grupurilor de personaje colective-bărbații rămași pe Titanic, femeile, chemându-i disperate în micuța barcă de salvare.

Moartea este alegoric reprezentată ca jucător de cărți cu proprietarul vasului (*The Steamship Owner Gambled With Death*) în „*Baltimore Morning Sun*”/18 apr. 1912 și tot alegoric iese din apă și își înfinge coasa uriașă în carena vasului, fiind numită „*Moartea omniprezentă*” în „*News Leader-Wednesday Afternoon*”/Richmond, VA/17apr.1912.

Dacă în acea perioadă de început a jurnalismului modern american începe deja să fie reprezentat evenimentul într-un amestec inspirat de obiectiv-subiectiv, după 100 de ani este meritul artistului plastic gălățean Florian Doru Crihană să ofere alte noi și complexe emoții artistice inspirate de destinul Titanicului. Expoziția TITANIC a fost găzduită de Galeriile de Artă „N. Mantu” din Galați încă din vara lui 2011, iar tot în același an, de aceste surprinzătoare opere s-au bucurat belgienii, admirându-le la European Cartoon Center Kruishoutem, pentru ca în aprilie 2012 expoziția să fie prezentă la Galeriile „Gh. Nanu” din Brăila. Rafinament, ingeniozitate, puterea de a contraria inițial așteptările privitorilor, pentru ca mai apoi să le aducă admirație pentru subtilitatea bazată pe amestecul dintre fina ironie și vibrația dramatică ce domină viziunea artistului plastic. Cromatica fiecărui desen păstrează culorile originale ale Titanicului, în vreme ce viziunea artistului se pune în valoare prin culori fine, ușor învăluite parcă într-un abur ce creează senzația de plutire și de vechime, din care o atenție aparte o stârnesc culorile cerului și ale apei. Laitmotivul expoziției este salvarea care poate să vină în cele mai ingenioase moduri; ca în „*Baloane/Baloons*”- pasagerii urcă pe o scară subțire către un balon salvator spre un cer controversat purtând culoarea maroniu-roșiatică a zgurii, în timp ce vasul se scufundă perfect vertical în griul turbure al apei; sau ca în „*Lunga călătorie/Long Travel*”- salvarea e tot pe o șubredă cale aeriană, pe o punte suspendată trecând de nicăieri spre nicăieri, dar străbătând curajos cele patru coșuri ce-au mai rămas vizibile din vasul deja scufundat în apa cenușie.

Impresionează motivul egalității oamenilor în fața morții, reprezentat prin alăturarea îndrăzneță a mării scări iluminate blând-auriu cu sala cazanelor din „*Boilere/Boilers*”. Motivul căpitanului apare în conexiune cu ideea de a nu lua pericolul în serios în „*Căpitan pe valuri/Commander on Waves*”- căpitanul practică nonșalant schi nautic agățat de jumătate de vas sau preocupat să lanseze mesaje de salvare redade sub formă de rotocoale

de fum în formă de colaci de salvare ieșind din cele patru coșuri în „*Fum/Smoke*”. Deși la momentul dezastrului erau foarte apreciate vestele de salvare iar numărul prea mic de bărci de salvare era blamat, în desenele lui Florian Doru Crihană își face apariția și motivul colacului de salvare în „*Șezlongul/Chair*”- dotat cu patru colaci de salvare în chip de roți, trimite cu gândul la ideea că relaxarea și siguranța sunt relative- și în „*Suc/Juice*”- pe apa verzuie plutesc alături de Titanic colaci de salvare înconjurând mici ghețari semănând cu niște guri de pahare cu suc cu gheață și paie de băut. Masivele coșuri ale Titanicului se află în centrul unor desene ca „*Tortul/Big Cake*”- vasul în chip de ornament înfipt pe jumătate într-un tort alb din care ies două coșuri ca lumânări aprinse (aluzie la moarte, nu la aniversare) sau „*Coșarul/Chimney Sweep*”- simbolul norocului stă pe gura neagră, imensă a unui coș de vapor vrând parcă să se arunce în gol (aluzie la nenorocul acestui trufaș vas). Marinarii sunt o replică parodică a celor de acum 100 de ani în „*Marinari și musafiri/ Sailors and Guests*” –marinarii sunt ordonat adunați într-o barcă de salvare, gata de lansare, sub privirile nedumerite a două elegante pasagere- și în „*Marinari deasupra apei/Sailors Over the Water*”-marinarii reprezentați precum gimnaștii evoluând la inele, de fapt niște colaci de salvare suspendați deasupra apei cenușii. Mi se par extrem de sugestive în abordarea oarecum gravă a realității „*Sosirea în New York/Arriving in New York*” și „*Aisbergul/ The Iceberg*” în care este evident contrastul dintre măreția și grandoarea Titanicului, comparabilă cu zgârie-norii din New York, și dimensiunea redusă a acestuia în comparație cu aisbergul. O aluzie de un rafinat umor răzbate din „*Tramvaiul/Tram*”-un tramvai este oprit pe șine în stația de pe puntea superioară, iar o reprezentare alegorică sub o înfățișare feminină blond-angelică ce iese din apă și plimbă arcușul nu pe o vioară, ci pe...Titanic (ținut ca o vioară) amintește de conștiințozitatea orchestrei ce a cântat până la sfârșit în „*Ultima melodie/Last Melody*”. Cum pentru peste 1500 de pasageri aceasta a fost ultima călătorie, Spre Rai, drumul a fost parcurs, alegoric, pe treptele aurii, strălucind de o caldă lumină ce aduce calm și resemnare în „*Trepte în Rai/Stairs in Heaven*”- un desen care alătură cenușiul închis al apei cu auriul luminos al elegantei scări mari, într-o emoționantă reprezentare plastică a sacrificiului inocent. Pe lângă aceste tablouri, colecția mai cuprinde și altele și toate pot fi admirate și înțelese pe blogul <http://titanicgallery.wordpress.com/>. Îmbinarea nuanțată de ironie, parodic și dramatic, alegoric mă duce cu gândul la acea atmosferă tipică poeziei lui Nichita Stănescu, acea atmosferă „de-a râsu’ plânsu”¹¹, în care detaliul semnificativ stârnește emoția, șochează, dar și echilibrează, iar cromatica susține alegoric atmosfera de epocă.

Întrucât aminteam mai sus despre devotamentul și spiritul orchestrei de pe Titanic, nu pot să dau uitării spectacolul cu piesa „*Orchestra Titanic*” de Hristo Boytcev de pe scena Teatrului Dramatic gălățean, în regia lui Eugen Făt. Ideea de a insufla speranță și optimism atunci când nu pare a mai fi loc pentru asta reunește mesajul piesei cu simbolistica faimoasei orchestre de acum 100 de ani, așa cum reiese și din titlul cronicii de spectacol semnată Remus Basalic pe <http://www.viata-libera.ro/eveniment/25533-setea-de-speranta-a-muntelui-de-deznadejde> : „*Setea de speranță a muntelui de deznădejde*”¹¹. Aflăm din acest

11 BASALIC, Remus. „*Setea de speranță a muntelui de deznădejde*” disponibil pe internet la adresa <http://www.viata-libera.ro/eveniment/25533-setea-de-speranta-a-muntelui-de-deznadejde>

articol din preajma premierei (20 dec. 2011) că spectacolul este bazat pe „un text cu un ridicat nivel de abstractizare, bogat în conotații”, iar regizorul menționează că: „În ciuda interpretărilor care văd în piesă o metaforă a mizeriei umane, eu am văzut un text optimist care vorbește despre bunătate și despre șansa pe care o are fiecare”. Însuși autorul a fost prezent la premieră și a ținut să sublinieze originalitatea adaptării textului său: „Mi s-a părut un spectacol care abundă în fericire și optimism, fiind, totodată, plin de poeticitate”.

Ce s-a întâmplat, de fapt, cu „Titanicul” transpune în realitatea modernă situația din atemporalitatea mitologiei. Dacă ne amintim că a existat un vas creat după aceleași planuri ca „Titanic” numit „Olympic” și care a funcționat mai bine de douăzeci de ani, nu putem să nu amintim cum titanii preolimpici au declarat război olimpienilor când Cronos a fost detronat de Zeus, iar totul s-a sfârșit după o luptă de zece ani cu victoria olimpienilor și pedepsirea titanilor. Denumit și „Vaporul speranțelor” (foarte mulți europeni imigrau în acei ani în America pentru a începe o viață mai bună), luxos aidoma unui palat plutitor și echipat cu cele mai recente tehnologii în domeniul construcțiilor navale, a fost descris ca fiind „de nescufundat”. Neglijând avertismentele despre pericolul ghețarilor și dorind să impresioneze și prin viteză, „Titanicul” a devenit victimă a încrederii excesive a omului în perfecțiunea tehnologiei.

După cum rezultă din presa vremii, din mărturiile supraviețuitorilor și din investigațiile ce au urmat, concluzia la care s-a ajuns a fost că în lupta dintre om, cu al său cult pentru avantajele tehnologiei, și natură, aceasta a ieșit învingătoare, punând pe seama neglijenței și imprudenței omului întreaga nenorocire. Dar după cum ne explică acum, după 100 de ani, Tim Maldin în documentarul „Titanic: Cazul se închide /Titanic: Case Closed”, transmis în premieră pe 10 aprilie 2012 pe National Geographic Channel, acel loc de tristă amintire este cunoscut în Oceanul Atlantic de Nord pentru întâlnirea dintre Curentul Labrador și Curentul Golfului ce modifică instantaneu temperatura apei și produce fenomenul de miraj al apei reci (cold water mirage) și îngreunează vizibilitatea. În plus, absența lunii și scintilația (licăririle luminilor) ce conduce la strălucirea de oglindă a stelelor fac din aprecierea liniei orizontului o capcană: orizontul este apreciat undeva, iluzoriu, în spatele aisbergului și acesta nu putea fi văzut de la o distanță apreciabilă pentru a fi evitat.

În capodopera cinematografică din 1997, TITANIC, regizorul, producătorul și cercetătorul James Cameron realizează o îmbinare perfectă între documentul istoric și ficțiunea unei povești de dragoste adolescente ce subliniază schimbarea radicală survenită în destinele atâtor pasageri pe nava minune. Realizarea cinematografică, ce după 15 ani s-a bucurat și de lansarea cinematografică în format 3D, se încadrează în aforismul lui Vasile Ghica: „Marii artiști convertesc și moartea în artă.”¹² Referindu-ne la aura de mit în care s-a îmbrăcat dezastrul „Titanicului”, suntem de acord din nou cu V. Ghica în afirmația: „Face, uneori, și moartea un lucru bun: amplifică gloria.”¹³ Dacă „Titanicul” nu ar fi „murit” în acea noapte, și-ar fi făcut cuminte datoria pe apele Atlanticului până la completa erodare, după care s-ar fi retras în uitare precum nava-soră „Olympic”.

Un element important în acest film îl constituie apariția unei noi mentalități referitoare la diferențele sociale, la cât de mult contează banul față de adevărata valoare

12 GHICA, Vasile. MOARTE în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p.458

13 *Idem*. MOARTE în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p.458

a omului și la cum se poate supraviețui după un moment de cotitură. Se desprinde ideea că supraviețuiesc cei sinceri, care disprețuiesc infatuarea celor bogați, dar lipsiți de inimă, cei ce se adaptează ușor la noua realitate, considerând că dezastrul poate fi prilejul de a fi tu însuși și de a o lua de la capăt. Există un moment crucial în destinul personajului Rose în care ea demonstrează puterea și trăinicia iubirii fulgerătoare pentru Jack, iar acest moment este cel al deciziei de a se elibera de o relație, comodă financiar, dar zdrobitoare pentru personalitatea ei; salvându-se, devine ea însăși și se poate afirma cum dorea, fiind o tânără cu o personalitate puternică și cu studii peste media de atunci. Antiteza dintre iubirea adevărată, ce-ți dă aripi să învingi și să te bucuri de viață, și iubirea impusă de conjunctura social-familială este un motiv important al filmului.

Tema schimbărilor radicale ce survin în statutul social al oamenilor în urma unei asemenea „splendide catastrofe”¹⁴ este prezentă și în literatura noastră în comedia „*Titanic Vals*” de Tudor Mușatescu. Valsul „de pe vremea când s-a ciocnit Titanicul cu ghețarii și s-a scufundat în ocean”¹⁵ cântat la o flașnetă apare ca un leitmotiv pe străzile unui târg de provincie din 1932. La 20 de ani de la catastrofă, unchiul bogat se înecă într-un naufragiu și în modesta familie a funcționarului Spirache Necșulescu intră o mare moștenire. Nenorocirea unuia aduce o cotitură esențială pentru alții, iar dramaturgul satirizează parvenitismul, falsa noblețe conferită de o avere proaspătă, cât și bădărană ce atinge culmi de neimaginat. Singurul nepervertit rămâne Spirache, el fiind solid ancorat într-un sistem de valori fundamentat pe liniștea și armonia familială, pe iubirea paternă, iar perspectiva unei cariere politice îl face să riposteze. Sinceritatea și bunătața sunt considerate slăbiciuni și pentru ele se „bucură” de disprețul familiei pe care de fapt o conduc soacra și soția. Găsește forța și istețimea de a dejuca, totuși, planurile celor două femei de a-l propulsa în viața politică. Motivul campaniei electorale cu năbădăi și lovituri de teatru apare în savuroasa comedie și ne trimite la geniala „O scrisoare pierdută”, amintindu-ne că 2012 este un an electoral cât se poate de plin... Și un an olimpic, totodată, Londra fiind gazda acestei ediții a mereu apreciatei competiții. Londra... Anglia... Charles Dickens... Southampton-locul de unde a plecat fără întoarcere, spre America, „vaporul de vis”. Ce de legături... „Titanice”, ce bogăție de evenimente și aniversări!

Ce legătură ar fi între „Titanic” și România? Desigur, descoperirea existenței unor supraviețuitori, mamă și fiu, de origine română care ulterior au trăit ani buni în Statele Unite, cât și vaporul salvator, „Carpathia”, amintind de străbunii noștri Munți Carpați.

Iar motivul înțelepciunii dobândite de omenire după această experiență este invocat de profesorul gălățean Vasile Ghica în ampla antologie de proză ultrascurtă „*Chef pe Titanic*” apărută la Editura PIM din Iași, în 2008. Așa cum se întâmplă și în cazul expoziției lui Florian Doru Crihană, în aforismele sale creează o „imagine care uneori ne face să râdem, alteori ne determină să zâmbim amar, ne atenționează sau ne măgulește”¹⁶

14 MUȘATESCU, Tudor. „*Titanic Vals*” în: Dramaturgie românească. Vol. II București. Ed. Tineretului, 1967 p. 117 (personajul Miza)

15 *Idem.* p. 117 (personajul Dacia)

16 ARION, George în GHICA, Vasile. Referințe critice în: *Chef pe Titanic*. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 477

iar această imagine „aparține unui om care își iubește semenii și visează la continua lor desăvârșire.”¹⁷ (G. Arion)

Aforismele sale au fost considerate „demne de La Bruyere sau de un La Rochefoucauld (...) la fel de satirice și de adevărate ca ale acestora”¹⁸ de către criticul belgian Paul von Melle. Sunt total de acord cu autorul că „Aforismul are, precum parfumurile tari, orgoliul esenței”¹⁹, și că, în fond, „În secolul nostru începe să fie ca pe Titanic: se salvează cine poate”²⁰. De aceea, timpul este prețios, iar „Clipa poate fi trăită ori reinvestită”²¹ fără a uita „Bătrânețea – o perpetuă negociere cu moartea”²². Mereu să avem în vedere cât de multă nevoie este de echilibru, iar „Cultura generează echilibru”²³ în timp ce în vremuri de criză „Terapia economiei se realizează prin educație și cultură”²⁴ (Vasile Ghica).

... Și cum nu mai intră în discuție nici o previziune legată de sfârșitul lumii în 21.12.2012, nu mai avem decât să așteptăm cu drag și interes anul următor cu aniversările sale, cu evenimentele sale culturale.

Bibliografia

1. CĂLINESCU, George. Istoria literaturii române de la origini până în prezent. Cap. Marii prozatori. Momentul 1880. Promoția ruralilor. I. L. Caragiale. București. Ed. Minerva, 1982, 1060 p.
2. EMINESCU, Mihai. Poezii. Bucurști. ESPLA, 1960, 342 p.
3. GHICA, Vasile. Chef pe Titanic - proză ultrascurtă. Iași, Ed. PIM, 2008, 486 p.
4. MUȘATESCU, Tudor. Titanic Vals în: Dramaturgie românească. Vol. II București. Ed. Tineretului, 1967, 376 p.
5. PILLAT, Ion. Poezii. Vol II. B.P.T. București, E.P.L., 1967, 336 p.
6. STĂNESCU, Nichita. Poezii. București. Ed. Minerva, 1988, 392 p.
7. STUDII DIN VOLUM
8. DAVIDESCU, Nicolae. Caragiale (Cuvântul liber, II, nr.39 / 3 august 1935) în: Caragiale interpretat de... Biblioteca critică. Ed. Eminescu, 1974, 296 p.
9. ARTICOLE
10. BASALIC, Remus. Setea de speranță a muntelui de deznădejde. Disponibil pe internet la adresa <http://www.viata-libera.ro/eveniment/25533-setea-de-speranta-a-muntelui-de-deznadejde> ; disponibil la data de 11 iulie 2012
11. RESURSE WEB
12. http://ro.wikipedia.org/wiki/Charles_Dickens ; disponibil la data de 11 iulie 2012
13. http://ro.wikipedia.org/wiki/Gustav_Klimt ; disponibil la data de 11 iulie 2012
14. http://ro.wikipedia.org/wiki/Sergiu_Celibidache ; disponibil la data de 11 iulie 2012
15. <http://titanicgallery.wordpress.com/> ; disponibil la data de 11 iulie 2012
16. <http://www.fanitardini.ro/orchestra-titanic-teatrul-dramatic-fani-tardini-galati.html> ; disponibil la data de 11 iulie 2012
17. <http://www.lva.virginia.gov/exhibits/titanic/index.htm> ; disponibil la data de 11 iulie 2012

17 *Idem.* p. 477

18 MELLE, Paul von în GHICA, Vasile. Referințe critice în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 481

19 GHICA, Vasile. CUSURURI în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 346

20 *Idem.* SECOLUL NOSTRU în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 257

21 *Ibidem.* TIMP în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 234

22 *Ibidem.* TIMP în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 230

23 *Ibidem.* ARTĂ în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 285

24 *Ibidem.* ARTĂ în: Chef pe Titanic. Iași, Ed. PIM, 2008, p. 279

STRUCTURA EULUI LIRIC BACOVIAN DE SORGINTE CREPUSCULARĂ

prof. dr. Mirela Savin

Structura eului liric, ca formă esențială de comunicare lirică, are ca structură de bază cuvântul cheie care comunică ceva apelând la anumite tehnici de construcție, ascunzând, totodată, ceva. Astfel, pentru a putea vorbi de o structură a eului liric, trebuie să avem în vedere comunicarea în textul poetic, adică eul liric și raportul autor - eu liric.

În ciuda celor menționate mai sus, trebuie să specificăm faptul că orice analiză a structurii eului liric bacovian presupune jocul dintre substructură, structură și suprastructură. Substructura eului liric bacovian se referă la legătura dintre realitatea operei și cea a autorului: „*Liceu, - cimitir/ Al tinereții mele -/ Pedanți profesori/ Și examene grele.../ Și azi mă-nfiori/ Liceu, - cimitir/ Al tinereții mele!*” (*Liceu*). Structura eului liric bacovian vizează realitatea lingvistică a acestuia, conținutul textului liric în raport cu planul real: „*Ce poate, deci, a fi sub soare./ În haosul imensității --/ Dacă-ți vei pierde fecioria/ În taina roză-a voluptății?*” (*Să ne iubim*). Suprastructura eului liric se referă la jocul dintre text, la ceea ce se află dincolo de text și la modul în care eul liric aspiră la adevăr: „*Curg zilele spre cimitir/ Trist, una câte una,/ Și destrămând al vieții fir/ Se duc pe totdeauna./ Și-acolo, încet, molcomitor,/ Se-adună în suspine -/ Cu-un dor de «mâine» sora lor,/ Cu-un dor de mine.*” (*Trec zile*).

Structura eului liric bacovian este una complexă, în care trăsăturile tradiționale de identificare sunt camuflate într-un joc al constantelor poetice. La nivelul substructurii se actualizează instanțele concrete, adică eul empiric, eul originar, eul profund, eul biografic, eul personal și eul mistic, adică autorul concret: „*Liceu, - cimitir/ Cu lungi coridoare -/ Azi nu mai sunt eu/ Și mintea mă doare.../ Nimic nu mai vreau -/ Liceu, - cimitir/ Cu lungi coridoare...*” (*Liceu*). Nivelul structurii propriu-zise aparține instanțelor abstracte, identificând un eu liric proiectat, eu perceput, creator, adică eu liric abstract, respectiv autor abstract. Ultimul nivel, cel al instanțelor fictive, al convențiilor poetice trimite la nivelul suprastructurii prin eu liric, poetic, artistic, adică instanță referențială: „*În salonul plin de vise,/ În oglinda larg-ovală încadrată în argint,/ Bate toamna,/ Și grădina cangrenată,/ În oglinda larg-ovală încadrată în argint./ În fotoliu, ostenită, în largi falduri de mătase,/ Pe când cade violetul,/ Tu citești nazalizând/ O poemă decadentă, cadaveric parfumată,/ Monotonă.*” (*Poemă în oglindă*).

Poeticul reprezintă o îmbinare între subiectivitate, confesiune emoțională, evocarea stărilor interioare și o ușoară muzicalitate prin desfășurarea sensibilității și, implicit, a fanteziei creatoare, iar narativul presupune focalizare, narator, personaj, tipar narativ.

În cadrul liricii bacoviene lirismul păstrează o anumită pondere, însă, aproximativ aceeași proporție o întâlnim și pentru celelalte tipuri de texte bacoviene, lucru care ne îndreptățește să vorbim de un poetic diferit, un mixaj între două genuri, liric și narativ,

denumit, mai nou, subgen, un palier al textelor impure, periferice, lucru care se întâmplă și în „*Poemă în oglindă*”, text care actualizează toate cele cinci categorii supraordonate ale lui Jean Michel Adam: narativ, descriptiv, explicativ, argumentativ și dialogal. După cum se știe, acest tip de text¹, presupune o succesiune de evenimente care se pot raporta la relația dintre cauză și efect. Mai mult, narativitatea reiese chiar din anterioritatea evenimentelor narate față de momentul enunțării sau cel al evaluării implicite / explicite: „*Eu prevăd poema roză a iubirii viitoare.../ Dar pierdută, cu ochi bolnavi,/ Furi, ironic, împrejurul din salonul parfumat./ Și privirea-ți cade vagă peste apa larg-ovală,/ Pe grădina cangrenată,/ Peste toamna din oglindă -/ Adormind...*” (*Poemă în oglindă*). De asemenea, jocul enunțurilor succesive, diferite, dar asemănătoare, sunt, în realitate, echivalente, acestea fiind, în fapt, doar variante ale aceleiași structuri: „*În salonul plin de vise,/ În oglinda larg-ovală încadrată în argint,/ Bate toamna,/ Și grădina cangrenată,/ În oglinda larg-ovală încadrată în argint./ În fotoliu, ostenită, în largi falduri de mătase,/ Pe când cade violetul,/ Tu citești nazalizând/ O poemă decadentă, cadaveric parfumată,/ Monotonă. (...)*”

În aceste condiții, putem constata faptul că textul supus analizei noastre combină diferite paliere de lectură. La încadrarea în această categorie de narativ liric contribuie și libertatea ritmică, metrică, dar suntem atenți, totuși, la izometria aritmică. Sincopa deschide textul, „*În salonul .../ În oglinda*” potențată de refrenul care confesează continuitatea „*Eu prevăd poema ...*”. Planul de reflectare al realului narativ, „*În fotoliu, ostenită, în largi falduri de mătase*”, sugerează moartea poeziei, sfârșitul Logosului. Astfel, încă din titlu, poezia explică mecanismul de reflectare în universalul poetic bacovian, felul în care elementele spațio-temporale exterioare devin peisaj interior și percepție sinestezică în manieră simbolist-crepusculară. Oglinda oferă lectorului o lectură tacită a tatonărilor și aproximărilor narrative inevitabile, este o reflectare antinomică a stării de spirit a membrilor cuplului tu-eu. Toamna devine depozitarul imens al stărilor de tristețe, instrucțiunile peritextuale coordonând pașii lectorului către jocul dintre ireal – antinomic, proiectarea onirică a eului liric bacovian și planul real, dezagregare, trecerea timpului către neființă. Iubita apare „ostenită”, recitind o poezie, amplificând dimensiunea crepusculară.

Poezia este denegrată, dacă avem în vedere paralela pe care o face cu grădina cangrenată, natura maladivă și cu răsturnarea în oglindă a normalității: „*toamna din oglindă*”. Intrarea în planul ireal se face dor prin somn. Titlul poemului are rol dublu: ghidează lectorul la nivel textual prin rotire de sensuri ale decadenței naturii „cangrenate”, „devastate” de toamnă și ale prăbușirii visului de iubire sub efectul unei melancolii inexplicabile, aidoma celebrului „mal du siècle” pe de o parte și, pe de altă parte, întextuarea pronumelui personal de persoana a III-a, singular, feminine, „ea”, accentuează ideea spunerii textului: „*Poemă în oglindă*”. Subiectul actului de enunțare este cel care rupe tăcerea în salonul plin de vise, apelând la un vers gol, inert, la o placă defectă de patefon, „*eu prevăd poema roză a iubirii viitoare*”, pentru a sugera sepulcralul.

1 Linia pe care am urmărit-o este cea propusă de Rodica Zafiu în *Narațiune și poezie*, Editura ALL, București, 2000 plecând de la faptul că, conform autoarei, atitudinea, actul sau starea de contemplare a naratorului determină o reordonare lirică a elementelor naturii. Acest lucru ne permite să ajungem la identificarea unei lumi *recreate*, subiectiv, „izolate, semnalizate, în parte chiar construite de proprietățile formale ale discursului”, p. 15.

Prima frază care deschide poezia inserează cele două axe temporale la care se raportează evenimentele-cheie: trăirea erotică și trăirea artistică. Eul liric susține un discurs liric exprimat eliptic, renunțând la grupul adjectival / adverbial în favoarea cuvintelor-cheie și a punctelor de suspensie în ceea ce vrea să pară o încercare de a capta complexitatea viziunii bacoviene crepusculară, apocaliptică și, implicit, conștientizarea rupturii, stingerea universului, adică ieșirea din oglindă.

Cronotopul este (semi)determinat: timpul este undeva într-o toamnă, acțiunea având loc într-un salon. Acest „într-un/o” creionează ideea de *illo tempore* și datorită „*clavirului prăfuit*” sau a imaginii oglinzii „*larg-ovală încadrată în argint*”. Imaginea oglinzii argintate nu este altceva decât reflexie imperfectă a continuei multiplicări a planurilor.

Proiectul instanței lirice de a reface cele două planuri într-unul este sortit eșecului pentru că limbajului stă sub semnul morții: „*agonia violet,/ catafalcul*”, reflectă imaginea decrepită a lumii biologice, alienează ordinea aparentă a lumii.

Laitmotivul care reglează nuanțele, corespondențele, recompunând confruntarea cu destinul mișcător al lumii, confundând plaiurile, starea agonică a naturii sub semnul culorii violete dominante, dar și a atmosferei obosite a unei povești de dragoste spre stingere este reprezentat de versul „*În oglinda larg-ovală încadrată în argint*”.

Eul liric cere lectorului să echivaleze, în mod convențional, eul care scrie, „*eu prevăd poema ...*” cu eul care „trăiește” starea de liniște finală: „*Și privirea-ți cade vagă peste apa larg-ovală*”. Timpul este unul continuu, accentuând caracterul maladiv al lumii și prin apelul la muzicalitate: *clavir*. Jocul cronologic întoarce asupra textului o exigență implicită a jocului liric.

Dacă avem în vedere modul de enunțare, putem găsi asemănări între vocea enunțatoare și instanța reală, lucru pe care îl vom aprofunda în subcapitolul următor. Pseudoelul liric-narator-personaj este văzut drept o descriere a referentului. Aceste poziții sunt marcate pe axa [+ masculin], [+ feminin] pentru a rescrie cuplul [+ euforic], [- disforic], [+ ruptură], [- extincție].

Funcțiile personajelor eu/ tu/ ea sunt complexe fie că avem în vedere nivelul sintaxei poemului narativ, fie că ne referim la cel al conținuturilor. În primul rând, *eu* contribuie la resemantizarea semnificațiilor poeziei, *tu* indică lectorului virtual ideea de ireal camuflat în real, și *ea* proiectează atmosfera crepusculară, având puterea de a transforma lumea.

Pe de altă parte, în textul liric „*Dormitând*”, poemul trebuie înțeles drept o sumă de sensuri care reface stările dramei existențiale peste care se suprapun drama erotică și drama creației, ipostaze care rescriu lumea crepusculară bacoviană: „*În pâcla nopților de iarna, cu/ hornuri ce/ fumează,/ Când lămpile de stradă cu miile/ veghează,/ În pâcla colorată mă duc/ abia simțit-/ Mai mult ca orișicine, îmi pare c-am greșit./ Am fost atât de singur, și singur am/ rămas,/ În creierul meu plânge un nemilos taifas...*”. Mai mult, evenimentele verbale *plânge-pleacă-aude-sună-clătină-este* devin evenimente de limbaj care rescriu o istorie la care au fost martori: „*De sună-n ziduri ninse, vreo muzică de bal, / Mai stau, și plânge-n mine un vals provincial./ De la fereastra ninsă, cu finele perdele,/ Mă duc pe străzi de gheață cu/ spuza lor de stele;/ Și-n mijlocul odăii, tot singur mă/ prezint:/*

- *Valsa o blondă-n alb, și cu pantofi/ de-argint.../ Aprind, pe masă, lampa, și iarăși/ mă dezbrac ...*”.

În continuare, așa cum am afirmat și mai devreme, ne vom ocupa să verificăm existența vreunei relații pe axa biografie, autobiografie și autofiografism. În perspectiva în care ne situăm, pactului actului de scriere bacoviani i se atribuie aceeași putere de a accede, prin experiment, la polimorfismul substanțial al lumii. Astfel, mutând accentual pe relația autofiografism – autobiografie – biografie, vom avea în vedere faptul că, așa cum constată și Eugen Simion „orice operă literară este, într-un chip sau altul, subiectivă, cuprinde, cu alte vorbe, un „subiect creator” și propune o reprezentare individuală, deci subiectivă, a lumii. Naratologii mai noi (de felul lui Philippe Lejeune sau Jaap Lintvelt) includ memoriile în spațiul narațiunii la persoana întâi și-i determină specificitatea literară în funcție de relația autor-narator-personaj (actor). Ca și în cazul jurnalului intim sau al autobiografiei, cele trei instanțe narrative coincid: autorul este tot una cu cel care povestește și se identifică, în egală măsură, cu acela despre care se povestește.”² Totuși, noi vom aplica această schemă operei bacoviene privită per ansamblu.

După cum am putut constata și din alte lucrări realizate și care au avut în centru axioma autofiografism – autobiografie – biografie, putem afirma că momentul autoreflexiv liric bacovian trebuie văzut drept acea clipă esențială, centrală în existența omului George Bacovia care s-a născut, a trăit și a scris liric.

Plecând de la abordările explicative ale dicționarelor, observăm că distincția nu este clar determinată, autobiografia fiind definită drept „biografie a unei persoane, scrisă de ea însăși; scriere literară în care autorul își povestește viața”³, autofiografismul este definit drept scriere „cu caracter autografic”⁴. Într-un alt dicționar, de profil, autobiografia este termenul care „provine din franțuzescul autobiografie. Istoria vieții cuiva scrisă de însăși persoana în cauză. Formă de povestire retrospectivă, în cuprinsul căreia autorul urmărește să reconstituie evenimentele sale. Spre deosebire de alte moduri de manifestare ale literaturii cu caracter memorialistic, relatările se raportează în exclusivitate la datele particulare ale existenței naratorului, fiind vorba de ceva făcut să contribuie la o cunoaștere mai intimă a acestuia și numai în subsidiar la aceea a mediului ambiant, a altor personalități, a timpului respectiv”⁵.

În studiile lui Philippe Lejeune lexemul „autofiografism”⁶ actualizează următoarele seme /+ a (se) afirma/, /+ a (își) afirma/, /+ curiozitate/, /+ a (se) reflecta/ cu referire directă la această lume în continuă transformare. Mai mult, putem face distincția între autofiografism și autobiografie tocmai datorită reprezentării universului. Vorbim de o linie a autofiografismul doar dacă identifică, subiectul în propria operă, instanța textuală, în cazul nostru, vorbind despre sine direct sau indirect, implicit sau explicit, impersonal, obiectiv: „*Liceu, - cimitir/ Al tinereții mele -/ Pedanți profesori/ Și examene grele.../ Și azi mă-nfiori/*

2 Eugen Simion, *Genurile biograficului*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2002, p. 11.

3 Florin Marcu, *op. cit.*, p. 102.

4 *Ibidem.*

5 Al. Săndulescu, *op. cit.*, p. 43.

6 Philippe Lejeune, *Il patto autobiografico*, traduzione di Franca Santini, Il Mulino, Bologna, 1986² [1975¹], p. 7.

Liceu, - cimitir/ Al tinereții mele!”; „Prin marginile orașului nostrum, printer căsuțele umilite, în nopțile târzii, în concertul broaștelor și al câinilor, aceste aspirațiuni aveau un sens.

Se va vedea dacă inversiunile de tot felul, pe care le întinde realitatea, nu vor înăbuși, ca și altădată, o iluzie mai mult.

Totuși, la focarul sublim al artei vom aprinde un lampion cu care vom dibui, prin întuneric, drumul aceluia care au plecat, mai demult, căutând:

«Orizonturi noi» .... «Orizonturi noi!» (De ce) sau

„Fiindcă nu știam ce să fac, mi se pare că scriam în noaptea aceea, în pat, privindu-mi, din când în când, umbra pe perete sau ascultam tăcerea nopții care nu trebuia să fie ascultată .... Se pare că exist, și chiar mă speriam că exist.” (Pe gânduri).

Apelând la definiția lui Lejeune, „racconto retrospectivo in prosa che una persona reale fa della propria esistenza, quando mette l'accento sulla sua vita individuale, in particolare sulla storia della sua personalità”⁷, putem deduce faptul că autofiografismul se poate aplica doar pe texte care presupun existența unui fir narativ. Extrapolând, totuși, definiția, putem constata faptul că și în poezie identificăm acei martori dubli, al propriei sale existențe și al epocii creionate: „Ca pictor,/ Eu te-aș picta, -/ Mi-ai fi icoană-n viață;/ Din al meu dor/ Aș mai uita/ Când te-aș privi/ În față...” (De-aș fi artist) sau „Orașul seara.../ Șantier în repaos./ Și firme scrise/ Din becuri înstelate.” (Estetic Urban).

Din cele citite până acum în critica de specialitate, putem deduce faptul că autobiografia este un gen literar, care are propriile sale structuri. Pe de altă parte, pentru Franco D'Intino autobiografia combină istoria cu realitatea supusă influențele parțiale și/ sau totale. Mergând mai departe, am putea spune că așa cum pentru Duccio Demetrio genul autobiografic este literatură cu funcție terapeutică, deci, fructul unor alegeri subiective, tot astfel, poezia lui George Bacovia stă sub semnul autobiografismului. Totuși, pentru Philippe Lejeune, această distincție primează și pentru că, pentru critic, autobiografia reprezintă o povestire în proză a propriei vieți individuale, deci, nicidecum nu s-ar putea aplica unui text liric. Dar, tot Philippe Lejeune afirmă că narațiunea autobiografică este retrospectivă și, deci, nu atât de diferită de poezia bacoviană care este una de tip flash-back.

Prin cultivarea anumitor legături, prin utilizarea unei imagini complexe ale sinelui și ale persoanei întâi, singular, de cele mai multe ori, lirica lui George Bacovia configurează identitatea între subiectul enunțatorului și subiectul enunțării: „Ca Edgar Poe mă reîntorc spre casă/ Ori ca Verlaine topit de băutură -/ Și-n noaptea asta de nimic nu-mi pasă./ Apoi, cu pași de-o nostimă măsură,/ Prin întuneric băjbâiesc prin casă,/ Și cad, recad, și nu mai tac din gură.” (Sonet). Dimensiunea crepusculară a poeziei bacoviene reprezintă o sumă de dimensiuni: atmosferă exterioară, fizică și interioară, metafizică. Acest lucru poate fi analizat și la jocul numelor: George Bacovia, numele de pe copertă și George Vasiliu, numele real. Astfel, identitatea numelui între eul empiric = eul originar = eul profund = eul biografic = eul personal = eul mistic = autorul concret, eul proiectat = eul perceput = eul creator = eul abstract = autor abstract și eul liric = eul poetic = eul artistic = instanța referențială ține de un pact absent. Combinația posibilă, pentru

7 *Idem*, p. 12.

textul liric bacovian, este, în realitate, un melanj între numele personajului = 0, situație în care instanța textuală este fictivă: „Roz/ Galben/ Alb/ Verde/ Cenușiu/ Covoare/ Peisagii din zări:/ Împăratul alb,/ Împăratul negru,/ Bogății grase/ Într-un ascuns departe,/ Utopii/ Miragii/ După urbane ziduri:/ Făuriri mintale” (Feude); „În odaia de lucru, o întumecime tristă și lucrătorului îi mai e făină și neodihnită; celuilalt, de flacăra din cuptor.” (Figuri) sau pact autobiografic în care numele personajului apare într-un pact inițial direct/ indirect/ explicit/ implicit și punem semnul de egalitate între eul empiric = eul originar = eul profund = eul biografic = eul personal = eul mistic = autorul concret, eul proiectat = eul perceput = eul creator = eul abstract = autor abstract și eul liric = eul poetic = eul artistic = instanța referențială: „Tot mai tăcut și singur/ În lumea mea pustie --/ Și tot mai mult m-apasă/ O grea mizantropie./ Din tot ce scriu, iubito,/ Reiese-atât de bine --/ Aceași nepăsare / De oameni, și de tine.” (Ego). „Prin anul 1903, deci acum 30 de ani, un tânăr și palid student al facult[ății] de Drept, plictisit de monotonia studiului, găsi printre cărțile sale un mic caiet adus din provincie, ca versuri.

Într-o seară, neguroasă de noiembrie, în acest oraș unde mișcarea literară era ff[oaarte] vie prin aparițiuni de reviste literare, decise pe studentul care eram eu să bată la ușa redacției revistei *Românul literar*.” (Însemnări autobiografice).

Prin urmare, rezultă că între eul empiric, eul originar, eul profund, eul biografic, eul personal, eul mistic, autorul concret, eul proiectat, eul perceput, eul creator, eul abstract, autorul abstract, eul liric, eul poetic, eul artistic și instanța referențială există un raport de interdependență în care rolul dominant îl are referentul extratextual: „Cu gândul meu/ La tine,/ Am întâlnit/ Aspecte similare./ Părea că ești/ Chiar tu.../ Doar sufletul tău/ Mai rămânea/ Să difere./ Și astfel,/ Din mersul meu,/ Psihologii, diverse,/ Mă-ndreptau,/ În marșul greu/ Al străzii.” (Obsesii).

Autobiografismul „mira a costituire la personalità attraverso i più diversi giochi della scrittura”⁸, producând imagini despre sine, identitatea autobiografică presupunând un spațiu al căutării și al descoperirii sinelui, al lumii înconjurătoare; „il soggetto si modifica di istante in istante[...], l'io che scrive si modifica. Bisogna che adatti la descrizione al momento (mom histoire à l'heure)”: „Pe caldarâmul ud,/ Trap-trap de potcoave,/ Autobuze bubuind/ Și faruri lunecând/ Pe ferestre luminând/ Odăi întunecate./ Cu tictac de târziu,/ Cu tăceri ce plâng./ Cu noaptea ploioasă/ De-afară...” (Noapte de oraș, I).

În acest moment al analizei noastre, putem vorbi despre plăcerea actului de a scrie, autobiografismul fiind un produs al lectorului virtual care presupune actualizarea unui eu istoric, un eu al cititorului etc. Autorul confirmă, perpetuează sau refuză provocările cititorilor. Astfel, autorul este persoana istorică care face trimiteri la lucruri și fapte reale, așa cum se întâmplă și în poezia „Liceu” a lui Bacovia, suscită interesul, atenția și colaborarea lectorului virtual spre un univers unic.

„Începând cu 1948 destinul lui Bacovia cunoaște o răsturnare de planuri. Crizismul și discuțiile pe marginea decadentismului afectează în corpore opera strălucitei pleiade de scriitori interbelici căreia Bacovia îi aparține: Arghezi, Blaga, Barbu, Maniu, Voiculescu. Laolaltă, ei sunt scoși din viața literară, dar consecințele diferă de la caz la caz, situație

8 Philippe Lejeune, *op. cit.*, p. 189.

9 Franco D'Intino, *Lautobiografia moderna*, Carucci Editore, Roma, 1989, p. 30.

în care Bacovia poate fi considerat, în semantica limbajului contemporan o victimă colaterală.”¹⁰

Prin adâncirea lecturii scriiturii bacoviene în chei autobiografice se adâncește distanța dintre ficțiune, ambiguitate și duplicitate, dintre reflexivitate și instinctualitate, simbolism și muzicalitate: „*Îngerii deasupra noastră/ Vor cânta un imn divin -/ Ah, ce clară noapte-albastră, -/ Poezie, sau destin.*” (Noapte de vară).

Având în vedere clasificarea pe care o face Franco D’Intino autobiografismului, respectiv, cel centrat pe personalitatea celui care scrie și acela orientat spre acțiune, fapte și evenimente, putem identifica autobiografii obiective, autobiografii subiective, autobiografii religioase și autobiografii intelectuale.

În cazul textului lui George Bacovia, după cum am și putut constata din exemplele de mai sus, vorbim de o autobiografie intelectuală și datorită reprezentărilor crizei personale, fiind, până la urmă, un autobiografism cerebral: „*Îți aduci aminte ziua când ți-am spus că ești frumoasă,/ Când cu buzele de sânge și cu ochii sclipitori/ Printre arborii de toamnă te opreai încet, sfioasă,/ Lăsând gândul spre amorul înțeles de-atâtea ori?.../ Așteptai să fii poetul îndrăzneț ca niciodată/ Ca s-auzi ecoul rece-al unor calde sărutări/ Te duceai mereu înainte înspre-o umbră-ntunecată/ Ca o pală rătăcire coborând din alte zări.*” (Poveste). Făcând o comparație cu Papini, dacă în scrierea acestuia identificăm un autobiografism, „una storia senza donne”¹¹, în cazul lui Bacovia vorbim despre una storia sovra fuga delle donne, iar la Montale identificăm una storia delle donne amate come creazione. Chiar dacă autobiografismul, care presupune o polidricitate de sensuri, vizează reconcilierea autorului cu socialul, acest lucru nu este realizat în cazul lui George Bacovia deoarece accentuarea specificității eului liric bacovian, complexitatea limbajului bacovian și ambiguitatea implicită a textului liric bacovian presupun un eu liric care se modifică de-a lungul textelor lirice, evoluează, chiar dacă, în linii mari, rămâne constant și deschis prin a sa închidere.

Bibliografie selectivă:

Surse primare:

1. BACOVIA, George, 1944, *Opere*, București, Editura Pentru Literatură și Artă.
2. BACOVIA, George, 1961, *Scrieri alese*, prefață de Ov. S. Crohmălniceanu, București, Editura
3. BACOVIA, George, 1980, *Proză*, București, Editura Minerva.

Surse secundare:

1. ASOR ROSA, Alberto (direzione), 1984, *Letteratura italiana*, volume terzo, *Le forme del testo, I, Teoria e poesia*, Torino, Giulio Einaudi Editore.
2. BALOTĂ, Nicolae, 1997, *Arte poetice ale secolului XX. Ipostaze românești și străine*, București, Editura Minerva.
3. BEȘTELIU, Marin, 1984, *Macedonski și complexul modernității*, București, Editura Scrisul românesc.
4. BOLDEA, Iulian, 2005, *Istoria didactică a poeziei românești (perspective analitice)*, București, Editura Aula.

10 Lucian Chișu, art. „Blaa, Barbu, Bacovia sub zodia proletcultismului” (pp. 164- 181), p. 168 în Mircea Itu (coord.), *Analele Universității Spiru Haret*, Seria Jurnalism, anul VIII, nr. 9, 2008, Editura Fundației de Măine, București.

11 *Ibidem*, p. 98.

5. BUCUR, Marin, 1982, *Poezie-destin-dramă. Eseuri*, București: Editura Cartea Românească.
6. CĂLINESCU, Matei, 2003, *A citi, a reciti. Către o poetică a relecturii*, (traducere din limba engleză de Virgil Stanciu), Iași, Editura Polirom.
7. DIMITRIU, Daniel, 1981, *Bacovia după Bacovia*, Iași, Editura Junimea.
8. D'INTINO, Franco, 1989, *Lautobiografia moderna*, Roma, Carucci Editore.
9. FANACHE, V., 2002, *Bacovia în 10 poeme*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, Colecția Dacia Educațional, Seria Bibliografie școlară. Profil clasic.
10. GRIGORESCU-BACOVIA, Agatha, 1962, *Bacovia (viața poetului)*, București, Editura pentru Literatură.
11. GRIGURCU, GHEORGHE, 1974, *Bacovia-un antisentimental*, București, Editura Albatros, Colecția Contemporanul nostru.
12. LEJEUNE, Philippe, 1986² [1975¹], *Il patto autobiografico*, traduzione di Franca Santini, Bologna, Il Mulino.
13. MANOLESCU, Nicolae, 1987, *Despre poezie*, București, Cartea Românească.
14. MARCHESI, Angelo, 1997 [1985¹], *L'Officina della poesia. Principi di poetica*, Milano, Arnoldo Mondadori Editore S.p.A.
15. MAVRODIN, Irina, 1982, *Poetică și poietică*, București, Editura Univers.
16. MENGALDO, Pier Vincenzo, 1978, *Poeti italiani del Novecento*, Milano, Oscar Mondadori.
17. MINCU, Marin, 2007, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea (de la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu)*, Constanța, Editura Pontica.
18. PARPALĂ-AFANĂ, Emilia, 1994, *Poezia semiotică. Promoția '80*, Craiova, Editura SITECH.
19. SCARLAT, Mircea, 1987, *George Bacovia - nuanțări*, București, Editura Cartea Românească.
20. SIMION, Eugen, 2002, *Genurile biograficului*, București, Editura Univers Enciclopedic.
21. SIMUȚ, Ion, 1995, *Revizuirii. Eseuri*, București, Editura Fundației Culturale Române.
22. Editura Meridiane.
23. ZAFIU, Rodica, 1996, *Poezia simbolistă românească*, antologie, introducere, dosare critice, comentarii, note și bibliografie de Rodica Zafiu, București: Editura Humanitas.
24. ZAFIU, Rodica, 2000, *Narațiune și poezie*, București, Editura ALL, Colecția *Philologos*.

Dicționare:

1. MARCU, Florin, 2004, *Marele dicționar de neologisme*, ediția a VII-a revăzută, augmentată și actualizată, București, Editura SAECULUM I.O.
2. SÂNDULESCU, Al. (coordonator), 1976, *Dicționar de termeni literari*, București, Editura Academiei Române.

Periodice:

1. Chișu, Lucian, art. „*Blaga, Barbu, Bacovia sub zodia proletcultismului*” (pp. 164- 181), p. 168 în Mircea Itu (coord.), *Analele Universității Spiru Haret*, Seria Jurnalism, anul VIII, nr. 9, 2008, Editura Fundației de Măine, București.
2. Măgureanu, Anca, 1985, „*Intertextualitate și comunicare*”, în *SCL (Studii și Cercetări Lingvistice)*, 1-XXXVI, ian.-febr., Ed. Academiei, București, 1985, pp. 109-111.
3. Mihăilă, Ecaterina, 1985, „*Text și intertextualitate*”, în *SCL (Studii și Cercetări Lingvistice)*, 1-XXXVI, ian.-febr., Ed. Academiei, București, 1985, pp. 34-42.
4. Mitchievici, Angelo, 2008, „*Crepuscularismul moldovenesc: locul unde nu s-a întâmplat nimic*”, în *Ex Ponto (Text, Metatext, Imagine)*, Anul VI, nr.1 (18), ianuarie-martie 2008, Constanța, pp.114-129.
5. *SCL (Studii și cercetări lingvistice)*, 1-XXXVI-1985, ianuarie-februarie, Ed. Academiei, București, nr. dedicat intertextualității.
6. Teodorescu, Anda: „*Intertextualitatea și alternanțele realului*”, în *SCL (Studii și Cercetări Lingvistice)*, 1, XXXVI, ian.-febr. Editura Academiei, București. 1985, pp. 25-33.

ONIRISMUL ESTETIC: LITERATURA ÎNTRE LIBERTATE ȘI COMPROMIS

Nastasia SAVIN

În cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, în cultura română, textul se întoarce spre sine, caută noi modalități de a comunica cu lumea. Astfel, este inventat un nou material poetic, iar accesntul se transferă de pe problema individului pe problema limbajului. În aceste condiții, scriitorul evadează în limbaj.

Scriitorii din această perioadă, nedaptați la regim, evadează în cuvânt, mai mult, valorificându-i valențele. În această categorie îi regăsim și pe reprezentanții onirismului¹.

Ce este onirismul? Conform lui Daniel Corbu, în revista «*Feed-back*», onirismul² reprezintă primul curent literar de neoavangardă din România fiind esențial pentru cele care au urmat. Onirismul a fost o mișcare literară cu un program estetic bine conturat opusă realismului-socialist, mișcare care refuza compromisul politic.

Cu alte cuvinte, grupul oniric românesc a apărut ca o încercare de sfidare a puterii, de fugă față de realitatea concretă. Membrii acestuia, stabili sau pasageri, Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag, Vintilă Ivănceanu, Emil Brumaru, Ilie Constantin, Alice Botez, Ștefan Bănuțescu, Virgil Mazilescu și Daniel Turcea, au încercat, prin scrierile lor, să depășească literatura fantastică a romanticilor, dar și dicteul automat al suprarealiștilor prin intermediul visului oniric, utilizat ca sursă de inspirație. Trebuie subliniat faptul că, grupul oniric a fost respins de chiar cei care inițial îl încurajaseră: poeții Al. Philippide, Virgil Teodorescu, criticul Șerban Cioculescu.

Grupul oniric românesc a reprezentat o formă de subversiune estetică, o izbucnire care nu a schimbat în mod fundamental cursul literaturii, dar care a însemnat o poetică coerentă.

Cum se cunoaște, „onirică” este creația literară inspirată de vis sau asemănătoare cu acesta. Termenul, în literatura română contemporană, a dobândit un sens precis, desemnând o anumită formulă literară propusă spre mijlocul anilor 1960 de către Dumitru Țepeneag și Leonid Dimov și adoptată de alți tineri scriitori, care, în anul 1965,

1 „*Onirism*” este prezentat cu două sensuri principale: unul privește sfera medicală, celălalt – sfera creației literar-artistice: „*s.n.* 1 Delir, aiurare asemănătoare visului, provocată de obsesii sau de halucinații; 2. (*Lit.*) Înclinare spre cultivarea situațiilor, a motivelor onirice; atmosferă, caracter oniric al unei creații- Din fr. *onirisme*” în Ion Coteanu, Luiza Seche, Mircea Seche (coord.), *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 720.

2 „*Onirismul, conceptualismul, vizionarismul, concretismul, formalismul ludic, neotraditionalismul, epifanismul, erotomanismul, paradoxismul, neoexpresionismul, biografismul, malformismul, textualismul, postmodernismul și fracturismul*”, Daniel Corbu în *Avangarda de după avangardă*, editorial, în revista *Feed-back*, p. 2, <http://acfeedback.ro/revista/2008/Revista%20Feed%20Back%20nr.%204-5%202008.pdf>.

formează în cadrul cenaclului *Luceafărul*, grupul oniric. Mult mai târziu, Leonid Dimov declara, într-un interviu, faptul că onirismul a reprezentat o tentativă de: „încercare de a încremeni caleidoscopic lumea pentru a face să pătrundă în legitățile specifice visului... o întoarcere la clasicism”³.

Leonid Dimov într-un articol intitulat «*Preambul*», publicat în anul 1968, adoptă o strategie duală, a defensivei prin ofensivă, față de acuza de evazionism adusă oniricilor afirmând faptul că oniricul, în opinia lui, reprezintă nu o modalitate de a fugi din realitate ci, din contră: „unul de a o invada, de a pătrunde până în scheletul ei, acolo unde lumea sensibilă este înlocuită de ipostaza ei anterioară, de forță”⁴. În același articol Leonid Dimov îl cita pe Lenin, prin intermediarul André Breton, în legătură cu poziția politică revoluționară a suprarealismului, despre care spunea că deși este prin definiție revoluționar și pragmatic: „suprarealismul – ciudat lucru – recurge la dicteul automat, pornind de la imperativul lui Lenin: «Trebuie să visăm!»”⁵.

Este de reținut aici faptul că onirismul reprezintă un curent literar, pe de o parte, progresiv și prospectiv, iar, pe de altă parte, un curent care caută să-și inventeze o tradiție.

Dumitru Țepeneag și Leonid Dimov se completează reciproc, diferențele dintre ei nefiind unele de esență. Așa cum rezultă și din lectura scrisorilor lui *Leonid Dimov* către prima sa soție, Lucia, datând din perioada anilor 1943-1953 – scrisori transcrise și prezentate de Corin Braga în revista «*Steaua*» – *Leonid Dimov a fost*, într-un anumit fel, chiar el însuși creat de onirism. În aceste scrisori vorbește despre faptul că visul la el este realitate, că dorește să realizeze o poezie a lucrurilor, a științei, o poezie a adevărului.

Leonid Dimov începe să publice articole teoretice câțiva ani mai târziu după debutul în «*Viața Românească*» (1965). Din textele sale teoretice publicate, inclusiv cele două prefețe publicate la volumele sale de versuri din 1979 și 1982, rezultă faptul că Dimov conferă artei, în general, un statut pozitiv. Arta creată a avut ca scop creația inclusiv a receptorului adecvat, arta devenind un adevărat narcotic existențial: „Arta onirică este însă mai mult decât delectare. (...) Prin legătura secretă pe care o stabilește între creator și cititor, literatura onirică șterge la un moment dat deosebirea dintre aceștia, conferind artei un rol exponențial”⁶.

Principiile literaturii onirice, conform lui Leonid Dimov sunt următoarele: „alterarea principiului cauză-efect”, „durerea, chinul dispar, ducând cu ele eticul cotidian, care este înlocuit cu o reevaluare-estetică implicită a oricărui element

3 Apud Interviu realizat de Traian Ștefan Vatra, nr. 1, 30 ianuarie 1981, p. 6, „*Eu cred că a gândi atunci când ești doar o trestie e cel puțin un act critic, altminteri ai foșni doar în bătaia vântului*”, Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag, *Onirismul estetic*, Antologie de texte teoretice, interpretări critice și prefață de Marian Victor Buciu, Editura Curtea veche, București, 2007, pp. 295-296.

4 Leonid Dimov, «*Preambul*» în «*Luceafărul*», nr. 27, 6 iulie 1968, p. 7; Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag, *Momentul oniric*, antologie îngrijită de Corin Braga, București, Editura Cartea Românească, 1997, p. 36.

5 *Ibidem*, p. 35

6 „*În odaia Minotaurului. Încercare asupra artei onirice*”, Leonid Dimov în *Onirismul estetic, op. cit.*, p. 319

componistic, fie el încremenit ori în acțiune.” „extinderea firescului până la vecinătatea dintre entitate și lege” „pardosirea construcțiilor onirice cu mozaic extras din carierele memoriei”⁷. În același eseu sunt prezentate și câteva tehnici de redactare care privesc sintaxa, ortografia, prozodia. Sintaxa cizelează: „asperitățile unui limbaj multidimensionat, devenit adică un fel de depozit de lucruri în sine (...) în această teribilă încercare de a da cuvintelor (prin magice alăturări în primul rând) o viață de sine stătătoare, adică de opera cu ele în calitate de elemente *reale și întregi* și nu în calitate de simboluri”. De asemenea, Dumitru Țepeneag subliniază ideea că literatura onirică reprezintă o sinteză între fantasticul romantic și suprarealism, visul fiind un criteriu estetic, iar oniricul îl clasifică în: moralizator, didactic, alegoric (caracteristic Evului Mediu), filosofic/ metafizic (aparține Romantismului), psihanalitic (specific Suprarealismului), estetic – cel pe care îl propune, el opunând oniricul cu liricul/metaforicul/ epicului.

Mai mult, prozodia păstrează funcția poeticității, „crusta prozodică (mă refer nu numai la poezie ci și la proză) prefigurează – asemeni planului morfogenetic al artropodelor – un *schelet*” pe care se vor plasa viitoarele inserții care au un rol important la începutul compunerii. Trebuie precizat și faptul că, modul verbal, în *onirismul estetic* este condiționalul-optativ.

De altfel, literatura onirică creează o nouă lume mai puternică decât lumea reală, în care nu se vorbește despre iluzia unei certitudini, ci despre certitudinea unei iluzii. Este o literatură a spațiului și a timpului fără început și fără final, reprezintă o tentativă de a crea o lume paralelă asemănătoare lumii obișnuite.

Chiar dacă onirismul refuză dicteul automat, sclavia inconștientului și a incoerenței, cultivă totuși, în mod riguros, ambiguitatea. În felul acesta, literatura onirică vizează: negarea suprarealismului și pe cea a fantasticului romantic propunând o scriitură caracterizată printr-o serie de tablouri epice dominate de vizualitate și de luciditate. Acesta dă unicitate onirismului estetic: faptul că se opune liricului metaforizant, dar, în același timp, și epicului bazat pe logica formală, sau, în cazul în care aceasta există, este recompusă, pe vizualitate, pe simbolică obscură. În acest sens în proză se simt influențele „noului roman”, în timp ce, poezia tinde spre barochism.

Poezia nouă pe care o susține Leonid Dimov este una etic-spiritualistă: „poezia e deci implicată în existență.”⁸, iar poetul autentic este asemuit cu „vinul. Se limpezește prin învechire.”⁹, poetul oniric nu povestește vise, nu explorează inconștientul, nu filosofează pornind de la acestea, ci plecând de la acestea realizează o operă lucidă, visul fiind o parte importantă a realității, timpul și spațiul având coordonatele sufletului.

În onirismul de tip estetic visul reprezintă un criteriu, visul concurează realul desenând univers autonom cu propria sa logică și cu propriile legi, visul nemaifiind un

7 *Ibidem*, pp. 315-316.

8 *Apud Ateneu*, nr. 11, noiembrie 1970, p. 5, în «*Poezia – mod de existență*», Leonid Dimov în *Onirismul estetic*, *op. cit.*, p. 226.

9 *Apud Secolul XX*, nr. 5, mai 1971, pp. 178-179, în «*Criteriul decisiv*», în Leonid Dimov, Dumitru Țepeneag, *Moment oniric*, *op. cit.*, p. 235.

mijloc de defulare a inconștientului, ci: „o *sugestie de legislație* pentru o artă independentă, dar analogă realității”¹⁰.

Dacă doar legea este preluată din vis, celelalte „componente”, structura, materialul de construcție sunt preluate din realitate, astfel, conform acestei logici sunt create lumi alternative lumii prezente, combinându-se obiectele concrete în moduri care frizează absurdul, textele onirice, conform lui Sorin Alexandrescu amintind, prin câteva elemente de: „Kafka, deși le lipsește simbolistica lui, ca și de literatura absurdă, de la Urmuz la Eugène Ionesco (...) dar nu le preiau nici umorul, nici critica clișeelor mic-burgeze. Ele amintesc, în fine, și de tehnica narativă a așa-ziselor *nouveaux romans*, deși nu ating niciodată complexitatea unui roman.”¹¹

În poezia lui Dimov întâlnim un onirism fără vise, o poezie în care este preluată din vis doar metoda. Prin intermediul visului, Dimov ajunge la realul total, rațional și irațional. Mediatorul între vis și realitate este reprezentat de memorie. El preia modelul visului fără a abandona modelul realității pentru a prezenta o viziune carnavalescă asupra lumii:

„A voit în ape să nu pice
Pasărea lovită de alicie
Și-a zburat peste mărimi campestre
Până-n pragul camerei de zestre
Unde-au pus-o degete ușoar
Sus, pe perinile de ninsoare...”
(Uluire)

În raport cu acest aspect, pentru Virgil Mazilescu, onirismul poetic îmbracă o formă diferită, reprezintă un melanj de textualism și de irealism. O nouă lume este prezentată, o lume intra-lingvistică. În această lume limbajul prezintă o forță deosebită, aceea de a dezvălui în timp ce criptează, de a comunica incomunicabilul:

„cineva pe lume are nevoie de mine
dragostea mea dacă ai nevoie de mine
o dragostea mea dacă ai nevoie de mine
gândește-te la mine
în spațiul cel mai umilit
te-am sărutat eu mortul
fiecare să-și ascundă bine îngerul
în buzunar
ca la bălci ca la
cinematograful mut
poate zborul va țâșni printre zdrențe și urechi
eh ce să-i faci vom fi un biet simbol
și unghiul dintre toate imposibil

10 Dumitru Țepeneag, *În căutarea unei definiții în Momentul oniric*, op. cit., p. 30.

11 Sorin Alexandrescu, *Identitate în ruptură: mentalități românești postbelice*, Traduceri de Mirela Adăscăliței, Sorin Alexandrescu și Șerban Anghelescu, Editura Univers, 2000, p. 217.

*te-am sărutat eu mortul”
(cineva pe lume are nevoie de mine)*

Vorbind de arta de a comunica, întâlnită la Virgil Mazilescu, trebuie să spunem că o regăsim și la Vintilă Ivănceanu. Chiar dacă, trecea drept un adevărat neoavangardist, Vintilă Ivănceanu a fost atras de forța modelatoare a visului abstract. Prin aceasta trebuie să spunem că el a reușit să realizeze ceea ce își dorea Leonid Dimov: să scrie o epopee onirică, *Vulcaloborgul și frumoasa Belepongă*. Jocul dintre parodic, ca formă de ambalaj al stării de a simți liric oniric și sadism ne conduce către aspectul elementelor cinice din poezia onirică ivănceană:

*„Viori albe ca niște vulpi, Iisuse
Se preling, doi cu doi, peste suduri.
Cad din nori pe vertebre și nu se
Aud decât lacrimi izbite în nuduri.”
(Gong paradisiac)*

Așa cum, Daniel Turcea a fost un „constructor” de mitologie poetică, fiind oniric în primele poeme pentru a deveni poet creștin mai târziu supunându-se legislației discursului mistic al libertății absolute:

*„Scăpare nu mai există
Nu-i decât un nesfârșit Posibil
Unde logica e să te smulgi
de sub ecuațiile oricărei mișcări
să poți trăi
vieți
astfel
nenumărate.”
(Zen)*

Tot astfel, dar într-o altă abordare pentru Emil Brumaru, cuvântul reprezintă o ființă sensibilă metamorfozată în toate regnurile, în lumea „bucătăriei” onirice:

*„O, vechi și dragi bucătării de vară,
Simt iar în gură gust suav de-amiază
Și în tristețea care mă-nconjoară
Din nou copilăria mea visează”
(Elegie)*

Pe lângă acești reprezentanți ai grupului oniric un alt nume cu reale afinități pentru onirism a fost și Șerban Foarță. Acesta a fost reținut de Leonid Dimov pentru ceea ce reprezintă relativizarea semantică a cuvintelor, prin iluzia reală sau realismul înșelător al limbajului/ textului visat în stare de conștiență.

Cu alte cuvinte, oniricii nu descriu visuri reale, ci ei le produc. Aceștia imaginează situații care se desfășoară după o logică stranie. Ei trăiesc într-un interior care aparține unei alte realități, paralele, în care cronotopul nu funcționează după legile normalului. Lumea poeziei este reinventată. Limitele limbajului sunt forțate. Prin intermediul

cuvântului sunt create universuri imaginare: străzi, vapoare, bazaruri, turnuri, bucătării de vară. Poezia reprezintă un continuu balans între două lumi. Datorită constrângerilor de exprimare impuse de realitatea socio-politică a vremii scriitorii onirici răstoarnă raporturile obișnuite dintre lucruri, inventează contiguități și, în același timp, creează expresii ale ambiguității. Astfel, instanța lirică se adăpostește în cuvânt. Prin intermediul „jocului” se evadează din real. Poetul oniric nu descrie visul, ci se folosește de legile visului pentru a estetiza sentimentul tragic, pentru a zugrăvi peisaje onirice care împânzesc realul.

Visul poezilor din grupul oniric poate fi văzut drept un amalgam de elemente: contopirea visului romantic cu atracția pentru realizarea unei alte realități, existența, pe de o parte, a structurii împrumutate de la Paul Valéry și, pe de altă parte, a simultaneității promovate de André Bréton, textul în sine născându-se pe parcursul scrierii sale.

Astfel, poezia nu poate fi despărțită de o stare de evaziune, de apropiere de modelul visului, într-o măsură mai mică sau mai mare. Realizarea de vise, în stare de luciditate este, în ultima instanță, chiar condiția poetului. Per ansamblu, versurile se supun unor reguli formale care asigură muzicalitatea. Virgil Mazilescu face excepție de la această regulă prin renunțarea la rime, la echilibru.

În concluzie, dispoziția fundamentală a poezilor incluși în grupul oniric este dată de căutarea agonică a unei noi metode poetice prin care înfruntă discursul Puterii. Scriitorii grupului oniric ironizează sentimentalismul și îl tănuiesc sub o mască bufonă.

Bibliografie selectivă

Surse primare

1. BRUMARU, Emil, *Opere*, două volume, Editura Polirom, Iași, 2009.
2. BRUMARU, Emil, *Poeme alese 1959-1998*, Editura Aula, Brașov, 2003.
3. DIMOV, Leonid, *Opere*, trei volume, Ediție îngrijită și prefață de Ion Bogdan Lefter, Editura Paralela 45, Colecția Biblioteca Românească. Poezie, Pitești, 2006.
4. DIMOV, Leonid, *Texte [Versuri]*, Prefață de Mircea Iorgulescu, portret de Florin Pucă, Editura Albatros, București, 1980.
5. DIMOV, Leonid, ȚEPENEAG, Dumitru, *Onirismul estetic*, Antologie de texte teoretice, interpretări critice și prefață de Marian Victor Buciu, Editura Curtea veche, București, 2007.
6. DIMOV, Leonid, ȚEPENEAG, Dumitru, *Momentul oniric*, antologie îngrijită de Corin Braga, București, Editura Cartea Românească, 1997.
7. IVĂNCEANU, Vintilă, *Versuri*, Editura pentru Literatură, București, 1969.
8. IVĂNCEANU, Vintilă, *Cinste specială*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
9. MAZILESCU, Virgil, *Opere complete (versuri și proză)*, Ediție alcătuită de Alexandru Condeescu, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2003.
10. TURCEA, Daniel, *Epifania, Poezii*, București, Postfață Arthur Silvestri, Coperta seriei de Dumitru Ristea, Editura Cartea Românească, București, 1982.
11. TURCEA, Daniel, *Entropia. Poeme*, Editura Cartea Românească, București, 1970.
12. ȚEPENEAG, Dumitru, *Clepsidra răsturnată*, Convorbiri cu Ion Simuț, urmate de o Addenda, Pitești, Editura Paralela 45, 2003.
13. ȚEPENEAG, Dumitru, *Prin gaura cheii*. Cu douăsprezece ilustrații de Rodica Prato (New York), Prefață, tablou cronologic, note, selecție, dosar critic de Nicolae Bârna, Editura Allfa, București, 2001.
14. ȚEPENEAG, Dumitru *Reafirmarea unei «spațiu mioritic» nu ne-ar duce decât la o izolare din ce în ce mai frustrantă, Războiul literaturii încă nu s-a încheiat*, Editura Allfa, 2000.

Surse secundare

1. ABĂLUȚĂ, Constantin, *Poezia română după proletcultism. Generația anilor '60-'70 (antologie comentată)*, volumul al II-lea, Editura ExPONTO, Constanța, 2000.
2. ALEXANDRESCU, Sorin, *Identitate în ruptură: mentalități românești postbelice*, Traduceri de Mirela Adăscăliței, Sorin Alexandrescu și Șerban Angheliescu, Editura Univers, 2000.
3. BĂRBULESCU, Mihai, DELETANT, Dennis, HITCHINS, Keith, PAPACOSTEA, Șerban, POMPILIU, Teodor, *Istoria României*, Ediție revăzută și adăugită, Editura Corint, București, 2003.
4. BRAGA, Mircea, *Conjuncturi și permanențe*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1976.
5. BLANCHOT, Maurice, *Spațiul literar*, Traducere și prefață de Irina Mavrodin, Editura Univers, București, 1980.
6. BURAKOWSKI, Adam, *Dictatura lui Nicolae Ceaușescu 1965-1989. Geniul Carpaților*, traducere de Vasile Moga, prefață de Stejărel Olaru, Editura Polirom, Iași, 2011.
7. CĂLINESCU, G., *Curs de poezie*, în *Principii de estetică*, Editura Pentru Literatură, București, 1968.
8. COTEANU, Ion, SECHE, Luiza, SECHE, Mircea, (coord.), *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
9. EMPSON, William, *Șapte tipuri de ambiguitate*, Traducere, prefață și note de Ileana Verzea, Editura Univers, București, 1981.
10. LEFTER, Ion, Bogdan, *Postmodernism. Din dosarul unei „bătălii”, culturale*, Pitești, Editura Paralela 45, 2000.
11. MINCU, Marin, *Poezia română în secolul XX. [De la Urmuz la Paul Celan]*, ediția a III-a, revăzută și adăugită, studiu introductiv, antologie și note bibliografice de Marin Mincu, traducerea textelor din limba franceză de Ștefania Mincu, Editura Pontica, Constanța, 2006.
12. NAUM, Gellu, *Fața și suprafața urmat de Malul albastru poeme (1989-1993)*, Oradea, Editura Litera, 1994.
13. SIMION, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. III, Editura Cartea Românească, București, 1984.
14. SPIRIDON, Vasile, *Cuprinderi*, Editura All, București, 1993.

Surse electronice

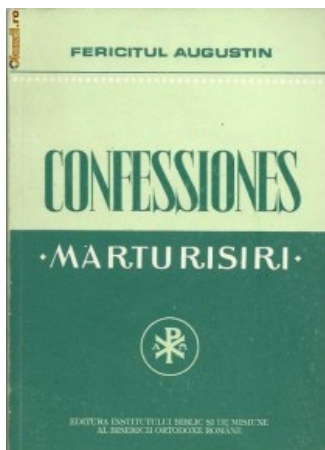
1. CORBU, Daniel, în *Avangarda de după avangardă*, editorial, în revista *Feed-back*, p. 2,
2. <http://acfeedback.ro/revista/2008/Revista%20Feed%20Back%20nr.%204-5%202008.pdf>

FERICITUL AUGUSTIN - MĂRTURISIRI

Lucian CAȘU

După titlul original **Confessiones**, această lucrare de proporții a fost scrisă la sfârșitul secolului 4 d. Hr., mai precis între anii 397 - 401. Aceasta nu poate fi descrisă ca o simplă lucrare doctrinară a unui Sfânt Părinte al Antichității târzii. Dimpotrivă, este una din marile creații ale literaturii universale fiind deopotrivă alcătuită din elemente filosofice, estetice, logice, socio-culturale și nu în ultimul rând, apologetic doctrinare.

Astfel, cu greu pot fi *Mărturisirile* lui Augustin reduse la un anumit gen sau apartenență stilistică. Deși propune din titlu o abordare intimă a genului narativ-confesional, acesta nu este stilul preponderent al operei. *Mărturisiri* este compusă din 13 cărți, dar care nu sunt supuse unei liniarități obișnuite unei opere contemporană acesteia. Primele zece cărți delimitează partea narativ autobiografică, în timp ce cărțile 10 - 13 conturează partea doctrinară a *Mărturisirilor*.

Din păcate, ar fi prea simplu și, chiar, incorect să categorisim astfel aceste două mari părți reducându-le și etichetându-le pe baza unor standarde vagi. În cele ce urmează am să încerc să explic de ce această magnifică lucrare a reprezentat un punct pivotal al dezvoltării culturale și religioase ulterioare și stârnește chiar și în zilele noastre controverse și discuții pe aceleași teme.

În principiu, primele nouă cărți prezintă pe larg viața Fericitului Augustin până la moartea mamei sale, Sfânta Monica. Tumultul, fervoarea și în același timp sinceritatea, smerenia și degajarea în descrierea propriului trecut este omniprezentă. Interlocutorul căruia i se adresează este la prima vedere Dumnezeu, Augustin adresându-i-se în permanență prin întrebări, prin laude și dedicându-i întreaga sa opera.

Augustin se spovedește lui Dumnezeu (și în același timp cititorului!) relatând viața sa cu bunele și cu relele pe care le-a făcut începând cu relatări și speculații privind stadiul său ca făt, unde se regăsește credința conform căreia sufletul este prezent înainte de naștere și, asemenea unui ciclu, se încheie cu moartea mamei sale, căreia îi datorează materializarea existenței sale fizice și sufletești.

Premergător începerii narațiunii propriu-zise, avem în Cartea I, drept introducere, cinci capitole ce se consacră invocației și laudei adusă lui Dumnezeu. Aș putea spune, cu riscul de a fi anatemitat de exegeții Fericitului Augustin, ca această introducere urmează tiparul clasic al operelor la fel de clasice din literatura elină și latină, când

poeți sau rapsozi ca Homer sau Vergilius invocau muza drept inspirație și călăuză în redactarea viitoarei opere. Citatul extras din capitolul al patrulea din prima carte este reprezentativ și universal printre omagiile Augustiniene aduse grației divine: „Summe, optime, potentissime, omnipotentissime, misericor dis sime et iustissime, secretissime et praesentissime, pulcherine et fortissime, stabilis et incomprehensibilis, imutabilis, mutans omnia, numquam novus, numquam vetus, innovans omnia” (în traducere: O, tu ești preanalt, preabun, preaputernic și atotputernic, preandurator și preadrept, preaputernic și pururea de față, preafrumos și preatrainic, neclintit și de nepătruns, neschimbător și toate schimbându-le, pururea nou și pururea vechi și toate înnoindu-le (...)).

În decursul evocărilor asupra vieții sale se regăsesc în permanență întrebări de sorginte existențialistă. Ca o completare în retrospectivă a fragmentului amintit mai devreme avem enumerarea de interogări premergătoare acestuia: „Quid es ergo, Deus meus? Quid, rogo, nisi Dominus Deus, Quid enim Dominus praeter Dominum? Aut quis Deus praeter Deum nostrum” (în traducere: Ce ești tu, Dumnezeu meu? Te întreb, ce ești tu altceva decât Domnul meu? Cine este Domnul, dacă nu Domnul? Și cine este Dumnezeu, dacă nu Dumnezeul nostru?)

Deși Fericitul Augustin se adresează prin asemenea întrebări lui Dumnezeu la persoana a doua, acestea își regăsesc în ultimă instanță răspunsul în sine, în cercetările sale religioase și în experiențele anterioare. Prin harul său divin el și scrie aceste Mărturisiri ca o dovadă în plus a devoțiunii sale față de Dumnezeu dar și ca manual de învățătură pentru cei în căutarea Adevărului sau a celor care vor să-și desăvârșească credința: „Primește cărțile pe care mi le-ai cerut, Mărturisirile mele; privește-mă bine în ele, ca să nu mă lauzi mai mult decât sunt, și, prin lectura lor, crede-mi mie despre mine și nu altora, ia aminte și vezi ceea ce am fost în mine prin mine însumi. Și dacă ți-a plăcut ceva la mine, laudă în ele, împreună cu mine, pe Cel pe Care eu am voit să-L laud”.

Augustin își povestește în primele nouă cărți viața fără perdea folosindu-și propriile sale experiențe drept pildă pentru cei aflați în situații similare sau pentru cei ce nu vor să cadă în capcanele vieții expusă păcatelor trupești și sufletești. Viața acestuia până la botezul primit la vârsta de 33 de ani nu a fost tocmai una potrivită cu viața unui Sfânt, (statut ce nu l-a primit în cadrul creștinismului răsăritean). Trăind o tinerețe zbuciumată ce a fost mai degrabă marcată sub semnul satirului, decât cel al îngerului - în cea de-a doua parte a vieții sale, Augustin a trecut printr-o serie de experiențe ce l-au dus treptat spre calea credinței adevărate în Sfânta Treime.

În cartea a doua, a treia și a patra își relatează adolescența ca fiind un tânăr eminent, studiind în marile centre de învățământ ce se aflau pe coasta nordică a Africii, la Thagaste, localitatea natală, Madaura și Cartagina. Deși a excelat în materii ca dialectică, gramatică sau retorică, influența stilului de viață întâlnit preponderent în marea cetate la acea vreme, *Cartagina*, l-a corupt pe tânărul neofit.

Experiența petrecută aici o va consemna în Cartea a treia, primul capitol: „Am sosit în Cartagina. Peste tot, în jurul meu, clocotea cazanul iubirilor dezmațate. Încă nu iubeam pe cineva anume, dar doream să iubesc și eu; însetat în taină de iubire, mă uram că nu sunt încă și mai însetat decât eram.” Observăm stilul său autocritic și în același timp candid în exprimare. Acesta își justifică în continuare demersul real al descoperirii

fericirii prin falsa cufundare în păcatele trupești: „în adâncul sufletului meu aveam nevoie, ca de o hrană lăuntrică, de Tine însuși, Dumnezeu meu, dar nu de asemenea foame eram eu flămând și nu simțeam nici o poftă pentru această hrană nealterabilă; și aceasta nu pentru că aș fi fost sătul de ea, ci, cu cât eram mai lipsit de ea, cu atât eram mai dezgustat”. Ca urmare a acestui stil de viață dionisiac i se naște fiul nelegitim *Adeodatus*, unicul său copil, care va muri în jurul vârstei de 19 ani.

Augustin reușește, printre altele să se ocupe și de studiu, stârnind interesul pentru filosofie la lecturarea tratatului *Hortensius* al lui Cicero, lucru care nu se poate spune și despre lecturarea Sfințelor Scripturi căruia i s-a părut o scriere simplistă lipsită de prestigiul și strălucirea scrierilor stoice. În perindările sale abordează mai multe culte, printre care cel mai îndelung practicat este maniheismul.

Mama acestuia, Monica, o practicantă ferventă a creștinismului, se va ruga intens pentru îndreptarea fiului său din rătăcirile în care se afla. Demersul ei o va călăuzi spre un episcop căreia îi va spune: „Hai, du-te! Trăiește ca și până acum și nu se poate că fiul unor lacrimi ca ale tale să piară”.

Cartea a cincea debutează cu perioada când Augustin va părăsi acest cult în momentul când episcopul manihean *Faustus* nu se va ridica la nivelul așteptărilor tânărului căutător al Adevărului. Ulterior va combate această doctrină în nenumăratele sale dialoguri: *De Libero Arbitrio*, *Contra Faustum Manichaeum*, *De Genesi contra Manichaeos*, *Contra Adimantum Manichaei discipulum*, *De Duabus Animabus contra Manichaeos*, *De Utilitate credendi ad Honoratum*, *De Moribus Ecclesiae Catholicae et de Moribus Manichaeorum*, *Acta seu disputatio contra Fortunatum Manichaeum*, *De Vera Religione*, *Contra Epistolam Manichaei quam vocant Fundamenti*, *Contra Secundinum Manichaeum*, *De Natura Boni contra Manichaeos*, *Contra Felicem Manichaeum*. Multitudinea acestor dialoguri se datorează evident și din cauza îndelungatei apartenențe de nouă ani la cult fapt ce i-a atras un stigmat în impunerea sa, ulterioară convertirii la creștinism, ca episcop de Hipona.

Ulterior va pleca la Roma unde își va înființa propria școală de retorică lucru ce nu are succesul scontat de acesta. În scurt timp va porni spre Milano cu mama și fiul său, unde îl va întâlni în nenumărate rânduri pe *Ambrozie*, episcop la acea vreme (sanctificat ulterior) moment ce coincide cu începutul cărții a șasea.

Fericitul Augustin va fi lămurit treptat de către episcop în privința unor probleme de doctrină, ulterior clarificându-i-se esența credinței creștine reprezentând astfel unul din primii pași în viitoarea sa convertire. Mama sa, va încerca să se implice în viața personală a acestuia, sfătuindu-l să-și legitimeze relația cu mama fiului său, dar din cauza vârstei ei mult prea fragede, ar mai fi trebuit să aștepte doi ani până la această oficializare. Deși ea îi va jura castitate lui Augustin, el nu va putea urma același exemplu, fiind încă prins în mrejele plăcerilor carnale și va lua o concubină.

Cartea a șaptea debutează cu frământările pe care Augustin le resimte în urma conștientizării stilului de viață pe care îl duce. Resimte teamă față de moarte și este în continuare implicat în studierea definirii răului față de bine, demers pornit din perioada activării în maniheism. Își va însuși doctrina despre divinitatea Cuvântului prin studierea unor versiuni latinești ale scrierilor neoplatoniste. Treptat resimte iluminarea pe care o

căuta din adolescență și va începe studiul Epistolelor Sfântului Apostol Pavel, întâmplare ce-l va aduce și mai aproape în conturarea credinței sale ulterioare.

În cartea a opta se definește proces de maturizare și conștientizare creștină petrecut Fericitului Augustin. După ce i se povestește despre convertirea unui retor și despre viața Sfântului Antonie, acesta resimte decisivul proces de fermentare și maturare a propriei sale credințe creștine, moment ce va culmina cu întâmplarea petrecută în grădina casei unui prieten din Milano, când într-o stare de adâncă introspecție sau mai îndrăzneț spus de autohipnoza el va auzi de la un copil din vecini repetând, celebra acum, expresie: *Tolle, lege!* în traducere: Ia, citește! Nemaiauzind asemenea versuri în repertoriul cântecelor de copii, Augustin remarcă caracterul revelator al acestor două cuvinte și, providențial, va deschide Epistola Sfântului Apostol Pavel către romani unde privirea i se va opri pe la fel de celebra fraza: *Să umblăm în plină zi cu bunăcuviință, nu în ospețe și beții, nu în desfrânări și în destrăbălări, nu în certuri și rivalități; ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos și nu vă îngrijiți de îndestularea poftelor trupului.* Această întâmplare a reprezentat punctul crucial al existenței marelui teolog.

Cartea a noua conturează noul început survenit în viața Fericitului Augustin. El începe timid prin renunțarea la catedra de retorică din Milano și mutarea alături de familie și de prieteni la casa lui Verecundus din Cassiciacum. Acolo va începe lecturarea psalmilor Vechiului Testament. Se va desăvârși în mod oficial, când se va întoarce la Asemenea Morții și Învierii Mântuitorului nostru Iisus Hristos petrecută cu câteva sute de ani în urmă, Augustin de Hipona moare în mod simbolic pentru a renaște ca unul dintre primii mari Sfinți Părinți ai Occidentului.

Deși această moarte este totuși o metaforă un pic exagerată, având în vedere, că noul său statut de creștin are loc ca urmare a unui fundament zidit cu greu din anii tinereții, în continuare decide să se retragă în Thagastele natal împreună cu mama, fiul și fratele sau Navigius. Mama sa își presimte sfârșitul și va adormi întru Domnul în drum spre casă, în localitatea Ostia. Sfârșitul acestei cărți, ce marchează și finalul relatărilor narative, este dedicat în întregime mamei sale. Profundul respect și dragostea față de mama sa este ilustrată în aceste ultime capitole unde se găsește unul dintre cele mai frumoase elogii aduse mamei. Prezentată ca o femeie profund religioasă, o creștină desăvârșită și virtuoasă. În final acesta închină o rugăciune mamei sale ce și-a păstrat până în ultimele clipele modestia: *Îngropați-mi corpul oriunde ar fi și să nu vă faceți nici o grijă; atâta doar vă rog, să vă aduceți aminte de mine în fața altarului Domnului, oriunde ați fi.*

Începând cu Cartea a zecea, cea mai mare dintre Cărți, se face trecerea către partea următoare a *Mărturisirilor*, cea doctrinară. Aici avem de a face cu o punte a acestei lucrări, fiind scrisă ca o introducere în învățămintele ulterioare. Aici este prezentat scopul primar al *Mărturisirilor*, pe care l-am prezentat mai devreme ca având dublu rol, sau mai degrabă zis, dublă adresare: către Dumnezeu și oamenilor. Sunt prezente de asemenea clarificări în privința relației omului cu Dumnezeu cât și precizări asupra memoriei și locul lui Dumnezeu în aceasta: *Iată, cât am cutreierat prin memoria mea în căutarea ta, Doamne, și nu te-am găsit în afara ei! Și, din clipa în care te-am cunoscut, nu am găsit nimic din tine care să nu fie o reamintire (...)* *Unde am găsit adevărul, acolo l-am găsit pe Dumnezeul meu, care este Adevărul însuși; iar din clipa în care am cunoscut Adevărul nu l-am mai*

uitat. În continuare descrie modul de proiecție a imaginii lui Dumnezeu în sine: „Căci tu nu ești nici imagine corporală, nici trăire a unei ființe vii, cum ar fi veselie, tristețea, dorința, teamă, amintirea, uitarea și altele asemănătoare; nu ești nici chiar spiritul însuși, fiindcă ești Domnul Dumnezeului spiritului”. Deși aici este definit Dumnezeu prin ceea ce nu este, în apologeta Augustiniana este întâlnită de asemenea că existența lui Dumnezeu este bazată pe credință în existența Sa: *Credo ut intelligam*. Spre sfârșitul cărții este ilustrată o pravilă despre trăirea creștină ce se dorește a fi una cumpătată și neclintită în fața ispitelor. Experiența nefericită a autorului a fost capitală în ilustrarea viciilor vieții de care trebuie să ne ferim, oferindu-se pe sine însuși drept exemplu.

Ultimele trei cărți se consacră în întregime glorificării divine, a creației Sale în cele șase zile, despre rolul Sfintei Treimi în crearea Universului făcând o paralelă cu zicala *esse, nosse, velle* a fi, a cunoaște, a voi, acțiunea Acesteia ca o singură forță primordială, Creatoare a lumii ce reprezintă darul suprem al lui Dumnezeu pentru om.

Este amintită de asemenea valoarea timpului în Creația divină și despre forța Logosului creator și statornic al lui Dumnezeu ce este etern și infinit situat în afara sferei spațio-temporale: „Dacă, pentru a fi timp, prezentul trebuie să se scurgă în trecut, atunci cum mai putem afirma despre prezent că este, atâta timp cât el nu are drept temei decât faptul că nu va mai fi? Prin urmare, nu putem afirma că timpul este decât în măsura în care tinde să nu existe.” Ulterior va concluziona eliminând conceptele de trecut, prezent și viitor, noțiuni ce în filosofia Augustiniană nu definesc realitatea în mod abstract: „Aceste trei moduri ale timpului exista în spirit și nu văd unde altundeva; prezentul lucrurilor trecute este memoria, prezentul lucrurilor prezente este contemplarea directă, iar prezentul lucrurilor viitoare este starea de așteptare.” La această extinsă meditație asupra timpului ce încă subzista, ca teorie, în unanimitate în doctrinele creștine actuale, Bertrand Russel, agnostic ateu, remarcă cu admirație aceasta relativă teorie a timpului ce în viziunea lui pare mai acceptabilă și mai clară în comparație cu subiectivismul lui Immanuel Kant. Augustin a reprezentat o mare influență de asemenea pentru filosofi ca Rene Descartes, Edmund Husserl sau Ludwig Wittgenstein care va declara la un moment dat că *Mărturisiri* este probabil cea mai serioasă carte scrisă vreodată.

Ca o concluzie, în abordarea acestei mari capodopere literare am încercat să fiu cât mai obiectiv cu putință, să apreciez și să tratez la rece această lucrare controversată și în același timp una recunoscută, apreciată și din care încă se desprind învățăminte noi. *Mărturisirile* au rezistat testului timpului și rămân neegalate până în ziua de azi. Cu toate că într-o abordare mai elaborată a unei asemenea lucrări nu poate să nu intervină și doza subiectivității personale, acest lucru fără echivoc a adus în mod inevitabil, la apariția de-a lungul secolelor, a multor exegeți augustinieni ce au abordat și au interpretat opera din la fel de multe puncte de vedere.

Acest lucru a adus iarăși inevitabil la conflicte, evident în cadrul bisericii catolice, cel mai cunoscut fiind apariția bisericii protestante luterane, Martin Luther fiind el însuși în tinerețe un călugăr aparținând ordinului augustinian care după scrierile sale, se pare, că și-a fundamentat mare parte din dogmele reformei sale având ca sursa de bază opera Fericitului Augustin. Chiar și în zilele noastre încă mai au loc discuții teologice ce se revendică acestuia. Cu toate acestea contribuția la viitoarea ruptură din sânul bisericii

este de netăgăduit, Augustin sugerează, într-o manieră nu tocmai elaborată și confuză, că Sfântul Duh ar porcede nu numai de la Dumnezeu Tatăl dar și de la Dumnezeu Fiul, argument ce a dus mai târziu la apariția celebrei erezii filioque, una din strașnicele argumente ce a marcat apariția catolicismului. Așadar, Fericitul Augustin este considerat neoficial primul Sfânt Părinte ce promovează această idee, fapt ce nu ne poate induce o lipsă de credibilitate față de un asemenea teolog și asta tocmai datorită perioadei timpurii în care a trăit acesta, cu o relativ recentă proclamare a creștinismului ca religie de stat și multă confuzie și neclaritate cu privire la dogmele creștinești ce se vor rafina în următoarele sute de ani cu precădere în partea răsăriteană a Imperiului Roman.

Revenind, finalmente la opera de față nu putem decât să empatizăm în fața celor scrise de Fericitul Augustin. Emoția și pasiunea imprimată pe aproape fiecare cuvânt ne dă impresia, cel puțin, că trăim veridica credință la aceeași intensitate ce o simte însăși autorul. Izbucnirile spirituale interioare se regăsesc gradual în aceste mărturisiri dizolvându-se ulterior în cadrul învățămintelor scrise cu patos și în același timp cu o rațiune de fier. Efuziunile și fervoarea în laudele aduse lui Dumnezeu nu ne poate lăsa indiferenți și ne îndeamnă să trăim și să descoperim adevărata dragoste față de Tatăl ceresc ce ne așteaptă să ne întoarcem înapoi unde domnește adevărata viață și fericirea eternă, idealuri ce subzistă în subconștientul tuturor oamenilor indiferent de naționalitate sau apartenență religioasă.

ABSTRACTE**STARTING POINTS IN THE COLLABORATION BETWEEN MAIN
TYPES OF ROMANIAN LIBRARIES***Corina Apostoleanu / 24*

The information society, in which we live and to which librarians bring their contribution, considers as a main priority the public access to information. The need of a collaboration between different types of info documentary structures is also felt by users, that actually see that there are no more boundaries in the information world. Supporting the cause of reading cannot cease to be a priority to all libraries, with or without the presence of technology.

**„INCREASING THE QUALITY OF LIBRARY SERVICES SPECIALIZED
IN THE RELATION WITH YOUNG AUDIENCE – A BRIDGE BETWEEN
TRADITION AND INNOVATION IN THE ROMANIAN ACADEMY
LIBRARY” EUROPEAN PROJECT***Ligia Caranfil / 30*

The increasing frequency of European projects in the activity of the Romanian Academy Library leads to a raising need in library services' modernization in the case of this institution. This article presents, in detail, one of these projects, LLP/LdV/PLM/2011/RO/236 project, named: „Increasing the Quality of Library Services Specialized in the Relation with Young Audience”. A special emphasis is laid on the second part of this project to which the author of this article brought her contribution.

COLLECTIONS' CHARTER OF NATIONAL LIBRARY OF ROMANIA*Nicoleta Rahme / 48*

Collection development is a dynamic and continuous activity. The principle of balance for collections entails a balance of views, of old and new, of “quality” and “demand”, and of the compromises required by finite space and resources. As part of his mission to acquire, manage, preserve and valorise the Romanian cultural heritage, National Library of Romania strives to help improve the management system with regard to his collections: analysis of the information needs of the users, formulation and implementation of selection policy to suit the objectives of the library, collection evaluation.

NATION'S INTELLECTUAL INHERITANCE*Dina Paladi / 60*

National cultural heritage represents one of the main elements of the cultural heritage of humanity. The study and the protection of the cultural heritage has become a compulsory standard for every country. For this purpose, Legal Deposit has been created – we might consider it as the written cultural heritage of humanity, the entity that preserves the universal cultural memory of humanity.

Starting from the fundamental principle of the Legal Deposit, that of a permanent collection of all the documents, the author makes a synthesis of all the arguments that refer to the public utility of this entity, as well as a historical approach of the aspects regarding the Legal Deposit.

AREA 0 – CONTENT FORM AND MEDIA TYPE AREA*Catrina Căluianu / 65*

The consolidated edition of ISBD, published in 2011, introduces a new area in the bibliographic description of resources which will provide information regarding the presentation of the document content and the media on which the content is communicated.

INTERLIBRARY LOAN (ILL) – AN IMPERATIVE OF PRESENT TIME*Elena Zanet / 78*

Along with the increasing prices of publications, but also because of European financial crisis, the demands for interlibrary loans have increased. The interlibrary loan is based on the collaboration between Romanian and foreign libraries and contributes to a diversification of library services and results in satisfying the reading, studying and information needs.

INFORMATION LITERACY SKILLS DEVELOPED DURING UNIVERSITY STUDIES: USING THESE SKILLS IN ELABORATING BACHELOR'S DEGREE THESES*Robertino Duvalmă / 86*

Elaborating theses at the end of university studies needs certain information literacy abilities. Information literacy represents a way of educating users in using information, retrieving information systems and, ultimately, the digital environment.

ISBD – FRBR CONFORMITY FOR SERIAL PUBLICATIONS*Violeta Moraru / 100*

The present context has determined a new approach in cataloguing practices and led to the emergence of the FRBR model, which represented a revolution in the cataloguing field and influenced all the norms and principles of library science that further developed. This article presents the conformity between the bibliographic elements of ISBD areas and the qualities of the entities defined in FRBR, in the case of serial publications.

TRADITION AND FUTURE IN POSTER DESIGN*Barta Rozalia, Călina Maghiar / 109*

Processing and creating digital archives should bring the poster, which represents an important library document, again, in the attention of specialists and public audience. The Library of Oradea University has a small collection of posters dedicated to the national poet Mihai Eminescu. This collection was donated by teacher Constantin Mălinaș.

RESEARCHES REGARDING HARMFUL BIOLOGICAL AGENTS IDENTIFIED IN LIBRARY MEDIUMS*Vasile Deac, Ionela Burz, Alexandru Deac / 123*

The specialists from the Preservation Lab of „Gheorghe Șincai” Library from Oradea have initiated a research regarding the pathology of library collections – this is a branch of applied biology which is used in library science and studies the causes, the effects and efficient ways of fighting against biotic degradation caused by fungi from the ecological and biological systems of libraries.

REFERENCE SERVICE IN LIBRARY 2.0*Mihai Constantinescu / 148*

Library 2.0 seeks to get more users, better ways of satisfying their information needs and a reposition of the library, as an institution, in the center of the information universe. Using new instruments, as well as services and technologies specific to Web 2.0, and a new way of thinking in which the library is centered around the users' needs help transform the library

**DOCUMENTATION AND INFORMATION CENTER (DIC) –
IDEA LAB***Marinela-Tatiana Rusu / 152*

Following the transformation of the „Gheorghe Lazar” National College’s library in a Documentation and Information Center, a program has been created and has in view the systematization of different types of activities, for different ages, for a one year period. The focus of this program are the 5th and the 9th grades and consists in a set of attractive and interactive activities that are meant to develop information and documentation skills.

IMAGE AND IDENTITY IN THE COMMUNITY*Negoiața Ibolya / 161*

The „Economic College” from Mangalia and the „Callatis” Archeology Museum from the same town have elaborated and implemented the project „The Curators and the Archeologists of Tomorrow”. The main purpose of this project is raising the interest, among students, for careers specific to museums and the objectives are the popularization of history among students, performing common activities, developing the students’ interest for history and the respect for the values of the past

ION LUCA CARAGIALE IN HIS LETTERS*Virginia Bobaru / 168*

Ion Luca Caragiale’s letters raise a lot of interest, casting a new light on his personality, life and work. The letter is a well-known literary motive – in this case, we refer to non-fictional letters, as documents of life and judgment. The epistolary self as a stance of the biographic self reflects, in a kaleidoscopic way, an era and a destiny.

TITANIC CONNECTIONS*Elena-Monaliza Ghinea / 172*

This article presents surprising and less known aspects of culture and civilization and their intricate connections, joint by common elements such as the personality of Ion Luca Caragiale or the Titanic ship.

Aesthetical Delirium: Literature between Freedom and Compromise*Nastasia Savin / 188*

In the second half of the 19th century, in Romanian culture, the text returns to itself and seeks new ways of communicating with the world. Thus, a new poetical material is invented, the accent is transferred from the problem of individual on the problem of language. Delirium is considered as the first neo avant-garde literary trend from Romania.

**THE STRUCTURE OF BACOVIA'S
TWILIGHT ORIGIN LYRICAL SELF***Mirela Savin / 180*

The structure of lyrical self, as an essential way of lyrical communication, has the keyword as a base structure which communicates a message, hiding other information, in the same time. So, analyzing the structure of lyrical self, one should take into consideration the communication in the lyrical text, that is the lyrical self and the relation between author-lyrical self.

SAINT AUGUSTINE – CONFESSIONS*Lucian Cașu / 195*

Taking into consideration the original title Confessiones, this work of large proportions was written at the end of the 4th century AD, between 397-401 AD. This is not just a doctrinaire work, on the contrary, is one of the major works of universal literature, that mixes philosophical, aesthetic, logical and socio-cultural elements.

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
semnalează următoarele apariții:

2010

Omul tranziției / Ivan Ivlampie
Totalitarism și victimizare / Viviana Ivlampie
Ghidul turistic al Galațiului / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Dialoguri socratice / Viorel Dinescu
Dicționar enciclopedic de expresii celebre / Theodor Parapîru
Trandafirul galben / Nicolae-Paul Mihail
Am fost cândva OM / Marius Cioarec
Catrafuse / Victor Cilincă
Povestiri despre demonul politic / Ion Cordoneanu
Indexarea publicațiilor de drept / Dorina Bălan
Biblioteca Publică „V.A. Urechia” Galați : monografie (Vol. 1 și 2) / Nedelcu Oprea
Oameni în memoria Galațiului 2009

2011

Puzzle cu Vasile / Katia Nanu
Domnul Darwin de Veneția / Theodor Parapîru
Corupție de majori / Theodor Parapîru
Arhipelag stelar / Viorel Dinescu
Limbaje de indexare: structură, compatibilitate, multilingvism - Indexing languages: structure, compatibility, multilingualism / Victoria Frâncu
Galați : ghid turistic / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Spectacolul liric la Galați / Laura Sava
În ghearele râsului / Vasile Ghica
Rezervație gri / Vasile Ghica
Căderea în gol / ALDYN
Fiarele / Virgil Tănase
Filmul american / Grid Modorcea
Remember... / Ioan Acterian
Moartea dinaintea morții / Mihai Vișoiu
A fost odată... un arbitru român / Nicolae Rainea

2012

Ion Ionescu's Story / Ion Manea
A șaptea poartă / Maximilian Popescu-Vella
Animale politice / Ilie Z. Pleșcan
Valori din două veacuri / Theodor Codreanu
Între Dionys și Afrodita / Rareș Strat
The American Film / Grid Modorcea
Lumea fotografie pe internet / Ștefan Andronache
Evadări ratate / Constantin Vremuleț
Parabola: Scarabeul... albastru / Ilie Tănăsache
Caragiale și Galațiul / Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați
Teodor Vișan : Album
Fum negru, fum alb / Ion Grosu
Emil Cioran : Mărturii și referințe / Ionel Necula
Moșia / Ioan Toderiță
Pluta / Grid Modorcea
Amorul la binea / Grid Modorcea